Overdrachtsdossier staatssecretarissen van Financiën

Versie 17 januari 2020

Inhoudsopgave

Actuele dossiers

Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de meest actuele onderwerpen. Een onderwerp is actueel wanneer:

- Sprake is van een hoge complexiteit en politieke gevoeligheid; en
- Het naar verwachting binnen 6 weken in het parlement aan de orde komt; of
- Het naar verwachting binnen 6 weken wordt besproken in een internationaal gremium; of
- Er in de afgelopen 3 maanden substantiële media of maatschappelijke aandacht voor geweest is, of media-aandacht voorzienbaar is op korte termijn.

SG-cluster: Structuur Belastingdienst	
Verantwoordelijk DG/directie	/BOA en UHB
Omschrijving inhoud	• In zijn Kamerbrief van 15 november jl. heeft de vorige staatssecretaris aangekondigd een onderzoek te starten naar de mogelijkheden voor vermindering van complexiteit en verbetering van de aansturing van de Belastingdienst. Aanleiding voor dit onderzoek waren de CAF-zaken, waaruit bleek hoezeer de diversiteit van taken van de Belastingdienst en de omvang van de organisatie een uitdaging vormen voor de aansturing van de dienst. • Dit onderzoek wordt uitgevoerd door en van ABDTopconsult. De onderzoekers zijn gevraagd om te onderzoeken of en hoe het ontvlechten of op (grotere) afstand zetten van Toeslagen, Douane en FIOD bijdraagt aan een betere aansturing van de Belastingdienst en de onder de Belastingdienst vallende taken. Deze onderzoeksvraag borduurt voort op de conclusies van de Commissie Onderzoek Belastingdienst (Borstlap/Joustra) waarin verzelfstandiging van Douane werd aanbevolen. • Door het vertrek van de vorige staatssecretaris is dit onderzoek in een stroomversnelling gekomen. De onderzoekers hebben op 7 januari 2020 hun eerste inzichten met de minister gedeeld. PM aanvullen conclusies. • Mede op basis van dit onderzoek heeft de minister op 11 januari 2020 de Tweede Kamer geïnformeerd over zijn besluit om de onderdelen Douane en Toeslagen te ontvlechten vanuit de Belastingdienst om deze als bestuurlijk zelfstandige onderdelen te positioneren binnen het ministerie van Financiën. Douane en Toeslagen worden dan niet meer via de Belastingdienst aangestuurd, maar fungeren als zelfstandige entiteiten. • De eerste stap was de aanstelling van drie DG's voor de Belastingdienst, Toeslagen en Douane. De drie DG's hebben samen de opdracht de ontvlechting op verantwoorde wijze ter hand te nemen en de organisatorische consequenties uit te werken.
Krachtenveld	• Op 10 januari 2020 heeft de MR ingestemd met het ontvlechten van Douane en Toeslagen van de Belastingdienst en het aanstellen van drie DG's. • Op 20 januari 2020 debatteerde de Tweede Kamer met de minister over de voorgenomen ontvlechting. PM aanvullen n.a.v. debat van dinsdag 21 januari (standpunten oppositie)
Behandeling	N.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	N.v.t.

DGBD: CAF 11 – geschiedenis

Verantwoordelijk DG/directie	/Toeslagen /UHB
Omschrijving inhoud	De Belastingdienst is in 2013 gestart met de aanpak om fraude, gepleegd door facilitators, gestructureerd en zichtbaar in kaart te brengen, aan te pakken en te voorkomen. Het Combiteam Aanpak Facilitators (CAF) speelde hierin een centrale rol. Ook Toeslagen participeerde in CAF. Uit de opgevraagde informatie komt naar voren dat in 2013 de toeslagensystematiek en daarbinnen de kinderopvangtoeslag als zeer gevoelig voor fraude door facilitators werd gezien. Het CAF-team kreeg hierbij een prominente rol in deze fraudeaanpak en kreeg daarbij waardering voor het werk vanuit het Managementteam fraudebestrijding. Ook worden duidelijk signalen afgegeven binnen de Belastingdienst om te komen tot een integrale fraudeaanpak. In de interne verslagen wordt daarbij op ongepaste toon gesproken over een veelheid aan acties. Het CAF-team heeft in de CAF-11 zaak vanaf 2013 onderzoek gedaan naar de facilitator (het gastouderbureau); vervolgens is in 2014 voor het reguliere toezicht de opdracht gegeven om bij de vraagouders in de CAF 11-zaak bewijsstukken op te vragen ter beoordeling van het recht op kinderopvangtoeslag. In de brief van Toeslagen met het verzoek om nader bewijs wordt vervolgens ook bij een groot aantal ouders de kinderopvangtoeslag voor 2014 stopgezet. Dit heeft geleid tot een groot aantal correctiebesluiten over de jaren 2012, 2013 en 2014. De Adviescommissie constateert dat bij het onderzoek naar de gevraagde informatie van bewijsstukken in CAF 11 een meer omvangrijke uitvraag is gedaan dan de uitvraag in het reguliere toezicht. Dit wringt omdat er geen zichtbare *checks and balances* aan zijn voorafgegaan. Daarbij wordt vastgesteld dat stopzetting van de voorschotten eerder plaatsvond dan dat op basis van de verkregen informatie beslist kon worden en dat niet is vast te stellen op welk tijdstip de stopzetting is geëffectueerd. Dit stopzetten was in strijd met de regelgeving hierover, het had moeten worden opgeschort. Door de focus op fraudebestrijding vond de beoordeling van dossiers van ouders in het CAF 11-dossier met bijzondere gestrengheid plaats. Dit kwam vanwege de brede uitvraag vanuit de CAF-aanpak en de gedachte dat door die beoordelingen systeemfraude zou kunnen blijken. De veronderstelling was dat er iets mis moest zijn en dat dit alleen nog moest worden aangetoond. Op iedere mogelijke onregelmatigheid werd de vinger gelegd. De Adviescommissie omschrijft dit als '*zero tolerance*' handhaving die met institutionele vooringenomenheid werd toegepast. Daarbij werden geen andere regels gehanteerd dan het wettelijk kader, maar de eisen die werden gesteld aan bewijs en administratieve bescheiden waren uitzonderlijk scherp. Ook in de opgevraagde informatie blijkt dat er in de CAF 11-zaak van de verkeerde werkhypothese is uitgegaan. De veronderstelling dat "*het daar fout zit*" wordt nergens in de documenten ter discussie gesteld. In augustus 2017 heeft de Nationale ombudsman een rapport gepubliceerd (geen powerplay maar fairplay), waarbij een aantal aanbevelingen worden gedaan. Al deze aanbevelingen zijn toen overgenomen, m.u.v. het compenseren van ouders. In het maart 2019 is een Kamerdebat geweest over CAF en in juni 2019 is een einde gekomen aan de zogenaamde 'tunnelvisie'.

Krachtenveld	Het CAF 11-dossier is mede dankzij aanhoudende vragen van Kamerleden Omtzigt/Leijten en publicaties van RTL en Trouw onder de aandacht gebleven. In december is gestart met de uitbetaling van de compensatie aan ouders die daar recht op hebben.
Behandeling	N.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	N.v.t.

DGBD: CAF 11 – compensatie ouders	
Verantwoordelijk DG/directie	Toeslagen /UHB
Omschrijving inhoud	Om tot een oplossing te komen voor ouders is de Adviescommissie Uitvoering toeslagen ('AUT') ingesteld, om een onafhankelijk advies te geven over de wijze waarop ouders gecompenseerd moeten worden. Het advies van de adviescommissie is volledig overgenomen. De compensatie voor ouders die daarvoor in aanmerking komen (287) is aan 280 voor kerst uitbetaald (één ouder(paar) heeft de compensatie na kerst ontvangen). Voor de compensatie van kosten van eventuele rechtsbijstand en dwangverkoop dienen door de ouders indien van toepassing nog aanvullende gegevens te worden gegeven. Die uitbetaling vindt in 2020 plaats. Voor een beperkte groep ouders (6) zijn rekeningnummer en/of contactgegevens niet bekend. Voor die groep worden inspanningen verricht om die gegevens toch te achterhalen. Volgens het huidig beeld is dat 22 ouders geen recht zal hebben op compensatie omdat ze: a. buiten het bereik van de compensatieregeling vallen want er is geen correctie in de jaren 2012, 2013 en 2014 van de KOT of de correctie is niet het gevolg van het CAF 11 onderzoek; b. er sprake is van een ernstige onregelmatigheid als omschreven in het rapport van de Commissie AUT (evident geen recht bv omdat er geen kinderopvang is afgenomen of niet gereageerd op uitvraagverzoeken en ook geen bezwaar hebben aangetekend. Deze ouders hebben daarover ook op 17 december bericht ontvangen. Ook voor hen geldt dat ze eerst kunnen reageren en om een persoonlijke toelichting kunnen vragen voordat een definitieve afwijzingsbeschikking wordt opgesteld. <u>Bezwaar en beroep</u> Ouders kunnen in bezwaar en beroep indien zij het niet eens zijn met de beslissing geen compensatie of de hoogte van de compensatie. Aan de Kamer is toegezegd dat ouders worden bijgestaan bij bezwaar of beroep, om te voorkomen dat ze weer in een juridische molen terecht komen. Voor die ouders wordt een speciaal daarvoor in te richten bezwaarschriftenadviescommissie betrokken. <u>Vergelijkbare gevallen</u> Op korte termijn komen er ook aanbevelingen van de Adviescommissie uitvoering toeslagen voor de andere ouders in de overige CAF-zaken. Ook zij zullen op dezelfde wijze worden gecompenseerd als blijkt dat hen eenzelfde onrecht is aangedaan. Daarnaast komt de Auditdienst Rijk nog met zijn onderzoek naar vergelijkbare gevallen. Besluitvorming over de compensatie dient plaats te vinden na publicatie van het ADR-rapport en het eindadvies van de Commissie uitvoering toeslagen.
Krachtenveld	De focus van de Kamer zal naar verwachting liggen op drie onderdelen van de compensatie: - De hoogte van de compensatie; - De opvolging/juridische procedure bij bezwaar en beroep; - De compensatie van overige gevallen (zowel de ouders uit de overige CAF-zaken als ouders die niet bij een CAF-zaak betrokken waren). Daarnaast zijn ook de moeilijk/niet te bereiken ouders en de groep ouders die niet worden gecompenseerd punt van aandacht.
Behandeling	Compensatie zal onderwerp van discussie zijn na publicatie van het ADR-rapport inzake overige gevallen en het AUT-rapport II.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Naar verwachting zal een aantal ouders in bezwaar en beroep gaan tegen de beslissing. Borging dat dit proces soepel verloopt is belangrijk. Niet alleen vanwege de aandacht die dit krijgt vanuit de Kamer, maar ook omdat het onwenselijk is dat ouders opnieuw in een lang juridisch traject terechtkomen. Dit geldt ook voor de situatie dat de belangen van de ouders tegenover die van de Belastingdienst komen te staan. Gewaarborgd moet worden dat ondanks het inhoudelijke meningsverschil de procedure soepel verloopt. Er loopt nog een discussie tussen Financiën en SZW over welk departement de compensatie moet betalen. Deze compensatie voor CAF-11 bedraagt in 2020 ongeveer 77 mln.

DGBD: CAF 11 – structurele maatregelen

Verantwoordelijk DG/directie	/UHB /Toeslagen
Omschrijving inhoud	De Adviescommissie Uitvoering Toeslagen ('AUT') heeft geconstateerd dat de gang van zaken bij CAF 11 heeft kunnen ontstaan vanwege institutionele vooringenomenheid. In een brief aan de Kamer van november zijn maatregelen aangekondigd om te voorkomen dat dit in de toekomst weer kan voorkomen. Deze maatregelen zijn de volgende: 1. Verbeteren van de cultuur en vaardigheden van medewerkers door middel van het cultuurtraject, met een focus op 'dilemma's open bespreken' en een mensgerichte werkwijze. 2. Meer maatwerk in dienstverlening: hierbij dienen de aanbevelingen van het IBO Toeslagen en het ABD-traject Maatwerk in dienstverlening als uitgangspunt. Daarnaast is een verbetertraject met SZW opgestart om binnen het huidige stelsel dienstverlening te verbeteren. 3. Betere juridische waarborgen: Dilemma's in de uitvoering moeten eerder omhoog komen door het instellen van een 'vaktechnische lijn'. 4. Vermindering van complexiteit en verbetering van de aansturing van de Belastingdienst. Er wordt onderzoek gedaan naar de structuur van de Belastingdienst door ABDTOPConsult. Zie hiervoor ook het separate fiche hierover (PM nummer) 5. Meer responsieve wet- en regelgeving: Toeslagen gaat vanaf 1 januari 2020 anders om met ouders die de kosten van de kinderopvangtoeslag nog niet volledig hebben betaald. Hoeveel geld zij dan nog moeten betalen zal voortaan proportioneel worden vastgesteld, in plaats van de voormalige alles-of-niets-aanpak. 6. Heroverweging en pauzeknop invordering: De betalingsregeling voor de terugbetaling van toeslagschulden bij opzet/grove schuld wordt heroverwogen. Voor bestaande gevallen van opzet/grove schuld wordt de pauzeknop toegepast (invordering opgeschort). 7. Herzien fraudebeleid Belastingdienst breed en betere dossieropbouw en vastlegging bij vermoedens van fraude.
Krachtenveld	Maatregelen 1, 3 en 7 zijn overwegend procedurele/organisatorische maatregelen binnen de Belastingdienst. Maatregelen 2, 4, 5 en 6 zijn maatregelen die wetsaanpassingen vereisen en daardoor politieke besluitvorming die ook dient te worden afgestemd met andere beleidsdepartementen en/of het kabinet (o.a. SZW, VWS en BZK). In de Tweede Kamer is een motie aangenomen om diverse varianten op het toeslagenstelsel uit te werken. Het AUT-rapport II gaat in op het handelen van Toeslagen inzake fraude, de wettelijke kaders hiervoor, praktische rechtsbescherming van toeslaggerechtigden en mogelijke verbeteringen. De publicatie van dit rapport zal naar verwachting leiden tot een verhoogde aandacht voor de structurele maatregelen.
Behandeling	Naar verwachting na de publicatie van het AUT-rapport II.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Het thema 'maatwerk in uitvoering' is breder dan Toeslagen alleen. Ook de uitvoering van andere overheidsinstanties is aan discussie onderhevig. Een herbezinning van het toeslagenstelsel past ook in dat kader. Voor maatwerk in uitvoering is ook de Ministeriële commissie uitvoering (MCU) opgericht die in principe de regie voert (zie ook het separate fiche hierover, PM nummer). Initiatieven op toeslagen zouden niet moeten indruisen tegen de beslissingen in de MCU. Aanpassing zal echter wel tijd vergen en naar verwachting langer duren dan door de Kamer wordt gehoopt.

DGBD: CAF 11 – Lopende onderzoeken

Verantwoordelijk DG/directie	UHB/Toeslagen

Met opmerkingen Fiche graag inkorten of splitsen, bijvoorbeeld apart fiche voor cie Donner.

Met opmerkingen Ik snap dat zwartboek geen onderzoek is, maar klopt het dat dat nu nergens terugkomt?

Omschrijving inhoud	ADR De Auditdienst Rijk (ADR) doet onderzoek in hoeverre er bij (andere) toeslag-gerelateerde CAF-zaken in de periode 1 januari 2013 tot heden sprake geweest van een vergelijkbare behandeling als met de aanpak die bij CAF-11 is gehanteerd. Ook onderzoekt de ADR op welke punten en hoe lang heeft de Belastingdienst zich in deze CAF-zaken niet gehouden aan de geldende wet- en regelgeving. Begin september 2019 is de herziene opdracht aan de ADR aan de Kamer verstrekt. De opdracht is herzien om hier enkele vragen van de Kamer en de Adviescommissie in te betrekken. Het onderzoek wordt op dit moment afgerond en kan naar verwachting eind januari aan de Kamer worden verzonden. De deelvragen van de ADR opdracht zien op: 1. Procedures en richtlijnen van de CAF-teams; 2. Zijn CAF-zaken zodanig in beeld dat herbeoordeling kan plaatsvinden; 3. (Hoe vaak) zijn toeslagen stopgezet en wat is de rol van nationaliteit; 4. (Hoe vaak) is sprake van stopzetting van lopende voorschotten en communicatie met de burger; 5. Vastlegging van onderbouwing van de beschikking t.a.v. stopzetting; 6. Opnieuw aanvragen van toeslagen en behandeling daarvan; 7. Vastlegging van onderbouwing bezwaar- en beroepsbehandeling; 8. Omvang en zorgvuldigheid verlopen invorderingsproces; 9. Informeren ambtelijke en politieke top m.b.t. onrechtmatig handelen. AUT-rapport II Eind mei 2019 is de Adviescommissie uitvoering toeslagen ingesteld onder leiding van mr. J.P.H. Donner. De Adviescommissie bestaat verder uit [redacted] en [redacted] De adviesaanvraag aan de commissie valt uiteen in drie delen: 1. De beleids- en beoordelingsruimte van Toeslagen in de afhandeling van de CAF 11-zaken en in aanverwante zaken; 2. Het handelen van Toeslagen in andere zaken waarin vermoedens van georganiseerde fraude aan de orde zijn en de waarborging van de positie van toeslaggerechtigden; 3. De praktische rechtsbescherming in algemene zin van de toeslaggerechtigden en eventuele verbeteringen. Hierbij wordt ook in de beschouwing betrokken dat het bij de toeslagen om kwetsbare groepen kan gaan waarvoor niet altijd voldoende duidelijk is wat van hen wordt verwacht. Bij het advies wordt ook betrokken de aanwezigheid van bijzondere categorieën persoonsgegevens – meer in het bijzonder [tweede] nationaliteit – bij Toeslagen. De Adviescommissie heeft medio november het eerste deeladvies gepresenteerd genaamd 'Omzien in verwondering'. De belangrijkste conclusie is dat de Belastingdienst in de CAF 11-zaak vooringenomen heeft gehandeld en dat de gebruikelijke middelen van rechtsbescherming daar geen of onvoldoende bescherming tegen boden. De Adviescommissie spreekt daarnaast van institutionele vooringenomenheid. Met het stopzetten van de toeslagen van de betrokken ouders in de CAF 11-zaak - zonder eerst de gevraagde informatie af te wachten - is onrechtmatig gehandeld. Dit rechtvaardigt volgens de Adviescommissie ruimhartige compensatie voor gedupeerde CAF 11-ouders en mogelijk ook voor gedupeerden in aanverwante zaken. De compensatieregeling bestaat uit het totale bedrag van de correctiebesluiten (1) en een forfaitair bedrag als compensatie voor veronderstelde materiële schade dat bestaat uit 25% van het dit bedrag (2). Daarnaast ontvangt de ouder € 500 voor geleden immateriële schade voor ieder half jaar dat verlopen is (3), een vergoeding van de invorderingskosten (4) en een vergoeding van de kosten van juridische bijstand conform de reguliere forfaitaire bedragen voor zover deze

	kosten niet eerder werden vergoed (5). Eventueel toegekende bedragen en niet ingevorderde toeslagschulden worden op de bedragen 1 t/m 5 in mindering gebracht. Het tweede deeladvies (vragen 2 en 3) volgt eind januari. Dat advies ziet op het handelen van Toeslagen in andere zaken waar vermoedens waren van georganiseerde fraude, de waarborgen voor toeslaggerechtigden en de praktische rechtsbescherming in het algemeen. <u>AP</u> Autoriteit Persoonsgegevens (AP) doet onderzoek naar het gebruik bijzondere persoonsgegevens zoals nationaliteit bij de Belastingdienst. Dit onderzoek is in eerste instantie gericht op signalen over het gebruik van (tweede) nationaliteit bij Toeslagen. In de documentanalyse naar aanleiding van het Wob-verzoek inzake CAF zijn documenten gevonden die wijzen op het gebruik van (tweede) nationaliteit als selectiecriterium bij andere CAF zaken buiten Toeslagen. Deze signalen zijn in november aan de AP overgedragen om mee te nemen in het onderzoek. De betreffende stukken zijn openbaar gemaakt. Op 14 januari is een set met vervolgvragen van de AP ontvangen. Deze moet voor 23 januari beantwoord zijn. Het is niet bekend wanneer de AP het onderzoek verwacht af te ronden. In de week van 14 januari zijn nog aanvullende vragen van de AP binnengekomen. Ook de Nationale ombudsman doet onderzoek: breder naar behandeling klachten over etnisch profileren binnen uitvoeringsorganisaties. De Belastingdienst hanteert de positie dat nationaliteit als persoonsgegeven geregistreerd en gebruikt wordt als er een expliciete wettelijke grondslag is. De tweede nationaliteit speelt geen rol in de wet en mag daarmee ook geen rol spelen in de uitvoering van de wet. Toeslagen heeft alle (historische) gegevens betreffende de tweede nationaliteit uit de systemen verwijderd. Toeslagen houdt alleen bij of een burger wel of niet de Nederlandse nationaliteit heeft. <u>Praktische rechtsbescherming</u> Het lid Omtzigt heeft tijdens het debat van 21 maart 2019 een motie ingediend over het verbeteren van de praktische rechtsbescherming van de burger en kleine ondernemers in belastingzaken. Daarnaast ligt er een plan voor een onderzoek naar het verbeteren van de praktische rechtsbescherming. Hierover volgt een beslisnotitie voor de minister waarna de Kamer hier spoedig per brief over wordt geïnformeerd. De Adviescommissie uitvoering toeslagen zal in haar eindrapport ook aandacht besteden aan de verbetermogelijkheden voor toeslagzaken. Indien daar verbeteringen naar voren komen die ook toepasbaar zijn op belastingzaken, dan zal onderzocht worden of deze overgenomen kunnen worden.

Krachtenveld	De Kamer heeft eerder gevraagd wat de reden was voor het uitstel van het AUT-rapport II. Het verlate tweede deeladvies van AUT en het rapport van de ADR zal mogelijk tot kritiek leiden. Daarnaast zal de Kamer aansturen op een snelle en zorgvuldige afhandeling van vergelijkbare zaken na publicatie van de rapporten. Daar moet bijtijds een proces voor worden ingericht. Ook heeft de Kamer zich erg kritisch over etnisch profileren uitgelaten. Met name het rapport van de AP, maar ook dat van de ADR, is daarom gevoelig.
Behandeling	AUT II en ADR worden eind januari verwacht. Datum publicatie AP is niet bekend. Kamerbrief praktische rechtsbescherming spoedig verwacht.
Ambtelijke beleidsopvattingen	

DGBD: CAF 11 – Toeslagen 2 & personeelsraadsman/vrouw

Verantwoordelijk DG/directie	[redacted]-UHB/Toeslagen
Omschrijving inhoud	Toeslagen 2 De reguliere werkzaamheden van Toeslagen passen niet naast de herstelwerkzaamheden. Om beide taken zo goed mogelijk, met oog voor menselijke maat, uit te voeren is een herstelorganisatie (Toeslagen 2) noodzakelijk. Dit vraagt extra capaciteit, de inschatting is dat het gaat om enkele honderden fte met verschillende achtergronden. De capaciteit is niet alleen bij Toeslagen nodig, maar ook bij andere aanpalende processen in de Belastingdienst zoals de invordering, Vaktechniek en de Belastingtelefoon. Ook vraagt dit verschillende IV-aanpassingen. Toeslagen 2 moet zich richten op de herstel en compensatieacties. Het voornemen is om beslissingen die worden genomen in het kader van de herstel en compensatieacties te laten toetsen door een onafhankelijke commissie. Individuele zaken kunnen ook door de burgers worden voorgelegd aan deze commissie. Personeelsraadsman/vrouw De bestuurlijke verantwoordelijkheid is een belangrijk thema geweest in het gesprek met de Kamer. Tot dusver zijn er geen aanwijzingen voor individuele verwijtbaarheid. De vorige staatssecretaris heeft aangekondigd om wel onderzoek te doen als deze signalen opkomen. Daartoe zijn personeelsraadsmannen/vrouwen aangekondigd. Dat zijn minimaal twee vertrouwenwekkende personen die onafhankelijk zijn gepositioneerd en rapporteren aan de [redacted] [redacted] Zij zullen actief op zoek gaan naar signalen binnen de Belastingdienst over alles wat fout is gegaan bij CAF/toeslagen. Daarvoor worden er gesprekken gevoerd met alle medewerkers die te maken hebben met fraudebestrijding bij Toeslagen. Ook kunnen medewerkers zichzelf melden. De raadsman/vrouw heeft toegang tot alle medewerkers en leidinggevenden en alle relevante documenten en dossiers. Zij worden in eerste instantie in het leven geroepen voor één jaar. Daarnaast is een Belastingdienstbreed cultuurprogramma gestart. De pijler cultuur is in het najaar van 2019 aan het Beheerst Vernieuwen programma toegevoegd. Momenteel voert Deloitte een nulmeting/cultuurscan uit, waarbij de cultuur (alle medewerkers) en de cultuur van specifiek de leidinggevende in beeld wordt gebracht. Die scan krijgt opvolging met dialoogsessies om de beoogde gedragsverandering ook daadwerkelijk in gang te zetten. Daarnaast zullen leidinggevenden een ontwikkelassessment ondergaan. Dat is een handvat voor leidinggevenden om te werken aan hun verdere ontwikkeling. De gewenste kwaliteiten staan daarbij centraal, zoals reflectie, publiek leiderschap, rechtstatelijke handelen en het delen van dilemma's. Deze onderwerpen krijgen ook een plek in de vaste personeelscyclus.
Krachtenveld	De Kamer heeft veel aandacht voor: - De individuele verwijtbaarheid van betrokken medewerkers en leidinggevenden uit die tijd. Kamerleden verwachten mogelijk dat de personeelsraadsman/vrouw zorgt voor personele consequenties. - De cultuur(omslag) van de Belastingdienst. Zij zullen op korte termijn concrete opbrengsten verwachten van het cultuurtraject, terwijl dit gezien de aard van de verandering zeker meer tijd zal kosten (zie ook het separate fiche over cultuur).

Behandeling	Het starten van Toeslagen 2 hangt, gezien de forse financiële implicaties, samen met de voorjaarsbesluitvorming. De personeelsraadsleden worden naar verwachting [datum] benoemd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het inrichten en opstarten van een tweede Toeslagendirectie is een omvangrijke operatie. Mede gezien de wervingsopgave lijkt het niet haalbaar om deze organisatie op korte termijn te laten starten, terwijl de rapporten van AUT en de ADR eind januari voorhanden zijn en de Kamer en ouders verwachten dat spoedig tot compensatie voor de andere groepen wordt overgegaan. Daar komt bij dat de reguliere werkzaamheden van Toeslagen niet goed zijn in te passen naast de herstelwerkzaamheden (capaciteit).

DGBD: Cultuur	
Verantwoordelijk DG/directie	/ Concerndirectie Organisatie en Personeel (in afstemming met eenheid O&P kerndepartement)

Omschrijving inhoud	**Ministerie van Financiën** Cultuur is een belangrijk vernieuwingsonderwerp voor het hele ministerie van Financiën en daarom onderdeel van het Verhaal en de Koers. Grofweg blijkt dat de cultuur binnen Financiën weinig ruimte biedt om fouten te mogen maken en dat er beperkt begrip is voor, en vertrouwen in, verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Ministeriebreed zijn er onder meer de volgende acties en ontwikkelingen: *ADR-rapport 'Ongeschreven regels'* In mei 2019 is dit rapport uitgebracht en beschrijft de ongeschreven regels onder het management van het ministerie. Tevens is het rapport gedeeld met de Kamer. Opdrachtgevers waren de [redacted] en [redacted] Het rapport bevat aangrijpingspunten voor het versterken van cultuuraspecten. Conform de thema's van de Koers, waaronder samenwerken, worden de aanbevelingen van het rapport integraal opgepakt. Bijvoorbeeld in de vorm van refelectiebijeenkomsten, waarin medewerkers van het kerndepartement en de Belastingdienst reflecteren op de onderlinge samenwerking langs verschillende thema's. *Kennissessies cultuur* In aanwezigheid van de ambtelijke top van het ministerie en de Belastingdienst, en de staatssecretaris(sen), zullen twee kennissessies over cultuur georganiseerd worden door de eenheid O&P met als doel te leren van vergelijkbare cultuurtrajecten bij andere organisaties (in ieder geval KLM) in het voorjaar van 2020. **Belastingdienst** De afgelopen jaren is de visie op Cultuur en Leiderschap binnen [redacted] Belastingdienst ontwikkeld. In september 2018 is de visie in het DTBD vastgesteld en breed gecommuniceerd[1]. De visie vormt het fundament voor het opgestelde Plan van Aanpak (PvA) Leiderschap en Cultuur[2], dat begin 2019 van start is gegaan. De gekozen aanpak beoogt een synergie tussen drie invalshoeken: acties die op het concern als geheel zijn gericht (top-down), acties binnen de directies (bottom-up) en acties met een mengvorm van het voorgaande. In september 2019 heeft de staatssecretaris het opgestarte traject een boost gegeven door de benoeming van Cultuur tot vierde pijler[3] binnen de aanpak 'Beheerst Vernieuwen'. Cultuur is hierdoor één van de vier belangrijkste vernieuwingsonderwerpen van de Belastingdienst en beoogt het bereiken van een andere cultuur, zoals beschreven in de brief aan de Tweede Kamer[4]. De beoogde cultuur is een cultuur waarin burgers en bedrijven centraal staan. Hiervoor zijn o.a. heldere en concrete afspraken, samenwerken en een open en veilig klimaat essentieel. Bovendien stellen medewerkers van de Belastingdienst zich verantwoordelijk, geloofwaardig en zorgvuldig op[5]. De staatssecretaris is begin december 2019 geïnformeerd over de voortgang van de vierde pijler en de hierbij behorende acties[6]. Deze ontwikkeling (Cultuur vierde pijler van Beheerst Vernieuwen) heeft niet alleen een intensivering van het in gang gezette PvA, maar ook een aanpassing in capaciteit, budget en governance tot gevolg. Om de geplande intensivering mogelijk te maken, is een bestedingsplan noodzakelijk. De inzet van het DT BD is om in de voorjaarsbesluitvorming van 2020 het bestedingsplan gehonoreerd te hebben. Intensivering van het programma is dus onder voorbehoud van financiering. Onderdeel van de intensivering is een extern onderzoek (Deloitte) onder de medewerkers van de Belastingdienst die de huidige cultuur in kaart brengt (uitgezet 08 januari 2020). Na een analyse van de opgehaalde data worden

	de uitkomsten kwalitatief verdiept middels zogenaamde focusgroepen. Over de uitkomsten van het cultuuronderzoek wordt de Tweede Kamer geïnformeerd. Vervolgens kunnen de uitkomsten van het cultuuronderzoek, tezamen met de uitkomsten van het medewerkersonderzoek 2019 en de FNV enquête, aanleiding zijn om de gekozen aanpak te herijken in Q2 2020. Naast het externe onderzoek naar de huidige cultuur, is er een 'blik van buiten' ingericht voor het programma. Een externe klankbordgroep van gezaghebbende deskundigen zal de Belastingdienst gedurende de looptijd van het programma een spiegel voorhouden. Daarnaast spelen aanspreekpunten, bestaand uit leidinggevende en adviseurs van de verschillende directies, een belangrijke rol om vanuit de lijn de cultuurverandering vorm te geven. Tot slot heeft de staatssecretaris toegezegd aan de Kamer in december 2019 om alle leidinggevenden van de BD een ontwikkelassessment te laten doen (1500 ongeveer).
Krachtenveld	Tweede Kamer, DT BD
Behandeling	Cultuur is de vierde pijler binnen het programma Beheerst Vernieuwen programma, waarover in de Voortgangsrapportages aan de Tweede Kamer wordt gerapporteerd. Cultuur is ook opgenomen in het jaarplan.
Ambtelijke beleidsopvatting en	

[1] *Notitie missie, visie, strategie, waarden; DT BD B4 (14 maart 2019)*
[2] *Plan van Aanpak Cultuur en Leiderschap 2019 voor DTBD 140319; DTBD B9 (14 maart 2019)*
[3] *Kamerbrief invulling vierde pijler 'Cultuur', kenmerk: 2019-0000155141 (20 september 2019)*
[4] *Kamerbrief invulling vierde pijler 'Cultuur', kenmerk: 2019-0000155141 (20 september 2019)*
[5] *Kamerbrief invulling vierde pijler 'Cultuur', kenmerk: 2019-0000155141 (20 september 2019)*
[6] *Stand van zaken acties Leiderschap en Cultuur, (09 december 2019)*

DGBD: Integrale aanpak ICT	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted]cdIV&D
Omschrijving inhoud	In de Kamerbrief 'Uitkomsten ICT-portfolioproces Belastingdienst' van 28 mei 2019 is geconstateerd dat het in het verleden bij de Belastingdienst heeft ontbroken aan een integraal zicht op het ICT-portfolio. De komende jaren blijven vragen om een inspanning om de vraag naar en het aanbod van IV-capaciteit met elkaar in evenwicht te brengen. De brief schetst vervolgens de elementen van een samenhangende aanpak om te komen tot een situatie waarbij vraag en aanbod meer in evenwicht zijn, de technische schuld wordt verminderd en er ruimte is voor vernieuwing en voor beleidsinitiatieven. Als onderdelen van de samenhangende aanpak wordt hierna in afzonderlijke fiches achtereenvolgens nader ingegaan op: • IV-portfolioproces • Onderzoeksrapport EY: Doorlichting directie IV Belastingdienst • Onderzoeksrapport KPMG: IV-portfolio Belastingdienst • Ketenplannen Loonheffingen, Gegevens en Omzetbelasting • BIT-toets Modernisering IV • BIT-toets Inning Op basis van deze elementen wordt door de Belastingdienst/IV&D i.s.m. het kerndepartement gewerkt aan een steeds meer integrale aanpak op het gebied van ICT. Doel is om te komen tot meerjarig perspectief en een overzichtelijk en evenwichtig IV-portfolio.
Krachtenveld	Kaderstellende directie Belastingdienst: cdIV&D Belanghebbenden (Driehoek): [redacted](opdrachtnemer) [redacted](beleidsopdrachtgever) [redacted](eigenaar)
Behandeling	In lijn met de Kamerbrief van 28 mei 2019 zal de Kamer voorjaar 2020 een brief ontvangen waarin de samenhangende aanpak van de IV-problematiek bij de BD wordt uitgewerkt.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Een goed functionerende IV-organisatie is randvoorwaardelijk voor snelle, tijdige en correcte uitvoering van politieke wensen en (staand) beleid. Op dit moment is er nog sprake van een gefragmenteerd beeld. Er wordt hard gewerkt door de Belastingdienst i.s.m. het kerndepartement om steeds beter inzicht te krijgen in vraag en aanbod en daarmee een heldere prioriteringslijn.

DGBD: Eherkenning	
Verantwoordelijk DG/directie	IV&D/

Omschrijving inhoud	Eherkenning is een open toelatingsstelsel voor authenticatiemiddelen en genotificeerd door de Europese Commissie onder de eIDAS verordening. Dit is een overheidsbrede 'generieke' oplossing. Het stelsel is ruim 8 jaar in ontwikkeling. De intentie van de (concept) WDO is deze verplicht te stellen en organisatie specifieke oplossingen uit te faseren. Het stelsel valt dan onder de verantwoordelijkheid van de Minister van BZK. Op dit moment is eHerkenning het enige stelsel dat beveiliging van gegevens op niveau substantieel biedt. Inmiddels zijn ruim 400 organisaties aangesloten, zo ook de Belastingdienst inclusief Douane. Verwacht wordt dat op korte termijn in Europa meer (bedrijfs)middelen op dit beveiligingsniveau worden genotificeerd. De Belastingdienst zal ook deze middelen moeten toelaten. De kosten van het stelsel worden gedragen door de gebruikers van het stelsel, (overheids)organisaties die diensten aanbieden, ondernemers die deze diensten afnemen en de erkende leveranciers van eHerkenningsmiddelen. Het wordt vaak vergeleken met DigiD. Maar bij DigiD wordt het middel uitgegeven door de Overheid en zijn de kosten anders geregeld. Die kosten worden via belastinginkomsten betaald door de overheidsorganisaties die DigiD inzetten. EHerkenningsmiddelen moeten door een bedrijf worden aangeschaft bij een door BZK erkende leverancier tegen een prijs van gemiddeld 45 euro per middel per jaar. DigiD wordt 'uitgegeven' door de overheid. De aanschaf van het relatief dure authenticatie middel staat op gespannen voet met het principe van 'kosteloos aangifte doen'. Hoewel er wel een wettelijke basis bestaat voor het verplichten van het gebruik van eHerkenning, is deze op dit moment nog onvoldoende 'deugdelijk bekend gemaakt'. Het advies aan de Minister is dan ook om de wettelijke basis te versterken in de regeling EBV. Op basis van de AVG moet de overheid gegevens van burgers en ondernemers op voldoende niveau beveiligen. De Autoriteit Persoonsgegevens spreekt uitvoeringsorganisaties hier ook op aan, zoals ook het UWV. Met de modernisering van zakelijke dienstverlening door de Belastingdienst op MBDz wordt niveau substantieel vereist vanwege de aard van de gedeelde gegevens (BSN, loonadministratie). Beveiliging van deze gegevens kan op dit moment alleen nog geleverd worden door eHerkenning. Per 1 januari 2020 is het, als je een bedrijf hebt, alleen voor de loonaangifte en de vennootschapsbelastingen, nog mogelijk om middels het commercieel verkrijgbare eHerkennning te communiceren met de Belastingdienst voor zakelijke dienstverlening achter het MBDz portaal. Hiervan maken voornamelijk bedrijven tot 10 man personeel gebruik. Ook kunnen zij kiezen voor een fiscaal dienstverlener of commerciële software. Eenmanszaken krijgen toegang met DigiD. Grotere ondernemingen wisselen System-2-system gegevens uit waarbij gebruik gemaakt wordt van PKI certificaten. Het eTD stelsel is nog niet uitontwikkeld waardoor de Belastingdienst bij implementatie van eHerkenning tegen kinderziektes aanloopt. Zoals dat de Wet op het Handelsregister registratie van bepaalde rechtspersonen niet toestaat (waaronder een pensioen bv, ambassade of een kerkgenootschap). Dan is het ook niet mogelijk om eHerkenning aan te schaffen. De Belastingdienst heeft deze organisaties bericht en gevraagd of zij voorlopig gebruik willen maken van een fiscaal dienstverlener danwel commerciële software kunnen aanschaffen. Daarnaast zijn er momenteel lange wachttijden waardoor mogelijk niet iedere ondernemer op tijd het middel aan kan schaffen. Daarom is aan de Tweede Kamer gecommuniceerd dat ondernemers op verzoek uitstel kunnen aanvragen.

Met opmerkingen Volgens mij mist hier het eea. De hele discussie over dat eHerkenning nu wel het enige middel is voor hen, terwijl de wet die dit verplicht nog niet is ingevoerd. En dat BD het al had ingevoerd en niet meer terug kon..

Krachtenveld	De Kamerleden Lodders en Omtzigt stellen kritische vragen over de grondslag verplichting van eHerkenning, de kosten die daarmee samenhangen en het gebrek aan een echte oplossing voor de organisaties die zich niet kunnen inschrijven in het Handelsregister
Behandeling	De Wet Digitale Overheid wordt 23 januari behandeld in de Tweede Kamer. Deze bevat het voorstel tot verplichtstelling van eherkenning. Voorafgaand aan deze behandeling zijn op 18 december kamervragen beantwoord door de Minister van BZK aangaande de implementatie van eherkenning bij de Belastingdienst en het principe van 'kosteloos aangifte doen'.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het gebruik van een overheidsbreed generiek authenticatiemiddel waarbij de organisatie specifieke authenticatievoorzieningen worden uitgefaseerd is een opvatting waar de Belastingdienst achter kan staan. Het op niveau brengen en onderhouden van een groot aantal specifieke voorzieningen is kostbaar. Daarbij brengt het voor burgers en bedrijven gemak om slechts 1 digitale sleutel te hebben. De keuze om authenticatiemiddelen te organiseren middels een open toelating tot een stelsel is goed uit te leggen. De Belastingdienst zou wel graag de optie openhouden voor publieke oplossingen binnen het publieke domein waar de markt onvoldoende of tegen te hoge kosten aan kan voldoen. De bekostiging van het stelsel door de deelnemers is een gedeelde opvatting mits kosten redelijk uit te leggen zijn. Ondernemers dragen bij vergelijkbaar als leges bij de aanschaf van een identiteitsbewijs of paspoort. Dit staat wel op gespannen voet met het principe van kosteloos aangifte kunnen doen wanneer een authenticatiemiddel alleen moet worden aangeschaft voor het doen van aangifte.

Met opmerkingen [redacted] Zijn er misschien nog ambtelijke beleidsopvattingen over hoe dit dossier tot nu toe is verlopen intern? ☺

DGBD: Vervolgingskosten (kosten dwangbevel)	
Verantwoordelijk DG/directie	CAP [redacted](UHB/FJZ)
Omschrijving inhoud	In 2018 heeft de Nationale ombudsman onderzocht of vervolgingskosten -conform het beleid van de Belastingdienst- worden verlaagd bij een vermindering van de onderliggende aanslag. Op basis van procesmatige antwoorden van de Belastingdienst concludeerde de Ombudsman dat de kans op fouten klein is. Het gaat bij vervolgingskosten om aanmanings- en dwangbevelkosten. De vragen van de Ombudsman waren aanleiding voor de BD om vervolgens zelf onderzoek te doen naar het werkproces en de wijze waarop dit wordt nageleefd te kijken (september 2018). Gebleken is dat het proces niet op orde is; in zeer veel gevallen zijn de kosten ten onrechte niet verlaagd. De Nationale ombudsman is hierover onjuist geïnformeerd. Een eerste raming voor de periode 2014-2018 betreft ongeveer 400.000 gevallen voor een totaalbedrag van ongeveer € 31 mio. Het gaat om gevallen waarin de aanslag geheel of gedeeltelijk is betaald of is verrekend. Er zijn echter ook gevallen waarin betaald of verrekend is en waar de kosten wel zijn verlaagd.
Krachtenveld	Inmiddels heeft NRC Handelsblad een WOB-verzoek gedaan en zijn Kamervragen gesteld. Ook heeft de NO zijn onderzoek naar het verlagen en terugbetalen van vervolgingskosten heropend.
Behandeling	De Ombudsman is hierover op 28 november jl. eerst telefonisch en vervolgens ook schriftelijk geïnformeerd. De staatssecretaris heeft ook zelf contact opgenomen met de Ombudsman over deze kwestie. In een brief van 29 november jl. (inzake CAF 11) heeft de staatssecretaris de Kamer geïnformeerd over fouten bij het verlagen van vervolgingskosten door de Belastingdienst. De Ombudsman heeft daarop op 6 december jl. zijn onderzoek naar de verlaging van vervolgingskosten heropend. Inmiddels is beschreven welke stappen zijn ondernomen tussen september 2018 en oktober 2019. Er wordt nu onderzoek gedaan naar de aantallen benadeelde burgers en bedrijven en er wordt een plan van aanpak gemaakt om de benadeelden alsnog terug te betalen. Ook wordt onderzocht wat de oorzaak is van de ten onrechte niet verminderde kosten. Het betreft een ingewikkeld proces en onderzoek is niet eenvoudig. In het werkproces zijn inmiddels wel waarborgen ingebouwd om de kosten te verlagen na een vermindering van de aanslag (strenger toezicht op de verwerking), maar deze blijken in de praktijk niet afdoende te werken. Het gaat dan om toezicht op het proces van de handmatige verlaging van de kosten. Gebleken is dat ook in de systemen fouten zitten als het gaat om het verlagen van vervolgingskosten. Zodra duidelijk is wat de exacte oorzaak van het probleem is, wordt zo snel mogelijk aan een oplossing gewerkt, zodat dit niet meer kan gebeuren en dat burgers en bedrijven de teveel betaalde kosten zo snel mogelijk terugkrijgen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het gaat om zeer grote aantallen en een bewerkelijke herstelactie die veel capaciteit gaat kosten. In veel gevallen gaat het om bedragen lager dan 7 euro. Het stellen van een doelmatigheidsgrens voor uit te betalen bedragen lijkt niet aan de orde. Het gaat immers om beleid waaraan de Belastingdienst niet voldoet. In 2020 is er naar verwachting voldoende ruimte om de terugbetaling binnen begroting IX artikel 1 op te vangen.

DGFZ: Zzp-dossier (vervanging van Wet DBA)

Verantwoordelijk DG/directie	/DB
Omschrijving inhoud	In het regeerakkoord (RA) is aangekondigd dat de Wet DBA (Deregulering beoordeling arbeidsrelaties) wordt vervangen. Met de Wet DBA is in 2016 de Verklaring Arbeidsrelatie (VAR) afgeschaft, omdat de VAR de handhaving door de Belastingdienst op een verkeerde kwalificatie van de arbeidsrelatie (zzp'er of werknemer) bij werkgevers onmogelijk maakte. Daarvoor in de plaats werden modelovereenkomsten geïntroduceerd om duidelijkheid te geven over de kwalificatie van een arbeidsrelatie. Indien wordt gewerkt in overeenstemming met een door de Belastingdienst goedgekeurde modelovereenkomst, is er zekerheid dat er geen sprake is van een dienstbetrekking. De Wet DBA is nooit gehandhaafd, omdat alleen al de aankondiging dat er zou gaan worden gehandhaafd veel maatschappelijke onrust opleverde. Daarom geldt er sinds 2016 een handhavingsmoratorium voor het toezicht van de Belastingdienst op de kwalificatie van de arbeidsrelatie voor de loonheffingen. Dit moratorium geldt niet voor kwaadwillenden. Sinds 1 januari 2020 kan er ook gehandhaafd worden bij werkgevers die aanwijzingen van de Belastingdienst niet (afdoende) opvolgen binnen een redelijke termijn. Daarnaast wordt in 2020 gestart met een sectorgerichte benadering in specifieke sectoren, waarbij gestart wordt met de zorg en de bouw. Voortvloeiend uit het RA zijn drie maatregelen aangekondigd om de Wet DBA te vervangen: 1. Een webmodule die een opdrachtgeversverklaring afgeeft. Met deze opdrachtgeversverklaring hebben opdrachtgevers de zekerheid dat er geen sprake is van een dienstbetrekking en er dus geen loonheffingen hoeven te worden betaald. Deze zekerheid heeft de opdrachtgever alleen indien de webmodule naar waarheid is ingevuld en overeenkomstig wordt gewerkt. De webmodule is gebaseerd op de bestaande wetgeving over de dienstbetrekking. Voor de webmodule is geen nieuwe wetgeving nodig. 2. Een zelfstandigenverklaring die wettelijk regelt dat er geen sprake is van een dienstbetrekking bij een hoog tarief (€ 75 per uur of meer) indien er korter dan een jaar bij dezelfde opdrachtgever wordt gewerkt. 3. Een minimumtarief van € 16 per uur voor alle zzp'ers. Dit is geen fiscale maatregel en de handhaving ligt bij de Inspectie SZW. De voorlopige vragenlijst voor de webmodule is getest door opdrachtgevers. De voorlopige testresultaten wijzen erop dat een groot deel van de zzp'ers materieel eigenlijk werknemer is. Van alle opdrachtgevers die ervan uitgaan dat ze een zzp'er hebben ingehuurd zou ongeveer 45% op basis van de webmodule een 'indicatie dienstbetrekking' krijgen, ongeveer 29% zou geen oordeel krijgen en ongeveer 26% zou een opdrachtgeversverklaring krijgen. Op dit moment wordt de definitieve vragenlijst getest. Aan de Tweede Kamer is toegezegd dat zij in het eerste kwartaal van 2020 een brief krijgen met de testresultaten. Als de uiteindelijke testresultaten in lijn liggen met de voorlopige testresultaten betekent dit dus dat een groot aantal personen op dit moment fiscaal mogelijk ten onrechte als zzp'er wordt aangemerkt. Dit zal gevolgen hebben voor het draagvlak van de webmodule, omdat het merendeel van de opdrachtgevers niet de gewenste uitkomst krijgt. De concept-wetgeving voor de zelfstandigenverklaring en het minimumtarief is in november/december 2019 via internet geconsulteerd. Hier is veel kritiek op gekomen. De belangrijkste kritiekpunten zijn: • De concept-wetgeving is complex en onduidelijk, daardoor wordt naleving ervan voor opdrachtgevers en opdrachtnemers lastig. • De administratieve lasten zijn buitenproportioneel hoog.

	• De zelfstandigenverklaring legitimeert schijnzelfstandigheid en dat is nadelig voor echte ondernemers en voor werknemers. • Een minimumtarief van € 16 per uur is te weinig om van te leven. • De bestaande problemen worden op deze manier niet opgelost. In januari 2020 zullen de uitvoeringstoetsen worden vastgesteld op de conceptwetgeving voor de zelfstandigenverklaring (Belastingdienst en UWV) en het minimumtarief (Inspectie SZW). De verwachting is dat deze toetsen zeer kritisch zullen zijn. De handhaafbaarheid van een uurtarief is problematisch, onder andere omdat in de meeste gevallen niet goed na te gaan is hoeveel uren en kosten er daadwerkelijk zijn besteed. Gedurende de uitwerking van de nieuwe maatregelen ligt de handhaving door de Belastingdienst niet stil, ondanks de beperkingen van het moratorium. De Belastingdienst heeft een Toezichtplan Arbeidsrelaties opgesteld. In dat kader vinden onder andere communicatieactiviteiten, bedrijfsbezoeken en een sectorbenadering plaats. Bij de sectorbenadering wordt in samenwerking met brancheorganisaties gewerkt aan het (geleidelijk) terugdringen van een onjuiste kwalificatie van de arbeidsrelatie in sectoren waar dit op brede schaal voorkomt. Begonnen wordt met de sectoren zorg (ziekenhuizen), bouw (grote bouwprojecten) en intermediaire organisaties in deze sectoren. Daarna volgen andere sectoren. Op 23 januari verschijnt het advies van de Commissie Regulering van Werk (cie [redacted]. Naar verwachting adviseert de commissie de zelfstandigenverklaring en het minimumtarief niet in te voeren, maar het probleem bij de bron aan te pakken door de bestaande verschillen in de behandeling van werknemers en zzp'ers in de sociale zekerheid, het arbeidsrecht en de fiscaliteit zoveel mogelijk weg te nemen (zie kopje ambtelijke beleidsopvattingen).
Krachtenveld	Er zijn meer dan 1400 reacties gekomen op de internetconsultatie. Hier zijn drie groepen in te onderscheiden: • Voor werkgevers/opdrachtgevers zijn de voorstellen van belang omdat zij zzp'ers willen kunnen blijven inhuren zoals ze dat nu doen. Ook zijn er werkgevers die er last van hebben dat hun concurrent met schijnzelfstandigen werkt en daardoor goedkoper is. • Voor zzp'ers zijn de voorstellen van belang omdat onduidelijkheid en onzekerheid bij opdrachtgevers leidt tot minder inhuur van zzp'ers. • Voor vakbonden zijn de voorstellen van belang, omdat schijnzelfstandigheid een manier is om CAO's, pensioenregelingen, werknemersverzekeringen en het arbeidsrecht te ontduiken.
Behandeling (TK / EK)	Het dossier kent een gedeelde verantwoordelijkheid. De minister van SZW heeft de beleidsmatige verantwoordelijkheid, de staatssecretaris van FIN is betrokken vanwege de fiscale wetgeving en de staatssecretaris van EZK is betrokken vanuit het ondernemerschap. De algemene overleggen in de Tweede Kamer en de wetsbehandeling in een later stadium gebeuren gezamenlijk. Er zijn de afgelopen twee jaar vier voortgangsbrieven gestuurd naar beide kamers over dit dossier. Op 12 februari 2020 is er in de Tweede Kamer een AO over het zzp-dossier, waarbij onder andere de laatste voortgangsbrief van november 2019 aan de orde zal komen. Die brief gaat met name over de webmodule. De hierboven vermelde voorlopige testresultaten van de webmodule zijn niet in die kamerbrief opgenomen, omdat het slechts voorlopige resultaten zijn en we nog bezig zijn met testen. Wel staat in de brief dat alle drie de uitkomsten (indicatie dienstbetrekking, geen oordeel, opdrachtgeversverklaring) een substantiële groep betreffen, waarbij de groep die een 'indicatie dienstbetrekking' krijgt substantiëler is dan de andere twee groepen.

	De planning is om het minimumtarief en de zelfstandigenverklaring per 1 januari 2021 in werking te laten treden. Dat is alleen haalbaar als de wetsvoorstellen nog voor het zomerreces kunnen worden ingediend bij de Tweede Kamer.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Er zijn grote verschillen in de behandeling van zzp'ers en werknemers in: • de sociale zekerheid (werknemersverzekeringen, waaronder tegen arbeidsongeschiktheid en voor de oude dag), • het arbeidsrecht (o.a. twee jaar loondoorbetaling bij een zieke werknemer en ontslagrecht) en • de fiscaliteit (zzp'ers kunnen recht hebben op ondernemersfaciliteiten, zoals de zelfstandigenaftrek en de MKB-winstvrijstelling). Deze verschillen zijn voor een belangrijk deel historisch gegroeid. De Commissie Regulering van Werk (Commissie Borstlap) die op 23 januari a.s. zijn eindrapport zal presenteren, zal naar verwachting adviseren arbeid onafhankelijk van de contractvorm zo veel mogelijk gelijk te behandelen door de bestaande verschillen zo veel mogelijk weg te nemen. Dat is in lijn met onze ambtelijke beleidsopvattingen. Overigens wordt al een kleine stap in de goede richting gezet, omdat de zelfstandigenaftrek – op basis van het Belastingplan 2020 - de komende jaren stapsgewijs teruggebracht wordt tot € 5000 (per 1 januari 2028). Per 1 januari 2020 is de zelfstandigenaftrek verlaagd van € 7280 naar € 7030. De huidige kostenverschillen leiden tot een sterke verstorende prikkel (vaak voor zowel de werkgever als de werkende) om een werkende in te huren als zzp'er, ook als er materieel eigenlijk sprake is van werknemerschap. Dit is inmiddels zo normaal geworden dat er geen maatschappelijk draagvlak meer is voor handhaving van de bestaande regels over de kwalificatie van de arbeidsrelatie. Dat werkenden en werkgevers een gezamenlijk belang hebben, maakt handhaving ook buitengewoon lastig. Uit de vragenlijsten voor de webmodule die zijn ingevuld door opdrachtgevers zijn geen voor de hand liggende nieuwe criteria naar voren gekomen waarvoor wel draagvlak zou zijn. Er is dus geen alternatief voor het (gefaseerd) verkleinen van het kostenverschil door aanpassingen in de sociale zekerheid, het arbeidsrecht en de fiscaliteit. In de augustusbesluitvorming van 2019 is een structurele ruimte oplopend tot € 0,6 mld. in 2028 gereserveerd voor verdere stappen in het zzp-dossier, bijvoorbeeld in reactie op de Commissie Borstlap.

DGFZ: box 3	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/AFP/BELEID en DGFZ/DB/AV
Omschrijving inhoud	1. <u>Wetsvoorstel aanpassingen van box 3 (beoogde inwerkingtreding 2022)</u> In de brief van 6 september 2019 heeft het kabinet aangekondigd dat er voor de zomer 2020 een wetsvoorstel voor box 3 wordt ingediend waarin tegemoet wordt gekomen aan spaarders. De contouren van het wetsvoorstel zijn in die brief geschetst: • Er komen aparte forfaitaire rendementen voor sparen en beleggen en een forfaitaire debetrente op schulden. • Deze forfaitaire rendementen worden op dezelfde manier bepaald als in het huidige stelsel, namelijk op basis van marktgegevens. • De forfaitaire verhouding tussen sparen en beleggen (vermogensmix) verdwijnt: er wordt in het nieuwe stelsel per individu gekeken naar de werkelijke verhouding tussen spaargeld en beleggingen. • In de plaats van een heffingvrij vermogen (nu ca. € 30.000 per belastingplichtige) komt een heffingvrij inkomen van ca. € 400. • Kleine beleggers worden ontzien door een drempel van ca. € 30.000 aan bezittingen (dus het vermogen voor aftrek van schulden). • Het tarief wordt verhoogd van 30% naar ca. 33% voor budgettaire neutraliteit. • Er zal anti-arbitragewetgeving worden opgenomen in het wetsvoorstel, om zoveel mogelijk te voorkomen dat men om alleen fiscale redenen beleggingen rondom de peildatum omzet naar spaargeld (peildatumarbitrage) In de planningsbrief 2020 van 12 december 2019 van de minister staat het wetsvoorstel gepland voor indiening in juni 2020. 2. <u>Arresten van de Hoge Raad over het stelsel voor 2017</u> De Hoge Raad heeft op 14 juni 2019 in (massaalbezwaar-) procedures box 3 over de jaren 2013 en 2014 geconcludeerd wanneer box 3 op stelselniveau strijdig zou zijn met het recht op eigendom (artikel 1 van het Eerste protocol van het Europese verdrag tot bescherming van de rechten van de mens). Er is strijdigheid indien het nominaal zonder (veel) risico's gemiddeld haalbare rendement minder is dan 1,2%. De Hoge Raad laat het, indien deze strijdigheid zich zou voordoen, aan de wetgever om te handelen. Het box 3-stelsel is reeds gewijzigd per 2017. De parlementaire advocaat van de TK meent dat de staat moet overgaan tot financiële genoegdoening. Of een wetswijziging voor toekomstige jaren voldoende rechtsherstel biedt voor belastingplichtigen of dat er ook nog financiële genoegdoening over jaren waarin de schending zich voordoet nodig is, is niet duidelijk op basis van jurisprudentie van het Europese hof voor de rechten van de mens (EHRM).
	3. <u>Procedure EHRM</u> In ieder geval één belastingplichtige gaat met het arrest van de Hoge Raad naar het EHRM. De uitspraak van het EHRM zal naar verwachting na 2020 zijn.

Krachtenveld	• Politieke en maatschappelijke wens om zo snel mogelijk beter aan te sluiten bij het werkelijke rendement, in het bijzonder voor spaargeld. Die wens is vooral ingegeven door de lage spaarrente en de mede daardoor hoge belastingdruk op (de inkomsten uit) spaargeld. • Uitvoerbaarheid door de Belastingdienst. Uit eerdere onderzoeken blijkt echter dat een heffing naar werkelijk rendement structureel problematisch voor de Belastingdienst is. Daarom wordt ook in het wijzigingsvoorstel nog steeds uitgegaan van forfaitaire rendementen, waarmee spaarders wel in vrijwel dezelfde mate tegemoet worden gekomen als in een stelsel op basis van werkelijk rendement. • Er is bovendien een sterke wens om box 3 eerder dan per 2022 te hervormen. Eerder is echter niet mogelijk omdat het zowel wetstechnisch als uitvoeringstechnisch een ingrijpende wijziging is. Wijzingen die wel eerder kunnen (2021) zijn zogenoemde parameteraanpassingen. Daarmee kan geen onderscheid worden gemaakt tussen verschillende soorten bezittingen. • Er zijn veel deelbelangen en wensen voor uitzonderingen, zoals verpachte landbouwgronden, vakantiewoningen, staatsobligaties etc. Deze wens vloeit voort uit het relatief hoge rendementspercentage voor beleggingen t.o.v. het percentage voor spaartegoeden. • Er worden in ieder geval met stakeholders gesprekken gevoerd en daarna zal worden bezien of de planning het toelaat dat het wetsvoorstel nog geconsulteerd gaat worden. Die planning is erg krap want aan de TK is toegezegd dat het wetsvoorstel voor de zomer wordt ingediend. • Ook de coalitiepartijen hechten belang aan zicht op de groepen belastingplichtigen die meer box 3-belasting gaan betalen in het nieuwe stelsel. • Er lopen massaalbezwaarprocedures over juridische houdbaarheid box 3-stelsel vanaf 2017. De uitkomst hiervan kan gevolgen hebben voor handhaven forfaitair stelsel. • Er zijn verschillende WOB-verzoeken over box 3 ingediend, zowel over het huidige stelsel als over de voorgestelde hervorming. De afhandeling daarvan loopt. • Aanvullende deelonderzoeken *Bouwstenen:* - Bouwsteen Belasten van vermogen in brede zin, waaronder vastgoed en eigen woning (incl. verhuur woning); - Bouwsteen Belasten van inkomsten digitale platforms (verhuur vastgoed/eigen woning). *Brede maatschappelijke heroverwegingen:* - Goed wonen als onderdeel van integrale gebiedsontwikkeling: varianten eigen woning defiscaliseren of overbrengen van box 1 naar box 3. • Budgettaire kant: Box 3 levert € 4 miljard op.

Behandeling (TK / EK)	1. Wetsvoorstel Er is toegezegd om het wetsvoorstel aanpassingen van box 3 voor het zomerreces 2020 aan te bieden aan te TK. Het streven is begin juni 2020. Het wetsvoorstel moet dit jaar in beide Kamers worden aangenomen om per 2022 in werking te kunnen treden. 2. Arresten van de Hoge Raad over het stelsel voor 2017/ Adviezen Op 19 december 2019 is door de [redacted] advies gevraagd aan drie deskundigen, twee (emeritus-) hoogleraren en een oud-raadsheer van de Hoge Raad, [redacted] Zij zullen een gezamenlijk oordeel geven over de arresten van de Hoge Raad van 14 juni 2019 over box 3 en een reflectie over de conclusie [redacted] van de TK van 14 oktober 2019. Het deskundigenadvies wordt uitgebracht voor 21 februari 2020. Het kabinet zal daarna het advies met een kabinetsreactie aan de TK moeten aanbieden. Op 13 november 2019 heeft de voormalige staatssecretaris in de Tweede Kamer in het plenair debat over het pakket Belastingplan 2020 aangegeven dat hij De Nederlandsche Bank en eventueel het Centraal Planbureau wil vragen te toetsen wat het gemiddeld haalbare rendement in box 3 was. Op 13 november 2019 hebben *Omtzigt en Lodders* een motie ingediend (35302, nr. 47), die door de Tweede Kamer is aangenomen waarin de Kamer - besluit de parlementair advocaat een advies te laten uitbrengen over de juridische houdbaarheid van box 3 vanaf 1 januari 2017; - aan de Algemene Rekenkamer verzoekt onderzoek te doen naar de vraag welk rendement in box 3 in de jaren 2013 tot en met 2016 zonder het nemen van al te veel risico's – dat is de precieze zin van de Hoge Raad – haalbaar was. Door het aannemen van de motie is nog niet duidelijk of een adviesaanvraag door de staatsecretaris aan CPB/DNB opportuun is. De Algemene Rekenkamer heeft nog niet aangegeven of zij aan het verzoek van de Kamer gehoor zal geven. Als de Rekenkamer advies uit gaat brengen over het haalbare rendement is ook nog niet duidelijk of zij daarbij het CPB en/of DNB zullen inschakelen. 3. Procedure EHRM Om te voorkomen dat alle belastingplichtigen de rechtsgang naar het EHRM moeten doorlopen is in antwoord op vragen van het lid Essers in de nota n.a.v. het verslag aan de Eerste Kamer bij het wetsvoorstel BP 2020 de volgende toezegging gedaan: *Daarom zeg ik hierbij toe dat indien het EHRM in deze procedures over de jaren 2013 en 2014 op regelniveau een schending van artikel 1 EP EVRM vaststelt en in die procedures een financiële genoegdoening voor de jaren 2013 en 2014 toekent aan de indieners van de klacht, deze overeenkomstig wordt toegekend aan de belastingplichtigen die onder de massaalbezwaarprocedure uit de aanwijzing vallen[1], ervan uitgaande dat het EHRM voor hen eveneens een dergelijke schending zou hebben vastgesteld en aan hen een financiële genoegdoening zou hebben toegekend.*

[1] Dat zijn de belastingplichtigen die zelf een bezwaarschrift hebben ingediend en degenen waarvan de aanslag op 26 juni 2015 nog niet onherroepelijk vaststond

Ambtelijke beleidsopvattingen	Er wordt gewerkt aan een beslispuntennotitie over het wetsvoorstel box 3. Daarin worden de beleidsmatige opties in de uitwerking van het wetsvoorstel met een advies voorgelegd aan de staatssecretaris. Het gaat hierbij met name om: • De exacte uitwerking van de anti-arbitragewetgeving. • De behandeling van negatieve inkomsten in box 3. Bijvoorbeeld in het geval van negatieve spaarrente. • De wijze van afbakening van spaargeld ten opzichte van beleggingen. • Vrijstellingen in box 3, in het bijzonder het wel of niet in stand houden van bestaande vrijstellingen zoals groen beleggen. • De bepaling van de debetrente over schulden. • Doorwerking in toeslagen en andere vermogens- en inkomensafhankelijke regelingen. • De wijze van consulteren van het wetsvoorstel.

DGFZ: Aanpak belastingontwijking en -ontduiking	
Verantwoordelijk DG/directie	AFP/Beleid, DB/Winst en DB/FRI
Omschrijving inhoud	Belastingontwijking is – kort gezegd – het op legale maar vaak op kunstmatige wijze verminderen van de belastingdruk. Belastingontduiking is wezenlijk anders. Dit betreft namelijk het in de strijd handelen met de belastingwet om de belastingdruk te verminderen. De aanpak van belastingontwijking en –ontduiking is een van de vijf beleidsprioriteiten van de Fiscale beleidsagenda. De uitwerking van de kabinetsplannen is beschreven in de Kamerbrief van 23 februari 2018. De aanpak is onderverdeeld in twee pijlers: 1. Bescherming belastinggrondslag; 2. Transparantie en integriteit. *Conditionele bronbelasting op renten en roylaty's* Onderdeel van de aanpak belastingontwijking is de Wet bronbelasting 2021 (reeds aangenomen). Onder deze wet wordt vanaf 2021 een conditionele bronbelasting op renten en royalty's geheven over rente- en royaltybetalingen aan laagbelastende en non-coöperatieve landen. De verwachting is dat dergelijke betalingen zullen ophouden te bestaan. Staatssecretaris Snel heeft aan de Tweede Kamer toegezegd de financiële stromen naar laagbelastende landen te gaan monitoren in samenwerking met De Nederlandse Bank (DNB). In november 2018 heeft SEO Economisch Onderzoek (SEO) een eerste inventarisatie gedaan van deze stromen op basis van DNB-data. Op basis van dat onderzoek van SEO leek deze *dividendstroom* in eerste instantie relatief beperkt in omvang. Bij nader overleg met DNB is echter gebleken dat een gedeelte van de dividendstromen dat aan laagbelastende jurisdicties kan worden toegerekend buiten beeld is gebleven. Dit geeft mogelijk aanleiding tot aanvullende maatregelen om dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties tegen te gaan. Hierover ontvangt u spoedig een beslisnotitie. Momenteel hebben AFP/Beleid en DB/Winst een beslisnotitie hierover in voorbereiding. Deze ontvangt u spoedig. Overigens heeft Tweede Kamerlid Snels (GroenLinks) aangekondigd met een initiatiefwetsvoorstel te komen om de gaten in de dividendbelasting te dichten. In de aankondiging worden 5 voorstellen genoemd. De in de aankomende beslisnotitie genoemde potentiële maatregelen komen in grote mate overeen met 2 van deze voorstellen.
Krachtenveld	Met het BP2020 zijn de meeste maatregelen uit het RA op het gebied van belastingontwijking en -ontduiking inmiddels omgezet in wetgeving. De politieke aandacht verschuift daarom naar het bredere onderwerp: de belastingafdracht van multinationals (apart onderdeel van dit introductiedossier). Het politieke krachtenveld verschilt enigszins per maatregel. In grote lijnen is Kamerbreed steun voor deze beleidsprioriteit. In de EK zijn VVD en CDA kritisch op de implementaties van EU-richtlijnen die strenger zijn dan het door de EU-richtlijnen vereiste minimum. Binnen oppositie pleiten met name SP, GroenLinks, PvdD en PvdA juist voor een strengere aanpak. PVV verzet zich met name tegen internationale (EU) inmenging. TaxJustice, Oxfam en SOMO onderschrijven dat belastingontwijking en –ontduiking moet worden aangepakt, maar vinden dat de maatregelen van dit kabinet niet ver genoeg gaan. VNO-NCW en de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) onderschrijven dat belastingontwijking en –ontduiking moet worden tegengegaan, maar waarschuwen voor overkill waardoor het vestigings- en investeringsklimaat kan worden geschaad.

Behandeling (TK / EK)	In TK: AO Belastingontwijking (28 maart 2019) en VAO Belastingontwijking (17 april 2019). Meeste aandacht was gericht op de Nederlandse inzet op internationale initiatieven tegen belastingontwijking, met name de OESO-voorstellen op het gebied van minimumbelasting. Staatssecretaris Snel heeft aangegeven, in lijn met staand beleid, altijd constructief in EU- en OESO-verband te willen blijven werken, maar niet te willen inzetten op een minimumtarief in de vennootschapsbelasting.
Ambtelijke beleidsopvattingen	EZK benadrukt het belang van een goed fiscaal vestigingsklimaat. BHOS benadrukt het belang de Nederlandse aanpak van belastingontwijking voor de belastingheffing in ontwikkelingslanden. Daarom vindt BHOS met name de bestrijding van doorstroomlichamen in Nederland en het (daarmee samenhangende) misbruik van belastingverdragen met ontwikkelingslanden van belang.

DGFZ: Belastingafdracht multinationals	
Verantwoordelijk DG/directie	AFP en DB/Winst
Omschrijving inhoud	• Staatssecretaris Snel heeft in september 2019 de Adviescommissie belastingheffing van multinationals ingesteld • Aanleiding was de Kamerbreed aangenomen motie Omtzigt c.s. om een commissie in te stellen die onderzoek gaat doen naar mogelijkheden voor eerlijke belastingheffing van multinationals. • Staatssecretaris Snel heeft die taak gespecificeerd: adviseren over maatregelen die leiden tot een grondslagverbreding van de vennootschapsbelasting ('vpb'), waarbij tegelijkertijd oog wordt gehouden voor het behoud van hoofdkantooractiviteiten in Nederland. • Daarbij onderzoekt de Adviescommissie onder meer door welk soort bedrijven de vpb momenteel voornamelijk wordt opgebracht, op welke onderdelen de Nederlandse Vpb (voor multinationals) wezenlijk afwijkt van de winstbelasting in de ons omringende landen, en wat het belang van multinationals en hoofdkantoren voor de Nederlandse economie is. • De Adviescommissie heeft ten doel eind januari 2020 advies uit te brengen. Hoewel de commissie hier nog altijd naar streeft, is er gezien de huidige stand van zaken twijfel dat dit gehaald zal worden. Daarnaast heeft het kabinet – ter dekking van de lastenverlichting voor burgers - op Prinsjesdag 2019 aangekondigd: • het conceptinitiatiefwetsvoorstel Snels (GroenLinks) c.s., om de liquidatie- en stakingsverliesregeling in de vpb te beperken, te omarmen. DB/Winst bereidt een wetsvoorstel voor. De planning is dit wetsvoorstel voor het zomerreces naar de Tweede Kamer te sturen; • het tarief innovatiebox te verhogen van 7% naar 9% vanaf 2021. Ook in internationaal verband, met name in de OESO, wordt gewerkt aan voorstellen voor belastingheffing in de digitaliserende economie, die – indien deze worden omarmd – gevolgen zullen hebben voor alle multinationals. Hierover is een apart onderdeel in dit introductiedossier opgenomen.
Krachtenveld	• Er zijn Kamerbreed zorgen over de eerlijke verdeling van de lasten tussen burgers en bedrijven. • TaxJustice, Oxfam, SOMO en andere NGO's dringen aan op belasting verhogende maatregelen voor multinationals. • VNO/NCW, de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) en andere belangenbehartigers van het bedrijfsleven of de belastingadviespraktijk benadrukken het belang van hoofdkantoren voor de Nederlandse economie en het fiscale vestigingsklimaat.
Behandeling (TK / EK)	• Op 13 juni 2019 vond in de TK een plenair debat plaats naar aanleiding van berichtgeving en een daaropvolgende hoorzitting in de Tweede Kamer op 29 mei 2019 (waarbij enkele multinationals waren uitgenodigd), over de belastingdruk van multinationals. • Het beeld bij de TK was en is dat multinationals geen of (te) weinig winstbelasting betalen. • Naar aanleiding van die discussie is de motie Omtzigt c.s. aangekomen en staatssecretaris Snel heeft daarop de Adviescommissie belastingheffing van multinationals ingesteld met een brede samenstelling van interne en externe experts (11 leden), onder voorzitterschap van [redacted] ([redacted])

Ambtelijke beleidsopvattingen	Multinationals opereren vaak in meerdere landen, terwijl de nationale vpb-stelsels zich doorgaans beperken tot activiteiten in één land. In berichtgeving gaat het vaak om de belastingpositie van één of enkele bedrijven. Het blijkt echter complex om op basis van de beschikbare aangiftegegevens goed inzichtelijk te krijgen: 1. of multinationals minder vpb betalen dan kleine bedrijven; en 2. wat de oorzaken ervan zijn dat sommige (multinationale) bedrijven weinig tot geen vpb betalen en 3. of deze gevallen een structurele oorzaak hebben, of dat het gaat om (goed) verklaarbare incidenten. Het rapport van de Adviescommissie zal hier ook op ingaan. Een van de lastigste factoren in deze analyse is de vraag ten opzichte van welk winstbegrip de effectieve belastingdruk zou moeten worden berekend. In verschillende externe onderzoeken worden bij de berekening van de effectieve belastingdruk van bedrijven vaak in Nederland vrijgestelde buitenlandse winsten meegenomen, wat resulteert in een extreem laag percentage effectieve belastingdruk. EZK benadrukt het belang van een goed fiscaal vestigingsklimaat.

DGFZ: kabinetsreactie IBO Toeslagen	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/AFP, AFEP, FEZ, [ ]/UHB, [ ]/IRF
Omschrijving inhoud	In de Miljoenennota 2018 is een Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) aangekondigd en daarna gestart naar het stelsel van toeslagen. Dit IBO is, anders dan gebruikelijk, gesplitst in twee delen. In deelonderzoek 1 van het IBO Toeslagen (dat 11 november 2019 zonder kabinetsreactie naar de Tweede Kamer is gestuurd) is gekeken naar mogelijke aanpassingen binnen het bestaande stelsel van toeslagen met als belangrijke focus: hoe kunnen we terugvorderingen van toeslagen (zowel in aantal als omvang) terugdringen en het stelsel beter laten aansluiten op het 'doenvermogen' van burgers, met mede als doel vermindering van niet-gebruik. In deelonderzoek 1 wordt geconcludeerd dat de problemen van het huidige stelsel de keerzijdes zijn van de beleidsmatige keuzes voor gerichtheid en tijdigheid. Met gerichtheid wordt bedoeld het op de euro nauwkeurig uitkeren, waarbij rekening wordt gehouden met verschillende omstandigheden en de uitvoering plaatsvindt tegen zo laag mogelijke kosten. Met tijdigheid wordt de voorschotsystematiek op basis van het actuele inkomen bedoeld zodat huishoudens kosten niet hoeven voor te schieten. Het streven om toeslagen te richten op specifieke groepen, gecombineerd met het streven de toeslagen aan te laten sluiten op de actuele situatie van huishoudens, zorgt voor onzekerheid over het uiteindelijke recht op toeslagen. In de aanbiedingsbrief van deelrapport 1 van het IBO Toeslagen aan de Tweede Kamer staat, dat dit rapport "(..) naar het oordeel van het kabinet heel verhelderend is in het schetsen van de onontkoombare uitruilen bij beleidskeuzes binnen het bestaande toeslagenstelsel tussen gerichtheid en tijdigheid enerzijds, en begrijpelijkheid en zekerheid anderzijds". In deelonderzoek 2 van het IBO Toeslagen is gekeken naar (meer) fundamentele aanpassingen van het toeslagenstelsel gericht op de lange(re) termijn, dus ook naar mogelijkheden van toekomstige inkomensondersteuning zonder toeslagen. De uitkomsten van dit deelonderzoek (en vervolgtraject) heeft aan belang gewonnen door de recent (11 december 2019) door de Tweede Kamer unaniem aangenomen motie Bruins (CU) en Van Weyenberg (D66) die de regering verzoekt *"(..) diverse varianten uit te werken, waarbij het toeslagenstelsel geheel verdwijnt en wordt vervangen door bijvoorbeeld alternatieve inkomensafhankelijke arrangementen,(uitkeerbare) heffingskortingen, decentralisatie van toeslagen en/of verhoging van het wettelijk minimumloon en uitkeringen"*.
	Volgens de huidige planning wordt deelrapport 2 van het IBO Toeslagen op 17 januari a.s. vastgesteld door de Ambtelijke Commissie Heroverweging (ACH) en zal deze vervolgens formeel aangeboden worden aan de minister van Financiën. Conform de gebruikelijke procedure zal hij dit IBO-rapport vervolgens doorsturen naar de betrokken bewindslieden met het verzoek dit IBO-rapport vergezeld van een kabinetsreactie naar de Tweede Kamer te sturen. De kabinetsreactie zal (nu) dus zowel een reactie moeten zijn op deelonderzoek 1 als 2. Wat betreft de planning: bij de aanbieding 11 november vorig jaar van deelrapport 1 van het IBO Toeslagen aan de Tweede Kamer is toegezegd, dat de kabinetsreactie op deelrapport 1, gelijktijdig met deelrapport 2 van het IBO Toeslagen naar de Tweede Kamer wordt gestuurd en dat dit naar verwachting "begin 2020" zal zijn.

Krachtenveld	Recent (12 december 2019) is er een bewindspersonenoverleg (BWO) geweest van de bij de Toeslagen meest betrokken bewindspersonen over de toekomst van het toeslagenstelsel. Mede in het licht van de unaniem in de Tweede Kamer aangenomen motie Bruins/Van Weyenberg (zie hiervoor) is in dit BWO voorzichtig geconcludeerd, dat de nog op te stellen kabinetsreactie op het IBO Toeslagen waarschijnlijk een grotere focus zal moeten hebben op de perspectieven voor de langere termijn (uitwerken van 'roadmaps' daarnaar toe) en - voor de transitieperiode - de 'quick wins' uit IBO-1.
Behandeling (TK / EK)	De kabinetsreactie op het IBO Toeslagen moet nog, samen met deelrapport 2 naar de Tweede en Eerste Kamer worden verstuurd. Toegezegd is dat dit begin 2020 zal zijn, de inzet is er (ambtelijk) nu op gericht om eind maart te halen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De 'quick wins' uit IBO-1 hebben budgettaire consequenties die nog niet zijn gedekt. Uitgangspunt is dat deze maatregelen alleen worden opgenomen in de kabinetsreactie als ook de dekking is geregeld. Hierover bestaat nog geen overeenstemming met betrokken departementen. Er zijn geen eenvoudige en op korte termijn uitvoerbare alternatieven voor het huidige stelsel van toeslagen voorhanden. En sommige oplossingen (bijvoorbeeld van kinderopvang een publieke basisvoorziening maken) zijn zeer kostbaar. Belangrijk om mee rekening te houden in het vervolgtraject is, dat VWS (minister Bruins) fel gekant is tegen (nader) onderzoek naar een inkomensafhankelijke zorgpremie als alternatief voor de huidige zorgtoeslag (een alternatief waar door meerdere partijen in de Tweede Kamer wel voor wordt gepleit).

DGFZ: Alternatieve Uitvoerders Belastingdienst (onderzoek ABD Topconsult)	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted] & FEZ Eigenaarsadvisering
Omschrijving inhoud	Vanwege de grote veranderopgave waar de Belastingdienst voor staat heeft het driehoeksoverleg ABDTOPConsult gevraagd te onderzoeken welke taken of werkzaamheden van de Belastingdienst door andere uitvoerders verricht zouden kunnen worden, teneinde te borgen dat toekomstige beleids- en wetswijzigingen op een effectieve en efficiënte wijze uitgevoerd kunnen worden. ABD Topconsult is gevraagd om: • Een inventarisatie te maken van de taken van de Belastingdienst en van de daarbij behorende (deel)processen die mogelijk door een alternatieve uitvoerder verricht kunnen worden; • Het inventariseren van mogelijke alternatieve uitvoerders; en • Het opstellen van een strategisch afwegingskader, op basis waarvan besloten kan worden tot uitvoering van taken door de Belastingdienst of een alternatieve uitvoerder. Momenteel bevindt het onderzoek zich in een afrondende fase. Op 24 januari wordt het onderzoek opgeleverd en gepresenteerd aan het driehoeksoverleg. Vanwege de breedte van de opdracht en om focus te houden, zijn de Belastingdienstonderdelen Douane, Toeslagen en de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD) niet in dit onderzoek betrokken.
Krachtenveld	Het belangrijkste inzicht van het rapport is dat de vraag welke taken door andere uitvoerders verricht zouden kunnen worden bezien moet worden vanuit het perspectief van de (bestuurbaarheid van) Belastingdienst als organisatie, en niet vanuit de partiële voor- en nadelen die samenhangen met het afstoten van individuele taken. De primaire kerntaak van de Belastingdienst - het heffen en innen van belastingen (en premies volksverzekeringen) - ten behoeve van de financiering van overheidsuitgaven zou hierbij leidend moeten zijn. Dit vereist een versterking van de focus van de Belastingdienst op haar kerntaken. Alle hiervan afgeleide taken zouden zoveel als mogelijk bij andere uitvoerders belegd kunnen worden. Zeker daar waar er in een keten al een uitvoerder is die bepaalde werkzaamheden uitvoert.
	De kerntaak is bij veel belastingen vermengd geraakt met instrumenten die een ander doel dienen, bijvoorbeeld vergroening. Voor die taken wordt gesteld dat op basis van toetsingscriteria kan worden onderzocht of het onderbrengen van de taak bij een alternatieve uitvoerder voordelen oplevert voor de Belastingdienst. Indien dit het geval is, zouden ook de gevolgen voor de alternatieve uitvoerder en burger in kaart moeten worden gebracht. Een alternatief voor deze aanpak is om slechts onderdelen van die taken bij andere uitvoerders beleggen en de Belastingdienst de heffing en de inning te laten doen. Daarnaast adviseert ABDTopconsult een 'nee, tenzij' beleid te hanteren voor (nieuwe) niet-fiscale taken. Dit uitgangspunt betekent dat de Belastingdienst in principe geen nieuwe, niet-fiscale taken op zich neemt. Voor bestaande niet-fiscale taken wordt bezien op welke wijze uitvoering van deze taken elders belegd kan worden. Dit kan door geleidelijke uitfasering.
Behandeling (TK / EK)	Staatssecretaris Snel heeft in debatten met de Tweede Kamer aangegeven dat hij de mogelijkheden van alternatieve uitvoerders onderzoekt. Het ligt daarom voor de hand om de kamer over dit onderzoek te informeren zodra het rapport opgeleverd is. Dit zou het best gecombineerd kunnen worden met het onderzoek naar de structuur van de Belastingdienst dat n.a.v. de Toeslagenaffaire is gestart.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Gezien de grote opgave waar de Belastingdienst voor staat is het belangrijk om deze opgave niet nog groter te maken door nieuwe taken. Om die reden is het een *no regret* om het 'nee, tenzij' beleid van niet-fiscale taken te omarmen en een traject te starten om te kijken naar de huidige niet-fiscale taken. De opvolging van de rest van de aanbevelingen is afhankelijk van de uitkomsten en de wijze van opvolging van het structuuronderzoek.

SG-cluster BOA: *Maatwerk in de uitvoering*	
Verantwoordelijk DG/directie	BOA, FEZ, [redacted] (UHB en I&S), [redacted] (AFP)
Omschrijving inhoud	In de [redacted] aan de kabinetsformatie van 2017 heeft het Secretarissen-Generaal Overleg (SGO) de formatie o.a. gevraagd om aandacht voor meer maatwerk in de uitvoering. Met de digitalisering is er een grote efficiëntieslag geslagen, maar in die geautomatiseerde processen is de menselijke maat te ver naar de achtergrond verdwenen. Om uit te zoeken waar de knelpunten liggen voor de inzet van meer maatwerk door uitvoerders hebben de [redacted] en [redacted] dit thema opgepakt. Het [redacted] heeft een reeks werkbezoeken aan verschillende uitvoeringsorganisaties gedaan, variërend van het UWV, Toeslagen en de DUO tot het CJIB. Ook is er gesproken met de nationale ombudsman, de heer Donner en andere deskundigen. Uit deze verschillende bezoeken en gesprekken kwam o.a. naar voren dat de discretionaire ruimte een belangrijke factor is voor het toepassen van maatwerk. Zowel de ruimte die de wet laat, als de ruimte die er op de werkvloer voor wordt gelaten. Daarnaast kwam vaak ter sprake dat de mogelijkheden voor gegevensuitwisseling en de communicatie met burgers belemmeringen voor maatwerk zijn. Daar het punt over de discretionaire bevoegdheid vaker terugkwam, heeft het SGO duo ABDTOPconsult gevraagd een onderzoek te doen naar vijf verschillende regelingen bij de vijf grootste uitvoerders. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat er flinke verschillen in discretionaire ruimte bestaan tussen de onderzochte regelingen. Voor een deel zijn deze te herleiden tot de politieke doelstelling en het gekozen besturingsparadigma. Het beveelt onder meer aan om maatwerk van de achterkant (bezwaar/beroep) naar de voorkant (eerste- en tweedelijns klantcontact) te brengen, om in de aansturing van uitvoeringsorganisaties door opdrachtgever en eigenaar structureel aandacht te besteden aan maatwerk, en om uitvoeringsorganisaties beter bewust te maken van de mogelijkheden die zij binnen de bestaande wet- en regelgeving al hebben voor het bieden van maatwerk. Dit rapport is op 29 november besproken in de MR en wordt in januari aan de Kamer gezonden, samen met een kabinetsreactie en een aantal concrete actiepunten.
Krachtenveld	Fin en SZW zijn de trekker van dit SGO-traject. Op 19 februari presenteert het [redacted] hun bevindingen aan het SGO in een themasessie en zal hen decharge worden verleend. Hierbij zullen zij aan de uitvoeringsorganisaties concrete verbetervoorstellen doen op het gebied van de toepassing van discretionaire bevoegdheden, van gegevensuitwisseling en van betere communicatie met burgers. Vervolgens zal het thema maatwerk een integraal onderdeel worden van de MCU.
Behandeling	Als thema binnen de MCU kan dit thema vanaf februari 2020 zeswekelijks geagendeerd worden. Ook is aanvullend afgesproken dat de MCU van maart 2020 specifiek om maatwerk zal draaien.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De actualiteiten hebben het belang van de menselijke maat in de uitvoering benadrukt en het is goed om focus te leggen op het verbeteren van dit aspect van de uitvoering. Hierbij dient er rekening mee gehouden te worden dat de ene uitvoeringsorganisatie verder is dan de andere m.b.t. het toepassen van maatwerk en dat het implementeren van maatwerk tijd zal kosten.

DGRB: *Ministeriele Commissie Uitvoering (MCU)*	
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/BZ/BBE ( ) in nauwe samenwerking met: BOA, [ ], BD, HDFEZ/EA en andere uitvoeringsdiensten van FIN.
Omschrijving inhoud	De afgelopen jaren is de kwaliteit en implementatiekracht van uitvoeringsorganisaties regelmatig aan de orde geweest. Na de zomer 2019 heeft het kabinet onder aanvoering van minister Koolmees de Ministeriële Commissie Uitvoering (MCU) ingesteld. De MCU komt 6-wekelijks bijeen. **Doel van deze commissie is het leveren van een bijdrage aan het aanpakken van uitdagingen ten aanzien van wendbaarheid, continuïteit en dienstverlening. Daarbij wordt het gehele stelsel in beschouwing genomen: de politieke verantwoordelijkheid, de bestuurlijke relaties in de driehoek (opdrachtgever, eigenaar, opdrachtnemer) en ook de uitvoering zelf.** Complexiteit van wetgeving, maar ook de ruimte die regelgeving biedt of kan bieden zijn daarbij nadrukkelijk in beeld. De vijf pijlers van de MCU zijn: ○ Werk aan Uitvoering *(zie ook aparte fiche)* ○ Maatwerk in dienstverlening *(zie ook aparte fiche)* ○ Digitalisering en innovatie van dienstverlening ○ Gezamenlijke reflectie, o.a. op de driehoek als sturingsmodel ○ Statuur en aantrekkelijkheid uitvoering Er zijn en worden veel analyses verricht naar de staat van de uitvoering in verschillende domeinen. In de MCU van 24-09-2019 is vastgesteld dat deze onderzoeken en trajecten een goede basis vormen voor een werkagenda van de MCU. Er is een inventarisatie gemaakt van alle relevante trajecten bij zowel departementen als uitvoeringsorganisaties. Dit heeft geresulteerd in bijna 100 verschillende trajecten. De trajecten verschillen sterk in breedte, diepte en scope. Aan de hand van deze trajecten wordt de werkagenda van de MCU nader uitgewerkt. De werkagenda staat geagendeerd voor de MCU van 28 januari. De MCU is niet de plek voor het oplossen van de afzonderlijke problemen in de uitvoering. De normale lijnverantwoordelijkheid per domein blijft in tact. Het karakter van de MCU is enerzijds gericht op het bieden van concrete handelingsperspectieven op een gedeelde analyse, voortkomend uit de werkagenda en anderzijds gericht op uitwisseling, reflectie en inspiratie.
Krachtenveld	• De MP is voorzitter van de MCU. Binnen het kabinet bestaat brede belangstelling voor deelname aan de MCU. • De voorbereiding van de MCU loopt via de Ambtelijke Commissie Uitvoering (ACU). De [ ] SZW is voorzitter, [ ] Fin en [ ] BZK zijn plaatsvervangers. • De [ ] SZW, BZK en FIN zijn de "kartrekkers" van de ACU/MCU. • Om de betrokkenheid van de uitvoering te borgen zijn er zowel in de ACU als MCU stoelen gereserveerd voor roulerende uitvoerders (afhankelijk van onderwerp).

Behandeling	Uitvoering staat nadrukkelijk op de agenda van de Tweede Kamer. Tijdens de afgelopen Algemene Politieke Beschouwingen is een motie voor het instellen van een parlementair onderzoek naar de uitvoering Kamerbreed aangenomen. De Kamer is nog bezig met het uitwerken van de precieze inhoudelijke invulling van het onderzoek, maar duidelijk is wel dat het nauwe samenhang zal kennen met de onderwerpen van de MCU.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Deelname aan de ACU en MCU is voor Financiën van belang om in een breder context de urgentie voor het aanpakken van problemen rondom de uitvoering uit te dragen en hierin gezamenlijk met andere departementen in op te trekken en van elkaar te leren. De Belastingdienst heeft als grote uitvoeringsorganisatie een belang om vanuit de eigen ervaring input te kunnen leveren aan de werkagenda van de MCU en ten behoeve van de eigen opgave en de dilemma's die daar inherent aan verbonden zijn de aansluiting te houden met de gezamenlijke reflectie op de uitvoering.

DGRB: Begrotingsproces	
Verantwoordelijk DG/directie	DG Rijksbegroting

Omschrijving inhoud

Een aantal uitgangspunten van het begrotingsbeleid zijn bepalend voor de vormgeving van het begrotingsproces:

- Er is sprake van een scheiding tussen inkomsten en uitgaven en van gescheiden besluitvormingsmomenten.
- Om binnen de scheiding tussen inkomsten en uitgaven zorg te dragen voor een integrale weging van belangen is er sprake van één hoofdbesluitvormingsmoment aan de uitgavenkant – in het voorjaar - en één aan de inkomstenkant – in augustus. Dit betekent dat budgettaire discussies in hoofdzaak op deze twee momenten in het jaar gevoerd dienen te worden.
- Besluitvorming is gebaseerd op onafhankelijke ramingen van het CPB. Deze ramingen komen op gezette momenten in het jaar uit en zijn mede bepalend voor de start van de besluitvorming.

De begrotingscyclus bestaat uit drie parallelle processen; de begrotingsvoorbereiding voor jaar t+1, de begrotingsuitvoering voor jaar t en de verantwoording over jaar t-1. Elk van deze drie processen kent zijn eigen rapportages binnen het kabinet en aan de Kamers. In onderstaande tabel is het proces schematisch opgenomen. Onder de tabel worden de processen toegelicht.

Overzicht begrotingsproces

Datum	Voorbereiding t+1	Uitvoering t	Verantwoording t-1
November/ December (t-1)	Inventarisatie budgettaire dreigingen (intern departementen)	Inventarisatie budgettaire dreigingen (intern departementen)	
Februari			Voorlopige Rekening (kabinetsintern)
Begin maart	CEP raming (CPB)		
Maart	Facultatief: Kaderbrief Beleidsbrieven (kabinetsintern)	Beleidsbrieven (kabinetsintern)	
Maart – april	Uitgaven-besluitvorming	Uitgaven-besluitvorming	
April	Openbaar maken Stabiliteitsprogramma		
Mei	Besluitvormings-memorandum (kabinetsintern)	Besluitvormings-memorandum (kabinetsintern)	Financieel Jaarverslag Rijk Slotwetten (Kamers)
Juni	kMEV raming (CPB)	Voorjaarsnota 1e suppletoire wetten (Kamers)	
Juli	Julibrief (kabinetsintern)		
Medio augustus	CMEV raming (CEP)		
Medio augustus – eind augustus	*Lasten-besluitvorming*	*Lasten-besluitvorming*	
Eind augustus	Augustusbrief (kabinetsintern)		

September	Miljoenennota, Begrotingswetten, Belastingplan (Kamers)	
December		Najaarsnota 2e suppletoire wetten (Kamers)

1. Begrotingsvoorbereiding en –uitvoering

De begrotingsvoorbereiding aan de uitgavenkant start in jaar t-1. Vanaf het eind van het jaar t-1 wordt bij de departementen in beeld gebracht welke beleidswensen, problematiek en dekkingsopties er zijn voor de jaren t t/m t+5.

Om beleidswensen te ordenen, worden deze in elk geval op één moment in het jaar inzet gemaakt van integrale afweging binnen een departement. De directie FEZ inventariseert alle beleidswensen en vormt zich een oordeel over de noodzaak, wenselijkheid, onderbouwing en inpasbaarheid van de gewenste mutaties.

De integrale uitgavenbesluitvorming start feitelijk met het uitkomen van het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB. Op basis hiervan wordt het economisch beeld opgesteld. Een samenvatting van dit beeld en de effecten op het uitgavenkader die het gevolg hiervan zijn, kan (maar hoeft niet) door de Minister van Financiën, door middel van een Kaderbrief, met de vakministers worden gedeeld. Voor vakdepartementen vormt de kaderbrief een middel om inzicht te krijgen in het departement overstijgende macrobeeld.

De vakdepartementen stellen aansluitend een beleidsbrief op, eventueel tegen de achtergrond van de beperkingen uit de Kaderbrief, die zij half maart bij de minister van Financiën indienen. Daarin zet de vakminister een voorstel voor interne herschikkingen en eventueel een beroep op de generale middelen uiteen. De beleidsbrieven bevatten het uitgavenbeeld van jaar t t/m t+5 op de verschillende begrotingen. Voor de ministeries van SZW en VWS speelt daarnaast dat zij de beleidsbrief gebruiken voor een de actualisatie van de uitgaven aan sociale zekerheid en zorg over het jaar t-1 die zij in januari/februari hebben ontvangen.

Vooruitblik voorjaar 2020

- De begroting voor 2021 is de laatste van dit kabinet. Op basis van een eerste inventarisatie verwachten we een voorjaar met minder ruimte dan vorig jaar. Afgelopen voorjaar bedroeg de structurele ruimte gemiddeld ca. 1,7 miljard per jaar in periode 2019 t/m 2024. Op basis van de huidige gegevens zien wij dit voorjaar structureel 0,1 mld. ruimte bij de rente.
- Daartegenover staan enkele onvermijdelijke opgaven en nog in te passen toezeggingen (verdere afbouw Groningengas, de pensioenstaakstelling, kasschuiven uit 2019, uitvoering toeslagen en compensatie gedupeerde ouders). Ook zien we een aantal grote budgettaire risico's (Meerjarig Financieel Kader (MFK), klimaat/Urgenda, stikstof en ondermijning). De budgettaire omvang van deze kostenposten is nog niet uitgekristalliseerd, maar groter dan de structurele ruimte.
- In vergelijking met vorig jaar verwachten wij meer beleidswensen van departementen. De urgentie om weinig wensen op tafel te

leggen wordt minder gevoeld dan afgelopen voorjaar. Er is geen ruimte om deze nieuwe beleidswensen in te passen. Om te komen tot een sluitende begroting is het nodig dat departementen problematiek binnen de eigen begroting oplossen.

- Zie onderstaande tabel voor de planning op hoofdlijnen.

Wanneer	Wat
Januari/februari	Voorbereidende gesprekken met MP, in MR, in CO en met financieel woordvoerders
Di 3 maart	CPB publiceert de CEP-raming
Vrij 6 maart	Kaderbrief in de MR
Vrij 13 maart	Departementen leveren beleidsbrieven aan
Eerste helft april	Politieke bilateralen MFIN en vakministers
Vrij 24 april	BVM in MR
Uiterlijk 1 juni	Verzending VJN en suppletoire begrotingen naar Kamer

Tussen half maart en eind april vinden bilateralen plaats tussen de vakministers en de Minister van Financiën. De uitkomst van deze bilateralen wordt in de ministerraad gemandateerd via het besluitvormingsmemorandum (BVM). De uitkomsten voor het jaar t worden aan de Kamers gemeld in de voorjaarsnota en de onderliggende eerste suppletoire wetten. De uitkomsten voor latere jaren worden aan de Kamers gemeld in de Miljoenennota en bijbehorende begrotingswetten. Daarmee heeft de besluitvorming over de uitgavenkant op hoofdlijnen plaatsgevonden. Dat besluitvorming over de uitgavenkant reeds voor de zomer plaatsvindt, heeft o.m. te maken met het moment waarop beleidswijzigingen nog kunnen worden verwerkt.

Het startpunt van de besluitvorming aan de inkomstenkant wordt medio augustus gevormd door de concept Macro Economische Verkenning (MEV) van het CPB, op basis waarvan het kabinet het koopkrachtbeeld en de het EMU-saldo in kaart brengt. Vervolgens vindt in de laatste twee weken van augustusbesluitvorming plaats over het koopkracht- en lastenbeeld. Uitgangspunt is dat in augustus enkel nog besluitvorming over de inkomstenkant plaatsvindt. Echter, omdat door middel van uitgaven ook de koopkracht kan worden bijgesteld, kunnen hierbij ook mutaties aan de uitgavenkant van de begroting worden betrokken. De uitkomst van de augustusbesluitvorming landt in de augustusbrief waarmee mandaat in de ministerraad wordt gevraagd. De Kamers worden over de uitkomsten van de augustusbesluitvorming geïnformeerd via de Miljoenennota en bijbehorende departementale begrotingen en het Belastingplan.

De Kamer(s) worden uiterlijk 1 december nogmaals geïnformeerd over de begrotingsuitvoering in het jaar t middels de Najaarsnota en de onderliggende tweede suppletoire wetten.

2. Verantwoording

Het belangrijkste verantwoordingsmoment in het jaar is de derde woensdag van mei. Op dat moment worden het Financieel Jaarverslag Rijk en de onderliggende departementale slotwetten en jaarverslagen aan de Kamers verzonden. Hierin verantwoordt het kabinet de realisaties over in het jaar t-1.

Om een eerste beeld van de realisaties van het jaar t-1 te krijgen, wordt in februari reeds kabinetsintern een voorlopige inschatting gemaakt. Deze is genaamd de voorlopige rekening die al enkele jaren niet meer als

	een aparte begrotingsrapportage aan de Tweede Kamer wordt verzonden.
Krachtenveld	Bij het begrotingsproces zijn diverse (interne en externe) actoren betrokken. Het is een onderhandelingsproces met diverse belangen, waarbij uiteindelijk een integrale afweging wordt genomen op politiek niveau.
Behandeling	n.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	n.v.t.

DGRB: Urgenda

Verantwoordelijk DG/directie	DGRB, DGFZ, AFEP, DGBD, DJZ
Omschrijving inhoud	Op 20 december heeft de Hoge Raad zich uitgesproken over de zaak die Urgenda tegen de Nederlandse Staat heeft aangespannen. De HR laat het reductiebevel in stand: de Nederlandse Staat is verplicht om redelijke en geschikte (passende) maatregelen te nemen om, op eigen grondgebied, voor eind 2020 een reductie van minstens 25% aan broeikasgassen t.o.v. 1990 teweeg te brengen. MJenV heeft uitgesproken dat het juridisch gezien nodig is om in februari/maart een substantieel pakket aan aanvullende reductiemaatregelen te presenteren. EZK noemt een pakket met een reductie van 6-8 MT. Anders is het risico groot dat er een dwangsomprocedure wordt gestart tegen de staat. Mogelijk wordt politiek besloten om deze reductie gefaseerd tot stand te brengen: een deel in februari/maart en een deel bij voorjaarsbesluitvorming. Op dit moment worden ambtelijk mogelijke maatregelen uitgewerkt om tegemoet te komen aan de resterende CO2-reductieopgave. Een precies budgettair effect van de uitspraak en een mogelijk aanvullend pakket is op dit moment nog niet te geven, aangezien dit sterk afhankelijk is van het te kiezen pakket aan maatregelen om te voldoen aan het reductiebevel. Een mogelijk pakket bestaat uit: ○ Sympathieke en publieksvriendelijke maatregelen, bijv. distributie besparingsitems als LED-lampen. ○ Grote maatregelen aan de uitgavenkant met substantiële CO2-reductie: Bijv. een sanering van melkveehouderij of het sluiten van een kolencentrale of kunstmestfabriek. ○ Fiscale maatregelen: Bijv. het aanscherpen van de CO2-heffing voor de industrie en het verhogen van de bpm voor fossiele brandstofauto's. De mogelijke maatregelen worden vervolgens doorgerekend op kosten en CO2-effecten, waarna in februari/maart politieke besluitvorming moet plaatsvinden over in elk geval een eerste pakket waarmee een flinke stap richting het einddoel (25% reductie) wordt gezet. Daarnaast zal parallel contact worden onderhouden met Urgenda.
Krachtenveld	Bij de inventarisatie van maatregelen zijn in principe geen taboes en werken alle departementen constructief samen. MVWS pleit ervoor om het maatregelenpakket in het voorjaar in te brengen. Dit is uiteraard ook de voorkeursoptie van FIN, maar dit lijkt juridisch gezien niet mogelijk. MJenV en MEZK willen daarom graag voor het voorjaar een geloofwaardig pakket presenteren.
Behandeling	Het Urgendadossier is onderwerp van politiek gesprek in de MCKE. Daarnaast zijn er in het eerste half jaar van 2020 naar verwachting aanvullende bewindspersonenoverleggen om over Urgenda en passende maatregelen te spreken. Daarnaast zal de minister van Financiën waarschijnlijk actief betrokken worden bij gesprekken met Urgenda. In de Kamer legt de MEZK verantwoording af over het Urgendadossier. De vakministers leggen verantwoording af over de Urgendamaatregelen op hun terrein en de minister van Financiën over de budgettaire verwerking in de Rijksbegroting.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Financiën neemt een actieve rol in het dossier in, gelet op de mogelijke gevolgen voor het inkomsten-en uitgavenkader, het belang om de kosteneffectiviteit van de maatregelen in kaart te brengen en de fiscale maatregelen in het kader van Urgenda. Een aanvullend maatregelenpakket zou volgens FIN ieder geval enkele substantiële maatregelen moeten bevatten en moeten voldoen aan de volgende criteria: ○ geloofwaardig; ○ rekening houdend met een onzekerheidsmarge in de ramingen; ○ overtuigend naar Urgenda; ○ kosteneffectief en samenhangend met stikstofproblematiek; ○ primair gericht op 2020, maar ook op maatregelen die een reductie-effect in latere jaren (2021-2025) kunnen realiseren. Maatregelen kunnen gevolgen hebben voor het inkomsten-en uitgavenkader. De begrotingsregels zijn hierbij uitgangspunt. Daarnaast zijn de vaste besluitvormingsmomenten leidend. Niettemin kan van de vaste besluitvormingsmomenten worden afgeweken als het kabinet hier juridisch toe gedwongen wordt en er passende dekking wordt gevonden.

DGRB: Stikstof

Verantwoordelijk DG/directie	IRF (Coördinatie), en JZ.
Omschrijving inhoud	Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan in enkele beroepszaken tegen Natura 2000-vergunningen die gebaseerd waren op het Programma Aanpak Stikstof. De Raad van State heeft geoordeeld dat de passende beoordeling die ten grondslag ligt aan het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet voldoet aan de eisen die de Habitatrichtlijn daaraan stelt. De uitspraak bevestigt het belang van maatregelen en stikstof- en natuurmonitoring. De uitvoering hiervan gaat dan ook door. Daarnaast is besloten te kijken naar extra maatregelen in de diverse sectoren: landbouw, industrie, mobiliteit, bouw, gebouwde omgeving en energie. Uit de uitspraak volgt dat de maatregelen moeten zijn uitgevoerd of dat verzekerd is dat de maatregelen zullen worden uitgevoerd. De effecten van nieuwe maatregelen moeten met zekerheid in kaart kunnen worden gebracht, voordat ze mogen worden betrokken in de beoordeling van de aanvraag van nieuwe activiteiten. Dit benadrukt dat nieuwe maatregelen voldoende moeten kunnen worden verankerd om een oplossing te bieden. Het kabinet heeft het Adviescollege Stikstofproblematiek o.l.v. Johan Remkes ingesteld dat advies uitbrengt over oplossingen voor de kortere en langere termijn. Op grond van het eerste advies zijn in november maatregelen aangekondigd om ruimte vrij te maken voor woningbouw en infrastructuurprojecten. Ter compensatie van de effecten van de infrastructuurprojecten is € 250 miljoen euro gereserveerd voor het treffen van natuurherstel- en verbetermaatregelen uit de begrotingsreserve van € 500 miljoen die vorig jaar is ingesteld. In de MR is afgesproken dat voor de dekking van maatregelen de volgende volgordelijkheid/categorieën wordt aangehouden: a) dekking uit budget voor bestaande maatregelen voor stikstof/natuur/vermindering veeteelt; b) dekking uit budget op aanpalende terreinen; c) dekking uit potjes bij provincies en gemeenten; d) kosten doorreken aan burgers en bedrijven; e) tot slot dekking uit de begrotingsreserve. Begin 2020 komt het kabinet waarschijnlijk met aanvullende maatregelen. Daarna zullen er nog meer maatregelen volgen voor de lange termijn, fiscale maatregelen kunnen hier ook onderdeel van uitmaken.
Krachtenveld	LNV coördineert het proces, waarbij naast FIN ook AZ, EZ (industrie en samenhang klimaat), I&W (mobiliteit), BZK (woningbouw) belangrijke spelers zijn. LNV is naast de coördinerende rol ook verantwoordelijk voor de natuur en landbouw. De provincies hebben een belangrijke uitvoerende/handhavende taak voor de natuur en landbouw.
Behandeling	2 maal per week is er een MCSP. De minister gaat hier naartoe samen met de Stikstof wordt ook geregeld in de MR en het coalitieoverleg besproken.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het is belangrijk dat alle mogelijke maatregelen in beeld worden gebracht (ook bijv. normering), dat bij de afweging van de verschillende maatregelen kosteneffectiviteit een belangrijke rol speelt (o.a. ook in samenhang met andere beleidsdoelen zoals co2 reductie).

GT: Nederlandse loterij (NLO)	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FIN (aandeelhouderschap), [redacted]/DB (Kansspelbelastingwetgeving)
Omschrijving inhoud	NLO is in 2016 ontstaan uit een fusie tussen Staatsloterij en de Lotto en is de naam achter zeven bekende kansspelen: Staatsloterij, Lotto, Eurojackpot, Miljoenenspel, Lucky Day, Krasloten en Toto. De raad van bestuur van NLO bestaat uit [redacted] en [redacted] Het publieke belang dat NLO dient betreft het uitvoeren van het kansspelbeleid door het creëren van verantwoord, betrouwbaar en legaal aanbod van kansspelen. Het doel daarbij is om de bestaande vraag naar kansspelen te kanaliseren door te voorzien in een betrouwbaar aanbod, dat tegelijkertijd een aantrekkelijk alternatief is voor illegale kansspelen. Tussen het uitvoeren van het kansspelbeleid, het aanbieden van een voldoende attractief spelaanbod en het zorgen voor financiële continuïteit van de onderneming zit onmiskenbaar spanning. Deze spanning leidt tot verschillende dilemma's in de uitvoering (commercieel oogmerk vs. verantwoord aanbod). Dit spanningsveld is eind december 2019 in een uitzending van Zondag met Lubach ook blootgelegd. In de uitzending werd het beeld geschetst dat de staat, als aandeelhouder van NLO, zich inzet om via (het reclame maken voor) haar producten meer mensen, en specifiek jongeren, aan het gokken te krijgen. NLO is zich bewust van haar verantwoordelijkheid in deze (in het kader van het voorkomen van kansspelverslaving) en zet zowel binnen haar organisatie als naar buiten toe in op *responsible gaming*. NLO draagt een vast percentage van het bedrijfsresultaat af aan haar drie beneficianten (63% gaat naar de Staat en 37% naar NOC*NSF en Stichting ALN). In 2018 was de totale afdracht €161 mln. en in 2019 €164 mln. De Staat ontvangt het grootste deel van het resultaat (±€100 mln. p/j); Daarnaast wordt een percentage afgedragen aan het NOC*NSF. Dit geld verdeelt NOC*NSF grotendeels over de aangesloten sportbonden en topsportorganisaties. Stichting Aanwending Loterijgelden Nederland (ALN) is de derde en laatste beneficiant. ALN vertegenwoordigt 18 goede doelen op het gebied van cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid. Vanaf 2021 mogen op basis van de wet Kansspelen op Afstand onder voorwaarden online kansspelen worden aangeboden. Dit is een majeure ontwikkeling in de kansspelsector. Dit voorstel betekent dat NLO haar huidige monopolie op het aanbieden van online sportweddenschappen (via TOTO) verliest.
Krachtenveld	• Financiën: 99% aandeelhouder. Aandeelhouderschap wordt vormgegeven aan de hand van de nota deelnemingenbeleid rijksoverheid 2013. Belangrijkste aandachtsgebieden: strategie, investeringen, benoemingen RvB/RvC, beloningsbeleid RvB, corporate governance. • Via de Stichting Kansspelbelangen STAK: 1%. De STAK bestaat uit NOC*NSF en Stichting Aanwending Loterijgelden (18 goede doelen) Nederland. Zij zijn houder van twee stemrechtloze aandelen, waaraan op grond van de statuten een aantal bijzondere (veto)rechten verbonden is. • J&V (minister voor Rechtsbescherming): beleidsdepartement. J&V is verantwoordelijk voor het beleid en wet- en regelgeving op het gebied van kansspelen. • Kansspelautoriteit: vergunningverlener en toezichthouder.
Behandeling	In de TK wordt het debat primair gevoerd bij het AO Kansspelen en het AO Staatsdeelnemingen. Het Ontwerpbesluit Kansspelen op Afstand wordt begin 2020 voorgehangen in de Tweede Kamer (lead bij J&V).

Ambtelijke beleidsopvattingen	NLO is een niet-permanente deelneming. Het aanbieden van kansspelen is wat het kabinet betreft geen kerntaak van de overheid. De publieke belangen kunnen effectief worden geborgd met wet- en regelgeving. Voordat een eventuele beslissing tot privatisering van NLO wordt genomen, wordt in 2020 eerst – met voortouw bij het ministerie van JenV – een beleidsvisie op de herinrichting van de loterijmarkt voorbereid.

GT: Holland Casino	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/FIN (aandeelhouderschap), /DB (Kansspelbelastingwetgeving)
Omschrijving inhoud	In 1974 is Holland Casino (HC) opgericht om een legaal alternatief te bieden voor illegaal spel. Sindsdien is HC de enige vergunninghouder voor speelcasino's in Nederland. Het onderscheid tussen speelcasino's en speelhallen (die zichzelf vaak ook casino noemen) is dat bij HC tafelspelen onder leiding van een menselijke croupier kunnen worden gespeeld en er bij HC hogere inzetten op kansspelautomaten mogelijk zijn. HC levert een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen van het kansspelbeleid, zijnde: 1) het voorkomen van kansspelverslaving, 2) het beschermen van consumenten tegen oneerlijk spel en 3) het tegengaan van fraude en criminaliteit. De raad van bestuur van HC bestaat uit (sinds maart 2016, recent herbenoemd) en (sinds maart 2017). Onlangs is, met steun van PvdA en PVV maar zonder de steun van CDA en ChristenUnie, een belangrijke wijziging van de wet op de kansspelen (Wok) aangenomen door de Eerste Kamer: middels het wetsvoorstel Kansspelen op afstand (Koa) mogen vanaf 2021 online kansspelen onder voorwaarden worden aangeboden. Ook HC zal een vergunning voor online kansspelaanbod aanvragen. HC is voornemens om in samenwerking met een andere partij het online kansspelaanbod op te zetten. Op basis van de statuten zal deze samenwerking uw goedkeuring behoeven. Het regeerakkoord Rutte II bevatte het voornemen tot privatisering van HC. Het wetsvoorstel t.b.v. privatisering is in februari 2017 aangenomen door de TK, maar is na EK-debatten in februari 2019 ingetrokken omdat zich daar geen meerderheid aftekende. Enkele fracties uitten zorgen, onder andere over de samenloop van de privatisering en de openstelling van de online kansspelmarkt. Het kabinet is nog steeds van mening dat de doelen van het kansspelbeleid kunnen worden gediend met wet- en regelgeving en publiek aandeelhouderschap niet langer nodig is. Bij het intrekken van het wetsvoorstel is toegezegd dat het kabinet naar de tekentafel gaat met het oog op het treffen van voorbereidingen voor een mogelijk nieuw privatiseringstraject.
Krachtenveld	• Financiën: 100% aandeelhouder. Aandeelhouderschap wordt vormgegeven aan de hand van de nota deelnemingenbeleid rijksoverheid 2013. Belangrijkste aandachtsgebieden: strategie, investeringen, benoemingen RvB/RvC, beloningsbeleid RvB, corporate governance. • J&V (minister voor Rechtsbescherming): beleidsdepartement. J&V is verantwoordelijk voor het beleid en wet- en regelgeving op het gebied van kansspelen. • Kansspelautoriteit (Ksa): vergunningverlener en toezichthouder casino-vergunning en Wwft (Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme). HC heeft onlangs een aanwijzing gekregen van de Ksa i.v.m. enkele Wwft-overtredingen. HC heeft (op enkele punten) bezwaar ingediend, maar tegelijkertijd de opvolging van de aanwijzing ter hand genomen. U wordt hierover geïnformeerd.
Behandeling	In de TK wordt het debat primair gevoerd bij het AO Kansspelen en het AO Staatsdeelnemingen. Het Ontwerpbesluit Kansspelen op Afstand wordt begin 2020 voorgehangen in de Tweede Kamer (lead bij J&V).
Ambtelijke beleidsopvatting en	Het heeft nog steeds de voorkeur om HC te privatiseren. De doelen van het kansspelbeleid kunnen worden geborgd met wet- en regelgeving en toezicht. In aanloop naar een nieuw regeerakkoord kan de privatisering weer worden geagendeerd. Ook voor de onderneming zelf is het belangrijk dat het perspectief op privatisering levend blijft. Momenteel overleggen wij met HC over de voorgenomen toetreding tot de online markt. Wij denken dat het goed is dat HC ook op de online markt een serieuze speler wordt.

GT: Munt	
Verantwoordelijk DG/directie	FM/IBI
Omschrijving inhoud	De Nederlandse Staat, daarbij vertegenwoordigd door de staatssecretaris van Financiën, is verantwoordelijk voor de aanwezigheid van voldoende muntgeld. Indien nodig geeft FIN een opdracht tot het slaan van nieuwe circulatiemunten. De productie van nieuwe circulatiemunten wordt sinds een aantal jaren aanbesteed. De Nederlandsche Bank (DNB) voert deze aanbesteding uit. De Koninklijke Nederlandse Munt (KNM) heeft de laatste aanbesteding gewonnen en zal in ieder geval tot eind 2020 de circulatiemunten slaan. Tot een aantal jaren geleden was KNM een staatsdeelneming en waren alle aandelen dus in bezit waren van de Staat. Per 22 november 2016 is KNM verkocht en zijn deze aandelen overgegaan naar een Belgische onderneming, de Groep Heylen genaamd. De verkoop van KNM heeft er destijds voor gezorgd dat bepaalde taken en werkzaamheden die tot dan toe waren ondergebracht bij KNM, zijn overgeheveld naar DNB. De daartoe met DNB gemaakte afspraken zijn vastgelegd in het Memorandum Munttaken 2018-2019. Naast circulatiemunten geeft de staat muntverzamelaarsproducten uit. Het gaat hierbij o.a. om herdenkingsmunten en dukaten. Tweemaal per jaar wordt in het kader van een belangrijke gebeurtenis, of ter nagedachtenis aan een belangrijk persoon een verzamelaarsmunt uitgeven. Ook de productie van deze verzamelaarsproducten is eind 2019 aanbesteed door DNB. Deze procedure verliep moeizaam en heeft uiteindelijk geresulteerd in een kortlopend spoedcontract met KNM voor het jaar 2020. Op dit moment wordt bezien hoe een nieuwe aanbestedingsprocedure kan worden vormgegeven. Deze procedure moet op korte termijn worden gestart om in 2021 herdenkingsmunten uit te kunnen geven. Bij de verkoop van KNM aan Groep Heylen is afgesproken dat de staat gerechtigd is tot 85% van de opbrengst twee lopende claims van KNM op derden. Eén claim heeft geleid tot een betaling aan de staat van € 1,15 mln., de andere claim (op de Chileense belastingautoriteit) is nog onderwerp van gesprek met KNM (huidige inzicht is dat de kans klein is dat hier nog geld voor de staat uit voortkomt).
Krachtenveld	De werkrelatie tussen FIN en DNB is prima. De verhoudingen tussen DNB en KNM zijn niet optimaal gezien de moeizame onderhandelingen tijdens de aanbestedingsprocedure voor de verzamelaarsproducten.
Behandeling	Geen bijzonderheden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Circulatiemunten: geen bijzonderheden. Verzamelaarsmunten: Gebleken is dat het voor buitenlandse munthuizen niet aantrekkelijk is om Nederlandse verzamelaarsproducten te produceren. Dit heeft tot gevolg dat KNM op het gebied van verzamelaarsmunten tot op heden de facto een monopoliepositie heeft, die lastig is te doorbreken. Dit is een dilemma, gezien het feit dat KNM sinds 2016 een commercieel bedrijf is. Ook neemt de interesse in verzamelaarsmunten af; waar vijf jaar geleden van sommige herdenkingsmunten nog ruim 200.000 stuks werden geproduceerd, is dat in 2019 teruggelopen naar circa 60.000 stuks per munt. Aan de andere kant kennen verzamelaarsmunten en dukaten een lange, historische traditie. Het afschaffen van dit soort munten betekent dat deze traditie verdwijnt. Deze afweging speelt een belangrijke rol bij het opstellen van de uitgangspunten van een mogelijke nieuwe aanbestedingsprocedure.

DGRB: Klimaatakkoord

Verantwoordelijk DG/directie	DGRB, DGFZ, AFEP, DGBD, DJZ
Omschrijving inhoud	Eind juni 2019 is het Klimaatakkoord gepresenteerd waarmee het CO2 reductiedoel van 49% uit de Klimaatwet moet worden gerealiseerd. Het gesprek over invulling van deze opgave heeft plaatsgevonden aan 5 sectortafels die elk een sectorale opgave hebben gekregen: het aantal Mton dat per sector, ten opzichte van vastgesteld en reeds voorgenomen beleid, in 2030 moet zijn gereduceerd om samen in dat jaar te komen tot 49% reductie. De sectortafels zijn: Gebouwde Omgeving, Landbouw en landgebruik, Industrie, Elektriciteit en Mobiliteit. Inmiddels zijn alle sectoren en beleidsverantwoordelijke departementen gestart met de uitvoering van het Klimaatakkoord. Deze wordt gemonitord in verschillende ambtelijke werkgroepen. Daarnaast wordt er over de voortgang als volgt gerapporteerd: • Er is een jaarlijkse voortgangsmonitor waarin wordt gerapporteerd over de uitvoering van het beleid. • In het kader van de Klimaatwet, komt jaarlijks op uiterlijk 1 november de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van het PBL uit: de KEV geeft een raming van de CO2-emissies in Nederland (en de bredere energiehuishouding, zoals het behalen van andere Europese klimaatdoelen). Indien hieruit blijkt dat de reductieopgave in enig jaar fluctueert wordt er in principe niet meteen bijgestuurd, dit gebeurt volgens de borgingscyclus van de Klimaatwet, op basis waarvan: ○ Iedere vijf jaar een Klimaatplan wordt vastgesteld met de hoofdlijnen van het te voeren kabinetsbeleid voor de eerstvolgende tien jaren; in het najaar 2019 is het eerste Klimaatplan vastgesteld. ○ Iedere twee jaar de Klimaatnota wordt uitgebracht met een kabinetsappreciatie ten aanzien van het doelbereik, met eventueel aanvullende beleidsvoornemens om deze doelen te halen. De eerste Klimaatnota verschijnt in 2020. Gelet op de ramingen van de KEV 2019, is de huidige verwachting dat met het Klimaatakkoord een reductie van 43-48% wordt bereikt. Ook de doelen op het gebied van Hernieuwbare Energie en Urgenda worden volgens de laatste ramingen niet gehaald. Afhankelijk van de ramingen in de KEV 2020, zullen mogelijk aanvullende maatregelen moeten worden vastgesteld. Voor Urgenda wordt dit op korte termijn al gedaan (zie het fiche over Urgenda). Voor overige klimaatmaatregelen en de Europese Green Deal (zie hieronder) lijkt er met name een taak weggelegd voor het nieuwe kabinet. Fiscale maatregelen uit het Klimaatakkoord zijn: de CO2-heffing voor de industrie, aanpassing energiebelasting, wijziging van salderingsregeling en postcoderoos en, tot slot, de fiscale stimulering van elektrische auto's uit Autobrief II wordt in stapsgewijze aanpassingen doorgezet tot en met 2025. *Green deal* Momenteel is er een Europese reductiedoelstelling van 40%. In de Europese Green Deal staat dat Europa met nieuwe voorstellen komt voor een reductiedoestelling van 50% met een streven naar 55%. Over de ophoging naar 55% wordt in de zomer gesproken. Indien Europa besluit tot een Europese reductiedoelstelling van 55% is het de verwachting dat aanvullende maatregelen nodig zijn. Dit is ook sterk afhankelijk van de verdere invulling van de Green Deal.

Krachtenveld	De uitvoering van het Klimaatakkoord ligt met name bij de beleidsverantwoordelijke ministers (MBZK, MM&W, MLNV) en de coördinerend minister (MEZK). De fiscale stimulering van elektrisch rijden is een gezamenlijke beleidsverantwoordelijkheid van de Minister voor Milieu en Wonen en stas FIN. Er spelen momenteel nog geen grote uitvoeringsissues waar politieke discussie over plaats vindt.
Behandeling	Het Klimaatakkoord wordt op dit moment uitgevoerd. De voortgang wordt besproken in de ACKE en MCKE. Een groot deel van de fiscale Klimaatakkoordmaatregelen zijn in de wet 'fiscale maatregelen Klimaatakkoord' opgenomen als onderdeel van het pakket Belastingplan 2020. Dit pakket is afgelopen najaar behandeld en aangenomen in de Tweede en Eerste Kamer. Het wetsvoorstel voor de CO2-heffing voor de industrie zal uiterlijk op Prinsjesdag 2020 aan de Tweede Kamer aangeboden worden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Financiën volgt de uitvoering van het Klimaatakkoord o.a. vanuit doelmatigheidsperspectief: zijn de genomen maatregelen doelmatig en kosteneffectief en bereiken ze daadwerkelijk het gestelde doel. Daarnaast is Financiën verantwoordelijk voor de uitvoering van de fiscale maatregelen uit het Klimaatakkoord.

Lopende dossiers

DGBD: Beheerst vernieuwen algemeen	
Verantwoordelijk DG/directie	Personeel: DGBD/CDO&P ICT: DGBD/CDIV&D Sturing en beheersing: DGBD/CDC&F Cultuur: DGBD/CDO&P Coördinatie: DGBD/CDC&F
Omschrijving inhoud	Om de Belastingdienst weer aan de eisen van deze tijd te laten voldoen en toekomstbestendig te maken, werkt de Belastingdienst aan een grondige modernisering. Op 26 april 2018 heeft de toenmalige staatssecretaris hiervoor zijn aanpak "Beheerst Vernieuwen" geïntroduceerd via een Kamerbrief. Deze aanpak is de opvolger van de (herijkte) Investeringsagenda uit 2015. De richting die de Belastingdienst met de Investeringsagenda ingeslagen blijft in de Beheerst Vernieuwen aanpak overeind. In deze aanpak gaan vernieuwing en de uitvoering van taken samen, en is erop gericht een goede balans te vinden tussen de noodzaak tot verandering en vernieuwing enerzijds en de noodzaak tot verbetering van projectsturing en beheersbaarheid anderzijds. De kern van de aanpak wordt gevormd door vier pijlers: personeel, ICT, sturing en beheersing en cultuur. De pijler cultuur is in juni 2019, na het debat over CAF-11, als vierde pijler toegevoegd om ook de menselijke kant aandacht te geven. Voor de vier pijlers zijn activiteiten opgenomen die nodig zijn om het prestatieniveau op peil te houden en tegelijkertijd te kunnen werken aan vernieuwing van de processen. Voor de pijler personeel is dat o.a. 'werving'. Voor ICT o.a. de activiteiten van het programma Modernisering IV en de vernieuwingsprojecten. Voor sturing en beheersing de activiteiten van het programma Managementinformatie & Risicomanagement. Voor cultuur de activiteiten van het programma Leiderschap & Cultuur. Voor elke pijler is een separate fiche opgesteld. Aanvullend op Beheerst vernieuwen is de agenda Zichtbaar beter opgesteld. In deze agenda zijn onderwerpen opgenomen waar een zichtbare versnelling nodig is van de beoogde resultaten. Naast de onderwerpen uit de aanpak Beheerst vernieuwen (Managementinformatie & Risicomanagement en Leiderschap & Cultuur) zijn daarin opgenomen de aanpak van de bezwaarafhandeling en de Belastingtelefoon. De term 'Zichtbaar beter' gebruiken we niet in externe communicatie. **Financieel** Vanaf 2015 is € 2,9 mrd beschikbaar gesteld voor de vernieuwing, waarvan € 160 mln. structureel. De taakstelling die hiermee ingevuld moet worden is structureel € 292 mln. in 2021. Deze taakstelling is ingeboekt en in de kaders van de Belastingdienst verwerkt. De doelstellingen van vernieuwing, zoals werkpakketreductie, zijn tot op heden deels gerealiseerd. Voor overheveling van de middelen worden bestedingsplannen opgesteld en getoetst waarna vrijgave kan plaats vinden.

Krachtenveld	Intern: De Belastingdienst is verantwoordelijk voor de realisatie van de activiteiten in de aanpak Beheerst vernieuwen. Verantwoording hierover wordt afgelegd in de driehoek Belastingdienst: Eigenaar [redacted] FEZ/EA), opdrachtgever ([redacted]FZ) en opdrachtnemer [redacted]BD). Hiervoor wordt de viermaandsrapportage (4MR) Beheerst vernieuwen opgesteld. Deze wordt ook aangeboden en besproken met minister en staatssecretaris. Voor Beheerst Vernieuwen worden middelen van de Aanvullende Post gebruikt. Deze middelen worden, conform de rijksbrede systematiek, vrijgegeven wanneer Financiën 1bestedingsplannen indient. Na akkoord van de IRF en de minister van Financien (in FIN-2 rol) worden de middelen overgeboekt.. Vervolgens wordt de voortgang gemonitord in het directeurenoverleg [redacted] en [redacted] Tweede Kamer: De aanpak Beheerst vernieuwen is regelmatig onderwerp van gesprek in de Tweede Kamer.
Behandeling	De activiteiten van de aanpak Beheerst vernieuwen maken separaat onderdeel uit van het Jaarplan Belastingdienst. Aan de Eerste en Tweede Kamer wordt hierover verantwoording afgelegd via de voortgangsrapportages over het Jaarplan. Deze worden driemaal per jaar gepubliceerd. Daarnaast wordt de Kamer waar nodig separaat over activiteiten geïnformeerd via Kamerbrieven. In de Tweede Kamer wordt primair het gesprek over Beheerst vernieuwen gevoerd in de AO's over het Jaarplan en de voortgangsrapportages.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De noodzaak de Belastingdienst toekomstbestendig te maken is onverminderd relevant. We gebruiken Beheerst vernieuwen om zichtbaar te maken welke stappen worden gezet naar een toekomstbestendige Belastingdienst. Voor het realiseren van de activiteiten wordt zo veel mogelijk gebruikgemaakt van de reguliere lijn. De verantwoording over de realisering van de activiteiten wordt zoveel mogelijk ingebed in de reguliere p&c-cyclus. In de aanvullende post staat tot 2024 cumulatief nog €391 miljoen waarvan €12 miljoen structureel.

DGBD: Personeel en werving	
Verantwoordelijk DG/directie	/CDO&P
Omschrijving inhoud	De Belastingdienst (DGBD) is een grote, dynamische organisatie. Ruim een kwart van de medewerkers bij de Rijksoverheid is werkzaam bij DGBD. Ondanks dat in 2020 de formatie met 379 FTE ten opzichte 2019 daalt (van 30.026 naar 29.647 FTE), blijft de instroom- en wervingsopgave voor DGBD onverminderd van belang. In 2020 gaat het DG ongeveer 1850 tot 2150 nieuwe medewerkers werven, zoals vermeld in het Jaarplan 2020 Belastingdienst. In de daaropvolgende jaren zijn slechts enkele honderden nieuwe medewerkers nodig omdat in 2020 de laatste deelnemers van de generieke vertrekregeling, die in 2016 is vastgesteld, vertrekken. Na 2023 neemt de benodigde instroom toe naar ongeveer 1400 tot 1750 per jaar. Dit heeft mede te maken met een toename van het aantal medewerkers die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. De instroomopgave per jaar is o.a. gebaseerd op de meerjarige formatie en budgetten en de geprognosticeerde uitstroom. De uitstroom varieert van jaar tot jaar tussen 4% tot 7% voor DG BD. Dit biedt kansen voor doorstroom en aantrekken van een nieuwe diversiteit aan medewerkers. Daarmee heeft het een positieve impact op de verdere ontwikkeling en cultuur van de organisatie de komende jaren. Tegelijkertijd vraagt het veel van de organisatie om de nieuwe medewerkers goed op te leiden en in te werken. Om de uitstroom (inclusief extra uitstroom vanwege de vertrekregeling) op te vangen en de instroom te realiseren zijn de wervingsinspanningen van DGBD sinds halverwege 2018 met succes geïntensiveerd, zo kunnen kandidaten in een dag het hele selectieproces doorlopen. In 2019 zijn ruim 3000 FTE ingestroomd. Er worden gedeeltelijk andere eisen gesteld aan medewerkers dan in het verleden, mede door de impact van technologische- en andere ontwikkelingen en verdergaande digitalisering op toezichts- en opsporingsfuncties en taken. Daarnaast worden er blijvend hoge eisen gesteld aan het beoordelingsvermogen van medewerkers en de menselijke maat, mede in het licht van de recente casuïstiek.
Krachtenveld	- Werving en selectie van medewerkers wordt door de Belastingdienst zelf uitgevoerd door de eigen Shared Service Organisatie O&P, volgens de rijksbrede en Belastingdienstspecifieke kaders. - Arbeidsmarkt: Het succes van de werving is mede afhankelijk van beschikbare kandidaten op de arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt voor fiscalisten, accountants, data-analisten en ict'ers is krap. - Ter compensatie van de onderbezetting op eigen personeel is extra externe inhuur ingezet met negatieve budgettaire consequenties.
Behandeling	Werving is onderdeel van het programma Beheerst Vernieuwen, waarover in de Voortgangsrapportages aan de Tweede Kamer wordt gerapporteerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Werving vraagt blijvende aandacht om de uitstroom van medewerkers op te vangen en de stabiliteit van de uitvoering te borgen.

DGBD: vernieuwingsportfolio	
Verantwoordelijk DG/directie	Bureau Investeringsagenda
Omschrijving inhoud	**Stand van zaken vernieuwingsprojecten** De Belastingdienst werkt aan verbetering van de systemen en processen in termen van modernisering en digitalisering van de bedrijfsprocessen. Hieruit is het vernieuwingsportfolio ontstaan. Het vernieuwingsportfolio bevat 42 actieve projecten; 36 projecten in uitvoering en 6 projecten in voorbereiding. Daarnaast bevat dit portfolio 10 generieke voorzieningen*. Tot nu toe zijn 24 projecten afgerond, waarvan 3 in 2019. De voortgang van het vernieuwingsportfolio van de Belastingdienst laat op dit moment overall een gemengd beeld laat zien, omdat: • er enerzijds nog steeds gewerkt wordt aan de toetsing van de vraag naar functionaliteiten op het Generiek portaal, waarin burgers en bedrijven digitaal hun zaken kunnen regelen met de Belastingdienst", waar vier vernieuwingsprojecten op wachten; • er anderzijds enkele projecten resultaat hebben geboekt. • De vernieuwingsprojecten nog niet de FTE besparingen opleveren welke in eerste instantie vanuit de investeringsagenda zijn ingeboekt. Binnen de Belastingdienst wordt op dit moment het Bestedingsplan Vernieuwing 2021-2024 uitgewerkt en afgestemd. Hierin worden de actieve projecten die na 2020 nog doorlopen, nieuwe voorgestelde projecten en generieke voorzieningen voor die periode opgenomen. Na afstemming met FEZ/IRF en goedkeuring van het Bestedingsplan Vernieuwing 2021-2024 zal de financiering vanuit de aanvullende post plaatsvinden. De afstemming met FEZ/IRF is gepland vanaf januari 2020. *Generieke voorzieningen betreffen standaard oplossingen die van toepassing zijn op meerdere processen.
Krachtenveld	De vernieuwingsprojecten leiden uiteindelijk tot verbeteringen voor burgers en bedrijven (extern),verbetering van de (interne) werkprocessen en tot besparingen binnen de Belastingdienst.
Behandeling	Conform P&C cyclus Belastingdienst en maandelijks de bestuurlijke notitie vernieuwing.
Ambtelijke beleidsopvattingen	**Uitdagingen** Er zijn meerdere ontwikkelingen, waaronder de beschikbare (IV) capaciteit, die het concernportfolio raken en een effect op de voortgang van het vernieuwingsportfolio van de Belastingdienst kunnen hebben. Dit kan o.a. leiden tot vertraging in de realisatie van deze projecten. In 2020 zal ook inzicht ontstaan in de effecten die van invloed zijn op de voortgang van de vernieuwing. Daarnaast blijft het belangrijk om nieuwe vernieuwingsprojecten aan te jagen zodat de taakstelling voor een (in ieder geval) zo groot mogelijk gedeelte kan worden ingevuld.

DGBD: Sturing en beheersing: Programma Managementinformatie/Risicomanagement (MI/RM)

Verantwoordelijk DG/directie	/C&F
Omschrijving inhoud	De Belastingdienst investeert in de randvoorwaarden voor de vernieuwing. Dit betreft het op orde brengen van personeel, ICT en de sturing en beheersing. Het programma MI/RM valt onder sturing en beheersing: op basis van data de best mogelijke sturingskeuzes in de uitvoering en het toezicht maken, de effecten meten, ervan leren en verantwoording afleggen over de gemaakte keuzes. Hierbij hoort ook: ervoor zorgen dat er een werkomgeving is waarin het behalen van resultaten wordt gestimuleerd. Om dit te realiseren, wordt geïnvesteerd in verbetering van de managementinformatie en in een integrale aanpak van risicomanagement. Op die manier kunnen gefundeerde beslissingen worden genomen en kan de dienst zich beter verantwoorden. Het programma MI/RM geeft hier (vanaf begin 2019) invulling aan. Naast de intern gevoelde noodzaak tot verbetering is in diverse externe onderzoeken onderkend dat: - er een beperkte relatie is tussen strategische doelen, uitvoering en onduidelijkheid over de doelstellingen; - beperkt inzicht en overzicht bestaat om beheerst te kunnen sturen en te verantwoorden; - daardoor is er ook geen of een beperkt beeld van de risico's die worden gelopen of mogen worden gelopen. Ten aanzien van managementinformatie geldt vanaf 2015 een onvolkomenheid vanuit de Algemene Rekenkamer. Doel van het programma is de Belastingdienst op keten- en concernniveau effectiever te laten sturen en verantwoorden. De producten, werkwijzen, kaders en de aanpak die het programma ontwikkelt, faciliteren het management van de Belastingdienst op strategisch (concern) en tactisch (keten, dienstonderdeel) niveau. Waar mogelijk ondersteunt het programma de implementatie van producten en werkwijzen.
Krachtenveld	Intern: De Belastingdienst is verantwoordelijk voor de realisatie van de activiteiten in de aanpak Beheerst vernieuwen. De sturing vindt primair plaats binnen de Belastingdienst. De voortgang van het programma wordt besproken in de driehoek Belastingdienst tussen eigenaar (FEZ/EA), opdrachtgever (FZ) en opdrachtnemer (BD). en worden daarnaast bij de planvorming van de afzonderlijke projecten betrokken. Dit betreft met name de verschillende (meer strategische) projecten uit dit programma. In het bijzonder herijking KPI's, kaderstelling MI, MI dashboard, uitgavenmodel. Dat geldt ook voor participatie in het onderdeel risicomanagement. Voor beheerst vernieuwen worden AP-middelen gebruikt. Hiervoor dient de BD bestedingsplannen in die worden getoetst en vervolgens ook gemonitord door de IRF. De voortgang van het totale programma wordt gerapporteerd in de Viermaands rapportage Beheerst vernieuwen. Deze wordt ook aangeboden en besproken met minister en staatssecretaris zodat zij de voorgang kunnen monitoren.

Met opmerkingen]: Hier toevoegen wat hier 11/01 over is aangekondigd?

Goede managementinformatie is cruciaal om de juiste besluiten te kunnen nemen. Een intensivering en versnelling in het op orde maken van de managementinformatie is daarom noodzakelijk.

Behandeling	De activiteiten van de aanpak Beheerst vernieuwen maken onderdeel uit van het Jaarplan Belastingdienst (zie ook separate fiche hierover). Aan de Eerste en Tweede Kamer wordt hierover verantwoording afgelegd via de voortgangsrapportages over het Jaarplan. Daarnaast wordt de Kamer waar nodig separaat over activiteiten geïnformeerd via Kamerbrieven. In de Tweede Kamer wordt primair het gesprek over Beheerst vernieuwen gevoerd in de AO's over het Jaarplan en de voortgangsrapportages. Specifiek aandachtspunt voor het programma MI/RM betreft herijking kritieke prestatie indicatoren (KPI's) voor de begroting 2021. Toegezegd is de Kamer te informeren over de (concept) set herijkte indicatoren in het voorjaar van 2020.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De noodzaak de Belastingdienst toekomstbestendig te maken is onverminderd relevant. Het programma managementinformatie/risicomanagement moet bijdragen aan een gecoördineerde, samenhangende aanpak van de managementinformatie en een gecoördineerde uitvoering van deze aanpak. Uiteindelijk doel van de Belastingdienst is te voorzien in managementinformatie op keten en concernniveau die betrouwbare (juist, tijdig en volledig) informatie over het presteren van de Belastingdienst levert. Voor het realiseren van de activiteiten wordt zo veel mogelijk gebruikgemaakt van de reguliere lijn. De verantwoording over de realisering van de activiteiten wordt zoveel mogelijk ingebed in de reguliere p&c-cyclus. Voor de ketens Auto, Inning & Betalingsverkeer en Bezwaar, Beroep & Klachten is de veranderopgave op het gebied van MI en RM in kaart gebracht en is vastgesteld welke concrete verbeteringen kunnen worden doorgevoerd. Voor alle overige ketens is in 2019 het huidige ontwikkelniveau in kaart gebracht. Daarnaast zijn er op concernniveau diverse (deel)producten ontwikkeld op het gebied van strategisch risicomanagement, is een concerndashboard ontwikkeld voor de prestatie-indicatoren uit de begroting en is gewerkt aan een nieuwe set effectgerichte prestatie indicatoren voor de Begroting IX 2021, waarmee de Belastingdienst kan sturen op het bereiken van zijn strategisch doel. In 2020 worden deze producten verder ontwikkeld en wordt ook de ketenaanpak voor het verbeteren van managementinformatie en risicomanagement vervolgd bij de huidige en volgende ketens.

DGBD: Sturing en Beheersing: Topstructuur

Verantwoordelijk DG/directie	/CDO&P
Omschrijving inhoud	Om de interne bestuurbaarheid te verbeteren is de topstructuur geïmplementeerd. Hierbij is opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Belastingdienst (2017): • De aansturing van de Belastingdienst vanuit het ministerie is vormgegeven via het reguliere DG-model'. Dit houdt in dat de aansturing plaatsvindt door middel van de driehoek eigenaar , opdrachtgever (het directoraat-generaal Fiscale Zaken) en uitvoerder (het directoraat-generaal Belastingdienst). Onder de hoede van de vindt er een onderzoek plaats naar het functioneren van het sturingsmodel en het driehoeksoverleg. De resultaten worden in maart/april 2020 verwacht. • In de Topstructuur Belastingdienst is er een duidelijke scheiding tussen beleid, uitvoering en control. De uitvoering heeft een prominente rol in de besluitvorming. Binnen het DGBD worden drie sturingsprincipes onderscheiden: - Lijnsturing (hiërarchisch) - Ketensturing - Sturing in de interne BD driehoek: kaderstelling – uitvoering – ondersteuning **Lijnsturing (hiërarchisch)** Het DGBD is een 'regulier' directoraat-generaal met een heldere lijnsturing. Deze sturing vindt plaats in de managementlijn van de naar op basis van managementafspraken en jaarcontract (P&C-cyclus). **Ketensturing** Ketens zijn de wijze waarop er, aanvullend op de primaire hiërarchische lijnsturing, binnen een matrix wordt samengewerkt om tot goede resultaten richting de burgers en bedrijven te komen. Binnen het DGBD worden 13 ketens onderscheiden. In de keten is samenwerking de norm. Vanuit het geheel wordt gekeken naar het functioneren en verbeteren van de keten. Van elke deelnemer aan de keten is duidelijk voor welk deel van de keten hij verantwoordelijk is en meer specifiek voor welke (deel)processen en producten als onderdeel van de keten hij verantwoordelijk is **Sturing in de interne BD driehoek: kaderstelling – uitvoering – ondersteuning** De kern van de topstructuur wordt gevormd door de interactie tussen de uitvoering, de kaderstelling (hoofd/concerndirecties) en de ondersteuning (corporate diensten en SSO's). Heldere afbakening van rollen en verantwoordelijkheden en rolvastheid zijn daarbij van groot belang. De uitvoering staat centraal, de lijn stuurt, maar dit betekent niet dat de uitvoering zelf alle ruimte heeft voor haar taakuitoefening. Directies opereren binnen kaders. Hoofd- en concerndirecties dragen zorg voor de implementatie van de (departementale) kaderstelling en vormen het koppelvlak van het DGBD met de rest van het ministerie. **Organisatie-aanpassing** De besturing- en organisatiestructuur zijn formeel in december 2018 aangepast. Toen is het nieuwe organisatiebesluit en het nieuwe

Met opmerkingen : Moet hier niet een referentie in naar de nieuwe aangekondigde structuur.

	mandaatbesluit van het directoraat-generaal Belastingdienst vastgesteld en gepubliceerd. Daarmee stond de formele organisatie en aansturingslijnen vast en was de implementatie van de Topstructuur afgerond. De reorganisatie als gevolg van de implementatie van de Topstructuur Belastingdienst is in de zomer van 2019 afgerond. Dit betekent nog niet dat alle dienstonderdelen op volle sterkte zijn. In januari 2020 is de Auditdienst Rijk gestart met een onderzoek, dat inzicht moet geven in welke bijdrage de uitgangspunten, die ten grondslag liggen aan de nieuwe topstructuur, leveren aan het verbeteren van de sturing binnen de Belastingdienst. Wat gaat goed en wat kan beter? Doel is om lering uit te trekken en eventuele verbeteringen door te voeren. De resultaten van het onderzoek worden in juni 2020 verwacht. Het rapport is openbaar.
Krachtenveld	Het kabinet heeft in reactie op het rapport van de Commissie Onderzoek Belastingdienst (COB) aangegeven het [redacted] / DG-model als besturingsmodel te hanteren voor de Belastingdienst. De projectgroep die de uitwerking van de Topstructuur ter hand heeft genomen, heeft indachtig het advies van het COB, hiervoor de samenwerking met het kerndepartement opgezocht.
Behandeling	Als activiteit in de pijler Sturing en Beheersing van Beheerst vernieuwen is de implementatie van de Topstructuur en de reorganisatie onderdeel van het Jaarplan Belastingdienst 2019. Daarover is naar de TK gerapporteerd in de voortgangsrapportages over het Jaarplan. In de AO's naar aanleiding van het Jaarplan en voortgangsrapportages is hierover het gesprek gevoerd met de TK.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De implementatie van de Topstructuur en de reorganisatie zijn afgerond. De aandacht dient nu uit te gaan naar de werking van de topstructuur en het op volle sterkte krijgen van de dienstonderdelen. Het onderzoek naar de Topstructuur Belastingdienst loopt. De resultaten van het onderzoek worden in juni 2020 verwacht.

DGBD: IV portfolioproces	
Verantwoordelijk DG/directie	DGBD, concerndirectie IV&D (voor kaders en richtlijnen)
Omschrijving inhoud	Het IV-portfolioproces ondersteunt het directieteam van de Belastingdienst bij de besluitvorming over de verdeling van de financiële middelen over IV-projecten. Centraal daarbij is de afstemming van de vraag IV-capaciteit op het aanbod daarvan. De vraag naar IV-capaciteit is jaarlijks substantieel hoger dan het aanbod en de vastgestelde budgetkaders hiervoor[7]. Dit vraagt om keuzes en prioritering. De governance van het portfolioproces van de BD is in 2018 in lijn gebracht met de Topstructuur. De DGBD legt voorstellen voor herijking van de Portfolio voor aan het Driehoeksoverleg Belastingdienst [redacted] DGFZ-DGBD). De portfolio wordt periodiek herijkt (3x per jaar) en moet op termijn synchroon lopen met de P&C-cyclus. Het borgen van het Belastingplan en nieuwe wetgeving en het borgen van de continuïteit zijn belangrijke prioriteringscriteria. In de portfolio worden 5 categorieën onderkend: • Beheer en Onderhoud • Jaaraanpassingen (staand beleid) • Nieuwe Wetgeving • Modernisering IV • Vernieuwing De portfolio-categorieën Beheer en onderhoud en jaaraanpassingen worden geduid als 'Continuïteit' en de overige categorieën als 'Vernieuwing'. Het IT-landschap van de Belastingdienst is omvangrijk en ook deels verouderd. Het merendeel van het beschikbare budget wordt dan ook besteed aan het onderhoud, waardoor de verdeling van het budget naar continuïteit en vernieuwing niet marktconform is. Om deze reden zijn vanuit het programma Beheerst Vernieuwen Aanvullende Post middelen beschikbaar voor Modernisering en Vernieuwing. Mede vanwege de druk op de arbeidsmarkt voor IT-personeel biedt aanvullend budget alleen niet de oplossing voor knelpunten in de portfolio. Het maken van keuzes blijft nodig om te komen tot een verantwoorde balans tussen continuïteit en vernieuwing.
Krachtenveld	Tweede Kamer, kerndepartement, Belastingdienst, overige opdrachtgevende departementen.
Behandeling	In lijn met de Kamerbrief van 28 mei 2019 zal de Kamer voorjaar 2020 een brief ontvangen waarin de samenhangende aanpak van de IV-problematiek bij de BD wordt uitgewerkt.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Op dit moment is er nog sprake van een gefragmenteerd beeld. Er wordt hard gewerkt door de Belastingdienst i.s.m. het kerndepartement om beter inzicht te krijgen in vraag en aanbod en daarmee een heldere prioriteringslijn voor het IV-portfolio.

[7] Stand van zaken IV-portfolio 2020 per 10 januari 2020: De vraag naar IV-capaciteit overtreft in 2020 het aanbod en daarmee het beschikbaar financieel kader voor 2020. Op dit moment lopen de twee sporen (inhoudelijk en financieel) niet volledig gelijk. De omvang van het uit te voeren IV-portfolio BD 2020 kan pas definitief worden vastgesteld nadat de besluitvorming over de benodigde additionele middelen (onderdeel van Voorjaarsnotatraject) is afgerond. Dit is naar verwachting omstreeks april. Om te voorkomen dat de continuïteit van de BD dienstverlening en de verbeterinitiatieven in gevaar komen, worden aan de Driehoek Belastingdienst van 24 januari 2020 oplossingsvoorstellen voorgelegd.

DGBD: EY-rapport "Doorlichting directie IV" Up to date???	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted] cdIV&D
Omschrijving inhoud	In zijn Kamerbrief van 28 mei 2019 schetste de toenmalige staatssecretaris de uitkomsten van het IV-portfolioproces zoals de Belastingdienst dat in 2018 heeft doorlopen voor het portfolio 2019. In die brief gaf hij aan een aantal vervolgstappen te nemen waaronder twee onderzoeken door externe partijen. EY heeft een doorlichting uitgevoerd van de IV-organisatie van de Belastingdienst. Gekeken is naar alle stappen in de IV-voortbrenging. Daarbij is ook de continuïteitsborging in termen van onder meer bemensing en kennis onderzocht, evenals de mate van efficiency van de voortbrenging. EY stelt vast dat de IV-organisatie qua levering en voortbrenging nog niet voldoende in control is en dus verder moeten worden verbeterd. De instroom in combinatie met de uitstroom is nog onvoldoende om het aantal externen sterk te verminderen. Tevens is er aandacht nodig voor het versterken van de vaktechnische competenties. Ook blijft de kosten-efficiëntie van de voortbrenging achter bij die van vergelijkbare organisaties. De aanbevelingen van EY richten zich op het verbeteren van de besturing en de managementinformatie, de resultaatgerichtheid en het verbeteren van de procesbeheersing.
Krachtenveld	[redacted], cdIV&D
Behandeling	Het eindrapport van EY wordt samen met het rapport van KPMG aan TK en EK aangeboden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	In de brief van 28 mei 2019 wordt geconstateerd dat er meer vraag dan aanbod is van IV-capaciteit. Zowel de vraag als de aanbodkant moeten hierin verbeteren. Om niet de kosten van IV verder te laten stijgen, is er een verdere verbetering van de effectiviteit (productiever worden) nodig. Naast de personele inzet is er ook een overvraag in IV materiele kosten (hardware / licenties).

DGBD: KPMG-rapport "IV-portfolioproces"

Verantwoordelijk DG/directie	[ ] cdIV&D
Omschrijving inhoud	KPMG heeft het IV-portfolioproces van de Belastingdienst onderzocht. Het onderzoek van KPMG richtte zich op twee onderzoeksgebieden, te weten het IV-portfolioproces als zodanig en de hardheid van de cijfers die in dat proces worden gebruikt. Op hoofdlijnen constateert KPMG onder meer dat er, sinds de herijking van dit proces medio 2018, voortgang is geboekt met portfoliomanagement binnen de Belastingdienst. KPMG constateert dat het huidige volwassenheidsniveau laag is. Het IV-portfolioproces wordt gekenmerkt door het ontbreken van meerjarige, integrale planningen en beperkte prioritering op basis van financiële, kwalitatieve en kwantitatieve wegingscriteria. Ook wordt thans gefocust op de planning van het portfolio en wordt (te) weinig aandacht besteed aan het sturen op de daadwerkelijke realisatie hiervan. KPMG geeft aan dat voor het groeien naar hogere volwassenheidsniveaus in het algemeen 4 tot 5 jaar nodig is. De inzet van de afgelopen jaren door de Belastingdienst, zal met een gedegen planmatige meerjarige aanpak opgevolgd moeten worden. KPMG beschrijft dit in een stappenplan van 3 jaar. Daarnaast stelt KPMG evenals EY vast dat de brongegevens die ten grondslag liggen aan de IV-portfolio en de beheersmaatregelen verbetering behoeven om correctheid en volledigheid ervan te waarborgen. De geschiktheid van de brongegevens voor besluitvorming is daarmee beperkt. KPMG adviseert een planmatige verbetering van het IV-portfolioproces waarin zowel de kaderstelling, de uitvoering van het IV-portfolioproces als de control daarop duurzaam worden versterkt. KPMG beveelt verder aan om tot een gezonde balans in de IV-portfolio te komen tussen portfoliocategorieën als 'beheer en onderhoud', 'nieuwe wetgeving' en 'vernieuwing'. KPMG adviseert ook nadere verkenning van de mogelijkheden om tot fasering en prioritering te komen in de categorie 'beheer en onderhoud'.
Krachtenveld	[ ] cdIV&D
Behandeling	Het eindrapport van KPMG wordt samen met het EY-rapport aan TK en EK aangeboden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	In de brief van 28 mei 2019 wordt geconstateerd dat er meer vraag dan aanbod is van IV-capaciteit. Zowel de vraag als de aanbodkant moeten hierin verbeteren. Om niet de kosten van IV verder te laten stijgen, is er een verdere verbetering van de effectiviteit (productiever worden) nodig. Naast de personele inzet is er ook een overvraag in IV materiele kosten (hardware / licenties).

DGBD: Ketenplannen	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted], cdIV&D
Omschrijving inhoud	In zijn Kamerbrief van 28 mei 2019[8] schetst de toenmalige staatssecretaris zijn samenhangende aanpak van de ICT-problematiek bij de Belastingdienst. Deze aanpak start met het opbouwen van ICT-capaciteit binnen de desbetreffende keten en met het concretiseren van de zogeheten domeinarchitectuur. Tegelijkertijd wordt de beleidsagenda voor de keten in beeld gebracht en wordt bezien welke mogelijkheden er zijn om onderdelen van die beleidsagenda aan te passen om zo ruimte voor modernisering IV en vernieuwing te creëren. Gezamenlijk wordt bepaald welke maatregelen behulpzaam zijn en of in het uiterste geval een beleidsluwe periode voor die keten noodzakelijk is en wat dan de optimale periode is. Voor die periode wordt een plan opgesteld dat aantoont dat door modernisering (het wegwerken van de technische schuld) en procesvernieuwing de beheer- en onderhoudslast substantieel afneemt waardoor op zo kort mogelijke termijn weer ruimte ontstaat om nieuwe wetgeving te implementeren.
Krachtenveld	Indien een beleidsluwe periode noodzakelijk is voor het uitvoeren van een ketenplan, zal aangegeven worden of en op welke wijze wet- en regelgeving in de betreffende keten(s) tot uitvoering komt. En welke keuzes en prioriteringen hierbij (moeten) worden gemaakt. Dat raakt dus het handelingsperspectief van de wetgever, het fiscale beleid en ook de IV-strategie van de organisatie. De uitvoering van ketenplannen vereist een additionele inzet van mensen en daarmee ook een budgettaire impact
Behandeling	De geschetste aanpak is bij drie ketens gestart: Loonheffingen, Gegevens en Omzetbelasting. Eind december 2019 waren deze ketenplannen in eerste versie gereed. Zij worden nu verder geconcretiseerd en er wordt een objectieve, externe kwaliteitstoets uitgevoerd. Het ligt in de bedoeling de Kamer hierover in het voorjaar nader te informeren.
Ambtelijke beleidsopvattingen	

[8] Kamerstukken II 2018/2019 31 066, nr. 486

DGBD: BIT-toets MIV	
Verantwoordelijk DG/directie	☐ Belastingdienst/IV- en Databeheersing
Omschrijving inhoud	Op concernniveau worden strategische (ICT-) programma's, projecten en releases van de Belastingdienst gemonitord op uitvoering en (risico)beheersing. De lijst met strategische projecten (projecten met ICT-component die groter is dan € 5 mln) wordt door [redacted] van de Belastingdienst actueel gehouden en gemeld op het Rijks ICT-Dashboard. Het programma Regie Modernisering IV-Landschap maakt onderdeel uit van deze lijst. Conform de afspraak die in de Ministerraad gemaakt is dat meerjarige ICT-projecten met een ICT-component van meer dan € 5 miljoen aan het Bureau ICT-toetsing (BIT) worden voorgelegd is het programma eind 2018 ter toetsing aangeboden. Het programma Regie Modernisering IV-Landschap kent als kerntaak het voeren van regie op de samenhang van verschillende in gang gezette initiatieven en monitoring op de uitvoering hiervan. Deze initiatieven staan in het teken van het omvormen van de huidige systemen voor de massale processen naar een toekomstvast 'slank' systemenlandschap, een wendbare en robuuste Informatievoorziening.
Krachtenveld	Toezegging aan de 2e Kamer: Technische schuld 30% eind 2022 Kamerstukken II 2017-2018, 31 066, nr. 403 (MIV): De stand per eind 2019 is 44%. In de huidige prognose van het project Modernisering IV-landschap wordt de 30% gehaald. BIT-toetsen worden uitgevoerd krachtens overheidsbrede afspraken. De verantwoordelijke bewindspersoon rapporteert uiteindelijk aan de TK.
Behandeling	Het MIV programma rapporteert jaarlijks over de stand van de technische schuld. Het Toets vindt momenteel plaats, het voorlopig conceptadvies wordt rond 10 januari 2020 verwacht. Naar verwachting zal aanbieding aan de 2e Kamer in het 1e kwartaal van 2020 plaatsvinden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	

DGBD: BIT-toets Inning	
Verantwoordelijk DG/directie	Belastingdienst/IV- en Databeheersing
Omschrijving inhoud	Op concernniveau worden strategische (ICT-) programma's, projecten en releases van de Belastingdienst gemonitord op uitvoering en (risico)beheersing. De lijst met strategische projecten (projecten met ICT-component die groter is dan € 5 mln) wordt door van de Belastingdienst actueel gehouden en gemeld op het Rijks ICT-Dashboard. Op deze lijst komt de Realisatie Doelarchitectuur Inning voor van de keten Inning en Betalingsverkeer. Hiermee wordt beoogd het inningsproces bij de BD te moderniseren en te stroomlijnen met als doel "een modern, robuust en goed toegerust inningsproces dat medewerkers in staat stelt om op een professionele wijze inningswerk te verrichten en dat ertoe leidt dat zoveel mogelijk burgers en bedrijven hun verplichtingen vrijwillig en op een eenvoudige wijze kunnen nakomen". Deze ontwikkeling voldoet aan de afgesproken criteria voor toetsing door het Bureau ICT-toetsing (BIT) en derhalve via de staatssecretaris van Financiën voor toetsing aangemeld (mei 2018). BIT heeft toets uitgevoerd en in augustus 2019 advies uitgebracht. Het BIT-advies is voorzien van een bestuurlijke reactie van de staatssecretaris, deze zijn tezamen in september 2019 aan de 2e Kamer aangeboden. De kern van het kritische advies van het BIT was om alleen vernieuwingen uit te voeren die nu echt noodzakelijk zijn en die de Belastingdienst aan kan en dat op basis van een goede onderbouwing en adequate sturing. In de bestuurlijke reactie wordt het advies onderschreven, verschillende aanknopingspunten worden gezien en aan sommige van deze punten wordt ook al gewerkt. De onderlinge samenhang en afhankelijkheden van de in de adviezen aangereikte maatregelen, vergen een gedegen integraal plan van aanpak. Dat wordt nu opgesteld.
Krachtenveld	BIT-toetsen worden uitgevoerd krachtens overheidsbrede afspraken. De verantwoordelijke bewindspersoon rapporteert uiteindelijk aan de TK.
Behandeling	De bestuurlijke reactie en BIT-advies zijn eind september 2019 aan de TK aangeboden. In de bestuurlijke reactie is aangekondigd dat een Plan van Aanpak wordt opgesteld ten behoeve van de effectuering van de BIT-adviezen. Een eerste versie van dit Plan van Aanpak komt binnenkort beschikbaar
Ambtelijke beleidsopvattingen	

DGBD: Stand van zaken implementatie AVG	
Verantwoordelijk DG/directie	Belastingdienst/concerndirectie Informatievoorziening en databeheersing (IV&D) voor kader en toezicht op gebruik van kaders. Voor de feitelijke implementatie zijn de directeuren van de dienstonderdelen verantwoordelijk (conform topstructuur).
Omschrijving inhoud	De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is vanaf 25 mei 2018 van toepassing. De Belastingdienst heeft destijds aangegeven nog een jaar nodig te hebben. De staatssecretaris heeft in zijn brief van 28 mei 2019 de Kamer bericht dat de Belastingdienst in het vervolgtraject de maatregelen heeft kunnen realiseren, met uitzondering van het wegwerken van de achterstand bij het verwijderen van verouderde gegevens. De Belastingdienst heeft daarvoor een mitigerende maatregel genomen: de verouderde documenten worden in een zogenoemde datakluis geplaatst. In de brief heeft de staatssecretaris ook toegezegd de ADR te vragen een aanvullende audit te doen op de implementatie van de AVG bij de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft een grote inspanning geleverd om te kunnen voldoen aan de AVG en blijft dat doen. Naleving van de AVG geen statisch gegeven, maar een proces dat voortdurend aandacht vergt. De genomen maatregelen en de gestelde kaders moeten worden onderhouden. De Belastingdienst blijft dus doorlopend werken aan maatregelen en kaders en streeft daarmee naar een duurzame naleving van de AVG. Het aanvullend onderzoek door de ADR is afgerond; maar nog niet gepubliceerd. De centrale boodschap van de ADR is dat de Belastingdienst met de aanbevelingen aan de slag is gegaan, maar dat er nog vervolgacties nodig zijn om alle bevindingen volledig op te lossen. In de aanstaande managementreactie zal de Belastingdienst haar reactie hierop geven.
Krachtenveld	Vanuit de politiek, media en toezichthouders is er veel aandacht voor de wijze waarop de Belastingdienst omgaat met persoonsgegevens. Naast bovengenoemd onderzoek doet de ADR o.a. een rijksbreed onderzoek naar de implementatie van de AVG (loopt nog). Ook daarin wordt de Belastingdienst onderzocht.
Behandeling	Het voldoen aan de AVG is een continu proces.
Ambtelijke beleidsopvattingen	

DGBD: Proces damages	
Verantwoordelijk DG/directie	DGBD directies CAP, KI&S en CDC
Omschrijving inhoud	Een damage is een verstoring in het primaire proces van de Belastingdienst die leidt tot ongewenste effecten bij burgers, bedrijven en/of stakeholders van de Belastingdienst. Het gaat daarbij om verstoringen bij de Belastingdienst of bij onze partners zoals het UWV of bij banken, waarbij sprake is van één of meer van de volgende ongewenste effecten: - Benadeling van of hinder voor burgers, bedrijven of andere stakeholders; - Publiciteit met risico voor reputatieschade; - Benadeling van de kasstroom van het Rijk; - Massale onbeschikbaarheid van systemen voor de kantoorprocessen; - Datalekken, mits deze vanuit het meldpunt datalekken zijn aangemerkt als meldingsplichtig datalek. Om adequaat te reageren op procesverstoringen die de dienstverlening van de Belastingdienst raken, is een damageprocedure ingericht. Deze richt zich onder andere op het tijdig informeren van de staatssecretaris bij damages met een grote impact en de externe interactie met getroffenen.
Krachtenveld	Belastingdienst, burgers en bedrijven, de Tweede Kamer, Ministerie van Financiën, andere ministeries (omdat bijvoorbeeld de Belastingdienst de wetten en regels uitvoert die onder de verantwoordelijkheid van een ander beleidsministerie valt), toezichthouders, belangenorganisaties, (fiscaal) intermediairs en andere relevante stakeholders.
Behandeling	De directie Centrale Administratieve Processen (CAP) is verantwoordelijk voor het beheer van de damageprocedure. De eindverantwoordelijkheid voor het herstel van een damage is belegd bij de betreffende [redacted] van de Belastingdienst. De directie Klantinteractie en –services (KI&S) is verantwoordelijk voor de interactie naar burgers en bedrijven. Bij damages met een grote impact zorgt Bureau DG (BDG) samen met CDC en CAP, in afstemming met directie Communicatie van MinFin, voor een initiële melding aan de bewindspersoon. Het primaire doel van deze initiële melding is om de bewindspersoon zo snel mogelijk te informeren, mede vanwege de mogelijke publiciteit die een damage tot gevolg kan hebben. Om die reden is een verkorte afstemmingslijn afgesproken waarbij alleen de Belastingdienst en directie Communicatie (MinFin) een paraaf hebben. In de initiële melding wordt een afweging gemaakt of en hoe de Tweede Kamer geïnformeerd moet worden over de voorliggende damage. Het kan zijn dat er nog geen volledig beeld is van de damage, de impact van de damage of de oplossing, in die gevallen volgt zo spoedig mogelijk een vervolgnotitie. In deze vervolgnotitie worden ook eventuele budgettaire- of uitvoeringsgevolgen van de damage in kaart gebracht. Er vindt bij een vervolgnotitie afstemming plaats met de VT partners (FEZ en IRF) en andere betrokken organisatieonderdelen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	

DGBD: Douane Algemeen	
Verantwoordelijk DG/directie	[ ] UHB, [ ] Douane, [ ] P&O
Omschrijving inhoud	• De Douane is verantwoordelijk voor het toezicht op het EU buitengrensoverschrijdende goederenverkeer en daarnaast zorgt de Douane voor de heffing en inning van de binnenlandse accijnzen en verbruiksbelastingen en de handhaving hierop. • Dit wordt geconcretiseerd in de opgaves: ○ Afdracht; zorgen dat invoerrechten en belastingopbrengsten zo juist, tijdig en volledig mogelijk zijn. ○ Beschermen; de samenleving zo goed mogelijk beschermen tegen onveilige en ongewenste goederen. ○ Concurrentiepositie; bijdragen aan het versterken van de concurrentiepositie van de Europese Unie en Nederland. • Het werk varieert van het heffen en innen van invoerrechten en accijns tot het stoppen van verboden goederen in reizigersbagage, zeecontainers en postpakketten en het handhaven van internationale sanctiemaatregelen. • De Douane heeft drie belangrijke stakeholders: de EU, nationaal de diverse opdrachtgevende departementen (Opdrachtgevers-Opdrachtnemer Overleg; OOD) en het bedrijfsleven (Overleg Douane Bedrijfsleven). • De wijze waarop de Douane de taken uitvoert en de handhaving vorm geeft: de douane kent een gelaagde handhaving, waarin op basis van risico's de handhavingsinterventies worden bepaald. Het gaat om business rules bij de aangiftebehandeling, administratieve controles, daadwerkelijke opname van goederen (fysieke controles), waarbij hulpmiddelen zoals speurhonden en scans ingezet worden. De Douane werkt nauw samen met de publieke en private partners zoals Politie, KMar, IL&T, NVWA, Gemeenten, Havenbedrijven, Koepels van expediteurs en terminaloperators.
Krachtenveld	• De Douane werkt in een krachtenveld dat zich kenmerkt door een toename van diversiteit en complexiteit, in de actualiteit. • Het betreft een nationaal, Europees en Mondiaal krachtenveld. • Vanuit de EU komen wet- en regelgeving en toezicht. Zo heeft de Douane te maken met een stringent toezicht op de juiste en tijdige afdracht van rechten bij invoer aan de EU (Traditionele Eigen Middelen). De EU bepaalt ook meer en meer de handhaving (Europees risicobeleid); niet alleen safety & security maar ook prioriteiten/ criteria t.a.v. toezicht op fiscale belangen. • Nationaal heeft de Douane 8 opdrachtgevende departementen. In het Opdrachtgevers- Opdrachtnemersoverleg worden de prioriteiten vastgesteld.
Behandeling	Verwezen wordt naar separate fiches omtrent: - Integriteit - Brexit - Traditionele Eigen Middelen (zonnepanelen) - BD –breed fiche Ondermijning

Ambtelijke beleidsopvattingen	De Douane stelt een Strategisch meerjarenplan op dat antwoord moet geven op de volgende ontwikkelingen: • Volume groei aangiften; de groei van aangiftevolumes wordt veroorzaakt door de reguliere goederenstromen, door nieuwe logistieke business modellen zoals e-commerce en wijziging van Europese wet- en regelgeving (onder andere op het gebied van de BTW). • Innovatie en IT-oplossingen: de noodzaak om én in te zetten op innovatieve (IT) ontwikkelingen zoals een meer data gedreven organisatie én om tegelijkertijd een oplossing te vinden voor de bestaande (verouderde) ICT systemen. • Personeel: de Douane is nu een vakvolwassenorganisatie die een hoge productiviteit heeft gezien het aantal medewerkers met vele dienstjaren. De Douane staat aan het begin van een periode van transitie; de komende jaren gaan veel ervaren medewerkers met pensioen en veel nieuwe medewerkers zullen door zittende medewerkers ingewerkt moeten worden. Dat betekent dus tijdelijk een productiviteitsdaling.

DGBD: Brexit Douane

Verantwoordelijk DG/directie	/UHB, /C&F, /AFP, /FEZ, BZ
Omschrijving inhoud	• De 3e lezing van de Withdrawal Agreement Bill in het Brits Lagerhuis is op 15 januari 2020 met positief resultaat afgerond en het resterende risico op een no deal per 31 januari 2020 is nihil. Pp 11 januari 2020 heeft BZ aangegeven dat alle no deal contingency voorbereidingen voor 31 januari 2020 afgeschaald kunnen worden. • In België, Frankrijk en Duitsland worden vergelijkbare stappen gezet en het VK heeft reeds voor de Kerst bekend gemaakt dat ze hun contingency voorbereidingen (Operation Yellowhammer) afschalen. • Gedurende de overgangsperiode blijft op douanegebied in het handelsverkeer EU-VK de EU-douanewetgeving van kracht. Dus feitelijk vinden de veranderingen op douanegebied pas plaats als de overgangsperiode eindigt. • Contingency voorbereidingen blijven relevant voor de situatie per 31 december 2020. Het is nog onzeker of de onderhandelingen met de Britten over de toekomstige relatie op alle onderwerpen voor 1 januari 2021 kunnen worden afgerond. Dit kan betekenen dat op onderdelen toch weer contingency maatregelen nodig zullen zijn vanaf 2021, naast preparedness maatregelen om de nieuwe relatie met het VK handen en voeten te geven. Samen met alle departementen is BZ al ver gevorderd in het maken van een overzicht van de mogelijk benodigde maatregelen per 2021. Daarnaast werkt BZ aan een interdepartementaal overzicht van de in 2019 gemaakt Brexit contingency kosten. • Douane heeft 928 fte geworven voor de Brexit. In afwachting van de feitelijke inwerkingtreding van de douaneprocedures worden de douaniers ingezet in de reguliere douaneprocessen om ervaring op te doen, ingezet op met de opdrachtgevers van Douane afgesproken aandachtsgebieden en/of (aanvullend) opgeleid. • Douane heeft de huisvesting en IT al voorbereid op de Brexit; de voortgang van de voorbereiding van het bedrijfsleven blijft lastig in te schatten.
Krachtenveld	• Financiën heeft geen invloed op de uitkomst van het besluitvormingsproces. • BZ coördineert de Nederlandse inbreng in Brussel. • Bij de onderhandelingen tussen het VK en de EU over een nieuwe handelsrelatie/handelsakkoord zal douane(samenwerking) een belangrijk onderwerp zijn, o.a. over trusted traders, wederzijdse bijstand en de uitwisseling van douanegegevens.

Met opmerkingen ier nog iets meer info geven: dat we EY en Capgemini hebben geoordeeld over voorbereidingen Douane op Brexit, en ook wat nog onzekerheden zijn (bijvoorbeeld: bedrijven moeten dan zelf ook wel voldoende voorbereiden). Weet zelf laatste stand van zaken na deze brief die daar over gaat:

https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/09/20/kamerbrief-rapporten-douane-over-brexit

Zie verderop alleen iets over voorbereidingen ferry;s maar lijkt me niet het enige.

Behandeling	Douane bereidt zich nu voor op een Brexit per 31 december 2020 (mensen, huisvesting, middelen, IT). Tijdelijke huisvesting op ferrylocaties wordt waar mogelijk vervangen door permanente huisvesting Daarnaast blijft Douane aangesloten op interdepartementale structuren rondom de voorbereiding op Brexit (CECP en NCTV). De ferrymaatschappijen zijn op één na goed voorbereid. Met die betreffende ferrymaatschappij heeft Douane afspraken gemaakt opdat eind maart 2020 ook die ferrymaatschappij aan alle vergunningsvoorwaarden voldoet. Tot die tijd is de RTO-vergunning geschorst. Uit eigen kwalitatief onderzoek van de Douane van medio 2019 bleek dat veel bedrijven voldoende zijn geïnformeerd, maar dat zij wachten op politieke duidelijkheid over de datum en vorm van de Brexit voordat zij nader actie ondernemen. Nu die duidelijkheid er is kan het bedrijfsleven ook verder met de voorbereidingen. Het is de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven zelf om nu maatregelen te treffen. De Douane blijft zich, samen met andere betrokkenen, actief inzetten om ondernemers te informeren en te activeren. Douane houdt, in aanvulling op de rijksbrede communicatiestrategie, aandacht voor de ontwikkelingen en het up to date houden van communicatie-instrumenten voor het activeren van het bedrijfsleven op de Brexit. Ook is er uiteraard aandacht voor de interne Douanemedewerkers
Ambtelijke beleidsopvattingen	Voortgaan met de voorbereidingen op de Brexit Bijdragen aan overheidsbrede communicatie met het bedrijfsleven om ook die kant door te laten gaan met de voorbereiding.

DGBD: Belastingdienst Brexit

Verantwoordelijk DG/directie	FZ/AFP, [redacted] (douane)
Omschrijving inhoud	**Brexit deal** Het te verwachten scenario is dat het VK uit de EU treedt per 31 januari 2020, gevolgd door een overgangsperiode tot en met 31 december 2020. • Tijdens de overgangsperiode verandert feitelijk niets in de fiscale en toeslagenrelatie met burgers en bedrijven. • Met Directie Vaktechniek is afgesproken dat bij iedere werkgroep een [redacted] aansluit, die de afspraken tussen het VK en de EU vertaalt naar de betekenis hiervan voor de situatie in Nederland. • In 2020 zal de informatie op intranet en website steeds actueel gehouden worden. Daarnaast zullen werkinstructies, belscripts en parametrisering in de IV-systemen met het oog op een materiële uittreding per 31-12-2020 gewijzigd moeten worden. **Brexit no deal** In december 2019 zijn de laatste aanpassingen gerealiseerd in de Omzetbelastingsystemen en worden deze momenteel getest. De overige 7 Belastingdienst-processen die impact ondergaan door een no-deal Brexit zijn hierop reeds voorbereid.
Krachtenveld	○ Financiën heeft geen invloed op de uitkomst van het besluitvormingsproces. ○ BZ coördineert de Nederlandse inbreng in Brussel.
Behandeling	Brexit staat regelmatig op de agenda van de MCEU/MR. In de TK wordt het debat primair gevoerd via de AO's over de voorbereiding van de Raad Algemene Zaken (minister BZ) en de Europese Raad (MP + Minister BZ), maar het is ook mogelijk dat de vakministers hierover bevraagd zullen worden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De volgordelijkheid van het proces (eerste uittreding regelen inclusief de financiële afwikkeling, dan de nieuwe relatie) is wat ons betreft de juiste opzet. Het is daarbij van belang om de eenheid in de EU27 positie te bewaren. Voortgaan met de voorbereidingen op de Brexit Bijdragen aan overheidsbrede communicatie met het bedrijfsleven om ook die kant door te laten gaan met de voorbereiding.

Met opmerkingen [redacted] Dit is niet meer aan de orde toch?

DGBD: Integriteit Douane	
Verantwoordelijk DG/directie	/UHB, /Douane, /P&O
Omschrijving inhoud	• De Douane doet werk dat voor criminelen interessant is. • De Douane heeft een integriteitsbeleid, dat onderdeel uitmaakt van het integriteitsbeleid van de Belastingdienst en past binnen de rijksbrede kaders en ontwikkelingen. • Het bevorderen van integer handelen en het voorkomen van integriteitsschendingen bestaat uit een geheel van samenhangende en elkaar aanvullende maatregelen; het integriteitsbeleid. • Het gaat om verschillende soorten maatregelen: ○ *autorisaties in geautomatiseerde systemen,* ○ *toegang tot en beveiliging van locaties,* ○ *functiescheiding,* ○ *screening (over de versterking daarvan is in augustus 2019 een brief naar de TK gestuurd),* ○ *en ook bepalen douaniers, die de opdracht hebben om gericht bepaalde goederen te controleren, niet zelf welke goederen dat zijn en ze krijgen het pas kort voor de controle te horen. Het zijn andere douanemedewerkers die dit voor hen bepalen.* • Het integriteitsbeleid van de Douane is dynamisch en wordt voortdurend bijgesteld aan de hand van nieuwe ontwikkelingen binnen het Rijksbeleid, wetenschappelijke inzichten en incidenten.
Krachtenveld	• De Douane kan niet eigenstandig over alle maatregelen beslissen. Douane moet rekening houden met het integriteitsbeleid van de BD en de rijksbrede kaders (Ministerie van Financiën, ministerie van BZK, ministerie van JenV). • De Douane ziet zich geconfronteerd met toenemende aandacht van media en politiek, mede door integriteitsschendingen en berichten dat de douane een onderzoek zou hebben "getorpedeerd" (Als de prooi de jager pakt). • Dit onderzoek betrof een onderzoek in opdracht van de Commissie Kennis en Onderzoek (CKO, voorheen bekend als Politie & Wetenschap) van de Politieonderwijsraad. De Politieonderwijsraad is een onafhankelijk adviesorgaan van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Het onderzoek vond plaats in het kader van bestrijding van ondermijnende criminaliteit en was gericht op de Rotterdamse haven. • De onderzoekers hebben besloten de definitieve versie niet te delen, omdat zij hun bevindingen niet goed genoeg konden valideren. • De verwachting is dat de TK ook de komende veel tijd en kritische aandacht zal hebben voor (het) integriteit(sbeleid) bij de Douane. Het gaat dan om vragen in hoeverre Douane meewerkt aan onderzoeken naar corruptie, en of de Douane niet meer moet doen aan screening.

Behandeling	• De Douane stelt een jaarplan integriteit 2020 op en werkt daarnaast aan een update van het strategisch plan integriteit en beveiliging over de periode 2020-2025. • In november 2019 hebben de Stas Fin en Min JenV een reactie naar de TK gestuurd ten aanzien van de gang van zaken bij het onderzoek 'Als de prooi de jager pakt' en geantwoord op specifieke vragen van de TK. De Kamer neemt daar nog geen genoegen mee en heeft in een SO van 20 december 2020 aanvullende vragen gesteld aan de Minister van Fin over het onderzoek en enkele specifieke vragen tav douane, waaronder continue screening. De verwachting is dat de TK door zal vragen tav meewerken aan onderzoek, integriteitsbeleid bij de douane. Gezien de aard van de vragen zullen ze worden beantwoord door minFIN en minJ&V gezamenlijk. Beantwoording daarvan is gaande.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• Integriteit zal ook komende jaar ambtelijke, politieke en media aandacht blijven houden, ook in verband met de bijdrage van de douane in de aanpak van de ondermijnende criminaliteit • Bedacht moet worden dat steeds een afweging gemaakt moet worden tussen het belang van flexibiliteit en snelheid van de taakuitvoering (logistieke processen bedrijfsleven) en het belang van het treffen van beveiligingsmaatregelen. • Douane werkt mee aan wetenschappelijke onderzoeken, ook op het gebied van integriteit, dat is ook gebeurd bij het onderzoek Als de prooi de jager pakt.

DGBD: Traditionele Eigen Middelen (zonnepanelen) Douane	
Verantwoordelijk DG/directie	/UHB (coördinatie), /C&F, /Douane, /BFB, /BOA, FEZ, /IRF, BHOS
Omschrijving inhoud	De Douane int namens de EU jaarlijks ca. € 3 mrd. aan TEM (invoerrechten waaronder anti dumpinheffingen). Hiervan wordt 80% afgedragen aan Brussel via de begroting van Buitenlandse Zaken. De resterende 20% van de geïnde middelen is rechtstreeks voor de Nederlandse schatkist (de zogenaamde perceptiekostenvergoeding, ter dekking van de gemaakte kosten door de nationale Douane). Bij de systematiek van de afdracht TEM heeft de Douane te maken met het risico dat nabetalingen aan de EU moeten worden gedaan in de vorm van een (extra) afdracht TEM en van vertragingsrente. Dit is het geval wanneer de Commissie van mening is dat er sprake is van een late of onvolledige afdracht TEM die aan de Douane te wijten is. Bevindingen Europese Commissie over douanerechten bij de import van zonnepanelen. • In april 2019 is Nederland door de Europese Commissie (hierna: de Commissie) geïnformeerd dat de Commissie van mening is dat Nederland een juridische interpretatiefout heeft gemaakt bij het bepalen van de douaneheffingen bij de import van zonnepanelen. Zodoende heeft Nederland volgens de Commissie verzuimd om op deze zonnepanelen de antidumpingrechten of compenserende rechten te heffen en af te dragen. Mede gesteund op het eerste inzicht van de Landsadvocaat deelt Nederland de visie van de Commissie niet. • De Commissie heeft Nederland verzocht om het fiscaal belang van de antidumpingheffing in kaart te brengen over de periode van 30 mei 2015 tot 1 maart 2017 en om deze middelen en de vertragingsrente alsnog af te dragen. Het gaat voor Nederland over deze periode om een bedrag van € 281 miljoen aan TEM en € 116 miljoen aan vertragingsrente (peildatum 15 december 2019). Het bedrag kan verder oplopen als de Commissie verzoekt om ook over de periode na 1 maart 2017 alsnog te berekenen en af te dragen. Het TEM bedrag kan dan in totaal oplopen tot € 666 miljoen, en de vertragingsrente € 176 miljoen (peildatum 15 december 2019). • Ook enkele andere lidstaten zijn door de Commissie onderzocht op de invoer van zonnepanelen.
Krachtenveld	• Commissie. • BZ/BHOS als verantwoordelijke voor het beleid inzake buitenlandse handel en als opdrachtgever voor de Douane. • Andere lidstaten die ook benaderd zijn door de Commissie.

Behandeling	Het komt vaker voor dat lidstaten door de Commissie worden geïnformeerd over een vermeende onjuiste toepassing van het douanerecht. Bij het in kaart brengen van het fiscaal belang in deze zaak is inmiddels gebleken dat het belang hier beduidend groter is dan in vergelijkbare gevallen uit het verleden. Dit komt omdat in Nederland in de betreffende periode een omvangrijke invoer van zonnepanelen heeft plaatsgevonden. Gelet op de aard van de juridische opstelling van de Commissie en de mogelijke precedentwerking, onderzoekt Nederland de juridische aspecten van het standpunt van de Commissie om nauwkeurig af te kunnen wegen of het wenselijk en zinvol is om een eventuele inbreukprocedure af te wachten. Het inwinnen van advies bij de Landsadvocaat maakt daarvan onderdeel uit. Nederland gaat dan ook voorlopig nog niet over tot betaling aan de Commissie. De Kamer wordt binnenkort per brief geïnformeerd over deze problematiek.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Nederland gaat in gesprek met de andere betrokken lidstaten en met de Commissie om te onderzoeken wat mogelijke oplossingen zijn.

DGBD: Afschaffen Vpb-betalingskorting	
Verantwoordelijk DG/directie	AFEP, DGFZ, DGBD
Omschrijving inhoud	In Miljoenennota van Prinsjesdag 2019 Voorgenomen maatregel tot afschaffen betalingskorting per 2021 is niet uitvoerbaar.
Krachtenveld	De betalingskorting Vennootschapsbelasting (Vpb) is een korting voor bedrijven bij het in één keer betalen van de belastingaanslag Vpb, die overigens ook voor andere belastingen bestaat. Afschaffen van de betalingskorting vpb kwam op tafel op basis van een verkennende groslijst opgesteld bij de Mid-Term Review in 2019. DGBD heeft toen aangegeven dat het afschaffen van de betalingskorting Vpb zeker niet eerder dan 1 januari 2021 inpasbaar zou zijn, en dat een uitvoeringstoets nodig was om uitsluitsel te geven. Tijdens de hectiek van de augustusbesluitvorming in 2019 kwam de maatregel plotseling opnieuw ter sprake, waar de maatregel meeliep als dekkingsmaatregel per 1 januari 2021. De bij de augustusbesluitvorming betrokken partijen verkeerden in de veronderstelling dat het ging om een uitvoerbare maatregel. De uitvoerbaarheidscheck die toen is gedaan, bevestigde nogmaals dat een uitvoeringstoets nodig was, omdat het ETM-systeem (Enterprise Tax Management, invorderingssysteem van de Belastingdienst dat wordt uitgefaseerd) mogelijk zou worden geraakt. De besluitvorming was echter toen al afgerond. De ingangsdatum van 2021 is zonder voorbehoud in de Miljoenennota gepresenteerd. In de aanbiedingsbrief bij het pakket Belastingplan 2020 is aangegeven dat nog een uitvoeringstoets moest worden opgesteld. In oktober 2019 is de uitvoeringstoets vastgesteld. De uitvoeringstoets geeft aan dat de maatregel niet uitvoerbaar is per 1-1-2021. De gevolgen daarvan zijn te groot en daardoor onaanvaardbaar. Omdat de betalingskorting vpb niet per 2021 kan worden afgeschaft, ontstaat er binnen het inkomstenkader een tekort van €160 mln deze kabinetsperiode. Dit tekort zal elders moeten worden gecompenseerd met een lastenverzwaring van €160 mln. In de zomer van 2020 zal in principe de eerstvolgende besluitvorming over het inkomstenkader plaatsvinden. Uitfaseren ETM heeft absolute prioriteit bij de rationalisatie van de inningssystemen. Dit is bevestigd in het recente BIT-advies[9]. De planning gaat uit van een realisatie van uitfaseren ETM per eind 2021. N.a.v. deze conclusies is gevraagd om een aanvullende notitie met toelichting op de onuitvoerbaarheid (zie "Behandeling").
Behandeling	Er volgen in 2020 twee aanvullende notities n.a.v. de reactie van de voormalige staatssecretaris. Deze notities zijn op dit moment in voorbereiding: - Nadere toelichting op de onuitvoerbaarheid van de maatregel, met antwoorden op de vragen: 1. Wat zijn de knelpunten in het inningslandschap in de komende jaren? 2. Kan beter worden onderbouwd waarom de voorgenomen afschaffing van de betalingskorting Vpb onuitvoerbaar is? 3. Welke andere beperkingen zijn er bij IV-aanpassingen die de invordering raken (ook gelet op een nieuw regeerakkoord)? - Nadere toelichting op het proces rondom de augustusbesluitvorming en welke lessen hieruit zijn te trekken.
Ambtelijke beleidsopvattingen	

[9] Reactie BIT-advies inning, Kamerstukken II, 2019-2020, 31066, nr. 528.

DGBD: Stand van zaken Schenk- en erfbelasting	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted]/UHB
Omschrijving inhoud	**Algemene inleiding:** Eind 2017 bleek dat er problemen waren met betrekking tot de automatisering van de schenk- en erfbelasting. Het toenmalige ICT-systeem voldeed niet meer en moest vervangen worden door een nieuw te ontwikkelen systeem. De bouw van dit nieuwe systeem liep vertraging op en dit heeft geleid tot grote achterstanden in onder meer de verwerking van aangiften schenk- en erfbelasting. Het wegwerken van deze achterstanden kostte veel tijd en is uiteindelijk eind 2018 gerealiseerd met behulp van onder meer de inzet van extra mensen van andere dienstonderdelen. Inmiddels worden steeds meer stappen gezet in het op orde krijgen van ICT en de voorraden. **Lopende onderzoeken:** - De ADR is verzocht een vervolgonderzoek te doen naar de kwaliteit van de uitvoering van de erfbelasting en eventuele gevolgen voor de kasontvangsten. Onderwerp van onderzoek is of het te hanteren beleid en de voorgeschreven procedures voldoende zijn nageleefd. - In het AO-overleg van 25 september jl. is verder onder meer gevraagd inzichtelijk te maken hoe de raming en de uitkomsten van erfbelasting op elkaar aansluiten. U ontvangt hierover een aparte notitie met de onderzoeksopzet. - Het CPB doet onderzoek naar de grondslagontwikkeling van de erfbelasting. - Daarnaast wordt er een extern onderzoek gestart naar de (juridische) juistheid van fiscale besluitvorming. **Belastingrente erfbelasting** Vanaf 2017 wordt in de erfbelasting "tijdelijk geen" belastingrente in rekening gebracht vanwege de automatiseringsproblemen. Inmiddels wordt aan de randvoorwaarden om de belastingrente voor de erfbelasting aan te zetten voldaan. Het automatiseringssysteem voor de erfbelasting is technisch op orde en het normale verwerkingsritme van de aangiften erfbelasting is bereikt. Toch is door de Minister besloten om de belastingrente voor de erfbelasting nog niet aan te zetten. Bij het nemen van dit besluit is rekening gehouden met de uitkomsten van het nog lopende onderzoek van de ADR die mogelijk nog tot bevindingen kunnen leiden die in de overweging meegenomen moeten worden. Daarnaast is in deze afweging meegenomen het feit dat er vanuit de Tweede Kamer veel aandacht is voor dit dossier.
Krachtenveld	Op het departement is over dit onderwerp brede afstemming (UHB, FJZ, DGFZ, Communicatie, BOA, AFEP, C&F, Particulieren en HDFEZ). Voor onderzoek ADR vindt afstemming met ADR plaats. In de Tweede Kamer is vanuit de leden Omtzigt en Lodders veel aandacht voor dit onderwerp.
Behandeling	**Algemeen:** Stand van zaken wordt regelmatig gedeeld met de bewindspersonen en de Tweede Kamer. **Onderzoek ADR:** Zodra de onderzoeksopzet gereed is wordt deze met de bewindspersonen afgestemd en met de Tweede Kamer gedeeld. **Belastingrente:** Definitief besluit over aanzetten belastingrente na ontvangst ADR-rapport

Ambtelijke beleidsopvattingen	**Algemeen:** Schenk- en erfbelasting heeft de afgelopen jaren veel aandacht gekregen van de VCF. Belangrijk om hier bij beoordeling notities rekening mee te houden. **Onderzoek ADR:** Dit ADR onderzoek is het vierde ADR onderzoek op rij. Inzet is om de Kamer alle informatie te verschaffen die gewenst is zodat we hiermee de dialoog die is ontstaan rondom dit middel af kunnen ronden. **Belastingrente:** Vanuit operationeel oogpunt waren er geen belemmeringen om de belastingrente per 1 januari 2020 aan te zetten. Om fouten in de toepassing en berekening te voorkomen is adviseert de uitvoering om de belastingrente bij aanvang van een nieuw kalenderjaar aan te zetten (per 1-1-2021). Besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden, mede omdat hier ook een budgettaire kant aan zit. Het budgettaire effect van een heel jaar rente uitzetten bedraagt ca. € 16 mln.

DGBD: Bezwaren	
Verantwoordelijk DG/directie	P/MKB/GO/CAP/Toeslagen/Douane/UHB
Omschrijving inhoud	De Belastingdienst worstelt al langere tijd met het tijdig behandelen van bezwaren. In de begroting is de doelstelling opgenomen om tussen de 90 en 95% van de bezwaren tijdig te behandelen (dat is in de meeste gevallen binnen een wettelijke termijn van zes weken). Deze doelstelling (het zgn. Awb-percentage) hebben we in ieder geval sinds 2013 niet meer gehaald. In 2019 is tot 1 december 66,9% van de bezwaren tijdig behandeld. De oorzaak hiervan verschilt per bezwaarstroom, maar met name een tekort aan capaciteit, beperkte managementinformatie en het uitblijven van verwachte werklastreductie als gevolg van vernieuwingen spelen een rol. In 2018 hebben we geconstateerd dat de voorraden steeds verder opliepen, waardoor burgers lang moeten wachten op een uitspraak op hun bezwaar. Toen zijn maatregelen getroffen om de achterstanden in 2019 weg te werken. Dat is voor een belangrijk deel gelukt. Bij de directie Particulieren resteert nog een oude voorraad bezwaren die nog moet worden weggewerkt. Voor 2020 hebben de directies Particulieren en MKB nog niet voldoende capaciteit beschikbaar om de instromende bezwaren te behandelen en daarnaast de beoogde voorraadreductie te realiseren. Om deze capaciteit te vergroten wordt naar ruimte gezocht (zowel financieel als qua prioritering). De Kamer is over de stand van zaken steeds geïnformeerd in de voortgangsrapportages op het Jaarplan. De Kamer wordt in het voorjaar van 2020 in de derde voortgangsrapportage weer geïnformeerd over de stand van zaken per 1 januari 2020.
Krachtenveld	De Tweede Kamer vraagt regelmatig naar de stand van zaken van het wegwerken van de achterstanden en waarom dat zo lang duurt. Het belang van het tijdig behandelen van bezwaren wordt Kamerbreed benadrukt.
Behandeling	De staatssecretaris ontvangt regelmatig een standvanzakennotitie hierover. Het onderwerp komt regelmatig terug in vragen bij de voortgangsrapportages of tijdens AO's.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Allereerst moeten de achterstanden worden weggewerkt. Daarvoor is met name van belang dat de Belastingdienst voldoende capaciteit en middelen beschikbaar heeft. Er wordt gezocht naar oplossingen voor dit capaciteitsprobleem. Voor de langere termijn onderzoeken we hoe we de hoeveelheid bezwaren terug te dringen, vanuit het principe om het zoveel mogelijk in één keer goed te doen, om het aantal bezwaarschriften te minimaliseren. Daarnaast werken we aan het verbeteren van het proces van het behandelen van bezwaren, onder meer door het doorontwikkelen van het bezwaarsysteem. De verwachting is dat het Awb-percentage voor 2020 nog niet gehaald zal worden, maar dat het ten opzichte van 2019 wel zal verbeteren. Daarnaast wordt gekeken of de kpi's zoals deze in de begroting zijn opgenomen de juiste indicatoren zijn om op te sturen.

DGBD: Aanpak ondermijnende criminaliteit door de Belastingdienst	
Verantwoordelijk DG/directie	UHB, MKB, Douane, FIOD
Omschrijving inhoud	Bij ondermijnende criminaliteit is er sprake van (georganiseerde) misdaad die maatschappelijke structuren aantast en het vertrouwen daarin schaadt. Daarbij is er sprake van een vermenging tussen de boven- en de onderwereld, waarbij de integriteit van bestuur en bedrijfsleven wordt bedreigd en criminele activiteiten zich innestelen in woonwijken. Werkwijze De Belastingdienst hecht veel waarde aan de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit en is daarin een belangrijke partner voor politie, OM en gemeenten. De bijdrage van de Belastingdienst (m.n. MKB) kan bestaan uit: - terbeschikkingstelling van fiscale informatie; - uitvoeren van fiscale interventies (bijv. boekenonderzoeken en het toepassen van invorderingsmaatregelen(afpakken van vermogensbestanddelen); - Analyseren en traceren van geldstromen. het opsporen en bestrijden van georganiseerde criminaliteit, witwassen en corruptie (FIOD); - het afpakken van crimineel vermogen; - toezicht en controles op het EU-buitengrensoverschrijdende goederenverkeer op (lucht)havens om ondermijnende criminele verdienmodellen te verstoren (Douane). Vooral voor de FIOD geldt dat bij de inzet op de aanpak van ondermijning tevens de samenwerking met de politie wordt gezocht in gelijkwaardige samenwerkingsverbanden (zoals combiteams). Middelen en capaciteit De Belastingdienst stelt voor de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit een substantieel deel van de capaciteit ter beschikking. Deze capaciteit zal in de toekomst uitgebreid worden. - In Regeerakkoord Rutte III is incidenteel € 100 mln. en structureel € 10 mln. beschikbaar gesteld. Hiervan is € 1 mln. naar Belastingdienst gegaan. - Bij BVM 2019 heeft het kabinet een bedrag oplopend tot € 29 mln. structureel beschikbaar gesteld voor de Belastingdienst voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit, witwassen en fraude-aanpak. - NJN 2019 € 110 mln incidenteel geld voor een breed offensief tegen ondermijning door met name JenV, Belastingdienst en Defensie. Er zal o.a. een landelijk multidisciplinair interventieteam (MIT) worden opgericht dat zich richt op het verstoren van de bedrijfsprocessen van criminele kopstukken en hun netwerken. - Aankomend VJN dient JenV in samenwerking met o.a. BD een aanvullende claim in voor structurele middelen. Naar verwachting bedraagt de claim ca. 200 mln. structureel. Binnen het kabinet is de afspraak gemaakt dat 55 mln. van deze claim met prioriteit wordt behandeld. Discussie zal dus nog plaatsvinden over de daadwerkelijke hoogte van het bedrag dat beschikbaar komt, en welke rol de BD krijgt in deze brede aanpak. Deze **gezamenlijke** claim wordt in beleidsbrief JenV en FIN opgenomen.

Krachtenveld	- De minister van JenV is de coördinerend minister bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. - Vanuit de oppositie is met name de SP kritisch op het beleid ten aanzien van het tegengaan van criminele geldstromen en het afpakken van crimineel vermogen. - Bij begrotingsbehandeling JenV is een motie van VVD en CDA aangenomen die oproept om voor begrotingsbehandeling 2021 de Kamer te informeren hoe aanpak ondermijning structureel gefinancierd kan worden. - Er wordt steeds vaker een beroep gedaan op de inzet van de verschillende onderdelen van de Belastingdienst. Met name door diverse burgemeesters (Aboutaleb, Halsema) wordt regelmatig gevraagd om extra capaciteit van de Belastingdienst. - Ook is er -met de bewustwording van het belang van de aanpak van de financiële stromen die samenhangen met de ondermijning- grotere behoefte aan de gedegen financiële recherchevaardigheden van de FIOD.
Behandeling	Politiek: De aanpak van ondermijnende criminaliteit wordt behandeld in debatten met de minister van JenV. De inzet van de Belastingdienst leidt regelmatig tot Kamervragen of een technische briefing/ronde tafel. Bestuurlijk: De Belastingdienst neemt deel aan het Strategisch Beraad Ondermijning voorgezeten door oud-burgemeester [redacted] En de Belastingdienst participeert in het samenwerkingsverband van de Landelijke en Regionale Informatie en Expertise Centra waarin de overheidspartners de aanpak van ondermijnende criminaliteit integraal wordt vormgeven.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De Belastingdienst heeft naast haar fiscale taak ook een maatschappelijke taak om een bijdrage te leveren aan de rijksbrede aanpak om de samenleving te beschermen tegen fraude en ondermijnende criminaliteit. De Belastingdienst vindt de aanpak van ondermijnende criminaliteit belangrijk en draagt daar ook substantieel aan bij. Tegelijkertijd dient de Belastingdienst te kiezen binnen de beschikbare capaciteit en kan daarom niet altijd de door externe partijen gevraagde bijdrage leveren. Belangrijke kanttekening bij de toekomstige uitbreiding van capaciteit is dat het inzet en tijd vraagt om nieuwe medewerkers te werven, op te leiden en te begeleiden. Een knelpunt is ten eerste dat in de huidige krappe arbeidsmarkt (geschikte) kandidaten in veel gevallen niet of onvoldoende beschikbaar zijn en ten tweede dat zij na instroom vanzelfsprekend niet direct inzetbaar zijn.

DGBD: Beslagvrije voet	
Verantwoordelijk DG/directie	CAP
Omschrijving inhoud	Wet vereenvoudiging beslagvrije voet: deze wet maakt het voor de Belastingdienst mogelijk om proactief rekening te houden met het bestaansminimum. De beslagvrije voet is het deel van het inkomen waar schuldeisers geen beslag op mogen leggen. De beslagvrije voet is wettelijk bepaald als het absolute minimum dat nodig is om van te leven. Naar verwachting treedt de wet op 1 januari 2021 in werking. De Belastingdienst sorteert hierop gedeeltelijk voor met enkele tussenmaatregelen. De belangrijkste tussenmaatregelen zijn dat de Belastingdienst met ingang van 1 oktober 2019 in twee situaties (zoveel mogelijk) proactief rekening houdt met het bestaansminimum, namelijk: (1) in geval van een overheidsvordering (een vorm van vereenvoudigd bankbeslag) en (2) in geval van dwangverrekening van toeslagen. Alle partijen – behalve de Belastingdienst ook de gerechtsdeurwaarders en schuldeisers als het UWV, SVB, CJIB en gemeenten – gaan de beslagvrije voet straks op een uniforme wijze berekenen en uitvoeren. Hiertoe wordt ook een beslagregister ingevoerd dat dwanginvorderingsmaatregelen op een centrale plek registreert en dat gegevensuitwisseling mogelijk maakt.
Krachtenveld	UWV, SVB, CJIB, gemeenten en gerechtsdeurwaarders
Behandeling	Invoering van de wet is gepland op 1 januari 2021. In het voorjaar van 2020 zal de staatssecretaris van SZW daarover definitieve uitspraken doen. De Belastingdienst ligt op schema voor invoering per 1 januari 2021.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De wettelijke beslagvrije voet geldt niet voor de kinderopvangtoeslag. Anders dan de andere toeslagen, heeft de kinderopvangtoeslag geen duidelijk inkomensondersteunend karakter, maar is deze gericht op bevordering van de arbeidsparticipatie. Een eventuele heroverweging van dit beleid is aan SWZ als beleidsverantwoordelijk departement.

DGBD: Rijnvarenden

Verantwoordelijk DG/directie	[redacted]/FJZ
Omschrijving inhoud	De Tweede Kamer heeft Kamervragen gesteld en met een motie aandacht gevraagd voor in Nederland wonende Rijnvarenden die onder het Nederlandse socialezekerheidsstelsel vallen en premie volksverzekeringen moeten betalen en problemen ervaren bij het terugvorderen van eerder door hun Luxemburgse werkgever onverschuldigd in Luxemburg betaalde premies (bijlage 1, 2 en 3). Hierdoor dreigt feitelijk dubbele premieheffing. De Tweede Kamer ziet met name als probleem dat werknemers de dupe worden van de handelwijze van hun werkgever. De problemen ontstaan namelijk omdat werkgevers zich niet houden aan de regels voor de vaststelling van de op de werknemer toepasselijke sociale zekerheid. Het beeld van de Belastingdienst en de SVB is dat de gesignaleerde problemen zich met name voordoen bij werkgevers die bewust fout handelen en dat hun werknemers daar mede vanwege financiële voordelen (een hoger netto loon en Luxemburgse tegemoetkomingen) in meegaan. De problematiek doet zich ook voor bij Rijnvarenden met een werkgever in bijvoorbeeld Cyprus en in andere branches zoals de luchtvaart (piloten).
Krachtenveld	De Rijnvarenden wenden zich om verschillende redenen tot Nederland voor een oplossing. Onder meer omdat verhaal op werkgevers niet altijd mogelijk is als gevolg van faillissementen en Luxemburg op grond van nationale premieheffing niet tot premierestitutie aan werknemers overgaat. In Luxemburg is premierestitutie namelijk gebonden aan termijnen en loopt via de werkgever, die op zijn beurt de premie aan de werknemer dient door te betalen. De verwachting is dat de Tweede Kamer zal blijven aandringen op een oplossing voor de Rijnvarenden. Nederland is echter geen partij bij de onterechte inhouding van Luxemburgse premies. Het aanpakken van werkgevers leidt voor deze Rijnvarenden niet tot een oplossing omdat dat in de tijd bezien volgt op de aanslagregeling in de inkomstenbelasting. Het beeld bij de procederende inspecteurs is overigens dat de werkgevers mogelijk de procedures tegen de aanslagen inkomstenbelasting/premie volksverzekeringen financieren en daarmee zorgen dat ook op werknemersniveau wordt vastgehouden aan de door de werkgever gevolgde lijn. SZW is beleidsverantwoordelijk voor de vaststelling van de verzekerings- en premieplicht, Financiën voor de heffing en inning van die premies. Verder spelen het Luxemburgse ministerie van Sociale Zekerheid en de Luxemburgse evenknie van de SVB een rol.
Behandeling	Begin 2020 zal een afvaardiging van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het ministerie van Financiën en de uitvoeringsorganisaties over concrete casussen die de Belastingdienst uit dossiers heeft verzameld in Luxemburg in gesprek gaan met het ministerie van Sociale Zekerheid en de Luxemburgse uitvoeringsorganisatie om de eventuele mogelijkheden tot premierestitutie of premieverrekening in individuele gevallen te bespreken. Verder is in de reactie op de motie Lodders c.s. aangegeven dat voor bestaande gevallen waarvoor in het overleg met Luxemburg geen oplossing kan worden gevonden, wordt bezien welke unilaterale maatregelen juridisch mogelijk en wenselijk zijn. Na het overleg worden de mogelijkheden in samenspraak met SZW geïnventariseerd. Toegezegd is de Tweede Kamer op de hoogte te houden van de verdere stappen en ontwikkelingen rondom deze problematiek.

Ambtelijke beleidsopvattingen	De Belastingdienst is niet de bevoegde autoriteit om in overleg met (een) andere lidsta(a)t(en) te coördineren in welke lidstaat iemand verzekerings- en premieplichtig is en ook niet om een bilaterale verrekening te bewerkstelligen van in een andere lidstaat reeds betaalde socialeverzekeringspremies. Hof Den Bosch heeft in enkele specifieke gevallen voor de Rijnvarenden een oplossing geforceerd door de Nederlandse inkomensheffing te verminderen met de Luxemburgse premies.[10] Dit leidt echter tot een inbreuk op de heffingssystematiek waarbij ook precedentwerking in het oog moet worden gehouden. De lijn van Hof Den Bosch is dan ook in latere rechtspraak niet gevolgd.[11] Daarbij komt dat de Luxemburgse premies het meest verwant zijn met onze premie werknemersverzekeringen, zodat verrekening met inkomstenbelasting/premie volksverzekeringen al helemaal niet in de rede ligt. Tegen de Hofuitspraken is door ons (Hof Den Bosch) dan wel door belanghebbenden cassatieberoep ingesteld.

[10] Hof Den Bosch 28 augustus 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:3138, ECLI:NL:GHSHE:2019:3139, ECLI:NL:GHSHE:2019:3140, ECLI:NL:GHSHE:2019:3141.
[11] Hof Den Haag 3 september 2019, ECLI:NL:GHDHE:2019:2390.

DGBD: Rulings	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted]JZ
Omschrijving inhoud	In een ruling wordt door de Belastingdienst binnen de wettelijke kaders zekerheid vooraf gegeven over de fiscale gevolgen van een voorgenomen rechtshandeling of transactie. Het verstrekken van zekerheid vooraf is een kernelement van de toezichtstrategie van de Belastingdienst en een belangrijk aspect van het Nederlandse vestigingsklimaat. Bovendien biedt het geven van zekerheid vooraf voordelen voor belastingplichtigen (zekerheid over toepassing van de wet) en Belastingdienst (minder inzet capaciteit controles achteraf). Alle belastingplichtigen, zowel burgers als bedrijven, kunnen zekerheid vooraf vragen. Met ingang van 1 juli 2019 zijn de regels voor de afgifte van rulings met een internationaal karakter op 3 punten aangescherpt. 1.Inhoud De Belastingdienst geeft niet langer zekerheid vooraf indien: • een bedrijf onvoldoende economische binding (economische nexus) heeft met Nederland, • het besparen van Nederlandse of buitenlandse belasting de enige of doorslaggevende reden is voor de rechtshandeling, of • de transactie plaatsvindt met een land dat is opgenomen in de Nederlandse lijst met laagbelastende landen 2.Proces van afgifte Het College Internationale Fiscale Zekerheid is binnen de Belastingdienst verantwoordelijk wordt voor de afgifte en coördinatie van alle rulings. Hierdoor wordt de afgifte van rulings centraal gecoördineerd om de eenheid van beleid en uitvoering, en de kwaliteit, te waarborgen. 3.Transparantie Van elke ruling met een internationaal karakter wordt een geanonimiseerde samenvatting op de website van de Belastingdienst gepubliceerd. Zo kan iedereen inzicht krijgen in de afspraken die de Belastingdienst met bedrijven maakt. Daarnaast wordt een openbaar jaarverslag gepubliceerd.

Krachtenveld	*Geheimhoudingsplicht* Rulings worden afgegeven aan individuele belastingplichtigen. Op grond van de geheimhoudingsplicht mag de Belastingdienst deze niet openbaar maken. Bij de buitenwacht is de indruk ontstaan dat het geheime deals betreffen die bijdragen aan belastingontwijking door internationaal opererende concerns. Door de publicatie van geanonimiseerde samenvatting wordt geprobeerd die indruk weg te nemen. Een deel van de Kamer dringt aan op publicatie van de rulings zelf. *Onderzoeken.* 1. Europese Commissie De EC vraagt regelmatig informatie over rulings op, ook over rulings met individuele bedrijven (bijv. Starbucks, Shell, IKEA en Nike). De EC heeft eerder geoordeeld dat sprake is van staatssteun bij Starbucks. Nederland is hier tegen in beroep gegaan. Het Europees Gerecht heeft Nederland in het gelijk gesteld en geoordeeld dat de EC niet heeft aangetoond dat NL een voordeel heeft gegeven aan Starbucks. Nederland heeft volgens het Gerecht dus geen staatssteun verleend aan Starbucks. De EC is niet in hoger beroep gegaan maar kan wel een nieuw besluit nemen waarin wordt geconcludeerd tot staatssteun. Daartegen kan NL weer in beroep gaan. Op dit moment vindt een verdiepend onderzoek naar mogelijke staatssteun plaats naar rulings met IKEA en Nike. Een ruling van Shell wordt, mede in verband met een klacht van Europarlementariër Tang, door de EC onderzocht. De uitkomst van het formele onderzoek IKEA wordt dit voorjaar verwacht. 2. Algemene Rekenkamer Op verzoek van de Tweede kamer doet de ARK onderzoek naar belastingontwijking en de rulingpraktijk. Uitkomsten van dit onderzoek worden begin dit jaar verwacht. 3. Commissie Bouwman/Van der Geld Jaarlijks doet een externe commissie (bestaande uit 2 externe hoogleraren en 4 medewerkers van MinFin/Belastingdienst) onderzoek naar de rulingpraktijk. De bevindingen worden extern gepubliceerd.
Behandeling	nvt
Ambtelijke beleidsopvattingen	*Bananenschillen* • De beeldvorming (over vermeende sweetheart deals) is hardnekkig. • Een mogelijke staatssteun veroordeling door de EC. • Eventuele kritiek dat, ondanks publicatie samenvattingen, de rulingpraktijk nog steeds onvoldoende transparantie zou zijn. • Waar bij toepassing in de praktijk ruimte bestond voor verschillende interpretatie van het nieuwe rulingbesluit, is doorgaans voor een strikte interpretatie gekozen. Door de aangescherpte rulingpraktijk is – op basis van de ervaringen van de Belastingdienst in het eerste half jaar – het aantal ingediende en afgehandelde rulingverzoeken sterk gedaald. Vanuit de Belastingdienst wordt het signaal gegeven dat hierdoor met dezelfde capaciteit minder toezicht mogelijk is, en de beschikbare capaciteit ook minder efficiënt kan worden ingezet. Deze gevolgen leiden mogelijk tot minder belastingopbrengst. Voorts ontstaat hierover onbegrip bij Belastingdienstmedewerkers. Er zijn geen mitigerende maatregelen genomen omdat het hier gaat om eerste indrukken van ervaren inspecteurs uit de Belastingdienst.

DGBD: SBF gevangenispersoneel	
Verantwoordelijk DG/directie	☐ Belastingdienst/FJZ
Omschrijving inhoud	De belangenbehartigingsgroep SBFmoeteerlijk (oud-gevangenispersoneel) streeft een rechtspositionele verbetering en gelijke behandeling na van alle personen die vanaf 2010 vanwege overtolligheid tot aan hun pensioenleeftijd op non-actief zijn gesteld met een uitkering. Fiscaal is er echter een caesuur. Vanaf 2013 is er een versoepeling in de fiscale regelgeving tot stand gekomen waardoor vanaf dat moment recht op de arbeidskorting (een korting op de verschuldigde inkomstenbelasting) is ontstaan. De vertrekkers van het eerste uur hebben daar geen of slechts gedeeltelijk profijt van. De werkgever (J&V) heeft die wijziging op aanwijzing van de inspecteur overigens pas eind 2018 met terugwerkende kracht tot 2013 uitgevoerd. Daar zijn in 2019 2 series Kamervragen over beantwoord. De groep SBFmoeteerlijk heeft vervolgens in augustus 2019 (en eerder in maart 2019) van ons (afgestemd met J&V) een brief ontvangen. Die brief is op verzoek van de vaste commissie voor Financiën ook naar de Kamer gestuurd. De Kamer heeft een AO uitgeschreven om met de minister voor Rechtsbescherming en staatssecretaris Financiën overleg te hebben.
Krachtenveld	Fiscaal is er uiteindelijk voor de periode vanaf 2013 een juiste wetstoepassing bereikt. Daarmee is er binnen de hele groep van oud-gevangenispersoneel wel een verschil in uitkomst ontstaan. Latere vertrekkers zijn financieel beter af. Afhankelijk van de hoogte van de uitkering bedraagt de arbeidskorting in 2013 maximaal € 1.733 en in 2014 maximaal € 2.097.
Behandeling	AO is gepland op 5 februari 2020. In samenwerking met J&V wordt een dossier ter voorbereiding samengesteld voor de minister dan wel de nieuwe staatssecretaris.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De nieuwe wettelijke bepaling voor het recht op de arbeidskorting (invoering Wet uniformering loonbegrip) geldt vanaf 1 januari 2013. De arbeidskorting is van toepassing bij loon uit tegenwoordige arbeid. Na de aanpassing per 2013 geldt dit ook voor loon genoten wegens tijdelijke inactiviteit als bedoeld in art. 7:628 BW voor een tijdvak van maximaal 104 weken. Voor de SBF-er houdt dit in dat vertrekkers van 2013 en later gedurende de eerste 24 maanden van hun uitkering recht hebben op de arbeidskorting. Ook degenen die al in 2011 of 2012 op non-actief zijn gesteld hebben vanaf 1-1-2013 recht op deze korting maar dan alleen nog gedurende de resterende maanden van de periode van 24 maanden na aanvang van hun uitkering. Als de vertrekkers van het eerste uur, die geen of beperkt profijt hebben gehad van de arbeidskorting, alsnog aanvullend inkomen krijgen zijn dat extra lasten die ten laste van de begroting van V&J moeten komen

DGBD: BSN in btw-identificatienummer	
Verantwoordelijk DG/directie	MKB
Omschrijving inhoud	Om de privacy van ondernemers met een eenmanszaak beter te waarborgen, is op 1 januari 2020 het btw-identificatienummer (btw-id) ingevoerd. Dit nieuwe nummer is niet, zoals het oude btw-nummer, gerelateerd aan het BSN van de ondernemer eenmanszaak. Daarmee voldoet de Belastingdienst aan de eis van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) om per 1-1-2020 het BSN uit het btw-identificatienummer te halen, dat de belastingplichtige aan derden kenbaar maakt. Eenmanszaken houden hun oude btw-nummer wel voor het doen van OB-aangiften en de communicatie met de Belastingdienst.
Krachtenveld	• Eind 2019 hebben circa 1,3 miljoen ondernemers eenmanszaken een nieuw btw-identificatienummer ontvangen. • De Belastingdienst heeft hierover volop gecommuniceerd, waarbij ook de belastingautoriteiten in andere lidstaten geïnformeerd zijn. • Door aanvullende processtappen neemt de behandeltijd van het verstrekken van een btw-identificatienummer toe van 5 (interne prestatie-indicator van de Belastingdienst) naar 8 werkdagen. • De belangrijkste IV-voorzieningen zijn tijdig en conform de planning gerealiseerd. Alleen de monitoring en beheerfunctionaliteit moet nog worden afgemaakt in het eerste kwartaal van 2020. • Omdat het programma alleen realiseert wat strikt noodzakelijk is, is het nieuwe btw-identificatienummer niet digitaal ter beschikking gesteld aan belastingplichtigen. De digitale terbeschikkingstelling is wel wenselijk en zal via de normale portfoliokeuzes worden voorgelegd in eerste kwartaal van 2020. • De Autoriteit Persoonsgegevens is (naar tevredenheid) geïnformeerd over de voortgang van het project "bsn uit het btw-identificatienummer". De [redacted] heeft het eindejaarrapport over btw-id gestuurd aan de AP met daarin de conclusie dat de Belastingdienst er tijdig in is geslaagd om het bsn uit het btw-identificatienummer te verwijderen. De AP beslist na 1 januari 2020 over de afronding van hun onderzoek.
Behandeling	Nu de implementatie succesvol verliep, is het niet de verwachting dat de TK hierover nog vragen gaat stellen. De Kamer is hier bij de aanbieding van de 2e voortgangsrapportage over het Jaarplan Belastingdienst 2019 over geïnformeerd (30 oktober jl.).
Ambtelijke beleidsopvattingen	Doordat prioriteit is gegeven aan de implementatie van de factuurvariant is dit ten koste gegaan van de implementatie van de richtlijn EU btw E-commerce voor 2019. Dit kan boetes opleveren vanuit Europa. Uw voorganger is hierover geïnformeerd.

DGBD: Belastingtelefoon en Visitekaartje	
Verantwoordelijk DG/directie	Klantinteractie & -services

Omschrijving inhoud	***Kern*** • De BelastingTelefoon was vanaf medio 2017 en doorlopend in 2018 en 2019 minder goed bereikbaar dan de afgesproken KPI voor telefonie. • Bovendien was de werkdruk vanaf medio 2017 te hoog. Streefcijfer daarvoor is 85% occupancy (ofwel: de tijd dat telefoniemedewerkers actief bezig zijn met het afhandelen van klantvragen). • Daarnaast voldeed de kwaliteit van beantwoording van complexe en/of niet veel voorkomende wet en regelgevingsvragen niet aan de norm. Om wel de norm te kunnen bereiken is in 2018 begonnen het gehele primair telefonieproces te herinrichten. Hierbij worden o.a. teams ingericht met specialismen voor specifieke vragen. • Er zijn AP-middelen beschikbaar gesteld voor 2019 en 2020 om de bereikbaarheid en de kwaliteit van de beantwoording te verbeteren. • Tijdens het Algemeen Overleg Belastingdienst van 6 december 2018 heeft de staatssecretaris van Financiën aangegeven de interactie met burgers en bedrijven (waaronder de BelastingTelefoon) te willen doorontwikkelen tot het visitekaartje van de Belastingdienst. Deze doorontwikkeling tot visitekaartje vindt plaats in plateaus. De maatregelen in het 1e plateau betroffen het verbeteren van de bereikbaarheid en de kwaliteit van Telefonie. ***Bereikbaarheid*** Met de bovengenoemde extra middelen is de bereikbaarheid in de voorgaande jaren verbeterd. De gemiddelde bereikbaarheid is toegenomen van 81% in 2018 naar 85% in 2019. De afgesproken bereikbaarheid incl. keuzemenu van 90% is nog niet gerealiseerd. De redenen daarvoor zijn: • Er komen meer inbound calls binnen dan voorzien, onder andere bij de werkstroom Auto als gevolg van het nieuwe inningsysteem. • Er was sprake van een hogere opleidingsinspanning dan gepland. Deze hogere opleidingsinspanning was weer het gevolg van een hogere uit- en doorstroom en daarmee instroom van nieuwe medewerkers dan gepland. • Er is sprake van een langere gesprekstijd dan gepland. Dit hangt samen met minder ervaring bij de vele nieuwe medewerkers. ***Werkdruk*** Om toch zoveel mogelijk burgers en bedrijven te kunnen helpen is in 2019 een werkdruk gerealiseerd van 91% i.p.v. de beoogde 85%. ***Kwaliteit*** De kwaliteit van de antwoorden op de niet veel voorkomende en complexe wet- en regelgevingsvragen is vanaf 2018 verbeterd. Er zijn vier metingen geweest in 2019. Eén meting liet een lager dan de norm resultaat zien. De overige metingen laten uitkomsten zien die in lijn liggen met de beoogde streefwaarden. De herinrichting van het primaire telefonie proces ligt op schema. ***2e plateau visitekaartje*** Het 2e plateau betreft een aantal maatregelen waarmee wordt toegewerkt naar een meer gepersonaliseerd en proactief klantcontactcenter.

	In de onderstaande visual is de doorontwikkeling van plateau 2 in het kort weergegeven. De horizon voor plateau 2 is 2021. Voor de verdere doorontwikkeling naar een visitekaartje zal, afhankelijk van de beschikbaarheid van middelen en IV-capaciteit, worden gewerkt aan: 1. Telefonisch proactief benaderen van burgers en bedrijven; 2. Begrijpelijker brieven, formulieren en berichten; 3. Personalisatie van informatie via dynamische website; 4. Terugbellen (call me back); 5. Belverzoek initiëren vanuit het generiek portaal (call me now); 6. Chat en chatbot; 7. Klantsignalen en datafundament; 8. Notificeren via BD app. De in het 2e plateau voorziene maatregelen zijn deels afhankelijk van de IV-inzet. Voor het IV-portfolio bestaat een apart besluitvormingsproces binnen de Belastingdienst en het departement. De druk op het IV-portfolio interactie is groot, de maatregelen van plateau 2 concurreren met andere ontwikkelingen.

Krachtenveld	Er zijn toezeggingen gedaan aan de Kamer om de bereikbaarheid van de Belastingtelefoon, net als de kwaliteit van de beantwoording op peil te houden. Het realiseren van de afgesproken bereikbaarheid is bovendien een belangrijke stap in het herstellen van het vertrouwen in de interactie tussen de samenleving en de Belastingdienst.
Behandeling	• De werving en het opleiden van telefoniemedewerkers is thans gericht op een bereikbaarheid incl. keuzemenu van 90% en een werkdruk met een occupancy van 85% voor het eerste halfjaar van 2020, waaronder de komende IH-campagne. Het risico bestaat dat het telefoniebudget 2020 daarmee na de IH-campagne is uitgeput. Om te voorkomen dat hierdoor de bereikbaarheid na die periode moet dalen , worden financieringsopties uitgewerkt ten behoeve van de Voorjaarsbesluitvorming. Afhankelijk van de uitkomsten van deze besluitvorming zijn eventueel aanvullende keuzes nodig. • Parallel loopt er de zogenoemde werklastanalyses binnen de Belastingdienst, waarbij een analyse plaatsvindt van de meerjarige ontwikkeling van de werkpakketten voor meerdere dienstonderdelen in relatie tot de beschikbare middelen. • Voor telefonie lijkt voor het kunnen halen van de afgesproken KPI's meerjarig sprake van een aanvullende capaciteitsbehoefte. De besluitvorming over hetzij bijgestelde ambities hetzij extra middelen wordt meegenomen in de reguliere Voorjaarsnotabesluitvorming. • Een deel van de maatregelen van het 2e plateau is alvast zonder extra middelen in gang gezet, waarbij de uitgaven worden voorgefinancierd uit de eigen begroting. Verdere financieringsopties, zoals via een bestedingsplan, worden thans voorbereid.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De notitie doorontwikkeling Visitekaartje 2e plateau is in juli 2019 besproken in de Minsterstaf. De notitie voortgang 1e en 2e plateau is besproken in de Bestuursraad van december 2019. De bereikbaarheid en kwaliteit van de Belastingtelefoon cf. KPI's krijgen is het belangrijkste doel, zeker gezien de aandacht voor deze problematiek in de Kamer. Daarbij is het terugdringen van de werkdruk (occupancy) onder telefoniemedewerkers belangrijk voor een stabiele langetermijn-oplossing. Er is in de afgelopen jaren meermaals extra investeringen gedaan om de bereikbaarheid en kwaliteit van de Belastingtelefoon op orde te krijgen. Hoewel dit tot enige verbeteringen heeft geleid, bleken deze toekenningen uiteindelijk toch onvoldoende.

DGBD: Kindgebonden budget	
Verantwoordelijk DG/directie	Toeslagen / [redacted] JHB
Omschrijving inhoud	Op een signaal van de Sociale Verzekeringsbank start Toeslagen automatisch kindgebonden budget (kgb) als ouders daar recht op hebben. Wanneer het recht op kindgebonden budget later vervalt, bijvoorbeeld omdat het inkomen is gestegen, vervalt het recht op kgb. Als er dan later opnieuw een recht ontstaat en de Belastingdienst over voldoende gegevens beschikt om dat te constateren, moet het kgb volgens de Wet op het kindgebonden budget automatisch herstarten. Eind 2018 kwam aan het licht dat het automatisch herstarten na het vervallen van recht op basis van (door zowel FIN en SZW) verkeerde interpretatie van de wet niet is ingebouwd in het toeslagen verstrekkingen systeem (tvs). Duizenden burgers liepen hierdoor kindgebonden budget mis. De ongeveer 250.000 burgers om wie dat sinds 2013 gaat, krijgen nu alsnog het juiste bedrag aan kgb. Dat kan in sommige gevallen oplopen tot enkele duizenden euro's per persoon. Het ministerie van SZW heeft hier ruim 400 miljoen euro voor gereserveerd. Toeslagen - belast met de hersteloperatie - heeft hiervoor een aparte projectorganisatie ingericht.
Krachtenveld	Eind 2018 is de omissie aan het licht gekomen en in die periode was er enige media- en politieke aandacht voor. Vanaf medio 2019 is gestart met de voorbereidingen en het herstel is gestart van september 2019 en loopt tot uiterlijk eind 2020. Het herstel verloopt voorspoedig en de media/politieke aandacht is tot nu toe beperkt. De meeste burgers met wie direct klantcontact is door de Vraag-afdeling in Den Haag, zijn vooral positief verrast over het feit dat zij een nabetaling krijgen. Zij hadden er geen rekening mee gehouden. Over het herstel vindt regelmatig overleg plaats met opdrachtgever SZW. Jaarlijks zijn er 5.000 tot 10.000 burgers die voor de kgb boven de vermogensgrens zitten, terwijl ze aan de overige voorwaarden voldoen. De nieuwe / juiste toepassing van art 5 lid 2 (automatisch opstarten als een burger weer recht op KGB krijgt en een andere toeslag heeft lopen), verhoogt het risico op automatisch starten van KGB in situaties met teveel vermogen. Bij het voorlopig toekennen proces 2019 is KGB opgestart voor circa 1100 burgers die eerder een stopzetting hebben gekregen in verband met overschrijding van de vermogensgrens. Dit is als damage aangemeld. Een memo met nadere toelichting en oplossingsrichting wordt binnenkort aan de minister aangeboden.
Behandeling	In 2019 heeft circa de helft van het aantal burgers hun nabetaling ontvangen. Dit waren de 'minder complexe zaken'. De andere helft volgt in 2020. Uiterlijk eind 2020 is het hersteltraject afgerond. De burgers die in 2020 een nabetaling krijgen, zijn burgers die bijv. ten tijde van het herstel in het buitenland woonden. Dit vergt nadere analyse en overleg met SZW en de SVB. Zo zijn er diverse doelgroepen gedefinieerd die specifieke actie vergen qua analyse en/of communicatie.
Ambtelijke beleidsopvattingen	

DGBD: Jaarplan en voortgangsrapportages	
Verantwoordelijk DG/directie	UHB en C&F
Omschrijving inhoud	De Belastingdienst is een organisatie die voortdurend in de belangstelling staat van de politiek. Om de Eerste en Tweede Kamer goed te informeren over de plannen en de resultaten van de Belastingdienst bestaat vanaf het jaar 2019 een nieuwe plannings- en rapportagestructuur. Deze structuur is naast de reguliere departementale begrotingscyclus gekomen. Deze nieuwe cyclus begint met een Jaarplan dat in november voorafgaand aan het jaar wordt verstuurd. In het Jaarplan wordt opgenomen met welke middelen (budget en formatie) welke resultaten bereikt zullen worden. In het Jaarplan wordt de uitvoerings- en toezichtstrategie[12] vertaald naar de concrete inzet van de capaciteit van de Belastingdienst per doelgroep. Daarnaast wordt ingegaan op de ontwikkelstappen van de Belastingdienst als onderdeel van Beheerst vernieuwen, dus ten aanzien van de cultuurverandering, de ICT en procesverbeteringen, sturing en personeel. Verder bevat het Jaarplan enkele specifieke thema's die van jaar tot jaar verschillen, zoals schulden, Brexit en digitale economie. Over de resultaten van de activiteiten uit het Jaarplan wordt drie keer gerapporteerd in de voortgangsrapportages. Deze zien steeds op een periode van vier maanden. De eerste twee voortgangsrapportages worden verstuurd in juni en oktober van het lopende jaar en de afsluitende rapportage tussen maart en mei van het volgende jaar. In deze rapportages wordt de status weergegeven van alle activiteiten uit het Jaarplan en worden successen en aandachtspunten uitgelicht. Omdat deze manier van plannen en rapporteren (per doelgroep) nieuw is voor de Belastingdienst, zijn in het eerste jaar (2019) slechts drie doelgroepen in beeld gebracht: particulieren, mkb-ondernemers en toeslaggerechtigden. Voor 2020 zijn daar schenk- en erfbelasting, buitenlands belastingplichtigen en grote ondernemingen aan toegevoegd. Ook in 2020 bevat het Jaarplan dus nog niet alle doelgroepen van de Belastingdienst. Er is sprake van een groeitraject van circa vijf jaar vanaf 2018. Het volgroeide product omvat dan alle activiteiten van de Belastingdienst. Deze nieuwe cyclus van plannen en rapporteren is ontstaan vanuit de wens van de Kamer om betere informatie te krijgen over de Belastingdienst. Voorheen werden halfjaarsrapportages gestuurd, die tientallen pagina's informatie bevatten over uiteenlopende onderwerpen waar op enig moment politieke aandacht voor was geweest. Dat maakte het niet goed mogelijk om een beeld te krijgen van hoe het alles overziend gaat met de Belastingdienst en bovendien was voortgang slecht te volgen. Daarom is het uitgangspunt van de nieuwe cyclus dat het Jaarplan en de rapportages een overzichtelijk beeld moeten geven van het werk van de Belastingdienst voor de doelgroepen. Verder is het belangrijk dat de voortgang van de verschillende activiteiten zichtbaar is en dat de rapportages niet verworden tot een verzameling van politieke aandachtspunten.
Krachtenveld	De wens van een betere informatievoorziening is Kamerbreed gedeeld. In het algemeen is positief gereageerd op het Jaarplan en de voortgangsrapportages.

[12] De uitvoerings- en toezichtstrategie is erop gericht dat burgers en bedrijven bereid zijn uit zichzelf fiscale regels na te leven, zonder dwingende en kostbare acties van de Belastingdienst.

Behandeling	Het Jaarplan wordt jaarlijks in november gestuurd. De voortgangsrapportages volgen in juni, oktober en tussen maart en mei. Naast het Jaarplan wordt ook een Werkplan opgesteld. Dit Werkplan is gericht op de interne en departementale sturing, onder meer op het gebied van financiën, personeel, IV, risico's etc. Het Werkplan is zowel randvoorwaardelijk voor als complementair aan het Jaarplan en wordt niet naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Drie keer per jaar wordt intern over de voortgang van het Werkplan gerapporteerd, als onderdeel van de interne verantwoordingscyclus binnen Financiën.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het Jaarplan en de voortgangsrapportages moeten stap voor stap verder uitgebreid en verbeterd worden. We moeten ervoor waken dat de overzichtelijkheid en toegankelijkheid behouden blijft. Er wordt bovendien op ingezet om het Werkplan eerder in de tijd vast te stellen binnen Financiën, zodat de randvoorwaardelijke functie hiervan voor het Jaarplan nog beter kan worden ingevuld.

DGBD: Strategische Heroriëntatie Belastingdienst (SHBD)	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted], concerndirectie Innovatie en Strategie
Omschrijving inhoud	Het doel van de Strategische Heroriëntatie Belastingdienst is het voeden en voeren van de strategische dialoog over de toekomst van de Belastingdienst. Hiermee wil de Belastingdienst inzicht krijgen in: - De meest relevante ontwikkelingen die op de Belastingdienst af kunnen komen; - Een eenduidige visie op 'wat de Belastingdienst in essentie doet en is', nu en in de toekomst (2030/2035). - Mogelijke handelingsperspectieven van de Belastingdienst (hoe kan de organisatie inspelen op de ontwikkelingen die nu en in de toekomst op de Belastingdienst afkomen); - Kansen (voor vernieuwing en innovatie in de organisatie) en bedreigingen op de middellange en lange termijn. Het traject is opgebouwd aan de hand van bouwstenen die als input dienen voor het opstellen van scenario's. De bouwstenen zijn: - Externe trends en ontwikkelingen die mogelijk impact hebben op de Belastingdienst of het fiscaal stelsel; - Ervaringen met vergelijkbare strategische oriëntaties bij andere organisaties uit de publieke en private sector; - Huidige inzet en wendbaarheid van resources binnen de organisatie (interne analyse); - Beelden over de rol en functie van de Belastingdienst bij interne en externe stakeholders. De resultaten uit de bouwstenen zijn input voor de scenario's. Binnen het SHBD-traject wordt onderscheid gemaakt tussen twee typen scenario's, beide gericht op 2030: - Contextscenario's: in de analyse van trends en ontwikkelingen is vooral gekeken naar mogelijke ontwikkelingen die op de Belastingdienst afkomen, zowel nu als in de toekomst. Dit zijn ontwikkelingen die buiten de invloedssfeer liggen van de Belastingdienst, maar waar zij wel gevolgen van ondervindt. - Strategische denkscenario's: deze schetsen de contouren van het speelveld (de handelingsruimte) van de Belastingdienst. Ze beschrijven verschillende varianten over hoe de Belastingdienst er in de toekomst uit zou kunnen zien. Toekomstscenario's en strategische opties zijn hulpmiddelen om onzekerheid hanteerbaar te maken. Het doel is inzicht te krijgen in synergie en wrijving tussen mogelijke externe ontwikkelingen en interne strategische opties. Vervolgens wordt de dialoog gevoerd over de implicaties van de strategische opties op de strategie en de uitvoering van de Belastingdienst.
Krachtenveld	Bij het ontwikkelen van de bouwstenen zijn de buitenwereld (zoals wetenschap, experts, maatschappelijk veld, andere uitvoeringsorganisaties, relevante stakeholders), de Belastingdienst zelf en het kerndepartement betrokken.

Behandeling	De opzet en inhoud van de SHBD is op verschillende momenten bestuurlijk besproken: Driehoek BD (21 mei 2019), werkoverleg Staatssecretaris (27 mei 2019), Bestuursraad (7 okt 2019) en informele bestuursraad (6 nov 2019). In de brief aan de Tweede Kamer Bouwstenen voor een beter belastingstelsel van 15 april 2019 is aan dit traject gerefereerd. Ook is in de lijst met lopende onderzoeken die 12 december naar de Tweede Kamer is gestuurd het onderzoek *Scenario ontwikkeling Strategische Heroriëntatie Belastingdienst* opgenomen. Er is verder nog geen toezegging gedaan om de Tweede Kamer hierover te informeren.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De tussenresultaten uit de SHBD zijn het afgelopen jaar op verschillende niveaus geagendeerd, waarbij er ruimte is genomen om na te denken over de toekomst van de Belastingdienst op bestuurlijk niveau. Daarmee is een start gemaakt met de strategische dialoog binnen de organisatie. Vervolgstap: Voorgesteld is om de uitkomsten van de SHBD samen te brengen in een geïntegreerde strategische agenda waarin onderdelen uit de (verschillende) scenario's terugkomen. Hierin wordt ook uitkomsten uit de bestaande strategische trajecten meegenomen (o.a. Brede Maatschappelijke Heroverwegingen, Werk aan Uitvoering, maatwerk in dienstverlening). Dit wordt in Q1 2020 verder uitgewerkt.

DGBD: Uitvoeringstoets Belastingdienst	
Verantwoordelijk DG/directie	
Omschrijving inhoud	Met de uitvoeringstoets brengt de Belastingdienst in kaart wat voor de Belastingdienst de gevolgen zijn van voorstellen voor nieuwe wet- en regelgeving. De uitvoeringstoets bevat een integrale beoordeling van de impact van nieuwe wet- en regelgeving op de Belastingdienst. Het gaat om de volgende aspecten: • de interactie met burgers en bedrijven • de maakbaarheid van de systemen • de handhaafbaarheid • de fraudebestendigheid • de complexiteitsgevolgen • het risico op procesverstoringen • de uitvoeringskosten • de personele gevolgen • het moment van invoering Op basis van een weging van de in kaart gebrachte impact geeft Belastingdienst in het eindoordeel van de uitvoeringstoets aan of het voorstel wel of niet uitvoerbaar is. Het eindoordeel kan een of meer randvoorwaarden bevatten waaraan moet zijn voldaan om de uitvoering van het voorstel mogelijk te maken. De uitkomsten van de uitvoeringstoets zijn openbaar. Het beleidsverantwoordelijke ministerie stuurt de uitvoeringstoets met het voorstel mee naar de Ministerraad, de Raad van State en de Tweede Kamer. Dit maakt het mogelijk de gevolgen van voorstellen voor nieuwe wet- en regelgeving voor de Belastingdienst in de politieke besluitvorming mee te wegen. Bij lagere regelgeving wordt de uitvoeringstoets meegepubliceerd in Staatsblad, of Staatscourant. Uitgangspunt is dat voor het doorlopen van alle stappen voor het tot stand brengen van een uitvoeringstoets acht weken nodig is.
Krachtenveld	Politiek <> Opdrachtgevers Belastingdienst <> Belastingdienst
Behandeling	Voor iedere wijziging van wet- en regelgeving waar de Belastingdienst uitvoering aan moet geven moet de Belastingdienst worden verzocht om een uitvoeringstoets. In 2019 zijn ca. 140 toetsen opgesteld.
Ambtelijke beleidsopvattingen	n.v.t.

DGBD: Taakopdracht Werk aan Uitvoering	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted] is betrokken vanuit haar rol als opdrachtnemer. Cd Innovatie & Strategie is verantwoordelijk voor de coördinatie vanuit de Belastingdienst. [redacted] is betrokken vanuit haar rol als eigenaar en verantwoordelijk voor de coördinatie vanuit het kerndepartement. [redacted] is betrokken vanuit haar rol als opdrachtgever.
Omschrijving inhoud	Het kabinet vindt de uitvoering van groot belang en is zich ervan bewust dat de uitvoering van beleid de afgelopen jaren onder druk is komen te staan. De continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven is kwetsbaar en er is weinig ruimte beschikbaar om veranderingen in het beleid te realiseren. Het is noodzakelijk om structureel te investeren om goede dienstverlening te (blijven) bieden en de uitvoering toekomstbestendiger en wendbaarder te maken om nieuw beleid binnen redelijke termijnen te realiseren. Om meer inzicht te verkrijgen in de onderliggende oorzaken en te komen tot mogelijke oplossingen is gestart met de opdracht "Werk aan Uitvoering". Deze opdracht is gericht op het maken van een probleemanalyse en het opstellen van handelingsperspectieven ter verbetering van de uitvoering. De focus ligt daarbij op een aantal grote uitvoerders, te weten Belastingdienst, DUO, SVB en UWV. De opdracht is een van de pijlers binnen de ministeriële commissie uitvoering (MCU). Vlak voor het zomerreces 2019 is in de Ministerraad de taakopdracht voor het programma vastgesteld. Op 19 november 2019 is de kamer nader geïnformeerd over de opdracht. Werk aan Uitvoering gaat niet uit van 'quick fixes', maar streeft naar structurele verbeteringen van uitvoeringsproblematiek. De uitvoering moet fundamenteel vernieuwen en toekomstbestendig worden gemaakt. Centraal in de aanpak van de opdracht staat: • (Lange termijn) continuïteit van dienstverlening aan burgers en bedrijven; • De relatie tussen beleid en uitvoering. Het vermogen van de uitvoering om aan nieuw beleid invulling te geven; • Kwaliteit van de dienstverlening van uitvoerders aan burgers en bedrijven. De opdracht bestaat uit twee verschillende fases: • Fase 1: opstellen van de probleemanalyse (AFGEROND). Deze fase geeft inzicht in de ervaren problematiek en de oorzaken daarvan. Deze fase is eind december 2019 afgerond. • Fase 2: deze fase is gestart in januari 2020 en loopt tot in april 2020. Deze fase stelt handelingsperspectieven op voor het permanent verbeteren van de uitvoering. Bij het opstellen van de handelingsperspectieven wordt ook gekeken naar bredere toepasbaarheid binnen de uitvoering en naar bestaande voorbeelden in uitvoering.

Krachtenveld	De focus van de opdracht ligt op UWV, Belastingdienst, DUO en SVB. In nauwe samenwerking met de betrokken kerndepartementen OCW, Financiën en SZW en het ministerie van BZK. De handelingsperspectieven en de probleemanalyse wordt vanuit vier perspectieven bekeken: • de opdracht: invloed van politiek, beleid, regelgeving en taakstellingen; • de uitvoering: de rol en inzet van uitvoeringsorganisaties zelf; • de klant: verwachtingen en ervaringen van burgers en bedrijven; • de leereffecten van incidenten en goede praktijken bij eigen of andere (soortgelijke) organisaties.
Behandeling	Naar verwachting zullen de analyse en handelingsperspectieven voor de zomer van 2020 beschikbaar zijn. Het kabinet heeft toegezegd de kamer hierover te informeren. • Opdrachtgevers: [redacted] en [redacted] • Opdrachtnemers: [redacted] en [redacted] van ABDTOPConsult. • Stuurgroep: Topberaad Inkomensondersteuning. • Externe klankbordgroep: [redacted] en [redacted] De (tussen)producten worden voorgelegd en besproken in de Ambtelijke Commissie Uitvoering en Ministeriële Commissie Uitvoering (MCU). De opdracht wordt in samenwerking met de betrokken organisaties uitgevoerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Er zijn geen snelle oplossingen voor de uitdagingen waar de verschillende uitvoerders voor staan. Het vraagt tijd, betrokkenheid en inzet van uitvoering, beleidsmakers en politiek tezamen. Het gaat bij de probleemanalyse en het opstellen van de handelingsperspectieven dus nadrukkelijk om de gezamenlijkheid van beleid, politiek en uitvoering. Daarnaast wordt bij het opstellen van de handelingsperspectieven naar zowel meer radicalere oplossingen als naar meer concretere voorstellen gekeken.

DGBD: Lijst met lopende en afgeronde onderzoeken Belastingdienst	
Verantwoordelijk DG/directie	Belastingdienst/CD Innovatie & Strategie
Omschrijving inhoud	**Aanleiding** • 23 september 2019 zijn feitelijke vragen gesteld door lid Leijten over de eerste voortgangsrapportage op het Jaarplan 2019 Belastingdienst. • Tijdens het AO Belastingdienst op 25 september stelde lid Leijten vervolgvragen. De opgeleverde lijst met onderzoeken en adviezen in de voortgangsrapportage was onvolledig. • Vervolgens heeft de stas de toezegging gedaan om een lijst te verstrekken van externe adviezen van lopende en afgeronde onderzoeken bij de Belastingdienst in de afgelopen vijf jaar, inclusief de betrokken onderzoekbureaus **Kern** De Staatssecretaris heeft 12 december jl. een aangepaste lijst met onderzoeken van de Belastingdienst aan de Tweede Kamer gezonden. De lijst bevat een overzicht aan lopende en afgeronde onderzoeken en adviesopdrachten die in de periode van 2015 tot en met 2019 door de huidige onderdelen van de Belastingdienst zijn uitbesteed aan externe onderzoekbureaus en waarbij een onderzoeks- of adviesrapport is opgeleverd. **Toelichting** • Het ministerie van Financiën, c.q. Belastingdienst, houdt geen systematisch overzicht bij met de ingewonnen externe onderzoeken en adviezen. • De lijst dd 12 dec is zo volledig mogelijk. • Onderzoeken van de Auditdienst Rijk (ADR) zijn niet opgenomen: daarover wordt de Kamer halfjaarlijks geïnformeerd. Daarnaast voeren ook instanties als de Autoriteit Persoonsgegevens en de Nationale Ombudsman regelmatig formeel onderzoek uit bij de Belastingdienst. Deze onderzoeken worden op de sites van deze instanties gepubliceerd. • Het is helaas niet geheel duidelijk waarop de eerste lijst met onderzoeken, die besproken is tijdens het AO 25 september, gebaseerd was. Daar zitten bijvoorbeeld ook IBO's in. Aangezien deze IBO's niet door een externe commerciële partij zijn gedaan, zijn deze nu weggelaten.
Krachtenveld	• Mogelijk vraagt de Kamer zich af of het niet steeds dezelfde partijen zijn die opdrachten krijgen. Voor veel onderzoeken wordt gebruik gemaakt van Rijksbrede raamovereenkomsten. In deze raamovereenkomsten zijn steeds enkele marktpartijen opgenomen. De raamovereenkomsten zijn op basis van Europese aanbestedingen tot stand gekomen. • Naar aanleiding van de kamerbrief is door het Financieel Dagblad een artikel geschreven. Hierin wordt gemeld dat lopende en afgeronde onderzoeken samen rond 11 miljoen hebben gekost.
Behandeling	De kamerbrief inclusief lijst lopende en afgeronde onderzoeken staat geagendeerd op het AO van 4 maart 2020. Voor het AO wordt de lijst met lopende en afgeronde onderzoeken geactualiseerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Onderzoek wordt uitbesteed vanwege capaciteit, objectiviteit en specialistische kennis. Systematisch bijhouden van lopende en afgeronde onderzoeks- en adviestrajecten is wenselijk.

DGBD: Uitvoering- en toezichtstrategie en risicoselectie	
Verantwoordelijk DG/directie	UHB/DF&A/CD-VT/P/MKB/GO/Douane/Toeslagen/FIOD/CAP
Omschrijving inhoud	De uitvoerings- en toezichtstrategie van de Belastingdienst is erop gericht dat burgers en bedrijven bereid zijn uit zichzelf fiscale regels na te leven, zonder dwingende en kostbare acties van de Belastingdienst (compliance). Om de compliance zo hoog mogelijk te krijgen, zet de Belastingdienst onder andere in op dienstverlening (bijvoorbeeld de Belastingtelefoon) en toezicht (waaronder het achteraf controleren van aangiften). De Belastingdienst probeert zoveel mogelijk proactief en in de actualiteit te handelen en fouten te voorkomen, in plaats van achteraf te moeten corrigeren. De capaciteit van de Belastingdienst is evenwel beperkt. Voor het toezicht betekent dit dat de Belastingdienst keuzes moet maken over de inzet van verschillende instrumenten. Deze keuzes worden gemaakt op basis van het nalevingsgedrag van belastingplichtigen. Om het risico van niet naleving te bepalen maakt de Belastingdienst onder meer gebruik van risicomodellen en digitale selectieregels. Risicomodellen worden gevormd door patronen in de data van de Belastingdienst, die door de computer zijn omgezet naar een model. Deze modellen berekenen op basis van verschillende variabelen het risico op een fout. Selectieregels zijn gebaseerd zijn op de kennis en ervaringen van de medewerkers. Hiermee worden op specifieke onderwerpen afwijkingen van normbedragen of inconsistenties in de aangiften gedetecteerd. De aangiften die op basis van de risicomodellen of selectieregels worden uitgeworpen, worden verdeeld naar risicocategorieën. Vervolgens vindt er ook nog een handmatige doorselectie plaats; zo kan na een vluchtige blik al blijken dat een aangifte wel juist is. De groepen/aangiften in de hoogste risicocategorieën worden in beginsel als eerst gecontroleerd. Afhankelijk van de beschikbare capaciteit, kan deze groep vervolgens uitgebreid worden met groepen/aangiften uit de lagere risicocategorieën of beperkt tot de hoogste risicocategorie(ën).
Krachtenveld	De Tweede Kamer wordt jaarlijks door middel van het Jaarplan Belastingdienst geïnformeerd over de activiteiten van de Belastingdienst op basis van de uitvoerings-en toezichtstrategie. In het Jaarplan wordt tevens op hoofdlijnen aangegeven welke keuzes in de verdeling van de schaarse capaciteit zijn gemaakt. In viermaandelijkse rapportages (voortgangsrapportages) wordt de Tweede Kamer op de hoogte gehouden van de voortgang van het Jaarplan. De Tweede Kamer wordt niet actief geïnformeerd over het aantal controles en onderzoeken dat de Belastingdienst uitvoert. Deze informatie wordt wel naar aanleiding van specifieke vragen gedeeld. De Tweede Kamer heeft zich het afgelopen jaar kritisch uitgelaten over het feit dat niet alle uitgeworpen aangiften handmatig gecontroleerd worden en daarbij gevraagd om cijfermatige informatie. Hierom is bij voorjaarsnota 2019 vanaf 2021 extra geld beschikbaar gesteld voor meer toezicht achteraf. Tot slot heeft de Tweede Kamer mede naar aanleiding van de CAF-zaak zorgen geuit over risico's op (onbedoelde/onbewuste) vooringenomenheid in de selectiemethoden van de Belastingdienst.

Behandeling	UHB heeft voor wat betreft de uitvoerings- en toezichtstrategie een kaderstellende rol. De uitvoerende directies (P/MKB/GO/Douane/Toeslagen) concretiseren deze strategie voor hun eigen doelgroepen. De risicomodellen worden voornamelijk door de directie Datafundamenten en Analytics (DF&A) ontwikkeld op verzoek van directies Particulieren/Midden- en Kleinbedrijf/Grote Ondernemingen. De inhoud van deze modellen is alleen bekend op een *need to know* basis. De Corporate Dienst Vaktechniek (CD-VT) is in beginsel verantwoordelijk voor de ontwikkeling van selectieregels.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De huidige inzet van onze risicoselectie geeft op een efficiënte wijze uitvoering aan de uitvoerings- en toezichtstrategie. Daarbij geldt dat toezicht achteraf niet het enige middel is om de compliance te vergroten, maar dat ook goede dienstverlening en andere vormen van toezicht hieraan bijdragen Bij het verdelen van de capaciteit wordt daarom gekeken naar de totale mix van handhavingsinstrumenten ter bevordering van de naleving. Een actuele kwestie die politieke aandacht heeft is het gebruik van de nationaliteit van een belastingplichtige in de risicomodellen. Naar aanleiding van de CAF-Zaak, heeft de Kamer namelijk zorgen geuit over risico's op (onbedoelde/onbewuste) vooringenomenheid. Staatssecretaris Snel heeft daarom toegezegd dat de *tweede* nationaliteit van belastingplichtigen niet langer wordt gebruikt in de risicoselectie. Daarnaast wordt de *eerste* nationaliteit enkel nog gebruikt, voor zover dat noodzakelijk is voor de uitvoering van wet- en regelgeving en er ook een wettelijke basis voor is. Directies DF&A en CD-VT hebben deze toezegging inmiddels (vrijwel) volledig uitgevoerd. Daarnaast loopt er een onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens naar Blijvende aandacht is overigens gewenst voor risico's op vooringenomenheid in de risicomodellen en selectieregels van de Belastingdienst. De Belastingdienst wacht momenteel een onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens af, over het gebruik van het persoonskenmerk nationaliteit in risicomodellen. Het is op dit moment niet bekend wanneer dit onderzoek is afgerond. Daarnaast vindt op korte termijn besluitvorming plaats over een onderzoek door de Auditdienst Rijk naar de waarborgen rondom de risicomodellen.

DGFZ: Bouwstenen voor een beter belastingstelsel	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted], AFEP
Omschrijving inhoud	Op 15 april 2019 is er een brief 'Bouwstenen voor een beter Belastingstelsel' naar de Kamer gestuurd. Het doel is om concrete bouwstenen en voorstellen voor verbeteringen (doelmatiger en doeltreffender) en vereenvoudigingen van het stelsel op te leveren, waarbij knelpunten worden geduid en (perspectief op) oplossingen wordt geboden. Het is een technisch-ambtelijk traject met open blik naar de samenleving. Externe experts worden nauw betrokken. In het kader van de bouwstenen lopen de volgende tien onderzoeken: 1) toekomstbestendige belastingmix, 2) belasten van inkomsten digitale platforms, 3) belasten van kapitaalinkomsten van AB-houders, 4) de toekomst van de vpb (Commissie belastingheffing multinationals), 5) milieubelastingen en grondslagerosie, 6) vereenvoudiging vanuit de uitvoering, 7) belasting van inkomen (box 1), 8) preventiebelastingen, 9) belasten van overig vermogen, 10) belastingheffing op het juiste niveau. In een overkoepelend syntheserapport worden de uitkomsten van de onderzoeken meegenomen en worden de mogelijke keuzes geschetst. Voor publicatie zal het geheel nog door de Belastingdienst worden gewogen op uitvoeringsaspecten. De bouwstenen worden eind maart opgeleverd en zijn allereerst bedoeld voor een volgend kabinet. Ze kunnen als input dienen voor verkiezingsprogramma's.
Krachtenveld	Tweede Kamer: In de Kamer is er veel aandacht voor het onderwerp, gedurende de behandeling van het pakket Belastingplan zijn er veel moties en toezeggingen gedaan om specifieke wensen vanuit de Kamer mee te nemen. Het is mogelijk dat er dit jaar druk zal ontstaan om maatregelen uit de bouwstenen in het pakket Belastingplan op te nemen. Interdepartementaal: andere departementen (SZW, EZK, I&W, BZK, AZ) worden nauw betrokken in de uitwerking.
Behandeling	De bouwstenen zijn een ambtelijk traject. De uitkomsten worden zonder tussenkomst van de MR en zonder kabinetsreactie door de staatssecretaris naar de Kamer gestuurd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	N.v.t.

DGFZ: Fiscale beleidsagenda	
Verantwoordelijk DG/directie	AFP
Omschrijving inhoud	De Fiscale beleidsagenda is een brief van 23 februari 2018 aan de EK en TK waarin Staatssecretaris Snel zijn plannen met het belastingstelsel uiteen heeft gezet, grotendeels voortvloeiend uit het Regeerakkoord. De Fiscale beleidsagenda is opgebouwd langs 5 beleidsprioriteiten: 1. Aanpak belastingontwijking en belastingontduiking 2. Lagere lasten op arbeid 3. Aantrekkelijk vestigingsklimaat 4. Verdere vergroening 5. Goede uitvoerbaarheid Jaarlijks wordt een update van de Fiscale beleidsagenda aan beide Kamers gestuurd, voor het eerst op 27 mei 2019 (Fiscale beleidsagenda 2019). De update beschrijft de behaalde resultaten en aankomend fiscaal beleid. De inhoud van de belangrijkste beleidsdossiers bevinden zich uiteraard in dit introductiedossier. AFP start spoedig met de voorbereiding van de Fiscale Beleidsagenda 2020. Daarin zullen de op Prinsjesdag 2019 door het kabinet aangekondigde beperking van de liquidatie- en stakingsverliesregeling en de tariefsverhoging van de innovatiebox worden meegenomen (zie ook onderdeel 'belastingafdracht multinationals' in dit introductiedossier).
Krachtenveld	N.v.t. (zie afzonderlijke dossiers)
Behandeling (TK / EK)	N.a.v. de Fiscale beleidsagenda 2019 heeft de Tweede Kamer een AO (27 juni 2019) en VAO (4 juli 2019) georganiseerd. Belangrijkste thema's van het AO waren box 3 en de lastenverdeling tussen burgers en bedrijven, met name de winstbelasting van multinationals.
Ambtelijke beleidsopvattingen	N.v.t. (zie afzonderlijke dossiers)

DGFZ: embargoregeling Belastingplan	
Verantwoordelijk DG/directie	AFP
Omschrijving inhoud	De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal keer verzocht om het pakket Belastingplan onder embargo aan de Tweede Kamer te verstrekken. Dit betekent dat de Tweede Kamer dit pakket met fiscale wetsvoorstellen op dezelfde dag als de Miljoenennota en begrotingswetten wil ontvangen. De minister-president heeft – na eerdere brieven van de staatssecretaris van Financiën - op 5 september 2019 een brief aan de Tweede Kamer gezonden met de redenen waarom hiertoe niet wordt overgegaan. Die redenen zijn in het kort: • Wetsvoorstellen worden bij de Kamer bekend bij de indiening *door of vanwege* de Koning. De voorstellen van wet tot vaststelling van de begrotingsstaten worden op de derde dinsdag van september ingediend bij de Kamer vanwege de Koning, door de Minister van Financiën. Onder de huidige embargoregeling ontvangen de Kamers de stukken op de vrijdag vóór Prinsjesdag onder embargo. Dit acht het kabinet passend omdat deze mede de basis vormen voor de algemene politieke beschouwingen, die de dagen na Prinsjesdag plaatsvindt, en de voorbereidingstijd hiervoor voor de leden van de Tweede Kamer anders ontoereikend zou kunnen worden geacht. De bevoegdheid om voorstellen van wet *vanwege de Koning* aan de Tweede Kamer aan te bieden geldt niet voor andere wetsvoorstellen, zoals wetsvoorstellen behorende tot het pakket Belastingplan. Andere wetsvoorstellen worden uitsluitend *door de Koning*, bij Koninklijke Boodschap, bij de Tweede Kamer ingediend. • Voor het Belastingplan geldt verder het bijzondere belang van verstrekking onder embargo niet. In de procedurevergadering van de vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer is het behandelschema voor het pakket Belastingplan 2020 vastgesteld. In dit behandelschema is een goede balans gevonden tussen het belang van voldoende tijd voor voorbereiding en bespreking enerzijds en het belang van voortvarende behandeling anderzijds. • Voor elementen van het pakket Belastingplan kan het voorkomen dat deze onmiddellijk in werking treden, waardoor verstrekking van het gehele voorstel onder embargo niet in de rede ligt. • Het aanbod van de vaste commissie voor Financiën om maatregelen uit het pakket Belastingplan die onmiddellijk in werking treden, waaronder het kabinet ook beursgevoelige maatregelen schaart, niet op te nemen, is niet werkbaar. Dit zou vervaardiging van een zelfstandig wetgevingsproduct vergen, waarbij ook het zicht op het geheel aan fiscale maatregelen verloren gaat. Tijdens het tweede wetgevingsoverleg van het pakket Belastingplan 2020 (november 2019) heeft staatssecretaris Snel (wederom) aangegeven dat hij voornemens is zoveel mogelijk wetgeving te spreiden. Op deze manier wordt bereikt dat voorstellen eerder bekend zijn bij de Kamer en niet worden opgespaard tot het pakket Belastingplan. Staatssecretaris Snel heeft toegezegd na het kerstreces een wetgevingsplan naar de Tweede Kamer te sturen. Afgelopen december is hier al invulling aangegeven met de planningsbrief, die de vaste commissie voor Financiën in haar procedurevergadering zal behandelen.
	Los van deze argumenten is het de vraag of de stukken die behoren tot het pakket Belastingplan op de vrijdag voor Prinsjesdag tijdig gereed zijn. Het spoedadvies van de Raad van State dat veelal de maandagavond voor de bewuste vrijdag wordt ontvangen kan aanleiding geven tot ingrijpende wijzigingen. Ook kan een extra behandeling in de Ministerraad, naar aanleiding van het spoedadvies van de Raad van State, op de vrijdag voor Prinsjesdag nog tot wijzigingen leiden.

Krachtenveld	De vaste commissie voor Financiën heeft in de procedurevergadering van 11 september 2019 aangegeven voor 2019 akkoord te gaan met geen verstrekking van het pakket BP onder embargo. De commissie heeft daarbij echter aangegeven het onderwerp voor komend jaar op de eerste procedurevergadering te willen behandelen. Het ligt dus in de rede dat de commissie ook dit jaar het pakket BP onder embargo zal willen ontvangen.
Behandeling (TK / EK)	N.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Wij vinden het onder embargo verstrekken van het pakket BP zeer onwenselijk. Los van het feit dat de embargostukken voor Prinsjesdag elk jaar worden gelekt, is het – afhankelijk van de onderwerpen in het pakket – praktisch onmogelijk en draagt een groot risico op fouten. De werklast is al ontzettend hoog vanaf het moment dat het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State wordt ontvangen tot het moment dat de stukken door FIN worden aangeboden aan het Kabinet van de Koning. Omdat voor de behandeling van het pakket Belastingplan een veel ruimer behandelschema geldt dan voor de Miljoenennota (APB en AFB) bestaat er geen noodzaak om over te gaan tot verstrekking onder embargo. Als terugvaloptie kan worden overwogen om verschillende losse wetsvoorstellen uit het pakket Belastingplan eerder naar de Kamer te sturen, afhankelijk van het dictum van de en de tijd die het Kabinet van de Koning nodig heeft om het bij de TK in te dienen. Verder wordt de komende periode bezien of er een wettelijke grondslag bestaat (en of deze noodzakelijk is) om niet-begrotingsstukken onder embargo aan de Tweede Kamer te verstrekken. Hierbij wordt gedacht aan het aanvragen van advies bij de Raad van State en mogelijk ook de Landsadvocaat.

DGFZ: verhuurderheffing - algemeen	
Verantwoordelijk DG/directie	Fiscale Zaken, Directie Directe Belastingen (voortouw BZK)
Omschrijving inhoud	• Met ingang van 2013 is de verhuurderheffing – een belasting – geïntroduceerd. Als crisismaatregel is vanaf 2014 het tarief substantieel verhoogd. • Belastingplichtig voor de verhuurderheffing is thans de natuurlijke persoon, rechtspersoon of groep die op 1 januari het genot krachtens eigendom, bezit of beperkt recht heeft van in totaal meer dan vijftig sociale huurwoningen (maandhuur ≤ huurtoeslaggrens ad € 720,42). Het overgrote merendeel van de belastingplichtigen is een woningcorporatie. • De verhuurderheffing wordt geheven naar het belastbare bedrag. • Het belastbare bedrag (de heffingsgrondslag) is de som van de WOZ-waarden van de huurwoningen waarvan de belastingplichtige op 1 januari het genot krachtens eigendom, bezit of beperkt recht heeft, verminderd met vijftigmaal de gemiddelde WOZ-waarde van die huurwoningen (de heffingsvrije voet). • De verhuurderheffing bedraagt in 2020 0,562% van het belastbare bedrag. • De verhuurderheffing heeft in 2020 een geraamde opbrengst van € 1,8 miljard. • Op dit moment kunnen verhuurders in aanmerking komen voor een heffingsvermindering voor nieuwbouw (RVV Nieuwbouw 2020) alsmede voor een tijdelijke vrijstelling voor de bouw van tijdelijke woningen (RVV Tijdelijke woningen) en een tijdelijke vrijstelling voor de aankoop van woningen in bepaalde krimpregio's (RVV Aankoop woningen). • De vrijgestelde woningen worden bij de aangifte buiten de drempel en heffingsgrondslag gehouden en de heffingsverminderingen worden in de aangifte verrekend met het belastbare bedrag. Daartoe dient eerst een vrijstellingsbeschikking resp. investeringsverklaring te worden aangevraagd.
Krachtenveld	*Betrokkenen* • De verhuurderheffing valt onder de beleidsmatige verantwoordelijkheid van de Minister van BZK, thans de Minister voor Milieu en Wonen. • De Belastingdienst geeft uitvoering aan de verhuurderheffing (en ontvangt de opbrengsten), waardoor het Ministerie van Financiën betrokken is. • De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) geeft uitvoering aan de heffingsvermindering(en) en vrijstellingen door het afgeven van de benodigde investeringsverklaringen en vrijstellingsbeschikkingen. *Actualiteiten* • Een meerderheid in de Tweede Kamer (onder meer CDA, D66, CU, GL, SP en PvdA) pleit voor het afschaffen van de verhuurderheffing om de belastingdruk op woningcorporaties iets te verlichten. • Ook de woningcorporaties zelf pleiten sterk voor afschaffing. De als hoog ervaren belastingdruk wordt mede veroorzaakt doordat woningcorporaties vennootschapsbelastingplichtig zijn, waarbij de earningsstrippingmaatregel door hen als onevenredig belastend wordt gezien.

	• De structurele heffingsvermindering voor nieuwbouw van 100 miljoen euro is per 2020 gedekt in het lastenkader. Er is gecommuniceerd dat het budget flexibel inzetbaar is met inachtneming van de begrotingsregels. Het Ministerie van BZK wil de heffingsvermindering flexibel(er) inzetten dan 100 miljoen euro per jaar zodat nu reeds een aanzienlijk bedrag (tot 1 miljard euro) deze kabinetsperiode kan worden geclaimd. De communicatie over de heffingsvermindering en flexibele inzetbaarheid daarvan richting Tweede Kamer, staat op gespannen voet met de dekking in het lastenkader. Deze kwestie dient op korte termijn opgelost te worden met een afspraak bij welk bedrag de aanvraagmogelijkheid wordt gesloten bij de RVO. • In reactie op vragen hierover bij de behandeling van het Belastingplan 2020 is aangegeven dat eerst het onderzoek en de evaluatie worden afgewacht: - *onderzoek*: naar aanleiding van de motie Ronnes c.s. voert de Minister van BZK, thans de Minister voor Milieu en Wonen, in samenwerking met EZK, FIN en Aedes een onderzoek uit naar de verhouding tussen de opgaven en de middelen van woningcorporaties op lange termijn. Hierbij wordt ook de bijdrage van woningcorporaties aan verduurzaming betrokken. Dit onderzoek zal voor de zomer van 2020 afgerond worden. Indien hieruit financiële knelpunten blijken, worden oplossingsrichtingen geschetst. - *evaluatie*: in opdracht van BZK is de verhuurderheffing geëvalueerd. In de evaluatie wordt aandacht besteed aan de grondslag van de verhuurderheffing en alternatieven. Momenteel wordt – in samenwerking met FIN – een kabinetsreactie voorbereid. De evaluatie en kabinetsreactie worden in het eerste kwartaal van 2020 naar de Tweede Kamer gestuurd.
Behandeling (TK / EK)	In de afgelopen twee Belastingplanpakketten zaten de volgende maatregelen in de verhuurderheffing: • een verlaging van het tarief met 0,03 procentpunt / € 100 miljoen#(BP 2019); • de introductie van een heffingsvermindering voor verduurzaming van huurwoningen (BP 2019). Het beschikbare budget is structureel jaarlijks € 100 miljoen. Per 1 juli 2019 is de regeling tijdelijk gesloten omdat het beschikbare budget op is. Vanaf 2022 is er jaarlijks een structureel budget van € 104 miljoen. Vanaf dan gaat de regeling mogelijk weer open; • de introductie van een heffingsvermindering voor nieuwbouw (BP 2020). De door het kabinet voorgestelde heffingsvermindering zag op de bouw van sociale huurwoningen in schaarstegebieden. Als gevolg van een amendement van de coalitie geldt de heffingsvermindering in heel Nederland, met dien verstande dat de heffingsvermindering in schaarstegebieden € 25.000 per gebouwde huurwoning bedraagt en in overige gemeenten € 12.5000 per gebouwde huurwoning. Het beschikbare budget is structureel jaarlijks € 100 miljoen; en • de introductie van een vrijstelling voor de bouw van tijdelijke huurwoningen (omgevingsvergunning voor maximaal 15 jaar) in de periode 2020-2024. Deze vrijstelling wordt gedekt door vanaf 2024 een tariefsverhoging van 0,001 procent door te voeren (tot 2037). Momenteel ligt een wetswijziging inzake de aanpassing van de verhuurderheffing bij huurwoningen in mede-eigendom voor spoedadvies bij de Raad van State. Zie volgend onderwerp (Verhuurderheffing – aanpassing bij huurwoningen in mede-eigendom).
Ambtelijke beleidsopvattingen	N.v.t.

DGFZ: verhuurderheffing - aanpassing bij huurwoningen in mede-eigendom	
Verantwoordelijk DG/directie	Fiscale Zaken, Directie Directe Belastingen (voortouw BZK)
Omschrijving inhoud	*Bezwaar tegen huidige regeling* • De Hoge Raad heeft in juni 2018 in een tweetal arresten geoordeeld dat de huidige regeling inzake situaties waarin het genot krachtens eigendom, bezit of beperkt recht van een huurwoning wordt gedeeld (mede-eigendomssituaties), leidt tot een ongelijke behandeling, waar geen toereikende rechtvaardigingsgrond voor bestaat. • Op grond van de huidige regeling wordt in mede-eigendomssituaties de (gehele) huurwoning in aanmerking genomen bij de genothebbende (mede-eigenaar) die WOZ-beschikking ontvangt. • De keuze voor de eigenaar aan wie de WOZ-beschikking wordt bekendgemaakt, is afhankelijk van gemeentelijk beleid. Daarnaast heeft de mede-eigenaar die de WOZ-beschikking ontvangt geen regresmogelijkheid en wordt niet geregeld welk deel van de heffing moet worden gedragen door elk van de mede-eigenaren, waardoor de betreffende mede-eigenaar de verschuldigde verhuurderheffing niet kan verhalen op de andere mede-eigenaren. • Volgens de Hoge Raad is sprake van willekeur zowel ten aanzien van het ontstaan van de belastingplicht als ten aanzien van de (onderlinge) draagplicht voor de verschuldigde verhuurderheffing ingeval voor een van de mede-eigenaren een belastingplicht ontstaat. *Noodzaak spoedwetswijziging* • Als gevolg van de arresten van de Hoge Raad worden huurwoningen in mede-eigendom momenteel niet in de verhuurderheffing betrokken. Daarmee is een budgettaire derving van jaarlijks € 1 miljoen gemoeid. • Voor het heffingsjaar 2019 is door een groot deel van de belastingplichtigen bezwaar gemaakt tegen de verhuurderheffing. Veel belastingplichtigen met huurwoningen in volle eigendom beroepen zich in hun bezwaarschriften op het gelijkheidsbeginsel: een eigenaar met huurwoningen in volle eigendom wordt wel in de heffing betrokken, een eigenaar met huurwoningen in mede-eigendom niet. Dit is naar de opvatting van de belastingplichtigen een ongelijke behandeling. De bezwaartermijn is ondertussen verstreken. • Als deze redenering (uiteindelijk door de Hoge Raad) wordt gevolgd, kan dit leiden tot een derving van maximaal € 1,4 miljard voor 2019. • Om een dergelijk risico voor 2020 (met een belang van € 1,8 miljard) te voorkomen, dient zo spoedig mogelijk te worden voorzien in een wetswijziging waardoor huurwoningen in mede-eigendom met ingang van heffingsjaar 2020 weer in de heffing worden betrokken. • Derhalve is beoogd de wetswijziging per 1 juli 2020 in werking te laten treden en terug te laten werken tot en met 1 januari 2020.

	Voorgestelde nieuwe regeling • De voorgestelde nieuwe regeling betrekt iedere mede-eigenaar naar rato van het eigendomsaandeel in de heffing, voor zover het individuele bezit van de mede-eigenaar de drempel van bij elkaar genomen 50 huurwoningen te boven gaat. • De toerekening naar het pro-ratadeel geldt in de eerste plaats ten aanzien van de berekening van de som van de huurwoningen voor het vaststellen van de belastingplicht. • In de tweede plaats geldt de toerekening naar het pro-ratadeel ten aanzien van de berekening van de som van de WOZ-waarden van die huurwoningen en van de gemiddelde WOZ-waarde van die huurwoningen (en daarmee van de heffingsvrije voet) voor het vaststellen van het belastbare bedrag (en daarmee het verschuldigde bedrag aan verhuurderheffing).
Krachtenveld	MinBZK heeft als beleidsmatig verantwoordelijke het voortouw, MinFin verleent technische assistentie bij het voorbereiden van dit wetsvoorstel.
Behandeling (TK / EK)	• Het wetsvoorstel is goedgekeurd in de MR van 20 december 2019, onder voorbehoud van een positieve uitvoeringstoets. Het voorlopige oordeel van de uitvoeringstoets is positief. De uitkomst van de definitieve uitvoeringstoets wordt in januari verwacht. Eventuele kosten voor de Belastingdienst worden in principe gedragen door BZK. • De voorgenomen wetswijziging (met terugwerkende kracht) is onder de aandacht gebracht van het publiek middels een persbericht. De beide kamers der Staten-Generaal zijn per brief op de hoogte gesteld. • Gezien de (tijdelijke) wisselingen van de wacht is het wetsvoorstel door de Minister voor Milieu en Wonen, mede namens de Minister van Financiën, aan de Raad van State toegezonden voor spoedadvies. • Het wetsvoorstel wordt na een positief advies van de RvS aan de Tweede Kamer toegezonden. De memorie van toelichting bij het wetsvoorstel zal bij die gelegenheid op een aantal kleine punten worden aangevuld.
Ambtelijke beleidsopvattingen	N.v.t.

DGFZ: Fiscale uitwerking pensioenakkoord	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted] DB en AFEP
Omschrijving inhoud	Voor de uitwerking van het pensioenakkoord is de Minister van SZW primair verantwoordelijk. De uitwerking is echter ook voor een groot en belangrijk deel fiscaal en is het goed te waken voor budgettaire risico's bij de transitie naar een nieuwe pensioencontract. De uitwerking van alle onderdelen uit het pensioenakkoord vindt plaats onder regie van de stuurgroep bestaande uit leden van het kabinet (SZW +FIN), werkgevers- en werknemersorganisaties, en adviserende leden (DNB, de AFM, het CPB, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars). Namens Financiën heeft [redacted] zitting in de stuurgroep. De technische uitwerking van het pensioenakkoord vindt plaats in een 10-tal werkverbanden, waarin alle voornoemde leden zijn vertegenwoordigd. De fiscale maatregelen worden uitgewerkt in het fiscale werkverband dat wordt geleid door ambtelijk financiën (DGFZ/DB/AV). Het pensioenakkoord "kantelt" het fiscaal kader. Daarmee wordt bedoeld dat we overstappen van een opbouwbegrenzing (past vooral bij een defined benefit pensioenregeling) naar een premiebegrenzing (past vooral bij een defined contribution pensioenregeling). De belangrijkste fiscale maatregel is het bepalen van de fiscale premiegrens die voldoet aan de 2 randvoorwaarden van het pensioenakkoord, te weten de pensioenambitie van 80% in 42 opbouwjaren en budgetneutraliteit. Bij beide randvoorwaarden hoort in beginsel een andere berekeningsmethode met elk een eigen uitkomst. 1. De premiegrens die hoort bij de pensioenambitie bedraagt 45,5% 2. De premiegrens die hoort bij budgetneutraliteit, bedraagt 31,8%. Naast de hierboven beschreven kanteling naar een premiebegrenzing volgen ook verschillende andere fiscale maatregelen uit het pensioenakkoord zoals maatregelen die de transitie naar het nieuwe stelsel mogelijk maken, de mogelijkheid om een bedrag ineens op te nemen, de introductie van een vrijstelling van de strafheffing voor VUT-achtige regelingen, de verruiming van de mogelijkheid van verlofsparen van 50 naar 100 weken en de stappen naar een arbeidsvormneutraal pensioenkader (uniform voor werknemers en zelfstandigen).
Krachtenveld	Onder het nieuwe fiscale kader met een premiebegrenzing (in plaats van de huidige opbouwbegrenzing) kan de pensioenambitie niet waar worden gemaakt bij de bestaande budgettaire ruimte. Invoering van een premiegrens van 45,5% zou leiden tot een budgettaire derving van € 0,9 miljard. In het pensioenakkoord is geen extra budgettaire ruimte vrijgemaakt om de ambitie te faciliteren. Daarmee kan er met name vanuit de vakcentrales druk ontstaan om deze ruimte wel te bieden. Het is overigens de vraag of er breed draagvlak is voor een dergelijk hoog premieniveau gezien de beschikbare loonruimte. Hoewel het slechts een fiscaal maximum is geven met name werkgevers aan een dergelijk hoog premiemaximum onwenselijk te vinden.

Behandeling (TK / EK)	De verschillende maatregelen zullen gedurende 2020 en 2021 diverse keren in beide Kamers op de agenda staan en hoewel de Minister van Sociale Zaken de primair verantwoordelijke is, zal ook de fiscale kant bij de Kamerbehandeling uw en onze aandacht verdienen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het voornoemde grote verschil in premieniveau tussen een budgettaire neutrale omzetting en een premieniveau aansluitend bij de ambitie (op basis van risicovrij rendement) levert een grote spanning op binnen het pensioenakkoord die niet met een technische uitwerking weggenomen kan worden. Werkgevers willen een zo laag mogelijke en zo stabiel mogelijke premie en werknemers willen zo veel mogelijk premie inleg faciliteren passend bij de gecommuniceerde ambitie. Werkgevers willen tevens graag verkennen of verwacht rendement mee kon worden genomen in de premiestelling. Daarop is vanuit Financiën afwijzend gereageerd, omdat de premie kostendekkend moet worden vastgesteld (conform het pensioenakkoord). Het meenemen van verwacht rendement staat ook haaks op het uitgangspunt dat de verplichtingen van pensioenfondsen met de risicovrije rente worden gewaardeerd. In de stuurgroep van het pensioenakkoord is besloten om de berekeningen t.a.v. het vereiste premieniveau vooralsnog ter kennisgeving aan te nemen en hier nog geen besluitvorming aan te verbinden. De energie wordt vooralsnog gestoken in de uitwerking van het pensioencontract zelf. Uit doorrekeningen van het CPB blijkt dat ook bij het bestaande premieniveau in een gemiddeld scenario goede pensioenresultaten kunnen worden behaald. Deze doorrekeningen zouden een uitweg uit de discussie kunnen vormen.

DGFZ: Vliegbelasting

Verantwoordelijk DG/directie	/IZV/VB
Omschrijving inhoud	• In het regeerakkoord is afgesproken om per 2021 een nationale vliegbelasting in te voeren, indien op dat moment nog geen afspraken over een belasting op luchtvaart op Europees niveau zijn gemaakt. • Gezien de lange doorlooptijd van het nationale fiscale wetgevingsproces, is parallel aan de inzet op een Europese luchtvaartheffing gewerkt aan een nationale vliegbelasting. • In 2018 en 2019 zijn in twee onderzoeken van CE Delft verschillende varianten en subvarianten van heffingen doorgerekend. Een variant van een heffing per vertrekkend vliegtuig en een variant van een heffing per vertrekkende passagier, met verschillende tariefstellingen. • Hieruit bleek dat alle varianten een positief, maar beperkt effect hebben op de Nederlandse welvaart, het BBP en het klimaat. Het aantal vluchten blijft namelijk bijna gelijk, voornamelijk vanwege de knellende capaciteitsrestricties op Schiphol. • In de zomer van 2018 heeft vervolgens een internetconsultatie plaatsgevonden. Ondanks het grote aantal reacties, kon hieruit geen duidelijke voorkeur voor een variant van een vliegbelasting afgeleid worden. • Het kabinet heeft uiteindelijk gekozen voor een combinatie van een vliegbelasting per vertrekkende passagier (vliegticketbelasting), waarbij transferpassagiers zijn uitgezonderd, en een vliegbelasting op het gewicht van vertrekkende vrachtvliegtuigen, waarbij lawaaiige vliegtuigen zwaarder worden belast. • In december 2018 is het wetsvoorstel voor een vliegbelasting aan de Raad van State gestuurd, die een positief advies gaf. • In mei 2019 is het wetsvoorstel aan de Tweede Kamer gestuurd. De nota naar aanleiding van het verslag is in september 2019 naar de Tweede Kamer verstuurd. • Tegelijkertijd is door NL ook veel werk gestoken om tot een Europese vliegbelasting te komen. In juni 2019 is door Nederland een tweedaagse internationale conferentie georganiseerd, waarmee een eerste stap werd gezet richting Europese afspraken. In november 2019 heeft Nederland samen met 8 andere EU-landen de nieuwe Europese Commissie opgeroepen om met een voorstel te komen voor het beprijzen van de luchtvaart, op initiatief van NL.
Krachtenveld	• Uit de internetconsultatie blijkt dat de luchtvaartsector het liefst helemaal geen heffing wil. In het geval er toch een nationale vliegbelasting komt, is de sector ook voorstander van een nationale vliegticketbelasting, inclusief vrijstelling voor transferpassagiers, zoals nu ook wordt voorgesteld. • De nieuwe Europese Commissie heeft in de Green Deal aangegeven aan de slag te gaan met het beprijzen van de luchtvaart. Daarbij wordt gedacht aan laten vallen van de accijnsvrijstelling op kerosine. Een groeiend aantal landen is voorstander van een vorm van beprijzing (waaronder Duitsland, Frankrijk, Benelux, Zweden, Denemarken, Spanje, Italië, Bulgarije, Oostenrijk).
Behandeling (TK / EK)	• Het plenaire debat over het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is momenteel in de week van 27 januari 2020 geagendeerd. • Informeel is afgesproken dat de behandeling pas gaat plaatsvinden als er een nieuwe staatssecretaris van Financien is. De verwachting is dat het debat daarna relatief snel geagendeerd zal worden. • De inwerkingtreding van de wet vliegbelasting is gepland voor januari 2021

Ambtelijke beleidsopvattingen	Verwachtingen voor behandeling in Tweede Kamer: • Coalitiepartijen zullen naar verwachting vóór de heffing stemmen aangezien deze deel uitmaakt van het regeerakkoord; • Groene oppositiepartijen zullen naar verwachting een radicalere maatregel bepleiten (hoger tarief, andere vormgeving), maar uiteindelijk vóór de heffing stemmen, die beter is dan de status quo (waarin de luchtvaart niet belast wordt). • Weerstand wordt verwacht van klimaat kritische partijen en eventueel van andere partijen aan de randen van het politieke spectrum. • Bij elkaar zou dat betekenen dat een meerderheid van de TK en EK het wetsvoorstel gaat steunen.

DGFZ: minimum CO2-prijs elektriciteitsopwekking	
Verantwoordelijk DG/directie	IZV
Omschrijving inhoud	Het wetsvoorstel minimum CO_2-prijs voor elektriciteitsopwekking volgt uit het Regeerakkoord en betreft de introductie van een minimumprijs voor de uitstoot bij elektriciteitsopwekking door bedrijven die vallen onder het emissiehandelsysteem EU-ETS. Dit betreft zowel elektriciteitscentrales als elektriciteitsopwekking in de industrie. Het wetsvoorstel is voor de zomer van 2019 ingediend bij de Tweede Kamer. De Tweede Kamer heeft schriftelijke vragen gesteld aan het begin van de zomer. Daarop heeft het kabinet in september geantwoord. We zijn in afwachting van de plenaire behandeling. Oorspronkelijke ingangsdatum was 1 januari 2020. Doordat de Tweede Kamer de plenaire behandeling al een aantal keer heeft uitgesteld is die inwerkingtredingsdatum niet meer haalbaar. Bij nota van wijziging is de inwerkingtreding aangepast tot het moment direct na plaatsing in het Staatsblad (dus na aanvaarding door de Eerste Kamer). Het uitstel heeft materieel geen gevolgen. Er zou in 2020 al geen heffing plaatsvinden doordat de minimumprijs voor dat jaar lager ligt dan de huidige ETS-prijs. Het uitstel heeft ook geen budgettaire gevolgen doordat al geen opbrengst meer staat ingeboekt als gevolg van het naar beneden bijstellen van het prijspad in het Klimaatakkoord i.v.m. risico's voor de leveringszekerheid. Het prijspad ligt voor de komende jaren met een marge onder de verwachte ETS-prijs.
Krachtenveld	Het prijspad van de minimum CO_2-prijs is uitvoerig besproken aan de elektriciteitstafel van het Klimaatakkoord en wordt ondersteund door een brede groep partijen variërend van elektriciteitsproducenten tot Ngo's. Bij de keuze voor de invoering van een minimum CO_2-prijs is gebruik gemaakt van de inzichten die experts, waaronder het PBL, hebben over de effecten van de minimum CO_2-prijs op verduurzaming en leveringszekerheid. Experts geven aan dat een geleidelijk oplopende minimum CO_2-prijs met een marge onder het verwachte prijspad van het EU ETS essentieel is om de leveringszekerheid te borgen. Het prijspad start in 2020 op circa € 12 en neemt vervolgens geleidelijk toe tot het niveau van circa € 32 per ton CO_2 in 2030. Experts geven ook aan dat een dergelijk oplopend prijspad, ook wanneer deze lager ligt dan de nu verwachte ETS prijs, een prikkel geeft voor verduurzaming vanwege de investeringszekerheid die het de markt biedt, ongeacht de ontwikkeling van de EU ETS prijs. Met deze keuze is getracht een zorgvuldige balans te vinden tussen het beperken van de risico's voor leveringszekerheid en het bieden van een prikkel tot verduurzaming door het vergroten van de investeringszekerheid.
Behandeling (TK / EK)	De plenaire behandeling stond gepland voor de week van 13 januari 2020 maar zal na overleg van met de griffier van de Tweede Kamer worden uitgesteld met oog op het aftreden van de staatssecretaris. Het is nog niet duidelijk hoe lang het uitstel zal zijn. Vervolgtraject is dat het wetsvoorstel na aanvaarding in de Tweede Kamer wordt behandeld en aangenomen in de Eerste Kamer.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Naar verwachting is er voldoende steun in de Tweede en Eerste Kamer voor dit wetsvoorstel. De meer groen progressieve partijen zijn licht kritisch op de verlaging van het prijspad t.o.v. het Regeerakkoord maar zullen naar verwachting niet tegen stemmen. Beter een instrument dan geen instrument en de maatregel is afgestemd in het Klimaatakkoord. De meer conservatieve coalitiepartijen op vergroeningsterrein zullen naar verwachting voor stemmen om zich aan de afspraak in het klimaatakkoord te houden. Zij zijn met de verlaging van het prijspad bovendien voldoende gerustgesteld dat de maatregel geen risico voor de leveringszekerheid oplevert.

DGFZ: CO_2-heffing industrie

Verantwoordelijk DG/directie	IZV en AFEP
Omschrijving inhoud	• Het wetsvoorstel CO_2-heffing industrie volgt uit het Klimaatakkoord en betreft de introductie van een CO_2-heffing voor de uitstoot van met name industriële bedrijven die vallen onder het EU-emissiehandelsysteem (ETS). • De heffing wordt vormgegeven als een heffing met een afnemende heffingsvrijevoet. De afnemende vrije voet wordt gebaseerd op de reductiedoelsteling. Het doel van de heffing is om de uitstoot in de industrie te verminderen met 14,3 Mton broeikasgasreductie in 2030 ten opzichte van het basispad. De heffing is dus gericht op een gedragsverandering en heeft niet als doel om opbrengsten te genereren. • In het klimaatakkoord zijn de kenmerken van deze heffing geschetst: ➢ Grondslag: de heffing kent een afnemende vrijgestelde uitstoot richting 2030. De belaste CO_2-uitstoot wordt gebaseerd op de meest recente geldende Europese productbenchmarks en neemt in loop van tijd toe zodat in 2030 de belasting past bij de doelstelling van 14,3 Mton ten opzichte van het basispad. ➢ Heffingshoogte: de heffing wordt vormgegeven als een minimumprijs ten opzichte van de ETS-prijs en kent een lineair oplopend prijspad. De hoogte van de heffing wordt zo vastgesteld dat de kosten van de benodigde CO_2-reductie lager zijn dan de hoogte van de heffing. De hoogte wordt bepaald aan de hand van een nieuwe studie van PBL. Op basis van de vorige PBL studie is in het Klimaatakkoord een minimumprijs oplopend tot € 125-150 in 2030 opgenomen. ➢ De systematiek van de heffing wordt zoveel mogelijk gebaseerd op het ETS-systeem. ➢ Het wordt mogelijk gemaakt om vrijgestelde CO_2-emissies onderling over te dragen. De vrijgestelde CO_2-emissies zijn alleen geldig in het "uitgegeven" jaar. ➢ De heffing valt onder de Algemene wet inzake rijksbelastingen. • De heffing wordt zo ontworpen dat het risico op weglek wordt geminimaliseerd. Zo is er sprake van een geleidelijk toenemende heffingsgrondslag, een oplopend prijspad en de mogelijkheid vrijgestelde uitstoot onderling uit te ruilen. Ook wordt bezien hoe bedrijven in staat gesteld kunnen worden hun CO_2-reducerende maatregelen beter in lijn te brengen met hun investeringscycli.

Krachtenveld	Stakeholders: • Binnen de industrie is er verzet tegen de CO_2-heffing. De grootste zorgen t.a.v. de vormgeving van de heffing zijn: hoogte van de heffing, aansluiting bij de investeringscyclus, het handelingsperspectief van bedrijven en de tijdige beschikbaarheid van benodigde infrastructuur. • Bij de milieupartijen bestaat het wantrouwen dat er meer en beter naar de industrie wordt geluisterd en dat er wordt gewerkt aan uitzonderingen in de heffing om de industrie te accommoderen. De milieupartijen zijn groot voorstander van een borgingsinstrument zoals de CO_2-heffing maar vinden dit op zichzelf onvoldoende en bepleiten een aanvullende platte heffing uit het oogpunt: 'de vervuiler betaalt' en 'een eerlijke lastenverdeling'.
Behandeling (TK / EK)	• De vormgeving van het wetsvoorstel inzake de CO_2-heffing voor de industrie uit het klimaatakkoord vindt de komende tijd plaats. Het doel is om dit voorjaar (april) een concept van het wetsvoorstel CO_2-heffing voor de industrie te consulteren op internetconsultatie.nl. • Het wetsvoorstel wordt uiterlijk op Prinsjesdag 2020 ingediend.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• De tijdsspanne voor de uitwerking van de maatregel is kort, terwijl de Kamer het liefst deze maatregel al in 2020 had willen laten ingaan. • Voor de vormgeving zijn we op sommige vlakken afhankelijk van externe partijen. Voor de vaststelling van het prijspad zijn we afhankelijk van het onderzoek van PBL dat pas in de zomer gereed is. Voor de bepaling van het beginpunt van de vrijgestelde emissies en de reductiefactor zijn wij afhankelijk informatie van de Europese Commissie. • Het overdrachtssysteem in de regeling kan mogelijk als (ongeoorloofde) staatssteun kunnen worden gezien. In januari zullen er informele gesprekken met de Europese Commissie, DGCOMP, hierover worden gevoerd. • De kamerbehandeling: meer groen progressieve partijen zijn naar verwachten voorstanders van een strengere heffing of platte heffing, maar zullen naar verwachting niet tegen stemmen. • De meer conservatieve coalitiepartijen op vergroeningsterrein zullen naar verwachting voor stemmen om zich aan de afspraak in het klimaatakkoord te houden. • Dit neemt niet weg dat ook binnen de coalitie de CO2 heffing industrie gevoelig ligt en uiteindelijk een compromis is bereikt waarbij met name de VVD kritisch is.

DGFZ & AFEP: Betalen naar gebruik / rekeningrijden	
Verantwoordelijk DG/directie	AFP & AFEP
Omschrijving inhoud	In het Klimaatakkoord is afgesproken dat het kabinet een onderzoek start naar drie varianten van betalen naar gebruik bij automobiliteit ("rekeningrijden") ten behoeve van de komende kabinetsformatie. Het doel is om het dossier beslisrijp voor te leggen. Daarbij worden, conform de afspraken uit het Klimaatakkoord, varianten onderzocht, voorbereidingen geschetst en waar mogelijk of nodig voorbereidingen getroffen. In het klimaatakkoord wordt gelet op deze overwegingen voorgesteld een drietal varianten van betalen naar gebruik uit te werken: a) Beprijzing per kilometer van elektrische auto's, waarbij voor fossiele auto's het huidige systeem in stand blijft. De totale lasten binnen het autodomein dalen hierdoor per saldo. Daarbij is er geen differentiatie naar tijd of plaats en wordt dus geen spitsheffing onderzocht. b) Tijd- en plaatsgebonden heffing met uitzondering van een spitsheffing voor het hele wagenpark. c) Emissie-, tijd- en plaatsgebonden heffing voor het hele wagenpark. Bij alle varianten wordt rekening gehouden met het handelingsperspectief en is privacy nadrukkelijk een aandachtspunt dat zoveel mogelijk gewaarborgd blijft. Bij het uitwerken van alle varianten worden ook de volgende aspecten betrokken: • De gewenste stimulering van elektrisch vervoer, in lijn met het streven van het kabinet naar 100% nieuwverkoop in 2030 • De mogelijkheid om de totale lasten binnen het autodomein te laten dalen • De eventuele gevolgen voor de rijksbegroting en hoe deze op te vangen. Het Kabinet kiest voor een splitsing van het onderzoek in een analytische fase en een fase van technische uitwerking van de varianten. In de analytische fase worden de varianten uitgewerkt en de effecten in beeld gebracht. Na het opleveren van de tussenrapportage zal met de Kamer van gedachten worden gewisseld over het vervolg van het onderzoek en zal tevens de fase van technische uitwerking van de varianten van start gaan. In deze fase worden de technische aspecten omtrent de praktische vormgeving van de varianten nader in kaart gebracht.
Krachtenveld	Het onderzoek wordt uitgevoerd onder aansturing van Financiën en IenW. Het betreft een gezamenlijke verantwoordelijkheid maar met de minister van IenW is afgesproken dat de politieke verantwoordelijk bij Financiën (Stas) ligt. Het motto: samen op de tandem; Financiën voorop. Maatschappelijke stakeholders zoals de partijen uit de mobiliteitsalliantie en het formule E-team (elektrisch rijden) zullen worden betrokken. Met bewindspersonen is afgesproken dat FIN-1 en IenW gezamenlijk middels de beleidsbrief een beperkt verzoek tot incidentele generale compensatie indienen ter dekking van de kosten 2020-2021. Het eventuele vervolg zal via de formatietafels geregeld moeten worden. Alternatief kan zijn dat de operationele kosten 2020-2021 uit de beschikbare middelen voor het Klimaatakkoord gedekt worden. Dit wordt onderzocht.

Behandeling (TK / EK)	De MR heeft ingestemd met een procesbrief over de opzet van het onderzoek. Deze is echter nog niet verstuurd door het aftreden van staatssecretaris Snel.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het betreft een politiek gevoelig traject waar binnen de coalitie verschillend over wordt gedacht. Dit betreft de status van het onderzoek: de vraag of het principebesluit tot invoering van betalen naar gebruik al is genomen of dat slechts sprake is van een onderzoek ter voorbereiding van de kabinetsformatie. Vanuit Financiën is de insteek om het onderzoek zo zakelijk mogelijk aan te vliegen en het tempo erin te houden. Van belang is goed aansluiting te houden bij het coalitieoverleg en de lijnen met IenW kort te houden. Ook lijkt er een verschil van mening binnen de coalitie over in hoeverre over dit onderzoek aan de Kamer gecommuniceerd zou moeten worden. D66 heeft herhaaldelijk gevraagd naar statusupdates. VVD lijkt – gelet op hun bedenkingen bij de Kamerbrief - politieke aandacht voor dit onderwerp te willen vermijden.

DGFZ & AFEP: Autobelastingen	
Verantwoordelijk DG/directie	AFP & IZV
Omschrijving inhoud	*Fiscale stimulering Elektrisch rijden* In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over een fiscaal stimuleringspakket voor elektrisch rijden. Dit in het kader van de regeerakkoord ambitie dat in 2030 100% van de nieuwverkopen nul-emissie is. Dit pakket is inmiddels als onderdeel van het Belastingplan 2020 (wet fiscale maatregelen Klimaatakkoord) geïmplementeerd en wordt doorgezet t/m 2025 en daarna geleidelijk afgebouwd. In 2023/2024 is een evaluatie voorzien in relatie tot een mogelijke herziening van het stelsel van autobelastingen in relatie tot "Anders betalen voor gebruik". Het fiscale pakket zal de komende jaren worden gemonitord op doelbereik en risico van overstimulering. (systematiek van "hand aan de kraan".) Tijdens parlementaire behandeling was veel discussie over de gebruik van het Carbontaxmodel. Dit model is in handen van een particuliere partij en wordt gebruikt voor fiscale sommen en de ingroeipaden van het elektrisch rijden. Inmiddels is een traject ingang gezet om een nieuw autowagenparkmodel te ontwikkelen in het publieke domein (bij PBL en RWS). *Implementatie WLTP in BPM* De CO2-uitstoot van personenauto's is de basis voor de berekening van het verschuldigde bedrag aan bpm. Per 1 juli 2020 wordt deze uitstoot in bpm berekent aan de hand van een nieuwe Europese meetmethode, de zogenoemde WLTP. Toegezegd is om deze meetmethode budgetneutraal in de bpm te implementeren. Als onderdeel van het belastingplan 2020 zijn de tarieftabellen voor 1 juli 2020 in de BPM aangepast aan de nieuwe Europese meetmethode (de zogenoemde omzetting van NEDC-methode naar WLTP methode). De implementatie heeft de aandacht van de Kamer. Tijdens de plenaire behandeling van het pakket Belastingplan 2020 zijn door partijen (waaronder CDA, VVD, SGP en PVV) veel vragen gesteld over de budgetneutraliteit van de implementatie. De Kamer heeft daarop een motie van Omtzigt c.s. aangenomen waarin wordt gevraagd naar een nieuw onafhankelijk onderzoek naar de budgetneutraliteit van deze aanpassing. Inmiddels zijn Kamervragen gesteld over de planning van dit onderzoek.

	Parallelimport: Recentelijk is de Kamer nader geïnformeerd over een oplossingsrichting voor de knelpunten die zich voordoen bij de import van gebruikte schadevoertuigen (parallelimport) in relatie tot de bpm. De oplossingsrichting richt zich op het versterken van het toezicht en de handhaving door hierin de Dienst Wegverkeer (RDW) een rol te geven. Streven is om *in 2020* het nieuwe toezichtmodel te implementeren en, bij een positieve uitvoeringstoets van de Belastingdienst, een wetsvoorstel daartoe in te dienen. Het volgende proces is in gang gezet: • de uitvoeringsorganisaties (Belastingdienst, RDW en DRZ) maken ieder een uitvoeringstoets op het voorgenomen beleid. Dat is een intensief traject, omdat een gezamenlijke procesbeschrijving moet worden ontworpen. • de uitvoeringsorganisaties een handboek maken waarin de normen voor controle zo nauwkeurig mogelijk worden opgesteld; • een erkenningsregeling voor taxateurs wordt onderzocht. *Doelgroepenvervoer:* Sinds 1 januari 2020 is de BPM-vrijstelling voor taxi's en openbaar vervoer vervallen. De beschikbaarheid van gehandicaptenvervoer (rolstoelbusjes) heeft de aandacht van de Kamer. Streven is om *voor de zomer 2020* het aanbod van volledig elektrische busjes opnieuw te evalueren. *Algemene Rekenkamer (ARK)* Leden van de fracties VVD, het CDA, D66 en GroenLinks hebben schriftelijke vragen gesteld naar aanleiding van de in juni gepubliceerde brief van de ARK over de fiscale stimulering van elektrische auto's. De beantwoording is op afgestemd met min IenW en kan *begin januari 2020* naar de Kamer. De ARK heeft middels een onderzoeksrapport een aanbeveling gedaan om de bijzondere regelingen in de autobelastingen (vrijstellingen, verlaagde tarieven etc.) te evalueren. In een bestuurlijk reactie richting ARK is aangegeven dat wij deze aanbeveling omarmen. De planning is om de fiscale regelingen *medio 2020* te evalueren en de Kamer hierover te informeren. *Motorrijtuigenbelasting (mrb) & belasting zware motorrijtuigen (Eurovignet)* Het wetsvoorstel Vrachtwagenheffing (VWH) – is van min IenW - gaat *begin 2020* het onderradentraject in, met de ambitie dit in de zomer naar TK te sturen en de maatregel per 1 oktober 2023 in te voeren. Ter compensatie van de VWH worden de mrb-tarieven voor vrachtwagens geminimaliseerd en de Eurovignet afgeschaft.
Krachtenveld	Het beleidsmatig voortouw voor autobelastingen ligt bij Financiën. het voortouw voor het realiseren van de transitie naar elektrisch rijden ligt bij IenW. De afstemming met stakeholders vindt in het kader van de uitvoering van het Klimaatakkoord plaats met het formule E-team (de voormalige tafel elektrisch rijden). Het wetsvoorstel VWH is van min IenW. Financiën gaat over de afschaffing Eurovignet en verlaging mrb-tarieven.
Behandeling (TK / EK)	Het fiscaal pakket elektrisch rijden is geïmplementeerd in kader BP 2020 (wetsvoorstel fiscale maatregelen Klimaatakkoord). In het kader van "hand aan de Kraan" zal voor de zomer een analyse van de ontwikkelingen rond de ingroei van nieuwe EV's worden aangeboden aan de Kamer. Op basis hiervan kan eventueel worden bijgestuurd in het BP 2021.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Voor het elektrisch rijden dossier geldt een budgettair kader. vol in zetten op de 100% ingroei 2030 is niet mogelijk. Het beleid zet slechts een eerste stap; beleid leidt tot 32% in 2030. IenW zet in op aanvullend beleid. Dit kan mogelijk aan de orde zijn in kader Urgenda en stikstof maar dan moet er aanvullend budget zijn. De "hand aan de kraan" systematiek zorgt voor budgettaire beheersbaarheid en het voorkomen van overstimulering. Daartoe wordt grondig gekeken naar ontwikkeling van relevante factoren zoals onrendabele top en het aanbod. Het afgelopen jaar zijn 50.000 elektrische auto's verkocht. Dit zit aan de bovenkant van de bandbreedte als deze ontwikkeling zich ook 2020 voordoet. Vanuit met name rechterkant Kamer zal dan druk ontstaan om de stimulering neerwaarts bij te stellen.

DGFZ: Douane	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted]/AFP
Omschrijving inhoud	*Algemeen* Bevoegdheidsverdeling: wetgeving en beleid op het terrein van de douane-unie en het gemeenschappelijk handelsbeleid zijn binnen de EU vrijwel geheel geharmoniseerd en rechtstreeks werkend door het vastleggen van wetgeving in verordeningen. Lidstaten hebben echter bij de uitvoering en toepassing van EU-douanewetgeving speelruimte, mits zij binnen de kaders van afgesproken beleid en geaccordeerde regelgeving blijven. De lidstaten hebben de bevoegdheid om nationale maatregelen te treffen op het gebied van onder meer de bestrijding van fraude, de bescherming van cultuuruitingen, volksgezondheid, milieu en dierenwelzijn. De douane heeft, net als in veel andere lidstaten, een breder takenpakket dan alleen het verzekeren van de juiste heffing en inning van douanerechten. Wereld Douane Organisatie (WDO): de WDO is een intergouvernementele internationale organisatie waar Nederland bij is aangesloten. De WDO ontwikkelt verdragen en beleid op internationaal niveau die op EU en nationaal niveau worden omgezet in wetgeving en beleid. De WDO biedt Nederland de kans om, mede op basis van bewezen uitvoeringspraktijken, invloed uit te oefenen op mondiaal niveau. *Lopende wetgevende voorstellen van de EU* Fonds voor geïntegreerd grensbeheer, instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur: om de douane-unie en de douaneautoriteiten te ondersteunen en om bij te dragen aan passende en gelijkwaardige douanecontroles door de aankoop, het onderhoud en de modernisering van relevante, state-of-the-art en betrouwbare douanecontroleapparatuur. Met deze apparatuur dienen douanecontroles efficiënt en effectief uitgevoerd te worden. Douaneprogramma: om het beleid en de uitvoeringspraktijk van Europese douaneautoriteiten te ondersteunen door o.a. de uitwisseling van best practices tussen lidstaten. *Plannen nieuwe Commissie* Visie douane-unie 2040: de Commissie wil in 2020 een gezamenlijk kader ontwikkelen m.b.t. de toekomstvisie voor de douane in 2040. De Commissie heeft onlangs haar verwachting voor de EU douane-unie in 2040 uitgesproken: "In 2040 we are one". Ursula von der Leyen heeft daarnaast aangegeven een voorstel te zullen doen voor een pakket voor een geïntegreerde Europese aanpak om risicomanagement van de douane te versterken en effectieve douanecontroles van de lidstaten te ondersteunen. Voorstel verordening EU Single Window environment for Customs Dit voorstel zal worden gepubliceerd in mei 2020.
Krachtenveld	Bevoegdheidsverdeling: NL, DEN, ZWE, DUI, FRA zijn over het algemeen opbouwend kritisch ten opzichte van Commissievoorstellen die zien op meer harmonisatie en standaardisatie van douanecontroles. Fonds voor geïntegreerd grensbeheer, instrument voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur: vrijwel alle lidstaten, met uitzondering van DEN, zijn voorstander van dit voorstel. Douane-programma: alle lidstaten zijn voorstander van dit voorstel. Plannen nieuwe Commissie: krachtenveld is nog onduidelijk.

Behandeling (TK / EK)	Fonds voor financiële steun voor douanecontroleapparatuur en douane-programma: over het algemeen steun van TK voor beide voorstellen, maar de TK is terughoudend ten aanzien van hoeveelheid financiële middelen voor het fonds voor de financiering van douanecontroleapparatuur. Het Douaneprogramma bevindt zich in de onderhandelingsfase, waarbij de triloogonderhandelingen nog niet zijn afgerond. Ten aanzien van het fonds voor douanecontroleapparatuur zijn de triloogonderhandelingen afgerond en heeft de Raad een common understanding ingenomen ten aanzien van het akkoord dat tijdens de triloogfase is bereikt. Er is echter nog geen akkoord over de volledige tekst, omdat enkele bepalingen de afronding van de onderhandelingen over het MFK vergen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Bevoegdheidsverdeling: NL is over het algemeen opbouwend kritisch ten opzichte van Commissievoorstellen die zien op meer harmonisatie en standaardisatie van de uitvoeringspraktijk. NL is van mening dat er rekening moet worden gehouden met verschillen in o.a. vervoersmodaliteiten en handelsvolumes: de haven van Rotterdam is niet te vergelijken met een kleine haven.

DGFZ: Actueel belastingen EU

Verantwoordelijk DG/directie	/AFP/EDA
Omschrijving inhoud	**Directe belastingen:** op het gebied van de directe belastingen wordt nu vooral gesproken over de Digitax. In OESO/G20-verband wordt gewerkt aan fiscale oplossingen voor de digitaliserende economie. In de EU wordt nu gesproken over (waar mogelijk) gezamenlijke standpuntbepaling in dit wereldwijde debat. Verder beziet de Gedragscodegroep dat er geen schadelijke belastingconcurrentie plaatsvindt zowel binnen als buiten de EU (zwarte lijst). **Indirecte belastingen:** Momenteel worden twee brede overkoepelende dossiers in Brussel besproken. Het gaat daarbij om een voorstel voor een definitief btw-systeem (B2B) en een wijziging van de huidige systematiek van btw-tarieven. **Green Deal:** Op 11 december heeft de Europese Commissie haar mededeling over de *European Green Deal* gepubliceerd. Dit is een roadmap voor voorstellen op uiteenlopende beleidsterreinen en zal een groot deel van de beleids- en wetgevingsagenda van de Commissie-Von der Leyen bepalen. Een belangrijk onderdeel van de Green Deal is een Europese Klimaatwet (vastleggen van de ambitie van klimaatneutraliteit in de EU in 2050). Voor zijn de ideeën rondom een *Carbon Border Adjustment Mechanism* (het risico op 'carbon leakage' verminderen door geïmporteerde goederen te beprijzen voor CO2-uitstoot) en de aanpassing van de *Richtlijn Energiebelastingen* het meest relevant (beide voorzien voor 2021).
Krachtenveld	**Directe belastingen:** Digitax: Grote lidstaten en NL staan positief tov digitax. Kleinere lidstaten (Baltische lidstaten, DEN en HON) zijn bang dat hun inkomsten door de digitax flink zullen dalen. Gedragscodegroep: belangrijkste discussiepunt zijn sancties richting derde landen. Grote lidstaten en NL zijn voor opname van effectieve fiscale sancties terwijl LUX, IER, CYP, MAL (en het VK) van mening zijn dat naming en shaming voldoende moet zijn. **Indirecte belastingen:** Onder de lidstaten bestaat bij de dossiers over btw-tarieven en het definitieve btw-systeem nog geen overeenstemming. De verwachting is dat deze dossiers nog enige tijd moeten worden besproken op raadswerkgroepniveau voordat overeenstemming voorzienbaar is. **Green Deal:** Over het algemeen positief. Veel zal afhangen van de inhoud van de concrete voorstellen die de Commissie de komende tijd gaat doen.
Behandeling (TK / EK)	Over het algemeen via het AO Ecofin.

Ambtelijke beleidsopvattingen	**Directe belastingen:** Digitax: Nederland werkt in OESO/G20-verband actief mee aan het zoeken naar oplossingen op basis van beide pijlers die op consensus kunnen rekenen. Dit doet Nederland door actief deel te nemen aan de discussies binnen de (technische) werkgroepen van de OESO, en suggesties aan te dragen die de oplossingen kunnen verbeteren en die kunnen bijdragen aan het bereiken van consensus. Gedragscodegroep/Zwarte lijst: NL steunt de aanpak van de schadelijke belastingconcurrentie. Wel moeten de te hanteren criteria gemakkelijk toetsbaar blijven. **Indirecte belastingen:** Bij het definitieve btw-systeem onderschrijft Nederland de doelstellingen die de Commissie nastreeft. De Commissie beoogt met dit systeem fraude te bestrijden en administratieve vereenvoudigingen voor ondernemers door te voeren. Nederland is echter van mening dat de doelstellingen die de Commissie nastreeft met dit voorstel niet zullen worden behaald en staat dan ook kritisch tegenover het voorstel van de Commissie. Dit standpunt wordt door veel lidstaten gedeeld, het is op dit moment dan ook niet duidelijk hoe het Kroatische voorzitterschap hier invulling aan gaat geven. Ook waar het gaat om het voorstel over BTW-tarieven worden de doelstellingen die met dit voorstel worden beoogd ondersteunt. Het huidige stelsel is niet altijd flexibel genoeg om in te spelen op ontwikkelingen. Het streven van de Commissie naar een moderner en meer geharmoniseerd stelsel van btw-tarieven is daarom ook belangrijk. Wel zijn er vragen te stellen bij de voorgestelde maatregelen en of deze bijdragen aan een eenvoudiger stelsel. Door meer beleidsvrijheid toe te kennen voor de toepassing van het verlaagde tarief en door meer verschillende tarieven te hanteren binnen de Europese Unie neemt de complexiteit toe. **Green Deal:** NL is positief over de plannen van de Commissie voor een Europese Klimaatwet. NL is positief nieuwsgierig waar het gaat om het Carbon Border Adjustment Mechanism, aandachtspunten zijn mogelijke strijdigheid met de WTO-regels, uitvoeringsaspecten en administratieve lasten. Daarnaast is er samenhang met de discussie over nieuwe eigen middelen voor de EU-begroting. Hiernaast staat Nederland positief tegenover de herziening van de Richtlijn Energiebelastingen.

DGFZ: OESO: addressing the tax challenges arising from digitalisation of the economy	
Verantwoordelijk DG/directie	DGFZ/IZV
Omschrijving inhoud	In OESO/Inclusive Framework (IF)-verband (135 lidstaten) wordt een herziening van het internationale winstbelastingsysteem onderzocht. Het project is gestart met het oog op digitalisering van de economie, maar de reikwijdte van mogelijke herzieningen is breder dan enkel sterk gedigitaliseerde bedrijven. Er wordt gewerkt op basis van twee – elkaar aanvullende - Pijlers: 1. Andere verdeling van heffingsrechten tussen landen (meer winst naar landen waar (digitale) gebruikers of consumenten zitten). 2. Een internationaal minimumniveau van belastingheffing. Onder dit voorstel mogen landen bijheffen indien bepaalde inkomensbestanddelen in een ander land niet voldoende belast zijn. Het doel is om eind 2020 tot oplossingen te komen. In januari 2020 zal het IF worden gevraagd in te stemmen met een richting op hoofdlijnen. In juni 2020 zal naar verwachting politiek commitment op de verder ingevulde oplossingen worden gevraagd. Overigens is nog niet besproken in welke vorm de oplossingen zullen worden afgesproken. Het meest vergaand zouden afspraken in de vorm van 'minimum standards' zijn. Hieraan zouden alle IF-leden zich committeren en nakoming zou door middel van peer reviews kunnen worden gecontroleerd. Afspraken zouden ook een meer vrijblijvende vorm kunnen krijgen, bijvoorbeeld de vorm van aanbevelingen voor landen die een maatregel willen invoeren. Nadat in OESO/IF-verband afspraken zijn gemaakt, zullen deze nog moeten worden geïmplementeerd. Het is mogelijk dat ook de EU hier een rol speelt en in EU-verband afspraken over implementatie worden gemaakt door middel van een Richtlijn.
Krachtenveld	Het proces naar politiek commitment zal niet eenvoudig zijn. Met een brief van 3 december 2019 van de Amerikaanse minister Mnuchin aan de OESO heeft de VS laten zien dat hun steun niet vanzelfsprekend is. Tegelijkertijd vragen opkomende economieën om verdergaande stappen op het gebied van winstverdeling en uiten zorgen over de opgenomen voorstellen voor verplichte en bindende geschilbeslechting. Nederland begrijpt – evenals de meeste andere landen – de achtergrond van beide pijlers en stelt zich constructief op in de discussies. Daarbij moet wel rekening worden gehouden met gevoeligheden die bij Kamerfracties (ook binnen de coalitie) kunnen leven. Over de precieze invulling van Pijler 2 heeft Nederland daarom nog niet publiekelijk stelling genomen. Ook moet rekening worden gehouden met zorgen van Kamerfractie (m.n. CDA) dat in OESO/IF-verband onomkeerbare stappen worden gezet zonder dat de Kamer tijdig betrokken is geweest.
Behandeling (TK / EK)	De staatssecretaris heeft twee brieven (een over pijler 1 en een over pijler 2) aan de Tweede Kamer gestuurd. Daarover loopt nu een schriftelijk overleg. Bij voorkeur worden de antwoorden op de vragen van de Tweede Kamer voor de aankomende vergadering van het IF (29-30 jan), dus in de week van 20 jan, naar de Tweede Kamer gestuurd. Het is van belang dit dossier in januari te bespreken.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Wereldwijde oplossingen in OESO/IF-verband hebben de voorkeur boven verschillende unilaterale maatregelen door verschillende landen. Daarom steun voor het project en constructieve houding bij uitwerking. Daarbij blijft Nederland, evenals veel andere landen, wel aandringen op maatregelen die uitvoerbaar en voldoende duidelijk zijn. Wat betreft de voorstellen is op dit moment nog onvoldoende duidelijk wat de mogelijke budgettaire impact is. Het is denkbaar dat met name Pijler 1 voor landen als Nederland een (substantiële) negatieve budgettaire impact kan hebben door verschuiving van belastinggrondslag naar landen waar afnemers zitten. Pijler 2 ligt in Nederland politiek het meest gevoelig. Met name bij de VVD-fractie in de Tweede Kamer bestaat angst voor afspraken over 'minimumtarieven in de Vpb'. Over de precieze invulling van Pijler 2 heeft Nederland daarom nog niet publiekelijk stelling genomen. Ambtelijk advies zou echter zijn om de voorgestelde Pijler 2-maatregelen – en een relatief strenge invulling daarvan – actiever te steunen. Dit past bij het speerpunt van het kabinet om belastingontwijking effectief tegen te gaan. Tegelijkertijd waarborgt het een gelijk speelveld, waardoor dergelijke internationale afspraken ook kunnen bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het Nederlandse vestigingsklimaat. Duitsland en Frankrijk hebben de voorstellen voor Pijler 2-maatergelen in eerste instantie gedaan. Zij zouden Nederlandse steun zeer op prijs stellen.

DGFZ: Onderhandelplan belastingverdragen 2020 / laagbelastende staten

Verantwoordelijk DG/directie	[redacted]/IZV/IZ
Omschrijving inhoud	IZV/IZ maakt ieder jaar een plan voor verdragsonderhandelingen. Daarna wordt een overzicht gepubliceerd van de landen waarmee Nederland onderhandelt of voornemens is te gaan onderhandelen. Eerder is onderstaand onderhandelplan voor 2020 geaccordeerd door de staatssecretaris:

Aanleiding	Landen
Handelsbelangen	**Australië, Brazilië, Chili, Marokko** (ook pensioenen),
Heffingsrecht pensioenen	**België, Portugal, Thailand**
Ontwikkelingslanden	**India, Oeganda, Senegal, Mozambique**
Implementatie BEPS-maatregelen	**Aruba, Curaçao**
Effectuering bronbelasting 2021 / laagbelastende staten	**Landen op de lijst met laagbelastende staten** (alleen benaderen eind 2020)

Toevoeging Israël
Onlangs heeft Israël Nederland benaderd met de vraag om het belastingverdrag te heronderhandelen. Israël wordt daarom aan het onderhandelingsplan toegevoegd.

Belastingverdragen met Colombia en Chili
Met deze landen heeft Nederland nog geen belastingverdragen. De onderhandelingen met deze landen zijn inmiddels vrijwel afgerond. Colombia staat niet op bovenstaande lijst, omdat ingezet wordt op afronding in februari 2020. Ook voor Chili streven we naar ondertekening in 2020.

Krachtenveld	*Spanningen met verdragslanden op de Nederlandse lijst laagbelastende staten (VAE, Bahrein)* Deze landen zijn ontstemd over de opname op de Nederlandse lijst met laagbelastende staten. Met de verdragslanden die op de nog op te stellen lijst voor 2021 staan, wenst Nederland de belastingverdragen te heronderhandelen o.a. teneinde de in te voeren bronbelasting ook te kunnen effectueren. Dit kan een lastig inhoudelijk en diplomatiek proces worden.
Behandeling (TK / EK)	n.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Partijen aan de linkerzijde van het politieke spectrum zijn over het algemeen kritisch op belastingverdragen met ontwikkelingslanden (al dan niet volgend op berichtgeving van NGO's). Zij vragen zich bijvoorbeeld af of belastingverdragen ontwikkelingslanden benadelen door beperking van heffingsrechten en complexiteit. Deze partijen zijn veelal ook kritisch op de, in hun optiek te zachte, aanpak met betrekking tot landen die zijn opgenomen op de Nederlandse lijst met laagbelastende staten. Andere partijen richten zich over het algemeen meer op (Nederlandse) handelsbelangen.

DGFZ: wetsvoorstel implementatie richtlijn e-commerce	
Verantwoordelijk DG/directie	[ ] (IZV/VB en AFP/EDA) + [ ] (FJZ + UHB)
Omschrijving inhoud	• Het wetsvoorstel is gericht op de modernisering en vereenvoudiging van de heffing en inning van de btw op grensoverschrijdende internetverkopen van goederen en diensten aan particulieren. • De politiek meest in het oog springende maatregel is het afschaffen van de btw-vrijstelling bij de invoer van goederenzendingen van buiten de Unie met een waarde van niet meer dan € 22. Hiermee wordt een gelijk speelveld gecreëerd voor alle verkopers binnen en buiten de Unie; in alle gevallen is btw verschuldigd. Hierbij wordt uitgangspunt dat heffing in het land van de consument plaatsvindt. • Tegelijkertijd wordt voor grensoverschrijdende goederenleveringen en diensten van binnen en buiten de Unie de gelegenheid geboden de btw voor alle lidstaten aan te geven en te betalen via het éénloketsysteem. • Een groot deel van de internetverkopen verloopt via handelsplatforms. Die handelsplatforms worden straks zelf de btw verschuldigd over bepaalde verkopen. Met name voor de goederen die worden geleverd door ondernemers van buiten de EU. • Post- en koeriersbedrijven verzorgen voor de consument de invoeraangifte voor het overgrote deel van de goederenpakketjes van buiten de Unie. Voor hen komt er een vereenvoudigde regeling voor betaling van btw als het platform of de leverancier geen gebruik maakt van de nieuwe variant van het éénloketsysteem. Deze regeling voor post- en koeriersdiensten wordt in NL al toegepast op basis van de Europese douanewetgeving.
Krachtenveld	• De Richtlijnen uit 2017 en 2019 zijn met unanimiteit aangenomen. Ingangsdatum is 1 januari 2021. • Duitsland is het enige land dat via een officiële brief van de MinFin heeft gevraagd om uitstel ten behoeve van een robuuste implementatie. In de brief hebben ze overigens niet expliciet aangegeven dat ze de implementatie niet gaan redden. • In de uitvoeringstoets bij het wetsvoorstel heeft de Belastingdienst aangegeven dat – vanwege overbelasting van het IV-portfolio – een robuuste invoering op zijn vroegst in 2024 kan plaatsvinden. Op dit moment wordt gekeken of er alternatieve scenario's mogelijk zijn. De Europese Commissie en Tweede Kamer zijn hierover nog niet geïnformeerd. • Het voorstel leidt tot een administratieve lastenreductie voor Nederlandse bedrijven van € 115 miljoen. Nodig is dat zij voldoende tijd krijgen om zich voor te bereiden. • De Europese Commissie heeft de budgettaire opbrengst van de invoering van de richtlijnen begroot op € 7 mrd. Om dat te bereiken is nodig dat alle LS het e-commerce pakket implementeren.
Behandeling (TK / EK)	• Ondanks het feit dat een robuuste inwerkingtreding niet per 2021 kan plaatsvinden is het verstandig het wetvoorstel zo snel mogelijk naar de Tweede Kamer te verzenden. • Het bedrijfsleven heeft anders onvoldoende tijd om zich voor te bereiden. • Om een verzending naar de Tweede Kamer eind Q1 mogelijk te maken, moet het wetsvoorstel in januari -na behandeling in de MR- naar de Raad van State worden gezonden. • Verwachting is dat de Tweede Kamer geen problemen heeft met de in de Richtlijn voorgestelde beleidswijziging. Zij hebben immers ingestemd dat Nederland akkoord ging met de aanpassingen in de Richtlijn en de (Uitvoerings)Verordeningen.

Ambtelijke beleidsopvattingen	• De nieuwe btw-regels voor e-commerce leveren voor Nederland vanaf implementatie van de maatregel naar schatting jaarlijks € 114 miljoen op en een afname van administratieve lasten voor Nederlandse bedrijven van € 115 miljoen. Hier tegenover staan eenmalige en jaarlijkse uitvoeringskosten van € 34 miljoen respectievelijk € 44 miljoen. • Nederland is volgens de IT-specialisten van de EU Commissie tot dusver de enige LS die de inwerkintreding per 1-1-2021 niet kan implementeren (binnen de huidige kaders en IV-portfolioproblematiek pas robuust mogelijk 4 jaar na start implementatie, dus op z'n vroegst in 2024). Wel hebben meerdere lidstaten aangegeven de beoogde implementatiedatum een uitdaging te vinden. Dit is ook reden geweest om bij aanname van de regelgeving in een verklaring van de Raad en de Commissie de mogelijkheid van uitstel van de datum van inwerkingtreding op te nemen voor het geval de benodigde btw- en douanesystemen niet op tijd klaar zijn. • Eventuele snellere varianten/opties te onderzoeken door de BD zijn niet eerder beschikbaar dan februari 2020. • De Commissie (IT-specialisten) heeft afgelopen tijd een state of play bezoek gebracht aan alle LS. Op een nog te bepalen Ecofin zal dit worden besproken. Bij het bezoek aan NL op 16 december jl. is bovenstaande implementatieproblematiek bij de Commissie aangekaart. • De Commissie heeft bij het bezoek aangegeven in te schatten dat een latere implementatie (waarvoor Richtlijnvoorstel nodig is die met unanimiteit moet worden aangenomen) er niet gaat komen. En dat het voor NL van belang is om zo spoedig mogelijk net als Duitsland een verzoek tot uitstel in te dienen. • Als er geen uitstel komt, kan er zoals het op dit moment lijkt in Nederland geen registratie plaatsvinden en niet op de vereenvoudigde wijze btw worden aangegeven. Ondernemers moeten dan aan hun verplichtingen in een andere lidstaat gaan voldoen. Er ontstaan dan allerlei juridische en uitvoeringsvraagstukken. • Er is nog niet richting het parlement gecommuniceerd dat een robuuste implementatie niet tijdig (m.i.v. 2021) kan plaatsvinden. Het ligt voor de hand dat eerst de analyse met snellere varianten/opties wordt afgerond.
	• Post NL vreest dat zij, zeker in het begin, de hoeveelheid pakjes met de daarbij behorende invoeraangiftes niet aan kunnen. Om dit risico te beperken is uitvoerige publiekscommunicatie nodig. • Als het e-commerce pakket niet per 2021 in Nederland is geïmplementeerd en er geen uitstel wordt verleend, heeft dit gevolgen voor het bedrijfsleven en de belastinginkomsten. • Het bedrijfsleven kan voor hun fiscale verplichtingen mogelijk massaal gaan uitwijken naar andere lidstaten. Het is nog onduidelijk of/hoe de in Nederland verschuldigde btw daadwerkelijk in Nederland kan worden ontvangen. • Naast deze gevolgen moet worden gedacht aan op te leggen dwangsom en boete (minimaal 3,9 miljoen €) vanuit de Commissie en een verstoring van de verhouding met de andere lidstaten.

DGFZ: AO Grensarbeid	
Verantwoordelijk DG/directie	**DGFZ/ IZV / IZ**
Omschrijving inhoud	Op 18 december 2019 stond het algemeen overleg "Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider" (hierna: het AO) gepland. Dit AO is uitgesteld tot 5 maart 2020. Voor dit AO worden de staatssecretaris van Financiën, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties uitgenodigd. De reden hiervoor is dat de problematiek voor grensarbeiders zich uitstrekt over verschillende beleidsterreinen en bijvoorbeeld ook kan ontstaan door een combinatie van fiscale - en socialezekerheidsregels. Tijdens het AO zullen naar verwachting uiteenlopende (vaak fiscaaltechnische) knelpunten aan de orde komen. De problematiek voor grensarbeiders valt uiteen in veel verschillende onderwerpen. Kort gezegd is de problematiek terug te voeren op het feit dat grensarbeiders te maken krijgen met regelgeving van verschillende landen, waaronder regels op het gebied van belasting en sociale zekerheid. Deze regels zijn vaak niet (volledig) op elkaar afgestemd. Dit leidt voor grensarbeiders tot administratieve lasten. Ook kan een hogere (ten opzichte van wonen en werken in één land) gecombineerde belasting- en premiedruk ontstaan door de toepassing van wetgeving van verschillende landen als gevolg van grensoverschrijdend wonen en werken. Grenseffecten van wetgeving kunnen ook voordelig uitpakken voor grensarbeiders.
Krachtenveld	Met name het CDA en (in mindere mate ook) de VVD en D66 vragen aandacht voor grensarbeidersproblematiek. Vaak worden specifieke knelpunten door belangengroepen voor grensarbeiders en gepensioneerden (voormalig grensarbeiders) bij de politiek onder de aandacht gebracht. Voor veel knelpunten is geen pasklare oplossing (zie voor de achtergrond daarvan: 'ambtelijke beleidsopvattingen'). Voor een aantal specifieke knelpunten wordt gewerkt aan een oplossing door aanpassing van een bilateraal belastingverdrag waar Nederland partij bij is. De aanpassing van een belastingverdrag is echter een tijdrovend proces. Dit kan leiden tot onbegrip en ongeduld bij belangengroepen en de politiek.
Behandeling (TK / EK)	Eind 2018 heeft ook een AO over de "Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider" plaatsgevonden. Tijdens dat AO heeft de staatssecretaris van Financiën onder andere de volgende toezeggingen gedaan: 1) In de eerste helft van 2019 wordt een knelpuntenrapportage grensarbeid naar de Tweede Kamer gestuurd en 2) Er wordt contact opgenomen met belangenbehartigers van Nederlanders in het buitenland voor input over beleid voor grensarbeiders en knelpunten. Aan beide toezeggingen is opvolging gegeven. De knelpuntenrapportage grensarbeid staat ook op de agenda van het aankomende AO. Het AO staat gepland voor 5 maart 2020.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Voor veel grenseffecten die door grensarbeiders als probleem worden ervaren, is geen pasklare oplossing. Bijvoorbeeld omdat landen niet eenzijdig kunnen voorzien in een oplossing en veel (Europese) landen niet bereid zijn regelgeving (beter) af te stemmen op die van buurlanden. Landen (Nederland ook) hechten eraan hun eigen bevoegdheden op het vlak van fiscaliteit en sociale zekerheid uit te kunnen oefenen. Verder geldt dat het voor bepaalde grenseffecten niet aan Nederland is om te voorzien in een oplossing (maar bijvoorbeeld aan het nieuwe woonland), er naar onze opvatting geen sprake is van een probleem of dat een oplossing niet realistisch/proportioneel is. Omdat voor veel grensarbeiders-problematiek geen oplossing is, is goede informatievoorziening over de gevolgen van grensoverschrijdend werken en wonen van belang.

DGFZ: Notitie Fiscaal Verdragsbeleid	
Verantwoordelijk DG/directie	**DGFZ/IZV/IZ**
Omschrijving inhoud	In de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid (NFV) wordt beschreven wat de onderhandelingsinzet is bij belastingverdragen. Doel van belastingverdragen is om dubbele belasting te voorkomen en belastingontwijking tegen te gaan. Het belastingverdrag doet dit door de verdeling van heffingsrechten. Aan de Tweede Kamer is een nieuwe notitie in 2019 aangekondigd omdat de oude notitie uit 2011 gedateerd is. Dat komt met name door internationale ontwikkelingen tegen belastingontwijking. Belangrijk punt daarbij is de nieuwe minimum standaard tegen misbruik van belastingverdragen. Deze nieuwe standaard wordt zoveel mogelijk via een door de OESO ontwikkelt multilateraal instrument (MLI) geïmplementeerd in de bilaterale belastingverdragen. Ook nationaal heeft bestrijding van belastingontwijking prioriteit, NL introduceert een bronbelasting op rente- en royaltybetalingen richting laagbelastende staten (vanaf 2021). Inzet in nieuwe verdragsbeleid is om deze nieuwe bronheffingen te kunnen effectueren. Daarnaast is in de nieuwe notitie nog meer aandacht voor belastingverdragen met ontwikkelingslanden. Vanwege hun kwetsbare positie gunt Nederland deze landen meer heffingsrechten. Met de vorige staatssecretaris afgesproken inzet is om de brief begin januari via het ambtelijk voorportaal naar de ministerraad te sturen voorafgaand aan de verzending aan de TK eind januari 2020. Dat zal nu wat later worden. Echter, gelet op het feit dat de notitie al voor 2019 is aangekondigd, ligt het voor de hand deze notitie zo snel mogelijk in 2020 aan de TK aan te bieden.
Krachtenveld	In de TK lijkt draagvlak voor een royaler fiscaalverdragsbeleid ten gunste van ontwikkelingslanden. De notitie is afgestemd met andere relevante ministeries (EZK ivm vestigingsklimaat en BHOS ivm ontwikkelingslanden). In de TK zijn met name GL en SP kritisch over verdragen met ontwikkelingslanden (zij willen waarschijnlijk nog meer dan in de notitie wordt voorgesteld, extra heffingsrechten toekennen aan ontwikkelingslanden in het belastingverdragen). Het CDA vraagt aandacht voor grenswerkers/pensionado's. De VVD vraagt vooral om aandacht voor de handelsbelangen (ook in relatie tot laagbelastende staten) en om overkill te voorkomen bij misbruikbestrijding.
Behandeling (TK / EK)	De NFV is nog niet aangeboden aan het ambtelijk voorportaal. Procedureel is voor nu de werkwijze de verzending (ongeveer) gelijk te laten lopen met de monitoringsbrief en de Cie Ter Haar. De monitoringsbrief kan leiden tot aanvullende maatregelen om de stroom dividenden naar laagbelastende landen te beperken en zou dan ook impact op het verdragsbeleid hebben (dit zal discussie met EZk vergen).
Ambtelijke beleidsopvattingen	Zie krachtenveld.

DGFZ: Tax Governance Conferentie/Code	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted] - AFP/Beleid
Omschrijving inhoud	De Tax Governance Code is onderdeel van de Fiscale Beleidsagenda 2019, waarin staat dat het wenselijk zou zijn *dat 'het bedrijfsleven en de belastingadviessector in het kader van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid een 'Tax Governance Code' ontwikkelen.'* De Staatssecretaris van Financiën heeft hierover in het voorjaar 2019 gesproken in het televisieprogramma *Buitenhof*, en het onderwerp is aan bod gekomen bij de parlementaire behandeling van het Belastingplanpakket 2020. Op het ministerie van Financiën is de afgelopen periode verder gedacht over het invullen van thema Tax Governance. De insteek van het ministerie van Financiën is om een aanjagende/faciliterende rol te spelen, waarbij de belastingadviessector/het bedrijfsleven het initiatief behouden. Naar aanleiding hiervan zijn er vier kernacties uitgezet, namelijk 1. Het organiseren van een openbare Tax Governance Conferentie. Deze stond gepland op 30 januari 2020 maar is naar aanleiding van het opstappen van staatssecretaris Snel uitgesteld. De nieuwe datum wordt eind januari 2020 opnieuw bepaald. 2. Het op laten stellen van een essaybundel over Tax Governance en zelfregulering. Zowel de belastingadviessector, het bedrijfsleven, het onderwijs en NGO's dragen bij aan de bundel. [redacted] (Tilburg University / Universiteit leiden) treedt op als editor van de essaybundel en de essaybundel zal voorafgaand aan de conferentie worden gepubliceerd. 3. Het instellen van een klankbordgroep. Met deze groep, die voor een deel bestaat uit auteurs die bijdragen aan de essaybundel, wordt gespard over de invulling van Tax Governance. 4. Het in beeld brengen hoe het thema Tax Governance is verwerkt in de relevante universitaire opleidingen.
Krachtenveld	Verschillende actoren spelen een rol in het krachtenveld 1. Het *bedrijfsleven en de belastingadviessector*. Zij zullen vooral willen laten zien wat er al gebeurt op het gebied van tax governance. Zij zullen ook wijzen op Tax Governance vanuit overheidsperspectief (in hun perspectief onrechtvaardige en onzekere wetgeving en gebrek aan rechtszekerheid in het gedrag van de fiscus). 2. *NGO's* juichen een Tax Governance Code toe. Zij dragen ook bij aan de essaybundel. De NGO's zijn vanwege hun organisatiegraad minder prominent aanwezig bij de discussie. 3. Het *onderwijs* staat voornamelijk onder druk vanwege de hoge bezettingsgraad van aan advieskantoren gelieerde docenten. Zij willen de schijn van onzelfstandigheid. 4. Naar waarschijnlijkheid komt ook de rol van de *overheid* ter sprake. Nog nagedacht wordt over de invulling daarvan. De rol van de overheid is reeds ter sprake gekomen bij de klankbordgroep.
Behandeling (TK / EK)	Nee. Het betreft geen wetsvoorstel.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Het heeft de ambtelijke voorkeur om na de conferentie tot een intentieverklaring, of tot concrete vervolgstappen te komen. De betrokken sectoren (belastingadviespraktijk, bedrijfsleven en onderwijs) kunnen dan duidelijke vervolgstappen schetsen.

DGFZ: Dividendstripping (Fiscaal)	
Verantwoordelijk DG/directie	DB/Winst & DGBD/FJZ
Omschrijving inhoud	*Onderzoek Duitse autoriteiten* De Duitse autoriteiten onderzoeken momenteel of banken (waaronder ABN AMRO) in de periode tot en met 2012 al dan niet terecht Duitse dividendbelasting hebben teruggevorderd. In de brief van 3 december 2018 is de Kamer over deze zogenaamde cum/ex-onderzoeken geïnformeerd. In de brief is ook stilgestaan bij de Nederlandse fiscale wetgeving inzake dividendstripping (waarover hieronder meer). Van dividendstripping is sprake indien een buitenlandse aandeelhouder met behoud van het economisch belang bij de aandelen de dividendbelasting ontloopt door slechts het juridisch eigendom van de aandelen over te dragen aan een ander persoon. Deze andere persoon heeft een gunstiger recht op verrekening, teruggaaf of vermindering van dividendbelasting dan de oorspronkelijke aandeelhouder. Dividendstripping komt met name in het kader van de betrokkenheid van ABN AMRO bij de Duitse procedure regelmatig in de publiciteit. Dit ziet echter niet op de Nederlandse fiscale aspecten rondom dividendstripping (hoewel dit onderscheid publiekelijk niet altijd even duidelijk wordt gemaakt). Op 19 november 2019 heeft ABN AMRO bekend gemaakt dat de Duitse autoriteiten in het kader van de lopende cum/ex-onderzoeken additionele informatie hebben uitgevraagd. ABN AMRO heeft aangegeven volledig mee te werken aan dit verzoek. Daarnaast heeft ABN AMRO aangegeven de afgelopen jaren in toenemende mate beleid te hebben geformuleerd en aangescherpt, waaruit blijkt dat zij hoe dan ook niet (meer) betrokken wil zijn bij activiteiten zoals dividendstripping. In de brief van 9 december 2019 heeft de minister de Tweede Kamer hierover geïnformeerd, waarbij is aangegeven dat met betrekking tot het onderzoek zelf geen nadere feiten bekend zijn en dat in algemene zin geldt dat geen uitspraken kunnen worden gegeven zolang het om een lopend onderzoek gaat of het een zaak onder de rechter is. Het gaat hier niet zozeer over de Nederlandse fiscale aspecten van dividendstripping, maar enkel de rol vanuit Deelnemingen (een staatsdeelneming waartegen een Duits onderzoek loopt) en Financiële Markten (een bank die onderwerp van onderzoek is). *Onderzoek fiscale wetgeving tegen dividendstripping* In de brief van 3 december 2018 is ook aangekondigd dat er zal worden onderzocht welke hoofdvormen van dividendstripping zich in de praktijk voordoen en of dividendstripping binnen de huidige Nederlandse fiscale regels voldoende kan worden aangepakt. Het onderzoek naar de hoofdvormen is inmiddels afgerond. Ten aanzien van de vraag of de huidige fiscale regelgeving tegen dividendstripping afdoende is, blijkt met name dat de zware bewijslast van de inspecteur om aannemelijk te maken dat van dividendstripping sprake is een knelpunt is. Bij introductie van de bepaling inzake dividendstripping (in 2001) is reeds overwogen dat de bewijslast zwaar is. Toch is gekozen voor de huidige vormgeving omdat andere alternatieven een grote mate van overkill zouden bevatten, met name de mogelijke (verstorende) werking op de handel in aandelen en overige effecten.

Krachtenveld	Het onderwerp staat in de politieke belangstelling: Van Weyenberg (D66) heeft hierover in 2018 een debat aangevraagd, maar dat debat is in het najaar van 2019 van de voorraadlijst gehaald. Op 20 november 2019 heeft Leijten (SP) naar aanleiding van de inval bij ABN AMRO Duitsland wederom aandacht voor het onderwerp gevraagd. Leijten heeft hierbij bij steun van DENK, D66, PVV, CU, PvdA, CDA en GL gekregen. Bij de brief van 9 december 2019 is aan dit verzoek voldaan. Tenslotte heeft GL aangekondigd een initiatiefwetsvoorstel in te dienen met betrekking tot de aanpassing van de huidige anti-dividendstrippingsmaatregelen, waarbij ze hebben aangegeven de bewijslast voor de Belastingdienst te willen versoepelen. De verdere vormgeving hiervan is op dit moment nog niet bekend.
Behandeling (TK / EK)	N.v.t. (geen wetsvoorstel aanhangig).
Ambtelijke beleidsopvattingen	N.v.t.

DGFZ: Evaluaties fiscale regelingen

Verantwoordelijk DG/directie	AFP		
Omschrijving inhoud	*Evaluatie vrijstelling nettolijfrente en nettopensioen* Onderzoek naar het gebruik, de uitvoering en het financieel voordeel van de vrijstelling in box 3 voor nettopensioen en nettolijfrente	*Evaluatie assurantiebelasting* Onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van verschillende vrijstellingen in de assurantiebelasting en de verhogingen van het tarief in de jaren 2011 en 2013	*Evaluatiedoorlichting fiscale regelingen* Doorlichting van alle uitgevoerde fiscale evaluaties tussen 2010 en 2018. Doel is lering trekken hoe nuttiger te evalueren
Krachtenveld	Regeling op het terrein van FIN en SZW	Regelingen op het terrein van FIN, LNV en EZK.	Betreft evaluaties van alle betrokken beleidsdepartementen
Behandeling (TK / EK)	Begin januari rapport opgeleverd, eind februari verzending aan Kamer met kabinetsreactie	Januari rapport opgeleverd, maart verzending aan Kamer met kabinetsreactie	Januari afstemming conceptrapport met departementen, maart verzending aan Kamer
Ambtelijke beleids-opvattingen	Wordt nader bepaald in samenhang met opstellen kabinetsreactie	Afhankelijk van uitkomsten onderzoek	Evaluaties zouden meer moeten leiden tot verbetering beleid. Verbetering kwaliteit van evaluaties o.a. door juiste onderzoeksvragen heeft prioriteit

Omschrijving inhoud	*Evaluatie groen beleggen* Onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van de vrijstelling en heffingskorting in box 3	*Evaluaties eigenwoningregeling* Onderzoeken naar de complexiteit (Panteia) en de doeltreffendheid en doelmatigheid (SEO) van de fiscale eigenwoningregeling	*Onderzoek forfaits in belastingwetgeving* Inventarisatie welke forfaits in aanmerking komen voor actualisatie en welke mogelijkheden hiervoor zijn
Krachtenveld	Regeling op het terrein van I&W en FIN	Regelingen op het terrein van FIN en BZK	Naar aanleiding van rapport Algemene Rekenkamer
Behandeling (TK / EK)	Rapport opgeleverd. Kabinetsreactie in voorbereiding. Samenhang met aanpassing box 3	Rapport en kabinetsreactie opgeleverd in december 2019. De Tweede Kamer heeft aangekondigd om vragen te stellen en hier een AO over te houden	Toegezegd aan Kamer voor eerste kwartaal 2020
Ambtelijke beleids-opvattingen	Nog geen ambtelijke overeenstemming aard van kabinetsreactie tussen I&W en FIN	De regeling is zeer complex en de hypotheekrenteaftrek is niet doelmatig. Beleidsopvolging is in kabinetsreactie overgelaten aan een volgend kabinet	Actualiseren forfaits is lang niet altijd haalbaar of wenselijk. Wel nuttig om te kijken waar wel iets te verbeteren is zonder onbedoelde neveneffecten

Omschrijving inhoud	*Evaluatie Wet elektronische registratie notariële akten* Onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van de digitale registratie van notariële akten en de registratie van onderhandse akten.
Krachtenveld	Regeling op het terrein van FIN en J&V. KNB beheert het systeem van digitale registratie van notariële akten.
Behandeling (TK / EK)	Rapport wordt eind februari 2020 opgeleverd. Kabinetsreactie in voorbereiding.
Ambtelijke beleids-opvattingen	De digitale registratie van notariële akten wordt nu nog uitsluitend gebruikt door de Belastingdienst. Het is mogelijk dat ook andere partijen inzage zouden moeten krijgen, zoals het Bureau Financieel Toezicht. De registratie van onderhandse akten vindt nu nog plaats door de Belastingdienst, maar dient geen fiscaal belang. Het is denkbaar dat andere partijen deze registratie zouden kunnen overnemen of dat deze efficiënter ingericht kan worden.

GT: Exportkredietverzekering (ekv)	
Verantwoordelijk DG/directie	GT/BFB
Omschrijving inhoud	De exportkredietverzekering (ekv) is, met circa 16 miljard euro aan uitstaande risico's, het belangrijkste overheidsinstrument ter bevordering van de Nederlandse export. Het CBS heeft becijferd dat de ekv jaarlijks tussen de 0,15% en 0,20% extra BBP en 15.000 tot 20.000 banen oplevert. De Staat biedt Nederlandse exporteurs van kapitaalgoederen, internationaal opererende aannemers, banken en investeerders een breed scala aan verzekeringsmogelijkheden en garanties die noodzakelijk zijn gebleken om zaken te kunnen doen in het buitenland. Het doel van deze producten is het wegnemen van de belangrijkste betalingsrisico's op buitenlandse afnemers. Bedrijven die gebruik maken van de ekv zijn afkomstig uit uiteenlopende sectoren, zoals aannemerij, olie en gas en medische apparatuur. IHC en Damen zijn de grootste gebruikers van het ekv instrumentarium. Voorbeelden van transacties zijn de bouw en levering van bruggen in Sri Lanka en de bouw van off-shore windmolenparken voor de kust van Taiwan. De reden dat de overheid exporteurs de mogelijkheid tot verzekeren biedt is om marktfalen op te lossen. Zo hebben ekv gedekte transacties relatief lange looptijden, grote contractbedragen of bevindt de buitenlandse afnemer zich in een risicovol land. Overigens bieden andere landen dezelfde faciliteiten. Afspraken hierover zijn gebaseerd op internationale regelgeving en op basis van kostendekkendheid. Dit houdt in dat de premie-inkomsten voldoende moeten zijn om schades en uitvoeringskosten te dekken. De ekv is daarmee geen subsidie-instrument. *Uitvoering* Namens de Staat wordt de ekv uitgevoerd door Atradius Dutch State Business (ADSB, onze nationale Export Credit Agency, oftewel ECA). Voor deze uitvoering zijn gedetailleerde afspraken tussen de Staat en ADSB schriftelijk vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst en een vergoedingsovereenkomst. Beleidsmatig zal 2020 voor de afdeling Exportkredietverzekering en investeringsgaranties (EKI), die valt onder de directie Buitenlands Financiële Betrekkingen (BFB) van de Generale Thesaurie, in het teken staan van het vergroenen van de ekv-portefeuille en het versterken van de Nederlandse concurrentiepositie ten opzichte van met name opkomende economieën. *Vergroening* De laatste jaren is er groeiende aandacht voor vergroening van de Nederlandse ekv-portefeuille in het licht van het klimaatakkoord van Parijs. Dit is echter niet zo makkelijk te realiseren. De ekv is namelijk een vraag-gestuurd instrument, wat wil zeggen dat bedrijven en financiers zelf aanvragen tot verzekering kunnen indienen bij ADSB. Om desalniettemin de portefeuille (verder) te vergroenen, nemen wij een aantal acties. In eerste instantie hebben we daartoe een methode ontwikkeld om groene transacties te meten. Onafhankelijke experts worden ingehuurd om deze methode te valideren. Overigens zijn we hiermee internationaal pionier. Daarnaast ontwikkelen we beleid om groene transacties beter te kunnen ondersteunen.
	Internationaal speelveld

	Om internationaal een gelijk speelveld te waarborgen is een groot deel van het beleid voor exportkredietverzekeringen vastgelegd in internationale afspraken, namelijk in de zogenoemde Arrangement. De OESO-landen hebben zich hieraan gecommitteerd. De belangrijkste reden hiervoor is dat op deze manier de internationale concurrentie plaatsvindt op basis van de prijs/kwaliteit van de producten en niet door ongeoorloofde staatsteun. Voor EU-landen zijn de afspraken in de Arrangement wettelijk vastgelegd in een verordening. Het gelijke speelveld staat momenteel ernstig onder druk omdat er nieuwe exporterende landen zijn die zich niet verbonden hebben aan de Arrangement. Hierdoor kan het voorkomen dat het Nederlandse bedrijfsleven orders verliest aan partijen die tegen 'gunstigere' voorwaarden transacties kunnen uitvoeren. De Arrangement in de huidige vorm lijkt niet langer in staat om de Nederlandse (en Europese) concurrentiepositie voldoende te beschermen. Het resultaat is dat een steeds groter aandeel van de door overheden verzekerde export buiten de internationale afspraken om plaatsvindt. Daarom is dit jaar herstel van een eerlijkere concurrentiepositie een speerpunt. De modernisatie van de Arrangement waar momenteel aan gewerkt wordt, en waar wij samen met enkele andere Europese landen trekker van zijn, zal daar een grote rol in spelen.
Krachtenveld	Den Haag: De staatsecretaris van Financiën is eerste beleidsverantwoordelijke (zowel budgettair, beleidsmatig als uitvoerend) met een medeverantwoordelijkheid (beleidsmatig) van de minister voor BHOS. Binnen Nederland is er voorts grote aandacht voor de ekv vanuit het Nederlandse exporterende bedrijfsleven en de grootbanken, en vanuit ngo's. Europa: omdat de Europese Commissie verantwoordelijk is voor de buitenlandse handel vanuit de EU voert zij namens de lidstaten hierover de internationale onderhandelingen, zowel in OESO-verband als daarbuiten. Deze worden voorbereid in de Raadswerkgroep Exportkredieten, die bijna maandelijks in Brussel plaatsvindt. Internationaal: sinds 2012 wordt in de International WorkingGroup on export credits (IWG) ook geprobeerd afspraken te maken over regels voor de ekv met landen die zich niet aan de Arrangement verbonden hebben. Dit proces verloopt zeer traag en moeizaam. Daarnaast hebben wij zitting in de Club van Parijs, een crediteurencollectief waarin schulden van landen die in betalingsproblemen zijn geraakt worden geïncasseerd en eventueel worden geherstructureerd. Het gaat daarbij om vorderingen van de Nederlandse staat op een buitenlandse overheidspartijen (recuperaties).
Behandeling	De ekv wordt in de Kamer behandeld bij de jaarlijkse begrotingsbehandeling van hoofdstuk IX.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De ekv is juridisch verankerd in de Kaderwet financiële verstrekkingen Financiën en wordt jaarlijks verantwoord via de begroting H IX van Financiën.

DGRB: Rijksbegroting	
Verantwoordelijk DG/directie	DGRB/BZ/BBL (uitgaven) en AFEP (inkomsten)

Omschrijving inhoud	*Start begroting kabinetsperiode* De Rijksbegroting bestaat uit de verschillende departementale begrotingen. Bij de start van een kabinet worden hierin de financiële maatregelen uit het Regeerakkoord verwerkt, inclusief de macro-economische gevolgen van deze maatregelen. Deze laatste zijn afkomstig uit de middellangetermijn-raming (MLT) van het CPB, waarin het Regeerakkoord is verwerkt. De Startnota is een toelichting bij de individuele begrotingshoofdstukken bij aanvang van een kabinet, met daarin het meerjarige beeld van de uitgaven en de inkomsten en de raming van het EMU-saldo en de EMU-schuld. De Startnota kan daarmee worden gezien als het basispad voor de overheidsfinanciën gedurende de kabinetsperiode. *Jaarlijkse begrotingen* Het basispad van de uitgaven is bepalend voor de jaarlijkse uitgavenplafonds. Wanneer gedurende de rit van het kabinet het uitgavenplafond wordt overschreden (bijvoorbeeld door tegenvallers) dan moeten er worden omgebogen tot de uitgaven weer onder het plafond passen. De in de Startnota geraamde lastenontwikkeling is bepalend voor het vaststellen van het inkomstenkader. Gedurende de rit wordt er jaarlijks een begroting opgesteld voor ieder departement en wordt deze op Prinsjesdag gepubliceerd samen met de Miljoenennota (een algemene toelichting bij de individuele begrotingshoofdstukken). Gedurende het jaar worden de begrotingen bijgesteld in de eerste en tweede suppletoire begrotingen vergezeld van respectievelijk de Voorjaarsnota (juni) en de Najaarsnota (november). In het eerste kwartaal van het begrotingsjaar +1 wordt het begrotingsjaar afgesloten met de departementale jaarverslagen en het Financieel Jaarverslag van het Rijk. *Indicatoren Rijksbegroting* Of het kabinet op 'koers' ligt wordt bepaald door de uitgavenplafonds (is er sprake van over- of onderschrijding). Het trendmatig begrotingsbeleid is gebaseerd op vaste uitgavenplafond en een scheiding tussen inkomsten en uitgaven (zie ook het fiche 'begrotingsbeleid'). Het EMU-saldo is een belangrijke indicator voor het basispad maar is geen anker in het begrotingsproces. Het EMU-saldo en de EMU-schuld zijn wel van belang voor de Europese normen (een EMU-saldo beter dan -3 procent bbp, een structureel saldo beter dan -0,5 procent bbp en een schuld die niet hoger is dan 60 procent bbp). *Huidige Rijksbegroting* Het EMU-saldo wordt voor 2019 en 2020 geschat op respectievelijk 1,3 en 0,2 procent van het bbp. In 2021 slaat het overschot om in een tekort van 0,3 procent bbp. De EMU-schuld raming voor 2021 is 46,9 procent van het bbp. *Structureel saldo en houdbaarheidssaldo* Het feitelijk EMU-saldo is een indicator voor het begrotingstekort of overschot. Het structureel EMU-saldo is dit feitelijke begrotingssaldo, gecorrigeerd voor de conjunctuur. Deze indicator geeft in principe aan of een land structureel, dus op de lange termijn, meer uitgeeft dan dat het ontvangt. Het houdbaarheidssaldo is een indicator van de mate waarin toekomstige generaties van dezelfde overheidsvoorzieningen kunnen profiteren. Een houdbaarheidstekort betekent dat, zonder verlaging van de uitgaven of verhoging van de inkomsten, de toekomstige generaties niet in dezelfde mate profiteren van de overheidsvoorzieningen. Er is dan, zonder aanvullend beleid, sprake van intergenerationele herverdeling.

	Het houdbaarheidssaldo bedraagt nu -1,6 procent van het bbp (CPB, december 2019). Dat komt neer op een budgettaire inspanning van 16 mld. euro in 2025 om het overheidsbeleid houdbaar te maken. Het vorige houdbaarheidssaldo (na doorrekening van het RA) was -0,4 procent van het bbp. Grofweg komt de verslechtering sinds het begin van de kabinetsperiode voor een derde door het RA, voor een derde door de besluitvorming tijdens de rit (pensioen en lastenverlichting) en voor een derde door zorg. Samen leiden de beleidsmaatregelen van Rutte III tot een houdbaarheidsverslechtering van 1,3% bbp.
Krachtenveld	Belangrijke spelers voor de Rijksbegroting zijn het CPB (leveren de macro-economische ramingen) en de departementen (samen met Financiën verantwoordelijk voor verwerking wijzigingen in de begrotingen).
Behandeling	De departementale (suppletoire) begrotingen en bijbehorende budgettaire nota's (Miljoenennota, Voorjaarsnota, Najaarsnota en Financieel Jaarverslag van het Rijk) worden vastgesteld in de Ministerraad en verstuurd naar de Tweede Kamer. Zowel de Tweede als Eerste kamer dienen de wetsvoorstellen van de departementale (suppletoire) begrotingen aan te nemen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Voor de bestuurlijke rust en automatische stabilisatie is het begrotingsproces o.i. het meest gebaat bij het trendmatige begrotingsbeleid en sturing op het uitgavenplafond met automatische stabilisatie aan de inkomstenkant (zie ook fiche 'Begrotingsbeleid').

DGRB: Begrotingsbeleid

Verantwoordelijk DG/directie	DG Rijksbegroting/Begrotingszaken/BBL (uitgaven) en AFEP (inkomsten)
Omschrijving inhoud	De minister van Financiën is de spil in het begrotingsproces van het kabinet. Die rol speelt de minister met het begrotingsbeleid en een set begrotingsregels, die daaruit voortvloeien, in de hand. Het doel van het begrotingsbeleid is de overheidsfinanciën op orde te houden, de belastingopbrengsten doelmatig te besteden en de economie te stabiliseren. Het trendmatig begrotingsbeleid met kent deze drie basisprincipes. - Voor de uitgaven gelden jaarlijkse maximale uitgavenplafonds die niet morgen worden overschreven. Iedere bewindspersonen lost problemen op de eigen begroting zelf op; - Voor de inkomstenkant van de begroting geldt automatische stabilisatie: in goede tijden leiden de hoge belastingopbrengsten niet tot extra uitgaven, en in slechte tijden leiden de lagere belastinginkomsten niet tot bezuinigingen. Zo dempt de overheid de economische conjunctuur; - Het inkomstenkader zorgt tevens voor een constante ontwikkeling van de beleidsmatige lasten gedurende de kabinetsperiode: Bij beleidsmatige lastenverlichting gedurende de kabinetsperiode moeten elders de lasten worden verlaagd en vice versa. - Om een goede integrale afweging te kunnen maken tussen de verschillende beleidsdoelstellingen en bijbehorende kosten vindt de besluitvorming over de begroting plaats op twee vaste moment in het jaar. In het 'het voorjaar wordt besloten over de uitgavenkant, in augustus vindt besluitvorming plaats over de inkomsten.
Krachtenveld	Het kabinet beperkt met het begrotingsbeleid de eigen bewegingsruimte om te reageren op nieuwe uitdagingen met hogere belastingen. Hoewel dat bijdraagt aan gezonde overheidsfinanciën, kan het begrotingsbeleid leiden tot maatschappelijk en politiek ongenoegen over beperkte budgettaire mogelijkheden. De publicatie van de vier budgettaire nota's in een jaar leveren doorgaans veel media-aandacht op. Het betreft de publicatie van de Miljoenennota op Prinsjesdag, de Voorjaarsnota in juni, de Najaarsnota in November en het Financieel Jaarverslag van het Rijk op Verantwoordingsdag (mei).
Behandeling	De Studiegroep Begrotingsruimte brengt een advies uit aan een nieuw kabinet over het te voeren begrotingsbeleid. Het kabinet neemt dit advies meestal (grotendeels) over en publiceert bij de Startnota en het Regeerakkoord ook de begrotingsregels waaraan het zichzelf committeert.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Ambtelijk Financiën adviseert de minister aan de hand van het begrotingsbeleid en de daarbij opgestelde begrotingsregels. Deze worden ook gebruikt in budgettaire discussies met andere departementen.

DGRB: Gemeente- en provinciefonds	
Verantwoordelijk DG/directie	/Inspectie der Rijksfinanciën, DGRB/Begrotingszaken

Omschrijving inhoud	FIN is samen met BZK verantwoordelijk voor de financiële verhoudingen met decentrale overheden. Gemeenten en provincies ontvangen jaarlijks geld van het Rijk. Een groot deel daarvan krijgen gemeenten via het gemeentefonds (GF). Voor provincies is er het provinciefonds (PF). FIN en BZK zijn gezamenlijk beheerder van deze fondsen. Rondom de financiële verhoudingen spelen op dit moment vier grote onderwerpen: 1. Volledige herijking van de verdeling van het GF 2. Tekorten jeugdzorg 3. Instabiliteit accressen normeringssystematiek (indexactie GF/PF) 4. Verruiming gemeentelijk belastinggebied 5. Aanpassing uitkeringsstelsel Rijk – decentrale overheden **1. Volledige herijking van de verdeling van het GF** De jaarlijkse bijdrage aan gemeenten via dit fonds bedraagt zo'n € 30 miljard. De verdeling hiervan wordt tegen het licht gehouden (herijking), omdat de verdeling niet goed meer aansloot op de noodzakelijke uitgaven van gemeenten. Het traject startte in maart 2019 en loopt tot en met januari 2020. Hierna ziet het traject er als volgt uit: • Voorstel voor aanpassing van de verdeling van het gemeentefonds • De VNG en de ROB geven hierbij advies • Bestuurlijke besluitvormingstraject • Uiterlijk in het voorjaar van 2020 worden de Tweede Kamer en gemeenten geïnformeerd • Vanaf 2021 wordt de nieuwe verdeling doorgevoerd. **2. Tekorten jeugdzorg** Vanaf 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het sociaal domein (jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen). In het najaar van 2018 kwamen signalen vanuit gemeenten en jeugzorgregio's over sterke tekorten op hun jeugdzorgbudget door een sterke toename van jeugdhulp. Voor de meicirculaire 2019 heeft het Kabinet extra middelen vrijgemaakt tbv de jeugdhulp voor in totaal € 1.020 miljoen. (2019: € 420 miljoen, in 2020 en 2021: 300 miljoen). Voor extra middelen na 2021 is met VNG afgesproken om aanvullend onderzoek te doen naar of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. We verwachten dat VWS en VNG dit voorjaar zullen proberen om vooruitlopend op deze afspraak, reeds nu meer geld voor jeugdhulp beschikbaar te krijgen. **3. Instabiliteit accressen normeringssystematiek (indexatie GF/PF)** Het GF en PF groeit mee via de 'trap-op, trap-af' systematiek met de uitgaven van het Rijk. Het accres wordt drie keer per jaar bijgesteld (ramingen VJN en MJN, afrekening bij Slotwet). Hierdoor ondervinden medeoverheden gedurende een lopend begrotingsjaar inkomstenschommelingen. De onderuitputting bij het Rijk heeft de afgelopen jaren gezorgd voor lagere accressen in het lopend jaar, en een schuif van accres in een jaar naar het volgende jaar. Hierbij is de vraag of dit tot structurele problemen leidt voor het begrotingsproces bij gemeenten. De komende periode wordt daarom de normeringssystematiek (in samenwerking met VNG en IPO) van de fondsen opnieuw geëvalueerd om de verdeling en stabiliteit van middelen te verbeteren vanaf 2022. De resultaten van deze werkgroep evaluatie normeringssystematiek dienen als input voor de studiegroep begrotingsruimte en de studiegroep interbestuurlijke en financiële verhoudingen. Tot die tijd wordt bezien welke maatregelen er op korte termijn genomen kunnen worden om schommelingen te voorkomen of te dempen.

	4. Verruiming gemeentelijk belastinggebied In het Bouwstenentraject worden de mogelijkheden in kaart gebracht voor een belastingmix die toekomstbestendig, economisch minder verstorend en/of minder ingewikkeld is. Naast schuiven tussen grondslagen en tarieven op rijksniveau behoort een verschuiving naar een ruimer gemeentelijk belastinggebied tot de mogelijkheden. Een vergroting van het gemeentelijk belastinggebied leidt tot een verkleining van de algemene uitkering. Onder het voorzitterschap van BZK is een ambtelijke werkgroep ingericht waarin de herziening van het gemeentelijk belastinggebied wordt onderzocht. In deze werkgroep zijn naast BZK en Financiën ook de VNG, ROB en het COELO vertegenwoordigd. **5. Aanpassing uitkeringsstelsel Rijk – decentrale overheden** Bijdragen aan gemeenten en provincies moeten voldoen aan de Financiële-verhoudingswet. Dit noemen we het 'uitkeringsstelsel'. Het uitkeringsstelsel sluit niet meer goed aan op de bestuurlijke verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen Rijk en decentrale overheden. De drie voornaamste aanpassingen waaraan we werken zijn: 1. Dat het bij doelgerichte maar vrij besteedbare verstrekkingen ('decentralisatie-uitkeringen') mogelijk wordt om beleidsinformatie over doelbereik op te vragen van gemeenten en provincies. 2. Een nieuwe uitkeringsvorm ('uitkering gemeenschappelijke opgaven) om op basis van een overeenkomst tussen Rijk en decentrale overheden over te gaan tot bekostiging van een gemeenschappelijk aangegane opgave. Op dit moment is dit niet mogelijk. 3. Dat wanneer het Rijk voorwaarden verbindt aan een bijdrage ('specifieke uitkering'), er vaker gebruik wordt gemaakt van output-bekostiging in plaats van input-bekostiging. Daardoor wordt de specifieke uitkering meer doeltreffend en doelmatig.

Krachtenveld	• VNG (namens gemeenten): vraagt op dit moment vooral aandacht voor tekorten in het sociaal domein en verwijt het Rijk dat ze hiervoor onvoldoende middelen ter beschikking heeft gesteld, waardoor gemeenten in de knel zijn gekomen. • IPO (namens provincies): is op dit moment betrekkelijk rustig, maakt zich vooral zorgen over de bekostiging van het Klimaatakkoord • BZK: wil met gemeenten en provincies optrekken als 'gelijkwaardige partners' maar ziet dit bemoeilijkt worden door o.a. tekorten in het sociaal domein, die er blijk van geven dat het Rijk altijd de hogere overheid is. Voorts is BZK druk bezig met onderwerpen als klimaat, ruimte en wonen, waarvoor ze gemeenten hard nodig heeft. • Departementen: stelselverantwoordelijk voor hun aan provincies of gemeenten gedecentraliseerde beleidsterreinen. Zo is VWS vanuit haar stelselverantwoordelijkheid op dit moment erg actief op jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning. • Raad voor het openbaar bestuur: adviseert gevraagd en ongevraagd over bestuurlijke en financiële verhoudingen. Is zowel kritisch richting Rijk als decentrale overheden • Algemene Rekenkamer: bestempelt de wijze waarop het Rijk het 'uitkeringsstelsel' toepast als onrechtmatig . De Algemene Rekenkamer vindt voorts dat er meer inzicht moet komen de doelmatigheid en doeltreffendheid van Rijksgeld bij decentrale overheden. Op dit moment lopen er twee belangrijke studiegroepen, ter voorbereiding op de kabinetsformatie in 2021: • Studiegroep begrotingsruimte: kijkt naar de indexatie van GF en PF • Studiegroep interbestuurlijke en financiële verhoudingen: kijkt naar wat er nodig is om drie interbestuurlijke maatschappelijke opgaven (klimaat, wonen en sociaal domein) verder te brengen.
Behandeling	Het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (BOFv) is het belangrijkste overleg voor afstemming tussen het Rijk en decentrale overheden over financiële aangelegenheden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Tekorten in jeugdzorg: • Met de extra middelen tot en met 2021 hebben we voor nu voldoende gedaan. Resultaten van het aanvullend onderzoek worden afgewacht voor extra middelen vanaf 2022. Het is belangrijk om deze tijd te nemen, omdat zeker te zijn dat gemeenten niet meer jeugdzorg uitvoeren dan het Rijk ooit beoogd heeft te financieren. Het is aan het volgend kabinet om hier een besluit over te nemen. Stabiliteit van de normeringssystematiek: • Instabiliteit is in het verleden nooit een probleem geweest. Ambtelijk is ons beeld dat de groei van de jeugdzorg de ruimte om schokken op te vangen heeft weggenomen en daardoor voeding geeft voor de discussie over de instabiliteit. • VNG grijpt de discussie over stabiliteit aan om extra geld te vragen. • Omdat we er met VNG niet uitkomen, willen we op korte termijn vasthouden aan de systematiek en de uitkomsten van de evaluatie afwachten. Zo nodig kunnen we budgetneutrale maatregelen treffen. Bestuurskracht en regionalisering: • Veel kleine gemeenten hebben er moeite mee om voldoende bestuurskracht te organiseren. • Opschaling (minder gemeenten), regionalisering en taakdifferentiatie (centrumgemeenten) kunnen hieraan bijdragen. • Om beter grip te houden op gemeentefinanciën, en vooruit te kunnen kijken op knelpunten, willen we als fondsbeheerders een gezamenlijke set kengetallen.

DGRB: Instrumenten evaluatieonderzoek en operatie Inzicht in Kwaliteit

Verantwoordelijk DG/directie	/IRF (stelselverantwoordelijk)
Omschrijving inhoud	De **Operatie Inzicht in Kwaliteit (OIIK)** is een kabinetsopdracht uit het regeerakkoord en heeft tot doel om meer inzicht te krijgen in de resultaten van beleid en daarnaar te handelen, waardoor de maatschappelijke toegevoegde waarde van publieke inspanningen wordt vergroot. De operatie kent een aantal onderdelen: • Verbeteren van het evaluatiestelsel o.a. door ▪ De invoering van een verplichte strategische evaluatie- en onderzoeksagenda (SEA) bij de begroting. ▪ Betere toepassing en naleving artikel CW3.1. ▪ Periodiek in kaart brengen van beleidsalternatieven voor grote vraagstukken (o.a. IBO's en Brede heroverwegingen). ▪ Meer aandacht voor ondersteuning voor en kennisdeling tussen departementen (o.a. toolbox en opleiding). • Departementale initiatieven. Het doel van de initiatieven is tweeledig: enerzijds het vergroten van de maatschappelijke toegevoegde waarde op specifieke beleidsterreinen en anderzijds ervaringen opdoen die helpen om het evaluatiestelsel te verbeteren. Twee van deze initiatieven lopen op het domein van de stas: één op het gebied van fiscale evaluaties en één t.a.v. klantcontact BD. **Evaluatiestelsel** Doel van het evaluatiestelsel is om door middel van evaluatieonderzoek bruikbare inzichten te genereren om verantwoording af te kunnen leggen én om beleid en uitvoering continu te kunnen verbeteren. Het evaluatiestelsel bestaat uit diverse **losstaande wetten, regels en instrumenten** waarmee verschillende actoren werken aan het vergroten van inzicht en maatschappelijke toegevoegde waarde. Belangrijkste instrumenten (niet-uitputtend): • **Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK).** Nieuwe voorstellen voor beleid en wet- en regelgeving, die aan het parlement worden voorgelegd, moeten een adequaat antwoord bevatten op de zeven centrale vragen in het IAK. Beheer van het IAK ligt bij J&V. • **Comptabiliteitswet 3.1:** Sinds 1 januari 2018 is het op basis van artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016 verplicht dat alle voorstellen, voornemens en toezeggingen die aan de ministerraad of het parlement worden voorgelegd een toelichting bevatten op: nagestreefde doelen (1), doeltreffendheid (2) en doelmatigheid (3), ingezette beleidsinstrumenten (4), financiële gevolgen voor het Rijk, en waar mogelijk maatschappelijke sectoren (5). Het is daarnaast sinds de motie Weyenberg/Dijkgraaf verplicht om in de toelichting op wets- of beleidsvoorstellen die tot een substantiële beleidswijziging leiden, een evaluatieparagraaf (6) op te nemen. Het Belastingplan moet bijvoorbeeld ook voldoen aan de eisen van CW3.1. Stelselverantwoordelijkheid en toezicht op CW3.1 ligt bij FIN. • **Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse (MBKA) en Publieke businesscase.** Het MKBA-instrument brengt de effecten van een project of beleidsvoorstel op de publieke welvaart in kaart, door waar mogelijk te monetariseren en vervolgens tot een positief of negatief saldo te synthetiseren. In een Publieke businesscase worden de financiële effecten (uitgaven, ontvangsten en risico's) voor de samenleving en Rijksoverheid in beeld gebracht.

	• **Beleidsdoorlichtingen.** Elke 4 tot maximaal 7 jaar – moeten departementen een begrotingsartikel doorlichten. Voorschriften hiervoor zijn vastgelegd in de Regeling Periodieke Evaluatie (RPE). • **Interdepartementale beleidsonderzoeken (IBO's)** worden uitgevoerd door interdepartementale werkgroepen in opdracht van het kabinet en gaan over brede beleidsterreinen of generieke beleidsonderwerpen waarbij doorgaans meerdere departementen betrokken zijn. Een IBO kijkt enerzijds terug door een analyse te maken van het huidige beleid en anderzijds vooruit door varianten voor nieuw beleid te schetsten. • **Brede (maatschappelijke) heroverwegingen:** hiervoor is een apart dossier opgesteld. •
Krachtenveld	• MFin is stelselverantwoordelijk voor het evaluatiestelsel en de voortgang van de operatie Inzicht in Kwaliteit. • Vakministers zijn zelf verantwoordelijk voor de juiste toepassing van wetten, regelgeving en instrumenten t.a.v. evaluatie.
Behandeling	• Beleidsdoorlichtingen en IBO's worden behandeld in de MR • Halfjaarlijks verzendt MFin een voortgangsrapportage Inzicht in Kwaliteit naar de TK.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Om de operatie verder vorm te geven zijn we in gesprek met de andere departementen, Algemene Rekenkamer en andere stakeholders alsmede met de Kamer – en in het bijzonder met de leden Sneller en Snels als rapporteurs.

DGRB: Beleidskader risicoregelingen (garantiebeleid)

Verantwoordelijk DG/directie	[ ]/BZ/BBL en [ ]/IRF
Omschrijving inhoud	Het beleidskader risicoregelingen is integraal onderdeel van het nationale begrotingsbeleid. Onder risicoregelingen verstaan we garanties, leningen en achterborgstellingen. Een garantie is een toezegging van het Rijk om de kosten van een derde partij voor zijn rekening te nemen als een bepaald risico werkelijkheid wordt. Bij een achterborgstelling staat het Rijk via een waarborgfonds indirect garant. Pas als het waarborgfonds niet aan zijn verplichtingen kan voldoen en eventueel onderpand, bufferkapitaal of obligo van deelnemers ontoereikend blijken te zijn, kan er een beroep op het Rijk worden gedaan. Een lening wordt in principe met rente terugbetaald. Het risico dat de overheid loopt over leningen is de mogelijkheid dat de lenende partij de hoofdsom en/of de renteverplichtingen niet, slechts deels of pas op een later moment kan (terug)betalen. Doel van het beleidskader is een betere grip op de ontwikkeling van risico's voor de overheidsfinanciën. Het beleidskader is geoperationaliseerd door middel van een toetsingskader (met 12 vragen) die leiden tot een transparante afweging rondom het al dan niet aangaan van nieuwe risico's of aanpassing van bestaande. Het ingevulde toetsingskader moet per regeling worden goedgekeurd door de MR en altijd naar de Tweede Kamer worden verzonden. Belangrijkste uitgangspunt van het beleidskader is dat het geven van een garantie door het Rijk geen "gratis geld" is. In het verleden werd een tekort aan budget wel eens gecompenseerd door het verstrekken van garanties. Gedurende de financiële crisis steeg het uitstaande niveau van garanties explosief en piekte eind 2012 op 258 miljard euro. Dit alles heeft geleid tot een aangescherpt risicobeleid. Voor nieuwe risicoregelingen geldt derhalve "nee, tenzij beleid" en besluiten hierover vallen onder het voorafgaand toezicht van de minister van Financiën. Verder dwingt het beleidskader onder andere af dat er voor een garantie een (kostendekkende) risicopremie wordt betaald die wordt gebruikt om een budgettaire buffer aan te leggen voor toekomstige schades. Deze Rijksbrede langetermijnaanpak houdt de risico's beheersbaar en versterkt de publieke verantwoording over het beleid. De periode sinds 2013 vertoont in de meeste jaren een dalende trend, met een stand van 177 miljard euro eind 2018. Zo zijn "nationale garanties" gelijk aan het pre-crisisniveau en zijn crisisgerelateerde nationale garanties, zoals deelneming Fortis/ABN AMRO en interbancaire leningen, volledig vervallen. Daarnaast vertoont de categorie crisisgerelateerde internationale garanties, waaronder ESM en IMF, een lichte daling sinds de piek in 2012. Voor deze categorie spelen internationale en EU-belangen een belangrijke rol in de besluitvorming en is ons 'Nee, tenzij'-beleid met de bijbehorende toetsingskader minder geschikt. Voor de achterborgstellingen is de stijging van 8 miljard euro in 2018 voornamelijk toe te schrijven aan de huizenmarkt die zich verder herstelde.
Krachtenveld	• Het krachtenveld omvat vooral discussie tussen Financiën en de vakdepartementen. Als integraal onderdeel van de voorjaarsbesluitvorming moeten zij bij beleidsbrief hun voorstellen voor (aanpassing of nieuwe) risicoregelingen indienen.

	• Indirect spelen ook marktpartijen een rol omdat zij bij de overheid (lees vakdepartementen) aankloppen voor een garantie of lening.
Behandeling	Er loopt op dit moment geen parlementaire behandeling van het beleidskader of anderzijds consultatie van het veld. Een uitgebreidere toelichting over kans en impact risicoregelingen is op verzoek van de Tweede Kamer opgenomen in het FJR 2018.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Er is grote diversiteit in risicoregelingen en daarmee ook in de discussies tussen Fin en de vakdepartementen. Voor de minister van financiën is het o.i. vooral zaak om consequent te zijn en strikt in de toepassing van het beleidskader richting alle vakdepartementen. Specifiek aandachtspunt betreft o.i. de aanwending van aangelegde risicovoorzieningen. Dit zijn de opgebouwde buffers waar geregeld verzoeken voor komen om deze aan te wenden voor andere beleidsdoelen. Dit vormt een risico voor de budgetdiscipline en is niet in lijn met het doel van het beleidskader. Een risicovoorziening is juist bedoeld om toekomstige tegenvallers op te vangen en niet om nieuw beleid te financieren.

DGRB: Voorafgaand Toezicht

Verantwoordelijk DG/directie	/ IRF
Omschrijving inhoud	De minister van Financiën houdt toezicht op de begrotingen van zijn collega's. Dit valt uiteen in algemene afspraken met alle collegaministers over hun begrotingen en specifieke afspraken met bepaalde ministers over hun begroting of een onderdeel daarvan. Bij de specifieke afspraken is er sprake van voorafgaand toezicht. Jaarlijks in december stuurt de minister van Financiën voorafgaand toezicht-brieven aan de ministers met specifieke afspraken. Uit hoofde van de Comptabiliteitswet, kunnen één of meer begrotingsartikelen door de minister van Financiën worden aangewezen voor voorafgaand toezicht. Dit houdt in dat geen verplichtingen op de desbetreffende artikelen worden aangegaan, voordat hij daarmee heeft ingestemd. Alle aan te gane verplichtingen moeten dan dus individueel aan het ministerie van Financiën (in casu de IRF) worden voorgelegd. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om andere afspraken te maken in het kader van voorafgaand toezicht zoals het ontvangen van extra informatie. Wanneer de IRF constateert dat een FEZ van een ministerie op een bepaald onderdeel niet in control is of wanneer er op een begroting een dusdanig risico bestaat dat daar extra afspraken over gemaakt moeten worden, is het mogelijk om dit onder de noemer voorafgaand toezicht te doen. Het is een middel van de minister van Financiën om controle af te dwingen.

Krachtenveld	In 2020 is er bij drie begrotingen sprake van voorafgaand toezicht: EZK, BZK en LNV. Voor de begroting van Financiën zijn over de Belastingdienst aparte afspraken vastgelegd. *EZK* • Het betreft voorafgaand toezicht op de begrotingsreserve voor CO_2-reductie. Dit houdt in dat onttrekking van middelen uit de Begrotingsreserve Maatregelen CO_2-reductie vooraf door het ministerie van Financiën goedgekeurd moet worden. Hierbij toetst het ministerie van Financiën bij de besteding van de middelen uit de Begrotingsreserve van tevoren op het zo doelmatig en doeltreffend mogelijk verminderen van CO_2 equivalenten (CO_2-eq) middels een bestedingsplan. *BZK* • In 2018 is voorafgaand toezicht ingesteld op een aantal projecten van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) van de begroting van Wonen en Rijksdienst (nu begroting van BZK). Het voorafgaand toezicht richt zich voor 2020 op twee projecten van de RVB, te weten Vliegveld Valkenburg en de Zeeuw-Vlaamse kanaalzone. *LNV* • Het betreft voorafgaand toezicht op de tijdelijke begrotingsreserve voor stikstof. Dit houdt in dat onttrekking van middelen uit de Begrotingsreserve Stikstof vooraf door het ministerie van Financiën goedgekeurd moet worden. Deze toets richt zich op het zo doelmatig en doeltreffend inzetten voor het verminderen van stikstofdepositie. • LNV coördineert de set aan maatregelen om de stikstofdepositie doelmatig en doeltreffend te reduceren. Andere departementen zoals EZK, IenW en BZK kunnen ook een beroep doen op deze middelen. *Financiën/Belastingdienst* • Op de Belastingdienst is verscherpt toezicht van toepassing, dat niet is gebaseerd op de Comptabiliteitswet. Over de vormgeving van het verscherpt toezicht zijn specifieke afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in het zogeheten integraal document verscherpt toezicht. • Het fiche 'Verscherpt Toezicht op de Belastingdienst' geeft nadere toelichting over de gemaakte afspraken.
Behandeling	n.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	n.v.t.

DGRB: Comptabiliteitswet en de onderliggende regelgeving

Verantwoordelijk DG/directie	[redacted]BZ, Afdeling Begrotingsbeheer (BBH)
Omschrijving inhoud	De Comptabiliteitswet 2016 (CW) regelt: 1. de inrichting van de financiën van het Rijk; 2. de normen waaraan het financieel beheer en de verantwoordingsinformatie moeten voldoen, zoals rechtmatigheid; 3. de taken en bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer; 4. het beheer van publieke liquide middelen door rechtspersonen met een wettelijke of publieke taak; 5. de mogelijkheid voor ministers om een privaatrechtelijke rechtshandeling namens de Staat te verrichten (overeenkomsten te sluiten, zoals Oliedeals); 6. de parlementaire voorhangprocedures die gevolgd moeten worden: a) wanneer er geld aan een rechtspersoon wordt verstrekt (bijvoorbeeld een staatsdeelneming of een kapitaalinjectie aan een financiële instelling); b) wanneer er een agentschap wordt opgericht; 7. de eis dat bij (nieuwe) beleids- en wetsvoorstellen moeten worden toegelicht wat de financiële gevolgen en de verwachte doelmatigheid en doeltreffendheid zijn (artikel 3.1 CW). Nadere voorschriften over de financiën van het Rijk zijn uitgewerkt in lagere regelgeving. Onder de CW hangen twee besluiten die de taken van de directies FEZ en de Auditdienst Rijk regelen. Daarnaast zijn er 9 ministeriële regelingen met regels over o.a. de oprichting van agentschappen, het financieel beheer van het Rijk, beleidsdoorlichtingen en de inrichting van de begrotingen en jaarverslagen.
Krachtenveld	De betrokken stakeholders zijn: • het **parlement**: het uitoefenen van het budgetrecht • **vakministers**: verantwoordelijk voor het financieel beheer en het uitvoeren van beleid dat in de begrotingen is opgenomen. Ook verantwoordelijk voor de juiste toepassing van 3.1 CW in hun voorstellen • de **Algemene Rekenkamer**: jaarlijkse financiële verantwoordingsonderzoeken en periodiek doelmatigheidsonderzoeken naar gevoerd beleid • de **Auditdienst Rijk**: jaarlijkse controle van de financiën van het Rijk • **Directies FEZ**: toezien op rechtmatige en doelmatige besteding van de uitgaven van de (andere) ministers • **FIN/DGRB:** kadersteller, toezicht op de uitgaven (IRF), monitoren van onrechtmatigheden, opleiden van financials (Rijksacademie voor Financiën, Economie en Bedrijfsvoering) en monitoren van toepassing artikel 3.1 CW (programma Inzicht in kwaliteit
Bijzonderheden	De regels uit de CW raken het **parlementaire budgetrecht**. Dit recht is gebaseerd op de Grondwet en houdt in: a. het vooraf goedkeuren van de uitgaven en ontvangsten; b. het achteraf décharge verlenen over het financieel beheer. Het niet in acht nemen van de comptabele regels of het budgetrecht kan leiden tot **onrechtmatigheden** of **onvolkomenheden** in het financieel beheer die door de Auditdienst Rijk en de Algemene Rekenkamer worden uitgesproken. Een voorbeeld is de aankoop van de aandelen in AirFrance-KLM waarbij de procedurele regels rond het informeren van het parlement anders zijn uitgelegd.

Acties/toezeggingen	Uit meerdere onderzoeken blijkt dat de voorschriften uit artikel 3.1 CW nog onvoldoende worden nageleefd door departementen. Voor departementen is het ook een ontwikkelpad. FIN zal steeds strenger toezien op een goede toepassing van artikel 3.1 CW. Het Belastingplan 2020 voldeed al beter aan de voorschriften van artikel 3.1 CW in vergelijking met het Belastingplan 2019. De vorige Stas heeft toegezegd dat het volgende Belastingplan (2021) nog meer in lijn zal zijn met artikel 3.1 CW.

DGRB: Schatkistbankieren

Verantwoordelijk DG/directie	BBL (beleidsmatig), AGT (uitvoering), RHB (financiële administratie)
Omschrijving inhoud	Schatkistbankieren houdt in dat verschillende publieke instanties verplicht zijn hun liquide middelen aan te houden bij de schatkist. Dit is vastgelegd in de comptabiliteitswet en de wet financiering decentrale overheden (DO's). In sommige gevallen kunnen deelnemers ook leningen aangaan bij de schatkist (DO's mogen niet lenen). De deelnemende instellingen bestaan uit de volgende instanties: • Agentschappen • Sociale fondsen • Rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) • Decentrale overheden • Onderwijsinstellingen (vrijwillig) De rentevergoeding over het creditsaldo kent een ondergrens van 0%. Door de ondergrens van 0% is schatkistbankieren steeds gunstiger in de huidige periode van lage (negatieve) rente. Daarnaast geldt voor instellingen die mogen lenen een renteniveau dat gelijk is aan het effectief rendement op staatsobligaties. Hiermee kunnen deelnemers dus lenen tegen gunstige tarieven. Schatkistbankieren draagt bij aan verschillende doelstellingen: • Reductie van de EMU-schuld: Tegoeden die door deelnemers bij het Rijk worden aangehouden in plaats van bij een commerciële partij, verlagen namelijk de financieringsbehoefte van de collectieve sector als geheel. Ultimo 2018 was dit effect 23,2 miljard euro, oftewel ca. 3% bbp. • Risicoreductie: De Staat is een van de veiligste plekken om middelen aan te houden. • Doelmatiger kasbeheer voor deelnemers. Deelnemers met een leenfaciliteit hebben lagere rentekosten omdat de Staat tegen lagere rentetarieven uitleent dan commerciële partijen.
Krachtenveld	• Decentrale overheden zijn kritisch over de verplichting tot schatkistbankieren. Zij vinden dit een inbreuk op hun autonomie. Daarnaast stellen ze te maken hebben met extra administratieve en verantwoordingslasten, en rendement mis te lopen doordat ze hun middelen niet in de private sector kunnen uitzetten.
Behandeling	• Schatkistbankieren is een stabiel dossier. Het Agentschap voert samen met de Rijkshoofdboekhouding (RHB) het schatkistbankieren uit en treedt op als accountmanager richting deelnemers. Af en toe meldt zich een partij die belangstelling heeft om vrijwillig deel te nemen. • In 2019 is een beleidsdoorlichting over het schatkistbankieren naar de Kamer gestuurd. Hierin is geconcludeerd dat schatkistbankieren bijdraagt aan de bovengenoemde doelstellingen, maar dat het in sommige gevallen ook nadelen kent voor individuele deelnemers (beperking beleidsvrijheid DO's en hogere administratieve lasten). In 2020 wordt een aanbesteding van een informatiesysteem gepubliceerd o.a. om de handmatige werkzaamheden zoveel mogelijk te digitaliseren. Dit project wordt uitgevoerd door de RHB en AGT. • Het kabinet heeft aangekondigd een eventuele verhoging van het drempelbedrag (het bedrag dat DO's *buiten* de schatkist mogen aan te houden) om het punt van administratieve lasten te verzachten. Hierover vindt overleg plaats met de DO's.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• Schatkistbankieren draagt bij aan een doelmatige besteding van publieke middelen. Eventuele aanpassingen rondom het drempelbedrag mogen er niet toe doelen dat de doelstellingen van het schatkistbankieren worden ondermijnd.

DGRB: Koninkrijksrelaties	
Verantwoordelijk DG/directie	☐ IRF en ☐ cluster/BOA (gezamenlijke afstemming met DGBD, DGFZ, GT)

Omschrijving inhoud	Algemeen Binnen het Koninkrijk is er sinds 10-10-10 onderscheid tussen de autonome landen Curaçao, Aruba en Sint-Maarten en Caribisch Nederland, bestaande uit de openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba (de 'BES'). De minister van BZK is beleidsverantwoordelijk en vervult namens het kabinet een coördinerende functie. Dit is ook zo benoemd in het RA Rutte III. In 2018/2019 is een IBO Koninkrijksrelaties uitgevoerd, waarin aanbevelingen zijn gedaan om deze coördinerende functie verder vorm te geven. Voor het komende budgettaire voorjaar betekent dit dat, onder coördinatie van BZK, verschillende departementen gezamenlijk hun inzet bepalen voor beleid op de BES. Deze inzet is gericht op het inlopen van achterstanden, waaronder het verbeteren van de infrastructuur en het wml. Toezicht vindt plaats op basis van de Rijkswet financieel toezicht (Rft). Het College financieel toezicht (Cft) ziet toe op de uitvoering (aanleveren sluitende begrotingen, voorwaarden voor lenen, financiële rapportages). Actueel De situatie in de autonome landen en de openbare lichamen is zorgelijk: - Het bestuur op alle zes eilanden is zwak: politiek instabiel, beperkte uitvoeringskracht en er is verwevenheid tussen de politiek en de ambtenarij. Nederland heeft hierop gereageerd door het sluiten van bestuursakkoorden met Bonaire en Saba, een groeiakkoord Curaçao, en een vergaande bestuurlijke ingreep op St. Eustatius. - De financiële positie van vooral de landen is zwak: ze hebben moeite om begrotingen sluitend te krijgen, het financieel beheer is niet op orde en er zijn oplopende schulden. Landen kunnen lenen o.b.v. voorwaarden in de Rft. Nederland heeft recent aanwijzingen gegeven (na advies Cft aan o.a. Curaçao) en verleent technische assistentie. - Een belangrijke oorzaak van problemen op de Antillen is het gebrek aan uitvoeringskracht, waardoor sommige eilandelijke taken en hervormingen zeer moeilijk tot stand komen. Dat vereist in sommige gevallen herbezinning op de taakverdeling (bv: zijn de BES-eilanden eigenlijk wel geëquipeerd om zelf lucht- en zeehavens te beheren of nutsvoorzieningen te organiseren?) en in andere gevallen veel druk om te hervormen, waarvoor de politieke steun op zijn best wisselvallig te noemen is. - Momenteel gaat er veel aandacht uit naar Curaçao: de financiële sector geeft reden tot zorg, de positie van de centrale bank CBCS (ook centrale bank van Sint-Maarten) is momenteel niet sterk (interim president afgetreden, momenteel wordt er gezocht naar een opvolger). Daarnaast is er een verouderde raffinaderij die tot eind 2019 werd geëxploiteerd door de Venezolaanse staatsoliemaatschappij. Op dit moment onderhandelt de Curaçaose regering met een Amerikaanse investeerder over overname en herontwikkeling. Nederland levert kennis en treedt in den brede voor Curaçao op als sparringpartner (FIN + DGKR) maar benadrukt dat Curaçao als autonoom land zelf zijn problemen moet oplossen. - De onrust in Venezuela zorgt voor een vluchtelingenstroom richting o.a. Curaçao en Aruba. In 2017 heeft orkaan Irma grote schade aangericht op Sint-Maarten, Saba en Sint Eustatius. Nederland heeft 550 mln. (Sint-Maarten) en 67 mln. (Saba en Sint Eustatius) aan wederopbouwmiddelen beschikbaar gesteld (waarvan 470 mln. van de 550 mln. via een trust fund, beheerd door de Wereldbank). De wederopbouw vordert gestaag, Sint-Maarten kent ook een politiek instabiel klimaat met praktisch jaarlijks nieuwe verkiezingen. Op 1 januari 2011 is op de BES een nieuw fiscaal stelsel in werking getreden: - Het stelsel is grotendeels gebaseerd op het oude Nederlands Antilliaanse stelsel en wijkt sterk af van het stelsel in Europees Nederland. Belangrijkste verschillen t.o.v. Europees Nederland zijn

	dat er geen winstbelasting is maar een vastgoedbelasting en dat er een vlaktaks is (LB/IB-tarief voor vrijwel iedereen 30,4%). - De uitvoering ligt in handen van de Belastingdienst Caribisch Nederland/ Douane. De uitvoering van het belastingstelsel door B/CN verloopt goed. B/CN handhaaft het fiscale stelsel strikter dan voorheen werd gedaan. De jaarlijkse rijksuitgaven aan Caribisch Nederland/BES bedragen ca. 40 mln. (BES-fonds, onderdeel van begrotingshoofdstuk 4 KR) + ca. 390 mln. via verschillende departementale begrotingshoofdstukken (o.a. VWS, SZW, OCW).
Krachtenveld	Besluitvorming loopt via de ACKR, de stuurgroep Caribisch Nederland en de Rijksministerraad (RMR). In de RMR zijn de andere landen uit het Koninkrijk vertegenwoordigd door gevolmachtigd ministers.
Behandeling	-
Ambtelijke beleidsopvattingen	-

DGRB: Brede Maatschappelijke Heroverwegingen

Verantwoordelijk DG/directie	DGRB (coördinatie) en AZ (coördinatie)
Omschrijving inhoud	Op 19 december jl. heeft de Kamer de motie Sneller aangenomen. In de motie wordt de Minister van Financiën verzocht *"ter voorbereiding op een volgende neergaande conjunctuur of economische crisis effectieve beleidsopties en hervormingen, bestaand uit zowel plussen als minnen, in kaart te brengen gegeven de ervaringen uit het verleden bij brede heroverwegingen..."* Ten behoeve van deze motie is het project Brede Maatschappelijke Heroverwegingen gestart. Voor het zomerreces is de selectie van onderwerpen afgerond. Er zijn zestien onderwerpen geïdentificeerd en vijf dwarsdoorsnijdende thema's. De onderwerpen zijn departementsoverstijgend en geformuleerd vanuit de maatschappelijke opgaven. Voor deze onderwerpen worden opties in beeld gebracht. Deze zijn nadrukkelijk divers: ze omvatten zowel investeringen en intensiveringen als hervormingen en besparingen, als ook het stoppen van beleid, en bieden verschillende beleids- en uitvoeringsvarianten. Ook horen de opties een breed politiek spectrum te bedienen. Het uiteindelijke doel is om in de toekomst onderbouwde keuzes mogelijk te maken door inzicht te verschaffen in effectieve beleids- en uitvoeringsopties en de mogelijke gevolgen daarvan, zonder oordeel over de wenselijkheid. De dwarsdoorsnijdende thema's zijn maatschappelijke samenhang, brede determinanten van zorggebruik, productiviteit, digitalisering en de stabiliserende functie van de overheid in de economie. *Onderwerpen Brede maatschappelijke heroverwegingen* 1. Kwalitatief goed onderwijs met kansen voor iedereen 2. Een toekomstbestendig zorgstelsel 3. Zorg voor een veilige omgeving 4. Eerlijk werk 5. Talenten benutten op de arbeidsmarkt 6. Naar een inclusieve samenleving 7. Goed wonen als onderdeel van integrale gebiedsontwikkeling 8. Klaar voor klimaatverandering 9. Innovatieve samenleving 10. Naar een duurzamer voedselsysteem 11. Naar een economie zonder afval 12. Toekomstbestendige mobiliteit 13. Een betere overheid richting burgers en bedrijven 14. Naar een wendbare migratieketen 15. Veiligheid en veranderende internationale machtsverhoudingen 16. Publieke belangen en concurrentiekracht in een open economie In de zomer zijn de werkgroepen geformeerd, bestaande uit een onafhankelijke voorzitter, vier secretarissen en werkgroepleden vanuit de vakdepartementen en de planbureaus. Daarnaast betrekken de werkgroepen zoveel mogelijk externe expertise. Momenteel bevinden de meeste werkgroepen zich in de fase waarin beleids- en uitvoeringsopties worden uitgewerkt. De rapporten worden 28 februari 2020 afgerond door de werkgroepen. Na de formele vaststelling worden de rapporten zonder kabinetsreactie aan de Tweede Kamer verzonden.

Krachtenveld	Een van de uitgangspunten van de BMH is dat de onderwerpen over de volle breedte van de collectieve sector zijn vastgesteld. Hierdoor zijn alle departementen bij de BMH zijn betrokken. DGRB en AZ zijn procescoördinatoren. Daarnaast zijn SZW en EZK medeondertekenaars van de brief aan de Kamer. De [redacted] van deze departementen vormen samen de Commissie Brede Maatschappelijke Heroverwegingen (CBMH). Zij hebben in januari een tussentijdse toetsing gedaan op basis van de kerstboomversies en doen een uitspraak over de formele afronding van de rapporten.
Behandeling	28 februari worden de rapporten door de werkgroepen afgerond. Daarna wordt door de CBMH getoetst of de rapporten aan de taakopdracht voldoen. De onderzoeksrapporten worden vervolgens zonder kabinetsreactie of ambtelijk advies aan de Kamer aangeboden.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De uitgangspunten van de BMH en de taakopdrachten zijn vastgesteld en via Kamerbrieven gecommuniceerd. Het belangrijkste doel is dat over de volle breedte van de collectieve sector diverse opties in beeld worden gebracht, met zowel plussen, minnen als budgetneutrale varianten. De rapporten doen geen uitspraken over politiek wenselijkheid en bedienen een breed politiek spectrum. Werkgroepleden nemen deel zonder last of ruggespraak. Vanuit Financiën sturen we op tijdige afronding met rapporten van goede kwaliteit, waarbij de uitgangspunten worden gerespecteerd en de vastgestelde taakopdrachten worden uitgevoerd.

HDFEZ: Jaarverslag Financiën en Nationale Schuld

Verantwoordelijk DG/directie	[ ]-cluster – Hoofddirectie Financieel-Economische Zaken (HDFEZ)
Omschrijving inhoud	De Minister is naast hoeder van het Rijksjaarverslag ook verantwoordelijk voor het opstellen van zijn eigen departementale jaarverslag (Financiën en Nationale Schuld, jaarverslaghoofdstuk IX). In dit jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de gedane uitgaven, ontvangsten en aangegane verplichtingen over het jaar 2019. Ook wordt er aandacht besteed aan de behaalde resultaten over de beleidsprioriteiten 2019, en wordt in de bedrijfsvoeringsparagraaf aandacht besteed aan o.a. rechtmatigheid, financieel en materieel beheer en overige aspecten van de bedrijfsvoering. Op basis van zijn controle van het jaarverslag kunnen door de [ ](ADR en AR) onrechtmatigheden in de uitgaven en ontvangsten worden vastgesteld. Deze worden in de bedrijfsvoeringsparagraaf van het jaarverslag toegelicht. Ook kan de [ ] onvolkomenheden vaststellen in het financieel beheer en de bedrijfsvoering; deze kunnen politiek gevoelig zijn. Zie hiertoe ook de aparte fiche.
Krachtenveld	Het departementale jaarverslag komt tot stand in samenwerking met de beleidsdirecties. De beleidsdirecties leveren o.a. de realisatiecijfers voor het jaar 2019 en de beleidsconclusies aan bij HDFEZ. HDFEZ stelt het jaarverslag op en bewaakt de kwaliteit en het proces. De Audit Dienst Rijk (ADR), Algemene Rekenkamer (AR) en Inspectie der Rijksfinanciën (IRF) controleren vervolgens de cijfers en teksten.
Behandeling	• Het jaarverslag wordt op 2 maart behandeld in de BR. • Op 4 maart wordt het jaarverslag en het auditrapport behandeld in het Audit Committee. • Tijdens Audit Committee wordt voornamelijk het auditrapport besproken. Hierin staan de onrechtmatigheden en onvolkomenheden opgenomen die door de ADR geconstateerd zijn. De volledige lijst met onvolkomenheden over het jaar 2019 worden genoemd in fiche nr XX. • Ter voorbereiding op dit Audit Committee vindt op 26 februari een bespreking plaats tussen u en de ADR over het concept auditrapport. • Op 20 maart wordt het jaarverslag behandeld in de MR. • Op 20 mei, verantwoordingsdag, worden alle jaarverslagen en slotwetten (gebundeld in het Rijksjaarverslag) behandeld in de Tweede Kamer. • Vervolgens worden kamervragen over het Rijksjaarverslag en het departementale jaarverslag van Financiën beantwoord, vindt het verantwoordingsdebat over het Rijksjaarverslag en een wetgevingsoverleg (WGO) over het departementale jaarverslag van Financiën plaats. HDFEZ coördineert dit WGO, in nauwe samenwerking met DGRB (gezien het rijksbrede karakter van een aantal onderwerpen die aan de orde komen).

Ambtelijke beleidsopvattingen	De afgelopen jaren is een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven bij het jaarverslag van Financiën en Nationale Schuld IX. De verwachting is dat ook dit jaar een goedkeurende verklaring wordt afgegeven door de ADR/AR. De kwaliteit van het jaarverslag is geborgd en over het proces zijn heldere afspraken gemaakt tussen de beleidsdirecties en HDFEZ middels een draaiboek. Onrechtmatigheden hoeven geen gevolgen te hebben voor de accountantsverklaring bij het jaarverslag, ook niet indien tolerantiegrens wordt overschreden. Zolang er toelichting plaatsvindt in de bedrijfsvoeringsparagraaf is de getrouwheid immers geborgd.

HDFEZ: *Begroting Financiën en Nationale Schuld*	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted]-cluster – Hoofddirectie Financieel-Economische Zaken (HDFEZ).
Omschrijving inhoud	De minister van Financiën is, naast hoeder van de gehele rijksbegroting ("Financiën-2"), ook verantwoordelijk voor zijn eigen, departementale begroting ("Financiën-1"; begrotingshoofdstuk IX: Financiën (IXB) en de Nationale Schuld (IXA)). Hij stuurt hiervoor jaarlijks 4 begrotingsstukken (Ontwerpbegroting, 1e en 2e suppletoire begroting en slotwet/jaarverslag) naar het Parlement De departementale Financiënbegroting is opgebouwd uit negen beleidsartikelen en twee niet-beleidsartikelen. De beleidsartikelen van begroting IXB zijn: • artikel 1: "Belastingen"; • artikel 2: "Financiële markten", • artikel 3: "Financieringsactiviteiten publiek-private sector", • artikel 4: "Internationale financiële betrekkingen", • artikel 5: "Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekeringen", • artikel 6: "Btw-compensatiefonds" en • artikel 9 "Douane". De niet-beleidsartikelen van begroting IXB zijn: • artikel 8: "Apparaat kerndepartement" • artikel 10: "Nog onverdeeld". De beleidsartikelen van begroting IXA zijn: • artikel 11: "Financiering staatsschuld" • artikel 12: "Kasbeheer". Tevens worden de belastingontvangsten op de Financiënbegroting verantwoord en bevat de begroting een aantal "generale posten", zoals dividenden van staatsdeelnemingen en transacties m.b.t. de staatsschuld. De specifieke begroting van Financiën is relatief klein maar gevarieerd en bestaat voor het grootste deel uit uitgaven aan de Belastingdienst (€ 2,9 mld.). Na dit fiche is een infographic opgenomen die de kenmerken van de Financiënbegroting weergeeft.
Krachtenveld	• HDFEZ coördineert de concernbrede budgettaire besluitvorming over de Financiënbegroting en adviseert hiertoe de ambtelijke en politieke leiding van het departement. • Tevens stelt HDFEZ vervolgens de begrotingsstukken op. De beleidsdirecties leveren hier bijdragen voor aan. De Inspectie der Rijksfinanciën (IRF) controleert cijfers en teksten. • De IRF is nauw betrokken bij de beoordeling en verwerking van zowel specifieke als generale mutaties. AFEP is verantwoordelijk voor de raming van de belastingontvangsten. • Eerder is afgesproken dat HDFEZ circa 3 keer per jaar met de bewindspersonen spreekt over de actuele onderwerpen die op de FIN-begroting spelen (budgettaire problematiek, dreigingen en oplossingsrichtingen; specifieke dossiers). Hiertoe stelt HDFEZ een zogenaamde Actualiteitennotitie op.
Behandeling	Voor het kerstreces is de Najaarsnota en de 2e suppletoire begroting 2019 in de Tweede Kamer behandeld. Meest in het oog springende budgettaire ontwikkeling was de ophoging van het verplichtingensaldo met circa € 400 mln. voor de Belastingdienst door hogere kasuitgaven en de uitvoering van verbeteracties naar aanleiding van de onvolkomenheid op het verplichtingenbeheer van de Belastingdienst. Op dit moment bereidt HDFEZ het jaarverslag 2019 en de Slotwet voor. Tevens is de voorbereiding voor de budgettaire besluitvorming over de Financiënbegroting 2021 gestart. Dit betreft het opstellen van de Beleidsbrief van Financiën-1, de gesprekken in aanloop naar het Besluitvormingsmemorandum en de zogenaamde Financiën-brede "allocatieve weging". In februari 2020 spreekt HDFEZ graag met de bewindspersonen over de inzet van de beleidsbrief FIN-1.

Behandeling - vervolg	Momenteel is sprake van een aantal budgettaire knelpunten en dreigingen voor de Financiënbegroting. In december 2019 is hierover met de bewindspersonen gesproken aan de hand van de Actualiteitennotitie. Beknopt samengevat: • **Toeslagen/CAF**: Voor het jaar 2019 waren de budgettaire gevolgen voor CAF-11 vastgesteld op circa € 5,4 mln. Voor de overige CAF-zaken is een ruwe raming beschikbaar van circa € 80 mln. Dit zal naar verwachting grotendeels in 2020 worden betaald. Mogelijk leiden ook de niet CAF-gerelateerde dossiers nog tot budgettaire consequenties. In de MR van 20 december heeft de minister zijn collega's over de Toeslagenproblematiek geïnformeerd en instemming gevraagd over voorgestelde maatregelen en generale dekking ervan. • **Traditionele Eigen Middelen (TEM)**: de bevinding van de EC over de import van zonnepanelen kent een tweeledig budgettair risico: een extra afdracht van max. € 666 mln. (generaal en kaderrelevant) en de in beginsel binnen de FIN-begroting in te passen vertragingsrente van circa € 175 mln. per december 2019. Of, wanneer en de mate waarin deze dreiging zich materialiseert is onzeker. De TK wordt hierover in januari 2020 op hoofdlijnen geïnformeerd. • **Dwangbevelen kosten vervolging (niet-belastingontvangsten, artikel 1)**: Voor de periode 2014-2018 is naar schatting bij 410.000 gevallen geen verlaging van de dwangbevelenkosten toegepast, waar dit wel had gemoeten. De schade is initieel geschat op circa € 31 mln. • **Privégebruik zakelijke auto en btw (PGA OB)**: de budgettaire dreiging betreffende immateriële schadevergoeding uit 17.040 niet behandelde bezwaren, bedraagt indicatief maximaal € 20 mln. tot € 40 mln. • **Dalende budgettaire kaders belastingdienst**: Om de eerdere structurele besparingen van € 292 mln. te realiseren moet de Belastingdienst nog een aantal maatregelen inventariseren en implementeren (ter grootte van circa € 30 mln. in 2020 oplopend tot ruim € 100 mln. in 2024). • **Btw e-commerce:** de btw-richtlijn elektronische handel moet per 1 januari 2021 in nationale wetgeving zijn geïmplementeerd. Implementatie is echter pas mogelijk per 2024. De uitvoeringskosten bedragen € 45 mln. structureel en de inkomsten worden geschat op € 114 mln. structureel. • **DigiD: BZK/Logius**: het voornemen van het kabinet is om het service- en beveiligingsniveau van DigiD te verhogen. Budgettaire risico's dreigen voor de Belastingdienst als grootgebruiker en –betaler. Kosten geschat op mogelijk € 50 mln. structureel voor de Belastingdienst. • **SNS Schadeloosstelling**: dit jaar moet waarschijnlijk een aanbetaling van € 10 mln. voor de schadeloosstelling (niet plafond-relevant) worden gedaan. De schadeloosstelling komt uit op circa € 978 mln. De eventuele uitkering van dit hoge bedrag zal naar verwachting plaatsvinden na de uitspraak van de Hoge Raad na 2022.
Ambtelijke beleidsopvattingen	De begroting van Financiën kan o.i. gezien worden als kwetsbaar. De afgelopen jaren heeft de Belastingdienst te kampen gehad met budgettaire problematiek die hij voor een groot deel zelf heeft opgevangen en waar gedeeltelijk middelen vanuit de begroting IX voor zijn ingezet. De potentiele problematiek is aanzienlijk en op onderdelen urgent, bijvoorbeeld als gevolg van de dalende budgettaire kaders van de Belastingdienst. Zo noopt bijvoorbeeld de CAF-compensatie en de vervolgacties om het Toeslagensysteem te verbeteren tot uitbreiding van BD-capaciteit (zoals de minister ook in o.a. de MR van 20/12 heeft besproken, inclusief de in de rede liggende generale dekking, en in de TK-brief van 17/12 is gemeld; zie ook blok "behandeling"). Vooralsnog heeft de BD nog nauwelijks besparingsopties uitgewerkt om de dalende kaders te realiseren, maar bereidt ze juist substantiële claims voor. HDFEZ zal de voorstellen toetsen met het oog op de voorjaarsbesluitvorming en in het bijzonder aandacht geven aan de samenhang tussen ontwikkeling van de productievolumes, de huidige onderbezetting en de uitputting van het budget in de afgelopen jaren. HDFEZ ziet er op toe dat de Belastingdienst over de gehele breedte van de organisatie en budgettair kader breder kijkt teneinde alternatieve besparingsopties te vinden. De minister heeft de suggestie van HDFEZ omarmd om de verwachte onderuitputting in 2019 (geschat op circa € 100 mln., waarvan € 85 mln. bij de belasting en invorderingsrente (BIR)) beschikbaar te houden als dekking voor FIN-brede problematiek d.m.v. een eenmalige hogere EJM.

HDFEZ: *Onvolkomenheden (Algemene Rekenkamer)*	
Verantwoordelijk DG/directie	HDFEZ, DGBD en [ ] cluster (BEDR).

Omschrijving inhoud	In zijn Verantwoordingsrapport 2018 komt de Algemene Rekenkamer in totaal tot negen onvolkomenheden in de bedrijfsvoering bij Financiën, waarvan één bij het kerndepartement (KD) en acht bij de Belastingdienst (BD): 1. *Informatiebeveiliging KD* De Algemene Rekenkamer heeft in 2017 geconstateerd dat e informatiebeveiliging van het kerndepartement op een aantal punten niet op orde was. Sindsdien zijn vele verbetermaatregelen ingevoerd. In het Verantwoordingsrapport 2018 stelt de Rekenkamer dat het risicomanagement nog kan worden verbeterd door onder meer een centraal overzicht van de verbeterplannen op te stellen. 2. *IT-Legacy BD* Meer dan de helft van het ICT-landschap van de Belastingdienst is sterk verouderd en daardoor moeilijk aanpasbaar en duur in onderhoud. Dit heeft tot gevolg dat het soms lastig of zelfs onmogelijk is om nieuwe wetgeving te implementeren of de dienstverlening aan burgers te (blijven) vernieuwen. De Belastingdienst is daarom al een aantal jaar bezig om via het programma Modernisering IV-landschap (MIV) de verouderde ICT-systemen te moderniseren of nieuwe systemen te bouwen, waardoor de oude systemen buiten gebruik kunnen worden gesteld. 3. *Managementinformatie BD* Sinds 2014 constateert de Rekenkamer dat de Belastingdienst niet beschikt over goede managementinformatie om uitvoeringsprocessen te kunnen sturen, beheersen en verantwoorden. De kwaliteit van de managementinformatie bij de Belastingdienst stelt het management onvoldoende in staat om een goede afweging te maken tussen ambities, tijd, mensen en middelen. 4. *Strategisch personeelsbeleid BD* De afgelopen jaren had de Belastingdienst, vanwege een gebrek aan bruikbare informatie, geen goed overkoepelend beeld van (a) het aantal medewerkers dat de dienst instroomt als gevolg van werving, (b) het aantal medewerkers dat intern doorstroomt naar een andere functie en (c) het aantal medewerkers dat de dienst verlaat. Hierdoor was de Belastingdienst — in een periode van een groot personeelstekort en een krappe arbeidsmarkt — niet goed in staat om te sturen op de in-, door- en uitstroom van personeel. 5. *M&O-beleid kleine belastingmiddelen* De minister van Financiën moet misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) van fiscale wetten zo veel mogelijk voorkomen en bestrijden. Voor het uitvoeren van een adequaat handhavingsbeleid is het van belang dat de handhavingsstrategie van de Belastingdienst per belastingmiddel wordt uitgewerkt in een handhavingsplan. Daarin moet staan welke handhavingsinstrumenten worden ingezet. Vervolgens moet periodiek gerapporteerd worden over de uitvoering van het handhavingsplan en eventuele aanpassingen daarin. De Belastingdienst slaagt er onvoldoende in helder te maken welke instrumenten worden ingezet bij de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik bij de kleine belastingmiddelen. 6. *Bedrijfscontinuïteitsbeheer* De Belastingdienst was in 2018 onvoldoende voorbereid op de gevolgen van een onvoorziene uitval van kritieke bedrijfsprocessen. Het bedrijfscontinuïteitsbeheer - dat moet voorkomen dat kritieke processen worden onderbroken en

	maatregelen moet bevatten om deze processen weer snel te herstellen - is op veel punten nog onderontwikkeld. 7. *Verbijzonderde interne controles* De Algemene Rekenkamer constateert dat de tijdige uitvoering van de verbijzonderde interne controles bij de belastingmiddelen in 2018 verder onder druk is komen te staan, waardoor de Belastingdienst onvoldoende zicht heeft op de kwaliteit van de gegevensverwerking in de systemen. De achterstand in de uitvoering van de interne controles maakt niet alleen de beoordeling van de kwaliteit ervan lastig, maar er bestaat hierdoor ook lang onzekerheid over de juistheid en volledigheid van de financiële verantwoording. 8. *Verplichtingenbeheer* De Rekenkamer constateerde over 2018 dat de verplichtingen-administratie niet op orde is en geen getrouw beeld geeft van de openstaande verplichtingen: • Verplichtingen zijn ten onrechte geboekt als verplichting. • Verplichtingen staan ten onrechte open. • De wijze van vastlegging van verplichtingen verschilt per dienstonderdeel, dit geldt zowel voor moment van vastlegging als voor de omvang van de vastlegging. • In 2018 was er een overschrijding op het verplichtingenbudget van € 192 mln. 9. *Prestatieverklaringen* Door het ontbreken van inkooporders en niet goed onderbouwde prestatieverklaringen ontstaan er fouten en onzekerheden over de rechtmatigheid van de materiële uitgaven. Naast de onvolkomenheden heeft de AR de volgende vijf onderwerpen als aandachtspunten aangemerkt: 1. *Toegangsbeheer ICT-systemen BD* Het toegangsbeheer moet waarborgen dat medewerkers alleen de autorisaties krijgen die ze nodig hebben voor hun functie, en geen bevoegdheden krijgen waarmee functiescheidingen worden doorbroken. De Belastingdienst werkt toe naar één systeem voor toegangsbeheer, het Identity Management system (IMS). Dit is nog niet geregeld voor de autorisaties van systeembeheerders. 2. *Kindgebonden budget* Ouders die recht hebben op kinderbijslag en een toeslag ontvangen, worden geacht een aanvraag voor het kindgebonden budget (kgb) te hebben gedaan. Er werd ten onrechte van uitgegaan dat ouders die tijdelijk niet meer aan de voorwaarden voldeden (bijvoorbeeld door een te hoog inkomen of vermogen) en daardoor geen recht op kgb hadden, dit zelf opnieuw moesten aanvragen op het moment dat zij weer wel aan de voorwaarden voldeden. Het kabinet heeft besloten dat ouders over de periode 2013 - 2017 alsnog het kindgebonden budget krijgen dat hun toekomt en dat de jaren 2018 en 2019 worden gecorrigeerd in de actualiteit. De Rekenkamer onderzoekt of de systemen bij Belastingdienst Toeslagen zijn aangepast en de hersteloperatie is uitgevoerd conform de toezeggingen hierover aan het parlement. 3. *Interne fiscale beheersing BD* De Belastingdienst heeft haar eigen fiscale processen niet op orde. Er is - mede als gevolg van de recente reorganisatie van de Topstructuur - een tekort aan vakspecialisten en AO/IC-medewerkers bij de afzonderlijke belastingdienstonderdelen. Met de inspecteur zijn afspraken gemaakt hoe en in welk tijdpad dit op te lossen door de implementatie van een tax control framework

	(TCF). Tevens zijn er naheffingen geweest over de afgelopen jaren. 4. *IT-beheer kritieke systemen Nationale Schuld* Al enige tijd werkt Financiën aan het verbeteren van het IT-beheer van de kritieke informatiesystemen. Het wijzigingsbeheer, gebruikersbeheer en beveiliging van componenten zijn echter nog niet volledig op orde. 5. *Decentralisatie-uitkeringen gemeente- en provinciefonds* De minister van Financiën heeft hierbij als medefondsbeheerder - naast de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties - ook een verantwoordelijkheid. Uit het onderzoek van de Algemene Rekenkamer over 2018 blijkt dat er diverse decentralisatie-uitkeringen bestaan - waaronder die voor de regiodeals - die op gespannen voet staan met de beleids- en bestedingsvrijheid van decentrale overheden die een dergelijke uitkering kenmerkt.

Krachtenveld	Algemene Rekenkamer (bestuurlijk en politiek). De rapporten van de Rekenkamer genereren bij publicatie altijd media-aandacht.
Behandeling	• Er is het afgelopen jaar op alle niveaus veel bestuurlijke aandacht geweest voor de onvolkomenheden. • Er is een plan van aanpak opgesteld met maatregelen ter oplossing van de verschillende onvolkomenheden. • In 2018 is besloten om de monitoring van de verbeteraanpak van de onvolkomenheden te verstevigen door een Monitoringscommissie in het leven te roepen, belast met het bewaken van de voortgang van de verbetermaatregelen die worden getroffen. • De commissie staat onder voorzitterschap van de hdFEZ en bestaat verder uit de verantwoordelijke organisatieonderdelen en de ADR. De ADR is aanwezig als toehoorder. • De commissie heeft in 2019 periodiek – in aanvulling op de reguliere planning- en controlcyclus – aan de Ministerstaf gerapporteerd over de voortgang. Dit zal in 2020 worden voorgezet. • Momenteel zijn de ADR en AR bezig met hun onderzoeken naar de verantwoording 2019, waarvan de uitkomsten in maart respectievelijk mei a.s. zullen worden gepubliceerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• Op dit moment is de inschatting dat er dit jaar in ieder geval één, wellicht twee onvolkomenheden zijn opgelost: Strategisch personeelsbeleid BD en mogelijk Informatiebeveiliging KD. • Voor de drie onvolkomenheden M&O-beleid kleine belastingmiddelen, Verbijzonderde interne controles en Bedrijfscontinuïteitsbeheer heeft de Belastingdienst in de tweede helft van 2019 extra inspanningen getroost om deze voor het einde van het jaar afdoende op te lossen. Het oordeel is nu aan de Rekenkamer. • Legacy (BD) is met de inrichting en werking van de governance en de afname van de technische schuld belangrijke stappen gezet naar oplossing van de onvolkomenheid. De sturing op de modernisering van het IV-landschap verloopt goed, de technische schuld is afgenomen en de eerste ketenplannen voor vernieuwing zijn gemaakt. Dit laat onverlet dat er, gelet op het overvolle portfolio, op het terrein van de vernieuwing nog geen grote stappen zijn gezet. Het is de vraag hoe de AR deze situatie gaat beoordelen. • Rest de overige drie onvolkomenheden van de Belastingdienst: Managementinformatie, Verplichtingenbeheer en Prestatieverklaringen. Ondanks dat ook voor deze onvolkomenheden verbeterstappen zijn gezet, wordt niet verwacht dat de Rekenkamer deze als zijnde opgelost zal beschouwen. • Hoewel kan worden geconstateerd dat er veel verbetermaatregelen zijn genomen blijft de voortgang in de aanpak van de onvolkomenheden onverminderd aandacht vragen.

HDFEZ: *Algemene Rekenkamer*	
Verantwoordelijk DG/directie	HDFEZ coördineert het proces rond de onderzoeken van de Algemene Rekenkamer die betrekking op het vakdepartement (FIN-I). Voor de rijkshrede onderwerpen, die FIN raken vanuit de toezichthoudende taak is dit [redacted] RB. De inhoudelijke reactie blijft een verantwoordelijkheid van directies maar wordt altijd via HDFEZ gecommuniceerd met de AR.
Omschrijving inhoud	Rekenkameronderzoeken betreffen twee categorieen: - Onderzoeken in het kader van de wettelijke taak (de accountantstaak, de zogenaamde rechtmatigheidsonderzoeken - Doelmatigheidsonderzoeken die feitelijke alle onderwerpen kunnen beslaan; de Rekenkamer stelt hier een eigen onderzoeksagenda samen. HDFEZ faciliteert de contacten tussen de AR-onderzoekers en de beleidsdirecties, zowel gedurende de onderzoeksfase als de rapportagefase. In de onderzoeksfase is de ambtelijke wederhoor (op basis van een conceptnota van bevindingen) een belangrijke stap. In de rapportagefase coördineert HDFEZ het opstellen van een bestuurlijke reactie van de staatssecretaris of de minister.
Krachtenveld	Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer hebben vaak politieke aandacht. Bijzonder punt zijn de onvolkomenheden in de bedrijfsvoering die de AR al enkele jaren constateert (die hiervoor het aparte fiche)
Behandeling	- Aanpak van de onvolkomenheden wordt gemonitord via departementale planning & controlcyclus en separate rapportages aan de M_staf - Monitoring toezeggingen overige onderzoeken
Ambtelijke beleidsopvattingen	In het algemeen delen we de aanbevelingen van de AR. De verstandhouding is goed. De AR mag alle informatie opvragen als zij dat nodig achten voor hun onderzoek, maar we zijn wel alert op proportionaliteit.

HDFEZ: *Verscherpt Toezicht op de Belastingdienst*	
Verantwoordelijk DG/directie	cd C&F, HDFEZ en IRF
Omschrijving inhoud	• N.a.v. de gang van zaken (besluitvorming) rond de vertrekregeling van de Belastingdienst, is het Verscherpt Toezicht (VT) ingesteld. Het VT wordt formeel uitgevoerd door de IRF, vergelijkbaar met hoe de IRF dat ook doet bij het instellen van Voorafgaand Toezicht bij andere departementen. In de Kamerbrief van 12 oktober 2016 is aan de Tweede Kamer gemeld dat het VT is ingesteld. • IRF heeft in samenwerking met HDFEZ en C&F vier onderdelen uitgewerkt in een integraal afsprakendocument. Daarin zijn praktische afspraken gemaakt over de werkwijzen en verantwoordelijkheden. Dit document is aan uw voorgangers voorgelegd ter informatie. Op hoofdlijnen zijn de vier onderdelen als volgt uitgewerkt: 1. Alle nieuw aan te gane verplichtingen boven de €100.000 worden (deels) steekproefsgewijs getoetst op doelmatigheid en budgettaire inpasbaarheid aan de hand van de kasbudgetten zoals weergegeven in de budgetbrieven. In 2020 zal een begin gemaakt worden om verplichtingen ook te toetsen aan de verplichtingenbudgetten. 2. DGBD-stukken naar de bewindspersonen en de Kamer's evenals uitvoeringstoetsen die door de Belastingdienst worden opgesteld met (potentiële) budgettaire gevolgen voor de uitgaven/niet-belastingontvangsten van de Belastingdienst worden voor akkoord voorgelegd aan HDFEZ en IRF. 3. De Kadernota, Budgetbrieven, Jaarplan, Jaarcontracten, Viermaandsrapportages vallen ook onder het VT. Daarnaast heeft de werkgroep P&C onder leiding van HDFEZ aanbevelingen gedaan over een betere Planning & Control Cyclus. De Belastingdienst is verantwoordelijk voor de implementatie van het rapport, waarbij HDFEZ de kaders van dit verbeterproject stelt. 4. Voor de vrijgave van middelen op de Aanvullende Post wordt conform de Rijksbrede systematiek aan de hand van bestedingsplannen een budgetaanvraag ingediend bij de IRF.. Voor het indienen van het bestedingsplan bij de IRF, toetst HDFEZ namens FIN-1 het bestedingsplan. • In het directeurenoverleg VT wordt periodiek de naleving van de afspraken gemonitord en besproken.
Krachtenveld	IRF, HDFEZ en DGFZ (waar het uitvoeringskosten betreft van fiscale voorstellen).
Behandeling	N.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• VT is niet alleen waarborg om te zorgen dat de Belastingdienst de zaken budgettair en organisatorisch op orde kan brengen. Door de huidige inrichting van VT wordt een bijdrage geleverd aan de financiële beheersbaarheid binnen de dienstonderdelen van de Belastingdienst in den brede. • Het eindbeeld van VT is vastgesteld aan de hand van een aantal vereisten. Naarmate aan meer van deze vereisten voldaan wordt, kan het VT geleidelijk afgeschaald worden. Een voorbeeld van afschaling is het aanpassen van het drempelbedrag voor de verplichtingentoets en het afschalen van de rol van de IRF daarbij. Het doel is uiteindelijk terug te keren naar meer gebruikelijke werkverhoudingen en het *beëindigen* van het VT. • Uiteindelijk beslist de minister over beëindiging en het afschalen van het VT.

HDFEZ: *driehoeksoverleg Belastingdienst*	
Verantwoordelijk DG/directie	HDFEZ Eigenaarsadvisering
Omschrijving inhoud	Op 21 september 2017 besloot de Bestuursraad tot instelling van het driehoeksoverleg Belastingdienst. Met instelling van het driehoeksoverleg werd expliciet invulling gegeven aan de rol- en verantwoordelijkheden tussen de [redacted] als eigenaar, de DGBD als uitvoeringsorganisatie (opdrachtnemer) en de DGFZ als beleidsmaker (opdrachtgever). Het sturingsmodel is gebaseerd op de Regeling agentschappen. Anders dan in de aansturing van agentschappen kent de DGBD geen kostprijzen en bijbehorende tarieven, en heeft de opdrachtgever geen eigen budget. Voor het implementeren van het sturingsmodel geldt een meerjarig groeipad. Hierdoor kunnen de partijen groeien in hun rollen. Indien opportuun kunnen er gaandeweg ook sturingselementen worden toegevoegd. Het driehoeksoverleg Belastingdienst komt in beginsel vier keer per jaar bij elkaar rondom momenten in de P&C cyclus. Zo wordt het (interne) jaarplan DGDB in het driehoeksoverleg vastgesteld en worden de voortgangsrapportages van de DGBD besproken. Naast de reguliere overleggen kunnen extra overleggen worden georganiseerd zoals in 2019 over het Belastingplan en de IV-portfolio Belastingdienst. Doel van het driehoeksoverleg is de verschillende rollen te verbinden om vanuit de afzonderlijke verantwoordelijkheden tot gezamenlijke afspraken te komen over de randvoorwaarden waarbinnen de fiscale beleidsdoelstellingen gerealiseerd worden. Hier ligt een collectief belang van opdrachtgever, opdrachtnemer en eigenaar met het oog op een goede publieke dienstverlening en waar nodig probleemoplossing.

Krachtenveld	In de startnotitie driehoeksoverleg Belastingdienst (2017) zijn de rollen en verantwoordelijkheden beschreven. **Eigenaar**: de [redacted] is als eigenaar verantwoordelijk voor het functioneren van het driehoeksmodel. Dit leidt tot o.a. de volgende taken: - Inrichten en faciliteren sturingsmodel - Aandacht lange termijn: de continuïteit en de doelmatigheid van de Belastingdienst; - het formuleren daartoe van noodzakelijke sturingsinformatie; - beoordelen producten P&C cyclus. De eigenaar wordt ondersteund door HDFEZ/Eigenaarsadvisering, eenheid O&P (t.a.v. organisatie, personeel en cultuur) en CIO-office (IV). **Opdrachtgever**: DGFZ is als opdrachtgever verantwoordelijk voor een duidelijke en uitvoerbare opdracht. Dit leidt o.a. tot de volgende taken: - een solide stelsel van wet- en regelgeving waarbinnen de Belastingdienst zijn werk naar behoren kan doen, met een zo concreet mogelijke omschrijving van de gewenste beleidsdoelen in een opdracht; - het vertalen van beleid - in samenspraak met de opdrachtnemer - in te realiseren resultaten en de totstandkoming van bijpassende indicatoren voor de Belastingdienst - het *tijdig* betrekken van de opdrachtnemer bij onvoorziene ontwikkelingen die tot nieuw beleid of wetgeving leiden of invloed hebben op de uitvoering van de opdracht; - het formuleren van de noodzakelijke stuurinformatie om in de rol van opdrachtgever het resultaat van beleid te kunnen toetsen. - beoordelen producten P&C cyclus. De opdrachtgever wordt ondersteund door DGFZ/Coördinatieteam opdrachtgever. **Opdrachtnemer**: DGBD is als opdrachtnemer verantwoordelijk voor een deugdelijke uitvoering van de opdracht en bestendigheid van de interne organisatie. Dit leidt o.a. tot de volgende taken: - het efficiënt uitvoering geven aan de door de opdrachtgever opgestelde fiscale wet- en regelgeving - het doelmatig en rechtmatig uitvoeren van de afspraken zoals gemaakt met de opdrachtgever(s) en eigenaar en het afleggen van verantwoording hierover; - het tijdig betrekken van de opdrachtgever(s) bij onvoorziene ontwikkelingen die van invloed zijn op de uitvoering van de opdracht; - aan de voorkant meedenken en input leveren voor nieuw beleid: niet alleen of het uitvoerbaar is, maar ook vanuit de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het gehele systeem; - het financieel en materieel beheer, inclusief de begrotingsuitvoering en het afleggen van verantwoording hierover (volumes, kwaliteit en uitgaven), door middel van onder meer jaarplan, uitvoeringsrapportages en de Jaarverantwoording. Tevens zijn in de startnotitie basisstappen opgenomen die gevolgd worden indien er binnen bestaande kaders er geen oplossing tussen opdrachtgever en opdrachtnemer kan worden gevonden.
Behandeling	Het driehoeksoverleg richt zich op interne sturing en besluitvorming. Stukken van de driehoek worden niet met de Kamer gedeeld.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Het driehoeksoverleg functioneert nu 2 jaar. De driehoek heeft zich bewezen als gremium waar belangrijke onderwerpen besproken worden, en met elkaar worden gedeeld. Er is sprake van opzet, bestaan en werking. Naar aanleiding van dit functioneren heeft de Algemene Rekenkamer haar onvolkomenheid 'aansturing van en toezicht op de Belastingdienst door het kerndepartement' opgeheven in 2019. Wel is er nog steeds sprake van een groeimodel. In de praktijk betekent dit dat de partijen groeien in het vormgeven van hun rol, en het bespreken van de juiste informatie aan de driehoekstafel. ADR is begin januari gestart met een onderzoek naar werking van het sturingsmodel en zal ABD TopConsult ontwikkelrichtingenter verdere verbetering schetsen.

HDFEZ: *Beleidsdoorlichtingen Financiën*	
Verantwoordelijk DG/directie	luster, hoofddirectie Financieel-Economische Zaken (HDFEZ)
Omschrijving inhoud	Sinds 2006 is in de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE) opgenomen dat ministers verplicht zijn om ieder beleidsartikel van de begroting eens in de vier tot zeven jaar te evalueren in een beleidsdoorlichting. Dit is een syntheseonderzoek waarin de doelstellingen van lopend beleid tegen het licht worden gehouden. *Beleidsdoorlichtingen 2020:* **Dienstverlening** (art. 1) De beleidsdoorlichting Dienstverlening richt zich op de evaluatie van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de dienstverlening door de Belastingdienst (art. 1) in de periode 2015–2019. De focus ligt op (onder meer) de website, telefonie, balies, samenwerking met dienstverleners, publiekscampagnes, klachten en bezwaren en de vraag in hoeverre deze instrumenten voorzien in de doelstelling voor passende dienstverlening om het burgers en bedrijven zo gemakkelijk mogelijk te maken. **Staatsdeelnemingen** (art. 3) De beleidsdoorlichting Deelnemingen richt zich primair op de evaluatie van het beleid uit de nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid 2013 (nota Deelnemingen) voor het beheren, aangaan en afstoten van staatsdeelnemingen. **Douane** (art. 9) De beleidsdoorlichting betreft de doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering en handhaving van de wet- en regelgeving met betrekking tot Belastingdienst/Douane in de jaren 2012 tot en met 2018 (toen nog onderdeel van art.1). Het aangrijpingspunt voor de beleidsdoorlichting zijn de beleidsdoelstellingen uit de rijksbegroting. *Beleidsdoorlichtingen 2021:* Voor 2021 geldt dat er voor een drietal artikelen van de begroting een concept Plan van Aanpak voor een beleidsdoorlichting gereed dient te zijn op Prinsjesdag 2020. Dit geldt voor de volgende artikelen: Toeslagen (art. 1), Internationale Financiële Betrekkingen (art. 4), en BTW-Compensatiefonds (art. 6).
Krachtenveld	Bij elke beleidsdoorlichting geeft ten minste één van de betrokken onafhankelijke deskundigen een oordeel over de kwaliteit van de beleidsdoorlichting en een toelichting op zijn/haar betrokkenheid bij de totstandkoming van de doorlichting. De minister van Financiën is stelselverantwoordelijke van het evaluatieonderzoek. De IRF is betrokken bij alle beleidsdoorlichtingen en adviseert vanuit een FIN 2 rol.
Behandeling	**Dienstverlening** (art. 1) Op dit moment start het externe onderzoeksbureau dat bij deze beleidsdoorlichting betrokken met een inventarisering van de beschikbare informatiebronnen en het verdiepen van de onderzoeksopzet. De uitkomst van deze doorlichting wordt eind 2020 verwacht. **Staatsdeelnemingen** (art. 3) De doorlichting Staatsdeelnemingen wordt uitgevoerd door medewerkers van de Directie Financieringen. Op dit moment wordt gewerkt aan het

	theoretisch kader en de beleidstheorie. De beleidsdoorlichting, de kabinetsreactie en het onafhankelijk oordeel van de deskundige, wordt eind 2020 naar de Kamer gestuurd. **Douane** (art. 9) Op dit moment start het externe onderzoeksbureau dat bij deze beleidsdoorlichting betrokken is met het voorbereiden van het onderzoek; een inventarisatie van de beschikbare informatiebronnen en het verdiepen van de onderzoeksopzet. De uitkomst van deze doorlichting wordt eind 2020 verwacht.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Handhaving van de planning vergt discipline en vraagt daarmee veel aandacht. Hiermee samenhangend bevordert dit ook de kwaliteit van de evaluatie. Voor de minister als stelselverantwoordelijke is het extra belangrijk dat de deadlines worden gehaald, aangezien hij zijn collega's hier ook soms op moet aanspreken. Daarnaast heeft sinds eind 2018 de Commissie Beleidsevalatie binnen FIN een adviserende rol bij de plannen van aanpak en de resultaten van de beleidsdoorlichtingen.

HDFEZ: *Commissie Beleidsevaluatie*	
Verantwoordelijk DG/directie	-cluster, hoofddirectie Financieel-Economische Zaken (coördinatie)
Omschrijving inhoud	Binnen het ministerie van Financiën is in september 2018 een Commissie Beleidsevaluatie (hierna: Commissie) ingesteld. De Commissie geeft advies over het evaluatiewerk binnen Financiën waarmee beoogd wordt om tot doelmatiger en doeltreffender beleid op het terrein van Financiën te komen. In het Instellingsbesluit is opgenomen dat de Commissie tot taak heeft te adviseren over beleidsevaluaties en –doorlichtingen, alsmede te werken aan kennisopbouw en –uitwisseling binnen Financiën. De Commissie heeft hiermee een aanjagende rol om de strategische evaluatiefunctie binnen Financiën te introduceren.
Krachtenveld	De commissie is als volgt samengesteld: • *Voorzitter:* • *Leden intern* *en* • *Leden extern:* • *Secretariaat:* en • *Agendalid:* De minister van Financiën is stelselverantwoordelijk voor het evaluatieonderzoek.
Behandeling	De Commissie Beleidsevaluatie spreekt 4 – 6 maal jaar over de Plannen van Aanpak en Concepten van Beleidsdoorlichtingen en evaluaties. Een kernteam Evaluaties met onderzoekers en evaluatiedeskundigen van de verschillende DG's en externe wetenschappers vormt een voorportaal om de strategische evaluatieplanning voor de Commissie Beleidsevaluatie voor te bereiden. Doel hierbij is om tot doelmatigere en doeltreffender beleid te komen door te leren van beleid, hierbij externe expertise te benutten, evaluaties van goede kwaliteit voor te bereiden én kennis en inzichten te verspreiden onder beleidsmakers van Financiën.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Met het oprichten van de Commissie Beleidsevaluatie heeft het ministerie van Financiën het verbeteren en versterken van de evaluatiefunctie binnen het eigen ministerie als een van de beleidsprioriteiten benoemd. Een belangrijke functie daarbij is het uitwisselen van ervaring en kennisdeling. De ambitie is om (meer dan nu) toe te werken naar een 'leer- en verbetercultuur' binnen Financiën waarin het continu evalueren, verbeteren en leren van toegevoegde waarde gezien wordt en daarmee een belangrijk en vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks werk wordt. Dit alles met als doel om tot doelmatiger en doeltreffender beleid te komen.

HDFEZ: *Waarderingskamer*	
Verantwoordelijk DG/directie	• [redacted] adviseert de [redacted] - in zijn rol als eigenaar - over de Waarderingskamer als zelfstandig bestuursorgaan. • [redacted] is beleidsinhoudelijk betrokken als steller van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De Waarderingskamer houdt toezicht op de uitvoering van de wet WOZ. • De Belastingdienst is één van de drie afnemers van de Waarderingskamer.
Omschrijving inhoud	• De Waarderingskamer is zelfstandig bestuursorgaan (zbo) en valt onder de ministeriële verantwoordelijkheid van het ministerie van Financiën. De wijze waarop de ministeriële verantwoordelijkheid wordt ingevuld is opgenomen in het toezichtarrangement Waarderingskamer. Dit arrangement is eind 2019 geactualiseerd. • De Waarderingskamer controleert of Nederlandse gemeenten de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) volgens de voorgeschreven regels uitvoert. Verder houdt de Waarderingskamer toezicht op de uitvoering van de 'Basisregistratie waarde onroerende zaken' door de gemeenten. • De Waarderingskamer bestaat uit elf leden die allen door u worden benoemd. Acht van de elf leden worden voorgedragen door de afnemers van de Waarderingskamer (Belastingdienst, waterschappen en gemeenten). De overige drie leden, waaronder de voorzitter, zijn onafhankelijke leden. • De begroting 2020 van de Waarderingskamer bedraagt ca. € 6 mln. euro. De kosten van de Waarderingskamer worden gedragen door de drie afnemers o.b.v. een vaste verdeelsleutel. De kosten voor het deel van FIN worden gedragen binnen artikel 1 van de begroting IX van het ministerie van Financiën en bedragen circa € 2 mln. • Eén van uw taken, volgend uit de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, is de goedkeuring van het besluit tot vaststelling van de jaarrekening en de begroting van de Waarderingskamer. De jaarrekening 2019 en begroting 2021 worden door de Waarderingskamer uiterlijk 15 maart respectievelijk 31 maart aan u voorgelegd. • In november 2019 is de Waarderingskamer door BZK geïnformeerd over de aanpassing van de financiering van de geografische-informatie (geo-informatie). Vanaf 1 januari 2020 zal een deel van de kosten worden doorberekend aan de grootgebruikers en data-providers van deze informatie, waaronder de Waarderingskamer. Het is nog onduidelijk hoe deze kosten aan de Waarderingskamer zullen worden doorberekend en wat de hoogte van de heffing zal zijn. De Waarderingskamer is in overleg getreden met BZK over het besluit om de financiering aan te passen (zie ook 'Krachtenveld').

Krachtenveld	• De Waarderingskamer is niet tevreden over de wijze waarop BZK de Waarderingskamer en andere gebruikers van de geo-informatie heeft geïnformeerd over de aanpassing van de financiering. Zo vindt de Waarderingskamer dat zij onvoldoende is meegenomen in de besluitvorming, is niet bekend hoe hoog de heffing zal zijn en hoe deze in rekening wordt gebracht en is er onvoldoende tijd voor de Waarderingskamer om op deze wijziging te anticiperen. • De Waarderingskamer heeft BZK opgeroepen een overleg te organiseren tussen BZK, de Waarderingskamer en de andere betrokken partners over dit besluit. • Een dergelijke wijziging kan volgens de Waarderingskamer op zijn vroegst worden doorgevoerd per 1 januari 2021, aangezien de begroting van 2020 reeds vaststaat.
Behandeling	n.v.t.
Ambtelijke beleidsopvattingen	• Voor Financiën is het van belang dat de Waarderingskamer haar wettelijke toezichttaak goed kan uitvoeren, dat dit doelmatig gebeurd en dat de continuïteit van de Waarderingskamer afdoende is geborgd. • Wij begrijpen de zorgen van de Waarderingskamer omtrent het doorbelasten van de kosten van de geo-informatie en wij steunen het initiatief van de Waarderingskamer om hierover als Waarderingskamer met BZK en de andere betrokken partners in overleg te treden.

[redacted]-cluster: *Domeinen Roerende Zaken (DRZ)*	
Verantwoordelijk DG/directie	[redacted] cluster/DRZ
Omschrijving inhoud	DRZ vertegenwoordigt de Staat als eigenaar van roerende zaken. DRZ is de logistieke verwerker van - in opdracht van het Openbaar Ministerie door de Nationale Politie of bijzondere opsporingsdiensten - in beslag genomen roerende goederen. Deze taak als zogeheten wettelijk bewaarder vindt zijn oorsprong in het Wetboek van Strafvordering. Daarnaast is DRZ op grond van de Regeling materieelbeheer roerende zaken van het Rijk belast met de verwerking en verkoop van overgedragen overcomplete goederen van het Rijk. In het kader van de wettelijke taak als bewaarder worden activiteiten uitgevoerd zoals het ontmantelen van hennepkwekerijen en illegale sigarettenfabrieken en het verwerken van in beslag genomen illegaal vuurwerk. In het kader van de Regeling materieelbeheer roerende zaken van het Rijk (RMB) worden onder andere overtollige datadragers van het Rijk verwerkt en waar mogelijk geschikt gemaakt voor hergebruik. En wordt overcompleet kantoormeubilair via www.rijksmarktplaats.nl (eigendom van DRZ) voor hergebruik binnen het Rijk aangeboden. Ook verkoopt DRZ in dit kader overcompleet zogeheten strategisch defensiematerieel. Hierbij moet men denken aan defensievliegtuigen en tanks. Om deze verkopen te begeleiden is de Commissie Verkoop Defensie Materieel (CVDM) opgericht. Naast DRZ en Defensie (DMO) heeft ook het Ministerie van Buitenlandse zaken hierin zitting. Deze commissie beoordeelt onder meer of deze verkopen voldoen aan de exportrichtlijnen en de VN-verdragen. Voortvloeiend uit deze wettelijke taken verwerkt DRZ sinds 2019 alle voertuigen die door de Belastingdienst deurwaarderij in beslag worden genomen. En verwerkt DRZ ook de voertuigen die door het CJIB buiten gebruik worden gesteld. Verwerken is: coördineren, vernietigen, bewaren, teruggeven of verkopen. DRZ is tot slot ook verantwoordelijk voor de hertaxaties/schouw in het kader van de handhaving door de Belastingdienst van de BPM bij import van schadeauto's. *Over DRZ* • DRZ heeft formatie van 147,6 fte met budget op basis jaarplan 2020 van 26 mln euro. • DRZ heeft vestigingen in Bleiswijk, Hoogeveen, Soesterberg(verkoop), Ulicoten(vuurwerk) en Apeldoorn(administratie). • Kengetallen 2019 (exclusief voertuigen executoriaal beslag): ○ Gemiddelde jaarvoorraad in beslag genomen sieraden: ca. 17.000 stuks, taxatiewaarde ca. € 12 mln ○ Gemiddelde jaarvoorraad in beslag genomen voertuigen: ca. 4.000 stuks, taxatiewaarde ca. € 17 mln ○ Gemiddelde jaarvoorraad kunst: ca. 5.000 stuks, taxatiewaarde ca. € 4 mln ○ Gemiddelde jaaromzet verkoop in beslag genomen goederen: ca. 13 mln (incl. opgeld) ○ Gemiddelde jaaromzet strategische verkopen ca. € 100 mln
Krachtenveld	In het kader van wettelijk bewaarder: MinJ&V, OM, Nationale Politie, Belastingdienst, Bijzondere opsporingsdiensten(inclusief FIOD/Douane), CJIB zijn opdrachtgevers van DRZ. In het kader van RMB: MinDef (CVDM) en alle overheidsdiensten die overcomplete goederen aanmelden.

Behandeling	Er is regelmatig druk vanuit andere overheidspartijen om taken die te maken hebben met de behandeling van roerende zaken in het algemeen te gaan uitvoeren. Bij voorbeeld van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, min. EZK) maar ook van andere overheden. Recentelijk heeft de Nationale Politie/JenV nog gevraagd of DRZ het transport van vuurwerk van een plaats delict naar de opslag van DRZ in Ulicoten voor haar rekening kon gaan nemen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	DRZ is een organisatie in ontwikkeling. Besloten is om de komende 3 tot 5 jaren de basis op orde te krijgen om daarmee de huidige dienstverlening te optimaliseren. Vooral veiligheid en beveiliging zijn daarbij naast procesverbetering belangrijke thema's. Onderzoeksbureau Pinkerton heeft daar specifiek naar gekeken en aanbevelingen gedaan. Er is een ontwikkelplan gemaakt dat zal worden gemonitord door de Auditdienst Rijk. Na genoemde periode zal een eventuele uitbreiding van de dienstverlening door DRZ - alsmede over de daarmee samenhangende vraag over de ophanging van DRZ onder het Ministerie van Financiën – worden bezien. *Risico's en actuele ontwikkelingen* • Integriteit is een belangrijk onderwerp. DRZ gaat om met waardevolle spullen van derden. Dat stelt hoge eisen aan het integriteitsbesef van de medewerkers. Ook het aantreffen van allerlei spullen in de voertuigen die worden aangeleverd is een risico. Het gaat daarbij om waardevolle zaken zoals horloges, sierraden, geld maar ook drugs en wapens. DRZ moet ook daar stappen maken in het beschrijven van de processen. • Vanuit de Nationale Politie en het MinJenV is druk uitgeoefend op het Ministerie van Financiën om DRZ het transport van vuurwerk van de plaats delict naar de opslag in Ulicoten te laten verzorgen. Is afgewezen omdat het transport in beginsel niet past bij de taak van DRZ en niet bij het risicoprofiel van het Ministerie van Financiën. Overigens verricht DRZ zelf danwel in regie wel andere transporttaken. • DRZ is betrokken bij de door Staatssecretaris Snel aangekondigde aanpassing van de uitvoering van de BPM wetgeving. Uitvoering BPM zou naar de Rijksdienst voor het wegverkeer. Hertaxatie of schouw zou door DRZ gedaan kunnen worden. Net als de hertaxaties/schouw in het huidige systeem. • Ten behoeve van besluitvorming over uit te voeren taken door DRZ is een afwegingskader in ontwikkeling op basis waarvan snel gezien/besloten kan worden of het om uitbreiding van bestaande taken gaat of om nieuwe taken. Afronding van het kader in voorzien in het eerste kwartaal 2020.

[redacted]-cluster/DJZ: *Wet openbaarheid bestuur*	
Verantwoordelijk DG/directie	De beleidsdirecties waar de stukken zich bevinden. De wet ziet op het openbaar maken van/ beleidsverantwoording over de onderwerpen vallend onder de betreffende dg/ directie. DJZ ondersteunt de beleidsdirecties bij het afhandelen van Wob-verzoeken, met juridisch advies, het opstellen van het Wob-besluit en regie op het proces.
Omschrijving inhoud	Op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) kan iedereen zonder opgaaf van redenen overheidsinformatie opvragen. Het zijn vaak de media die een verzoek indienen, maar ook burgers dienen met enige regelmaat een Wob-verzoek in. Een Wobverzoek moet betrekking hebben op een bestuurlijke aangelegenheid en zien op informatie neergelegd in 'documenten'. Dit zijn bijvoorbeeld nota's, memo's, brieven, emails, aantekeningen, rapporten en, sinds kort, ook whatsapp- en sms-berichten en concepten. Het doet in zo'n geval niet ter zake of de documenten via een zakelijke of privé account zijn verstuurd: als het betrekking heeft op een bestuurlijke aangelegenheid, valt het onder het verzoek. Uitgangspunt van de Wob is dat de gevraagde informatie in beginsel openbaar moet worden gemaakt, tenzij er bepaalde uitzonderingen gelden. Ieder document moet dan ook apart worden beoordeeld, want de Wob kent diverse uitzonderingen op de verplichting tot openbaarmaking. De praktijk leert dat er meestal één of meerdere uitzonderingen van toepassing zijn op een deel van de gevraagde documenten. In dat geval wordt die informatie in het desbetreffende document niet openbaar gemaakt.
Krachtenveld	Wob-verzoeken komen veelal vanuit de journalistiek en leiden tot media-aandacht. Van belang is aandacht te hebben voor de verhouding met de inlichtingen die al dan niet al verstrekt aan de Tweede kamer op grond van art. 68 Grondwet.
Behandeling	Besluiten worden ambtelijk afgedaan. Over belangrijke of politiek-gevoelige dossiers wordt de bewindspersoon geïnformeerd.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Er is een tendens zichtbaar dat verzoeken steeds omvangrijker worden en meer documenten beslaan, wat een grote werklast met zich brengt, voor de beleidsdirectie alsook de directie Juridische Zaken. Daarmee verdwijnt het doel van de Wob – het publiek verantwoorden van de manier waarop beleid wordt gemaakt –steeds vaker uit beeld. De afhandeling van Wob-verzoeken doet een groot beroep op de onderlinge samenwerking; zonder deze samenwerking valt het doel van de Wob niet te realiseren. Mede daarom is DJZ bezig met verdere optimalisatie van het wob-proces.

[redacted]-cluster/DJZ: *Inlichtingenplicht Staten Generaal*	
Verantwoordelijk DG/directie	Bewindspersonen
Omschrijving inhoud	In de Grondwet (artikel 68) is geregeld dat bewindspersonen de verplichting hebben om inlichtingen te verstrekken aan de Staten-Generaal. Met deze inlichtingenplicht wordt uitvoering gegeven aan de verantwoordingsplicht, het is daarmee een belangrijk staatsrechtelijk beginsel. In de praktijk wordt het verkeerd of onvolledig inlichten van de Kamer ook wel een "politieke doodszonde" genoemd. Het parlement kan zijn controletaak namelijk niet uitvoeren indien het niet over de daarvoor noodzakelijke informatie beschikt. Het kabinet spant zich er ook actief voor in om de Kamer goed te informeren zodat zij haar controlerende en medewetgevende taken goed kan uitoefenen. Kamerleden kunnen op grond van artikel 68 van de Grondwet (Gw) mondeling of schriftelijk informatie opvragen. Een bewindspersoon bepaalt in beginsel de vorm van de inlichtingen. De Kamer wordt gewoonlijk bij brief of nota geïnformeerd. De gevraagde inlichtingen worden verstrekt aan de Kamer als geheel. Vervolgens is het aan de Kamer om te beslissen of zij zich voldoende geïnformeerd acht. Indien de Kamer van oordeel is dat dit niet het geval is, kan de Kamer verzoeken om nadere inlichtingen, eventueel in de vorm van documenten. Inlichtingen kunnen alleen aan de Kamer worden geweigerd, indien de verstrekking daarvan in strijd is met het belang van de staat. Deze weigeringsgrond is beperkter dan de weigeringsgronden in de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Als het bijvoorbeeld om informatie gaat die de eenheid van de Kroon en het regeringsbeleid aantasten, mag u weigeren. De minister of staatssecretaris die het voornemen heeft een beroep te doen op het belang van de staat dient dit tevoren aan de orde te stellen in de ministerraad. Inlichtingen kunnen ook vertrouwelijk worden verstrekt aan de Kamer. Het kan echter voorkomen dat de Kamer hier geen genoegen mee neemt: vertrouwelijke verstrekking beperkt immers de mogelijkheid van Kamerleden om die informatie in een politiek debat te gebruiken.
Krachtenveld	De Eerste en Tweede Kamerleden doen met enige regelmaat een verzoek om inlichtingen. BZK is beleidsverantwoordelijk voor de Grondwet. Daarnaast heeft AZ belang bij het hanteren van een consistent kabinetsbeleid. De overige ministeries hebben allen hun eigen problematiek naar aanleiding van kamerverzoeken.
Behandeling	In het CAF-dossier zijn er diverse discussies geweest over het inlichten van de Tweede Kamer. De vaste Kamercommissie Financiën is kritisch op de informatievoorziening in dit dossier. Op 11 februari 2020 vindt er een AO plaats met de minister van BZK en een bewindspersoon van Financiën. In dit debat zal worden gesproken over het algemene kabinetsbeleid ten aanzien van artikel 68 Gw en het specifieke optreden van Financiën in een aantal dossiers waaronder het CAF-dossier.

Ambtelijke beleidsopvattingen	Normaal gesproken kan op een informatieverzoek of kamervragen middels een kamerbrief worden gereageerd. Het afgelopen jaar hebben de Kamerleden echter ook een aantal keer gepersisteerd in hun verzoek om specifieke (concept)documenten. Dit leidt tot een complexe discussie omtrent vertrouwelijkheid van specifieke passages met name passages die betrekking hebben op intern beraad.. Onder artikel 68 Grondwet is het staand kabinetsbeleid dat stukken die zien op intern beraad geen onderdeel worden gemaakt van het debat met de Kamer. Achterliggende gedachte is dat ambtenaren hun minister in vrijheid moeten kunnen adviseren, zodat alle argumenten voor en tegen kunnen worden uitgewisseld en er zo nodig tegenspraak kan worden geleverd.

SG-cluster/DJZ: *Koersgevoelige informatie*	
Verantwoordelijk DG/directie	SG/DJZ tezamen met BVA/Compliance Officer
Omschrijving inhoud	Koersgevoelige informatie (KGI), ook wel voorwetenschap genoemd, komt er kort gezegd op neer dat er beschikking is over bepaalde concrete, niet-openbare informatie die betrekking heeft op een uitgevende instelling, waardoor sprake is van een informatievoorsprong op derden. Als de informatie wel openbaar zou zijn, zou het de beurskoers van de uitgevende instelling significant kunnen beïnvloeden. Een redelijk handelende belegger zou deze informatie waarschijnlijk gebruiken om een beleggingsbeslissing (deels) op te baseren. Op het moment dat sprake is van KGI, gelden er verboden, namelijk: (1) te handelen met voorwetenschap of trachten te handelen met voorwetenschap, (2) iemand anders aan te raden om te handelen met voorwetenschap of iemand anders ertoe aan te zetten om te handelen met voorwetenschap, en (3) voorwetenschap wederrechtelijk mee te delen (tipping off-verbod). Binnen het departement kan KGI aanwezig zijn en daarmee bestaat het risico dat handel met voorwetenschap plaatsvindt. Dit risico speelt met name bij besluitvorming door de minister/staatssecretaris van Financiën, bijvoorbeeld bij aan- en verkoop van (certificaten van) aandelen door de Staat. Dit risico dient geminimaliseerd te worden. In de praktijk wordt, als er een concreet voornemen tot aankoop of verkoop van aandelen is, een interne check gedaan op koersgevoelige informatie bij de [redacted] en [redacted]. Afhankelijk van de uitkomst van de check wordt besloten of de voorgenomen aan- of verkoop namens de Staat doorgang kan vinden. Op dit moment wordt een verdere professionaliseringslag gemaakt voor de KGI-check door het opstellen van een protocol door een uitvoeriger proces vast te leggen waarbij de Compliance Officer en DJZ (en waar nodig een externe juridische adviseur) betrokken zullen zijn.
Krachtenveld	Binnen Financiën is veel informatie aanwezig, hetgeen spanning kan opleveren bij aan- en verkoopactiviteiten van financiële instrumenten namens de Staat. Daarnaast kan KGI spanning opleveren ten opzichte van de Comptabiliteitswet en het budgetrecht van de Kamer. Wetgeving: Europese Verordening genaamd Verordening Marktmisbruik en de Wet op de economische delicten.
Behandeling	Het vraagstuk van KGI speelt als er een voornemen is tot aankoop of verkoop van aandelen die genoteerd zijn aan de beurs of ander handelsplatform. Het protocol zal op korte termijn vastgesteld worden na afstemming met de betrokken directies.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Omdat Financiën wetgeving- en beleid ontwikkelt op het gebied van de financiële markten en integriteit heeft Financiën al te meer een voorbeeldfunctie op dit gebied. Daarnaast is het van belang dat conform wet- en regelgeving gehandeld wordt, omdat met voorwetenschap niet gehandeld mag worden. handelen. Als dat wel wordt gedaan, dan kan dit verstrekkende gevolgen hebben. De AFM houdt toezicht hier op.